

การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน
จังหวัดปทุมธานี

ปริญญาานิพนธ์
ของ
พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
พฤษภาคม 2553

การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน
จังหวัดปทุมธานี

ปริญญาานิพนธ์
ของ
พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
พฤษภาคม 2553
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน
จังหวัดปทุมธานี

บทคัดย่อ

ของ

พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พฤษภาคม 2553

พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล. (2553). การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี. ปริญญาานิพนธ์ วท.ม. (การวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: ดร.อรอนงค์ พริ้งสุลกะ, ผู้ช่วยศาสตราจารย์กรองแก้ว พุทธิยาสถาพร.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี และเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ในด้านทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมอญ ความคิดเห็นของภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ตลอดจนพฤติกรรม และทัศนคติของนักท่องเที่ยว

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย มีทั้งสิ้น 418 คน ประกอบด้วย เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัด แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จำนวน 10 คน, ผู้ประกอบการด้านการบริการการท่องเที่ยวเอกชน และมีผู้ประกอบการด้านที่พัก จำนวน 10 คน, ประชาชนใน อำเภอเมือง และอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี จำนวน 75 คน และนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว ในอำเภอเมือง และอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี จำนวน 321 คน โดยมีรายการตรวจสอบทรัพยากร แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

จังหวัดปทุมธานีมีทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงโดดเด่นด้านวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวมอญ ด้าน ประวัติศาสตร์ ด้านโบราณสถานและโบราณวัตถุ ได้แก่ วัดมอญ เตาโอ่งอ่าง เครื่องปั้นดินเผา ต่อมสามโคก ตลอดจนด้านประเพณี เทศกาล ได้แก่ งานสงกรานต์ งานแห่เสาหงส์ธงตะขาบ และวิถีชีวิตของชุมชนชาวมอญได้แก่ อาหารการกิน การแต่งกาย

แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ควรเน้นการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ อนุรักษ์และถ่ายทอดภูมิปัญญา และองค์ความรู้ให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง

แนวทางการพัฒนาด้านกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญ ควรพัฒนาด้านกิจกรรมนันทนาการ โดยการปรับปรุงถนน และพัฒนาเส้นทางเดินทางการเดินไปสู่แหล่งท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงถึงกัน ตลอดจนพัฒนาด้านบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยการให้ข้อมูลด้านการท่องเที่ยวกับนักท่องเที่ยว ควบคู่กับการให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

The Study of Mon Community cultural Tourism Resources to Develop
Ecotourism in Pathumthani Province

AN ABSTRACT

BY

PORNTIP KITCHAROENPAISAL

Presented in Partial Fulfillment of Requirements for the
Master of Science Degree in Ecotourism Planning and Management
at Srinakharinwirot University

May 2010

Porn-tip Kitcharoenpaisal. (2010). *The Study of Mon Community Cultural Tourism Resources to Develop Ecotourism in Pathumthani Province*. Thesis, M.S. (Ecotourism Planning and Management). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Dr. Onanong Pingsulaka, Prof Assis. Krongkeaw Pupittayasataporn.

The purpose of this research was to explore the potential for cultural ecotourism development among the Mon Community of Pathumthani Province. Specific questions dealing with ecotourism programs and the impact on the local community were asked of private sector individuals, tourists and local citizens. The opinions of the participants were analyzed and compared to initial assumptions.

The study group was comprised of 418 people selected from local governmental officers in the province's strategy planning department (10), private tourism and hotel management agencies (10), local residents of Pathumthani (75) and tourists (321) visiting the province during the questioning period. Questionnaires and personal interviews were taken and results were statistically analyzed using percentage, average and standard deviation methods.

The results of the questioning revealed that Pathumthani Province is rich in natural resources and culturally historical attractions. Archeological sites, including Wat Mon "Organic Stove Pottery", and local traditional festivals such as Songkran and "Sao Hong Thong Ta Kab" parade are of great interest to foreign visitors and tourists. Local Mon cuisine and costume also serve to draw tourists to this region of Thailand.

In order to cultivate and support ecotourism in this province, more emphasis needs to be given to developing Mon art and cultural programs, improve basic infrastructure to include roads, communication and visitor information centers throughout the area, and encouraging local Mon involvement in all aspects of ecotourism development

ปริญญานิพนธ์

เรื่อง

การศึกษาทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน

จังหวัดปทุมธานี

ของ

พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้นับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการวางแผนและการจัดการการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สมชาย สันติวัฒนกุล)

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.2553

คณะกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

..... ประธาน

.....ประธาน

(ดร.อรอนงค์ พริ้งสุลกะ)

(รองศาสตราจารย์สุภาพร สุกสีเหลือง)

.....กรรมการ

.....กรรมการ

(ผศ.กรองแก้ว พุทธิยาสถาพร)

(ดร.อรอนงค์ พริ้งสุลกะ)

..... กรรมการ

(ผศ.กรองแก้ว พุทธิยาสถาพร)

..... กรรมการ

(ดร.ภรณ์ทิรา เลิศเดชเดชา)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญา นิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อรอนงค์ พริ้งสุล ภา
ประธานผู้ควบคุมปริญญาานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ กรองแก้ว พุทธิยาสถาพร กรรมการผู้ควบคุม
ปริญญาานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาตลอดการวิจัยจนเสร็จสมบูรณ์ รอง
ศาสตราจารย์สุ ภาพร สุกสีเหลือง ประธานกรรมการบริหารหลักสูตร และเป็นประธานสอบปริญญา
านิพนธ์ ที่ได้ให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัย และอาจารย์ดร.ภัณทิรา เลิศเดชเดชา กรรมการ
ในการสอบปริญญาานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัย อาจารย์ ดร.รักษน
โคโต และอาจารย์ ดร.นลินา ประไพรัชสิทธิ์ ที่ร่วมเป็นกรรมการสอบเค้าโครงปริญญาานิพนธ์ ผู้วิจัย
ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ให้ความรู้แก่ผู้วิจัยในการศึกษาตาม
หลักสูตรการวางแผนและการจัดการการท่ องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้
ความรู้แก่ผู้วิจัยตั้งแต่เด็กจนโต และ ขอกราบขอบพระคุณผู้มีส่วนร่วมและให้ความร่วมมือในการตอบ
แบบสัมภาษณ์ และตอบแบบสอบถามจนเป็นข้อมูลที่สมบูรณ์

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ Ecotourism ทุกคน และเพื่อนสนิททุกคน สำหรับมิตรภาพดี ๆ คอย
ช่วยเหลือ แนะนำ ให้ข้อมูลที่ดี ช่วยเก็บแบบสอบถาม ให้กำลังใจตลอดการศึกษาและในทุกๆ ด้าน

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่อบรม สั่งสอน ปลูกฝังความดีงามด้วยความรัก
ตั้งแต่เด็กจนโต ขอขอบคุณ พี่สาว พี่ชาย และน้องชาย ที่เป็นกำลังใจ ช่วยเหลือเกื้อกูลให้กันตลอดมา

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอให้งานวิจัย ฉบับนี้ ได้เป็นประโยชน์ สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องกับ ผู้ที่สนใจ
คุณประโยชน์ และคุณงาม ความดีอันพึงมี จากปริญญาานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยบูชาแต่ บิดา มารดา
ตลอดจนครูบาอาจารย์ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาทุก ๆ ท่าน และผู้มีพร ะคุณทุกท่านที่ไม่อาจกล่าวถึง
ได้หมด ณ ที่นี้

พรทิพย์ กิจเจริญไพศาล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดและขั้นตอนในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	7
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวโดยชุมชน.....	11
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว.....	18
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว.....	24
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน.....	26
ทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนมอญของประเทศไทย.....	29
บริบทพื้นที่ศึกษา.....	36
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	47
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	50
การสำรวจพื้นที่และตรวจสอบทรัพยากร.....	50
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	50
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	52
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	55
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	56

สารบัญ(ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
ผลการสำรวจพื้นที่วิจัยและตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว (Resource audit).....	58
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม.....	88
การสรุปข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่าง.....	159
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์.....	161
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	166
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	166
ความสำคัญของการวิจัย.....	166
ขอบเขตการวิจัย.....	166
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	168
อภิปรายผล.....	177
ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป.....	182
บรรณานุกรม.....	183
ภาคผนวก.....	189
ภาคผนวก ก.....	190
ภาคผนวก ข.....	201
ภาคผนวก ค.....	211
ภาคผนวก ง.....	222
ภาคผนวก จ.....	233
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	235

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	88
2 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	91
3 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านชุมชนชาวมอญที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	92
4 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านเทศกาล ประเพณีที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	92
5 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านดนตรี นาฏศิลป์ ที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	93
6 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการละเล่น ของชุมชนชาวมอญที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	94
7 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรด้านอาหารของ ชุมชนชาวมอญ ที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	94
8 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	95
9 จำนวนร้อยละของของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านวัดมอญ ที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	96
10 จำนวนร้อยละของของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านโบราณวัตถุ ที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคชน.....	96
11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทาง การพัฒนาคุณค่าทางศิลปะวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	98
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทาง การพัฒนาด้านการบริหาร จัดการเพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	99

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการจัดการด้านกิจกรรมท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	100
14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	101
15 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน...	104
16 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านกิจกรรมท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	107
17 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมด้านชุมชนชาวมอญที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	108
18 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านเทศกาล ประเพณีที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	108
19 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านดนตรีนาฏศิลป์ ที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	109
20 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการละเล่นของชุมชนชาวมอญที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	110
21 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรด้านอาหารของชุมชนชาวมอญที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	110
22 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	111
23 จำนวนร้อยละของของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านวัดมอญที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	111
24 จำนวนร้อยละของของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านโบราณวัตถุที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	112
25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	113

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาด้านการบริหาร จัดการเพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	114
27 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการจัดการด้านกิจกรรมท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน.....	115
28 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน.....	116
29 จำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	119
30 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดปทุมธานี.....	122
31 จำนวนครั้งและร้อยละที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาจังหวัดปทุมธานี.....	123
32 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่จัดการเดินทางมาจังหวัดปทุมธานี.....	123
33 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ใช้พาหนะในการเดินทางมาจังหวัดปทุมธานี.....	124
34 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในการพักค้างคืนที่จังหวัดปทุมธานี.....	124
35 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในการเลือกประเภทของสถานที่พักในจังหวัดปทุมธานี.....	125
36 จำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลาในการพักค้างคืน.....	126
37 จำนวนและร้อยละ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในการเลือกหาแหล่งข้อมูลท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี.....	127
38 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายในการท่องเที่ยวในครั้งนี้...	127
39 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมด้านกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	128

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
40 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ด้านชุมชนชาวมอญที่นำท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	129
41 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ด้านเทศกาล ประเพณีที่นำท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	130
42 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านดนตรี นาฏศิลป์ ที่นำท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	131
43 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านการละเล่น ของชุมชนชาวมอญที่นำท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	131
44 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรด้านอาหารของชุมชนชาวมอญ ที่นำท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	132
45 จำนวนร้อยละของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุ ที่นำท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	132
46 จำนวนร้อยละของของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านวัดมอญ ที่นำท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	133
47 จำนวนร้อยละของของความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านโบราณวัตถุ ที่นำท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	134
48 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปะวัฒนธรรมของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	135
49 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาด้านการบริหาร จัดการเพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	136
50 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการจัดการด้านกิจกรรมท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	137
51 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นด้านการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	138

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
52 จำนวนและร้อยละความพึงพอใจในการท่องเที่ยวครั้งนี้ของ กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	140
53 จำนวนและร้อยละความต้องการกลับมาท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	141
54 จำนวนและร้อยละแรงจูงใจในการท่องเที่ยว ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว.....	141
55 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นในภาพรวมเกี่ยวกับทิศทาง การพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี.....	143
56 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นในภาพรวมเกี่ยวกับทิศทาง การพัฒนาการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว.....	147
57 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นในภาพรวมเกี่ยวกับทิศทาง พัฒนาการจัดการด้านกิจกรรมท่องเที่ยว.....	149
58 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นในภาพรวมเกี่ยวกับการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค.....	151
59 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นในภาพรวมเกี่ยวกับการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว.....	153
60 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นในภาพรวมเกี่ยวกับการ ส่งเสริมการท่องเที่ยวด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก.....	154
61 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาท ของภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดปทุมธานี.....	156
62 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาท ของภาคเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี.....	157
63 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นในภาพรวมเกี่ยวกับบทบาท ของภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี.....	157

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 สัญลักษณ์จังหวัดปทุมธานี.....	37
2 ธงประจำจังหวัดปทุมธานี.....	37
3 ดอกไม้ประจำจังหวัดปทุมธานี.....	38
4 แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี.....	39
5 หลวงพ่อโต	59
6 หลวงพ่อเพชร.....	59
7 แท่นบรรทมของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย.....	59
8 ตุ่มสามโคกบนกุฏิวัดสิงห์.....	60
9 ตุ่มสามโคกบนกุฏิวัดสิงห์.....	60
10 เตาโอ่งอ่างหน้าวัดสิงห์.....	61
11 เตาโอ่งอ่างหน้าวัดสิงห์.....	61
12 ทางเข้าวัดท้ายเกาะ.....	61
13 เจดีย์วัดท้ายเกาะ.....	62
14 ศาลาริมน้ำที่ประทับของรัชกาลที่ 5 ในคราวเสด็จประพาสต้น.....	63
15 ป้ายวัดเมตาราม.....	63
16 เจดีย์วัดเมตาราม.....	63
17 เสาหงส์ธงตะขาบ.....	63
18 ศาลาริมน้ำวัดเมตาราม.....	64
19 หอสดมภ์.....	64
20 ป้ายวัดพลับสุทวาราส.....	65
21 อุโบสถวัดและเจดีย์หน้าวัด.....	65
22 เจดีย์สี่ขาววัดพลับสุทวาราส.....	66
23 ป้ายวัดจันทร์กระพ้อ.....	66
24 อุโบสถวัดจันทร์กระพ้อ.....	66
25 หอวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ.....	67

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
26 คุ่มหลวงจันทน์ ภายในหอวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ.....	68
27 เจดีย์สี่สอภายในวัดจันทน์กะพ้อ.....	68
28 ป้ายวัดริมแม่น้ำเจ้าพระยา.....	69
29 เจดีย์สี่ทงทรงรามัญในวัดเจดีย์ทง.....	69
30 ป้ายทางเข้าวัดไผ่ล้อม.....	70
31 อุโบสถวัดไผ่ล้อม.....	71
32 ศาลาวัดริมแม่น้ำ.....	71
33 ป้ายเขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อม.....	72
34 นกปากห่างภายในบริเวณวัดไผ่ล้อม.....	72
35 นกปากห่างภายในบริเวณวัดไผ่ล้อม.....	72
36 ป้ายวัดศาลาแดง.....	73
37 หมู่บ้านวัฒนธรรมชาวมอญบ้านศาลาแดง.....	73
38 เจดีย์ในวัดศาลาแดง.....	73
39 อุโบสถในวัดศาลาแดง.....	73
40 เครื่องกรองน้ำวัดศาลาแดง.....	74
41 พิพิธภัณฑวัตถุ.....	74
42 ชาวมอญชุมชนศาลาแดง.....	75
43 พิพิธภัณฑวัตถุโบราณ.....	75
44 หมี่กรอบ สินค้า OTOP ของชุมชนศาลาแดง.....	75
45 ป้ายวัดโบสถ์.....	76
46 พระบรมสารีริกธาตุ.....	76
47 โบสถ์มอญโบราณภายในวัดโบสถ์.....	77
48 โบสถ์มอญโบราณภายในวัดโบสถ์.....	77
49 ตลาดนัดข้างวัด.....	77
50 ภายในบริเวณวัด.....	77
51 ป้ายทางเข้าวัดหงษ์ปทุมवास.....	77

บัญชีภาพประกอบ (ต่อ)

ภาพประกอบ	หน้า
52 เจดีย์วัดหงษ์ปทุมवास.....	77
53 อุโบสถในวัดหงษ์ปทุมवास.....	78
54 ศาลเจ้าเหล่าปิ้งเก่ากงมา.....	79
55 บริเวณจุดให้อาหารปลาริมน้ำภายในวัด.....	79
56 บริเวณจุดให้อาหารปลาริมน้ำภายในวัด.....	79
57 กระสอบทรายกันน้ำท่วม.....	79
58 เสาหงส์ธงตะขาบ.....	79
59 ทางเข้าวัดโคก.....	80
60 เจดีย์ภายในวัดโคก.....	80
61 ธรรมมาสน์ในวัดโคก.....	81
62 ภายในอุโบสถ.....	81
63 บริเวณวัด มีความร่มรื่น เด็กๆออกมาวิ่งเล่น.....	81
64 ป้ายวัดน้ำวน.....	82
65 ทางเข้าวัดน้ำวน.....	82
66 โบสถ์วัดน้ำวน.....	82
67 เจดีย์วัดน้ำวน.....	82
68 บริเวณริมน้ำวัด เป็นที่ผู้คนมาพักผ่อนและให้อาหารปลา.....	83
69 ร้านค้าภายในวัด.....	84
70 ชุมชนบางปรอก.....	84
71 ชุมชนบางปรอก.....	84
72 ป้ายทางเข้าห้องสมุดเรือ.....	85
73 โครงการธนาคารน้ำหมักชีวภาพ.....	85
74 ห้องสมุดเรือ.....	86
75 ห้องสมุดเรือ.....	86

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่สุดในโลก และยังเป็นอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตเร็วที่สุด สามารถสร้างรายได้หลักให้กับประเทศอย่างมหาศาล ก่อให้เกิดรายได้หมุนเวียน และยังกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจ นำไปสู่การจ้างงาน สร้างอาชีพ การกระจายรายได้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โดยองค์การการท่องเที่ยวโลก (World tourism organization: UNWTO) คาดการณ์ถึงจำนวนนักท่องเที่ยวไว้ว่า ในปี พ.ศ. 2553 จำนวนนักท่องเที่ยวในโลกจะเพิ่มสูงถึง 1 พันล้านคน และเพิ่มเป็น 1.56 พันล้านคน ในปี พ.ศ. 2563 (World tourism organization: UNWTO, 2549: ออนไลน์)

เป็นที่ตระหนักดีว่าอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของประเทศไทย เป็นพลังขับเคลื่อนทางเศรษฐกิจที่แสดงบทบาทเด่นชัดในช่วงที่ผ่านมา ความสำเร็จมาจากพลังขับเคลื่อนทั้งระดับล่าง และระดับบนที่ช่วยผลักดันให้อุตสาหกรรมนี้เคลื่อนไปข้างหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง ผู้เชี่ยวชาญของ World travel and tourism council ได้เสนอผลการวิจัยไว้ว่าในปี ค.ศ. 2010 จำนวนแรงงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยจะเพิ่มขึ้นจากปี ค.ศ. 1999 ซึ่งมีอยู่ประมาณ 4 ล้านคน เป็น 5 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 15.3 ของประชากรแรงงานที่ประเทศไทยมีอยู่ทั้งหมด และ Travel and tourism economy GDP ยังได้พยากรณ์ไว้อีกว่า รายได้ที่มาจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว จะสูงถึง 3.2 พันล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 17.1 ของ GDP ของประเทศ รัฐบาลจะใช้งบประมาณเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสูงขึ้นเป็นลำดับ จนถึง 41.7 พันล้านบาท หรือประมาณร้อยละ 2.8 ของการใช้จ่ายงบประมาณทั้งหมด ส่วนภาคธุรกิจเอกชนพยากรณ์ว่า ในปี ค.ศ. 2010 จะมีการใช้จ่ายในการลงทุนเพิ่มขึ้นอีก 5 เท่าตัว (World tourism organization: UNWTO, 2549: ออนไลน์) ซึ่งการพยากรณ์ดังกล่าว ย่อมหมายถึงพันธกิจมากมายมหาศาลที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบาย ระดับบริหาร และระดับปฏิบัติการ จะต้องมิกัดและกลวิธีในการปฏิบัติงานให้ประสานสอดคล้องกันอย่างมีบูรณาการและมีเอกภาพ การท่องเที่ยวไทยแม้มีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวและสร้างรายได้เข้าสู่ประเทศเพิ่มขึ้นโดยตลอด แต่เมื่อเทียบกับความสามารถในการแข่งขันของการท่องเที่ยวในตลาดโลกพบว่าแนวโน้มมีผลลดลงอย่างมาก เนื่องจากมีประเทศคู่แข่งทางการท่องเที่ยวมากขึ้น และแต่ละประเทศต่างมีสินค้าหรือทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่คล้ายคลึงกับประเทศไทย ทำให้การแข่งขันการท่องเที่ยวในระดับโลกสูงขึ้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้นำเสนอยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวไทยในระยะ 3 (พ.ศ. 2547-2549) มีสาระสำคัญคือ กำหนดตำแหน่งเชิง

ยุทธศาสตร์ (Strategic positioning) ไปสู่ตลาดคุณภาพ เน้นการสร้างจุดแข็งของประเทศไทย ในจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมาตรฐานสากล (World class destination) (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2549: ออนไลน์)

นอกจากการท่องเที่ยวจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศ การจ้างงาน สร้างอาชีพ การกระจายรายได้ และการลงทุนในธุรกิจที่เกี่ยวข้องแล้วนั้น การท่องเที่ยวด้วยวิถีทางของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ถือเป็นแนวทางที่สำคัญยิ่ง ในการนำไปสู่การพัฒนาที่ต่อเนื่อง มั่นคง และยั่งยืนของทรัพยากรท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยวในยุคโลกไร้พรมแดน นอกจากคำนึงถึงความคุ้มค่าในเชิงเศรษฐกิจและสังคมแล้ว ยังคำนึงถึงการรักษาสีงแวดล้อม โดยใช้หลักการของแผนแม่บทของโลก (Agenda: 21) เป็นกรอบการจัดการ จึงจัดเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (Sustainable tourism development) โดยแผนแม่บทโลกมีหลักการ 4 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง การดำเนินกิจการการท่องเที่ยวในขอบเขตความสามารถรองรับของธรรมชาติ ชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนต่อกิจกรรมการท่องเที่ยว ประการที่สอง การตระหนักในกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีผลกระทบต่อชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน (เอกลักษณ์และอัตลักษณ์) ประการที่สาม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยว ที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ ชุมชน วัฒนธรรม ประเพณี วัฒนธรรม และวิถีชีวิตที่มีต่อการท่องเที่ยว และประการสุดท้าย การประสานความต้องการและกำหนดแผนงานทางเศรษฐกิจ การดำรงอยู่ของสังคม และการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2549: ออนไลน์)

แนวคิดต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนโดยรวมจะมีการปรับสภาพการจัดการ เพื่อเข้าสู่ยุคใหม่ของกระแสโลกที่เปลี่ยนไป (Paradigm shift) จากสังคมบริโภคนิยมเข้าสู่ยุคสังคมที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญ ดังนั้นขอบเขตของการพัฒนาการท่องเที่ยว จึงครอบคลุมองค์ประกอบทุกส่วนของการท่องเที่ยวหรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งหมดต้องมุ่งสู่ความยั่งยืน (All tourism should be sustainable tourism) (Dowling, 1995: ออนไลน์) กล่าวโดยสรุปรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถดำรงอยู่ได้ จะต้องมึนักท่องเที่ยวมาเยี่ยมชมอย่างสม่ำเสมอ ทรัพยากรการท่องเที่ยวยังคงรักษาความดึงดูดใจไว้ได้ไม่เสื่อมคลาย ธุรกิจบริการที่มีผลกำไร แม้ต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการให้บริการอยู่เสมอก็ตาม ผลกระทบที่มีต่อสิ่งแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติ สังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่นจะต้องไม่เกิดขึ้น หรือหากมีต้องเป็นผลกระทบน้อยที่สุด ดังนั้นการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเท่านั้น จึงจะสามารถคงความยั่งยืนเหล่านี้ไว้ได้

สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Pacific asia travel association - PATA) ได้ให้การสนับสนุนด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวกับสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นกลุ่ม

ประเทศในแถบภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ซึ่งมีสภาพธรรมชาติ สังคม วัฒนธรรมและประเพณี สิ่งแวดล้อมที่โดดเด่น แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นทรัพยากรที่มีขีดจำกัด สิ่งแวดล้อมเหล่านี้เป็น ทรัพยากรหลักที่สำคัญยิ่งของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ดังนั้นเพื่อการวางแผนสร้างความยั่งยืนและถาวร ให้กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในแถบนี้ สมาคมฯ จึงได้เล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องปลูกฝังจิตสำนึกที่ ถูกต้องด้านสิ่งแวดล้อมให้เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว การส่งเสริมและพัฒนาการ ท่องเที่ยวจะดำเนินไปอย่างถูกต้องในทิศทางที่เหมาะสมและส่งผลยั่งยืนในระยะยาวนั้น นอกจาก จะต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด หรือจรรยาบรรณของการท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมดังกล่าว แล้ว สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่ต้องคำนึงถึงก็คือ การหลีกเลี่ยง และไม่ส่งเสริมการพัฒนาในพื้นที่ที่ไม่ มีความพร้อมในด้านการบริหาร และการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว ซึ่งเชื่อว่าจากแผนดังกล่าวจะ สามารถใช้ประโยชน์จากสิ่งแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการท่องเที่ยวได้อย่างสมดุลในระยะเวลายาว นาน และก่อให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด

ประเทศไทยเป็นหนึ่งในสมาชิกของสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก ซึ่งมี พันธกิจสำคัญร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิก คือ การเพิ่มศักยภาพด้านการท่องเที่ยวในประเทศ สมาชิกให้มีคุณค่าและมีคุณภาพ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้กับประเทศสมาชิกของ PATA ที่มีกว่า 100 ประเทศ โดยมีการลงนามในข้อตกลงเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นการกระตุ้น เตือนและควบคุมการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของประเทศสมาชิก ดังนั้นแต่ละประเทศสมาชิกจึงจัด ให้มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลายในแนวของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในรูปแบบต่างๆ เช่น การ ท่องเที่ยวเดินป่าการชมและศึกษาพรรณไม้ สมุนไพร การดูนกดูแมลง การปีนเขา การขี่จักรยาน ท่องเที่ยว การฝึกช้าง การล่องแก่งล่องเรือยาง การเล่นสกีน้ำ การดำน้ำ การเล่นกอล์ฟ การวาดภาพ และถ่ายภาพ การเรียนทำอาหาร เรียนศิลปะการแสดงสาขาต่างๆ การนวดแผนไทย การเรียนและฝึก สมาธิ การเที่ยววัดและชุมชนวัฒนธรรม โบราณสถานต่างๆ (สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาค เอเชียและแปซิฟิก, 2549: ออนไลน์)

จังหวัดปทุมธานี เป็นจังหวัดหนึ่งที่ใกล้กับกรุงเทพมหานคร แต่มีวิถีชีวิตแตกต่างกับ กรุงเทพมหานครมาก เนื่องจากจังหวัดปทุมธานียังคงมีบรรยากาศชนบท มีการดำเนินชีวิตตามแบบ วิถีไทยรามัญ มีขนบธรรมเนียม ประเพณี และวัฒนธรรมที่เก่าแก่ โดยชุมชนชาวมอญจังหวัดปทุมธานี เป็นชุมชนที่ถูกกล่าวถึงในแง่ของชุมชนท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์ทางชาติพันธุ์มอญที่เก่าแก่ แต่เดิม ท้องถิ่นแถบนี้เป็นที่อยู่อาศัยของคนไทย ภายหลังมีชาวมอญอพยพเข้ามาอยู่อาศัยอย่างต่อเนื่อง แต่ ทั้งสองชาติก็อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขภายใต้ร่มเงาของพุทธศาสนา นอกจากนี้จังหวัดปทุมธานียัง เป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญของประเทศไทยแห่งหนึ่งจากหลักฐานที่ค้นพบไม่ว่าจะเป็น วัด เตาโอ่ง อ่าง เครื่องปั้นดินเผา ตุ่มสามโคก หม้อข้าวแช่ และอิฐมอญ แสดงให้เห็นว่าเป็นแหล่งอุตสาหกรรม

เครื่องปั้นดินเผาที่สำคัญแหล่งหนึ่ง รวมทั้งยังหลงเหลือและรักษาวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณีที่สำคัญอยู่ เช่น การทำข้าวแช่ การทอผ้าไหมทอทิพย์ นอกจากนี้ สถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานียังมีศาสนสถาน และวัดวาอาราม ร่องรอยของมรดกวัฒนธรรมท้องถิ่นสะท้อนถึงประวัติศาสตร์ และวิถีชีวิตของคนมอญ ในปัจจุบันหน่วยงานภาครัฐได้พยายามฟื้นฟูประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมของชาวไทยรามัญให้กลับมาอีกครั้งเพื่อจรรโลงไว้ซึ่งแบบอย่างอันดีงามของท้องถิ่น ในอนาคตอันใกล้ จังหวัดปทุมธานีจะเป็นจังหวัดปริมนทลที่มีรูปแบบทางวัฒนธรรมพื้นบ้านโดยวิถีชีวิตของผู้คนจะดำเนินควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความจำเป็นในการศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมชุมชนมอญ เพื่อเป็นการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ดำเนินไปในทิศทางที่ยั่งยืน และให้นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ หน่วยงานภาครัฐ ประชาชนในพื้นที่ และผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้เข้าใจถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดปทุมธานี เพื่อหาแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ให้ครอบคลุมทุกด้านและมีความยั่งยืน

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี

ความสำคัญของการวิจัย

เมื่อผู้วิจัยได้ทราบทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานีแล้ว จะได้นำเสนอข้อมูลดังกล่าวแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่อยู่อาศัยของชาวมอญ ซึ่งอาศัยอยู่เฉพาะในอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 กลุ่ม คือ

1. ภาครัฐ ได้แก่ กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐของจังหวัดปทุมธานี และอำเภอสสามโคก จำนวน 8,901 คน

2. ภาคเอกชน ได้แก่ ผู้ประกอบการด้านบริการการท่องเที่ยวเอกชน (บริษัททัวร์) และผู้ประกอบการด้านโรงแรมและที่พัก ทั้งหมด ในอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี จำนวน 31 แห่ง

3. ภาคประชาชน ได้แก่ ประชาชนเชื้อสายมอญและไทยที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี จำนวน 154,412 คน และ 48,927 คน รวมสองอำเภอเท่ากับ 203,339 คน

4. นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี มีจำนวนเท่ากับ 868,449 คน ในปีพ.ศ. 2549

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ภาครัฐ เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากระดับผู้บริหาร หรือรอง หรือผู้ช่วยผู้บริหาร จำนวน 10 คน

2. ภาคเอกชน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จากผู้บริหาร หรือรองบริหาร หรือผู้ช่วยผู้บริหาร ด้านการบริการการท่องเที่ยวเอกชน (บริษัททัวร์) จำนวน 5 คน และด้านโรงแรมและที่พัก 5 คน

3. ภาคประชาชน เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience sampling) จากประชาชนเชื้อสายมอญและไทยในอำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี จำนวน 57 คน และอำเภอสสามโคก จำนวน 18 คน

4. นักท่องเที่ยว เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience sampling) จากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี จำนวน 321 คน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ** หมายถึง การเดินทางไปยังอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานีอย่างมีความรับผิดชอบต่อในแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น และแหล่งวัฒนธรรม ภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น เพื่อรักษาระบบนิเวศอย่างยั่งยืน

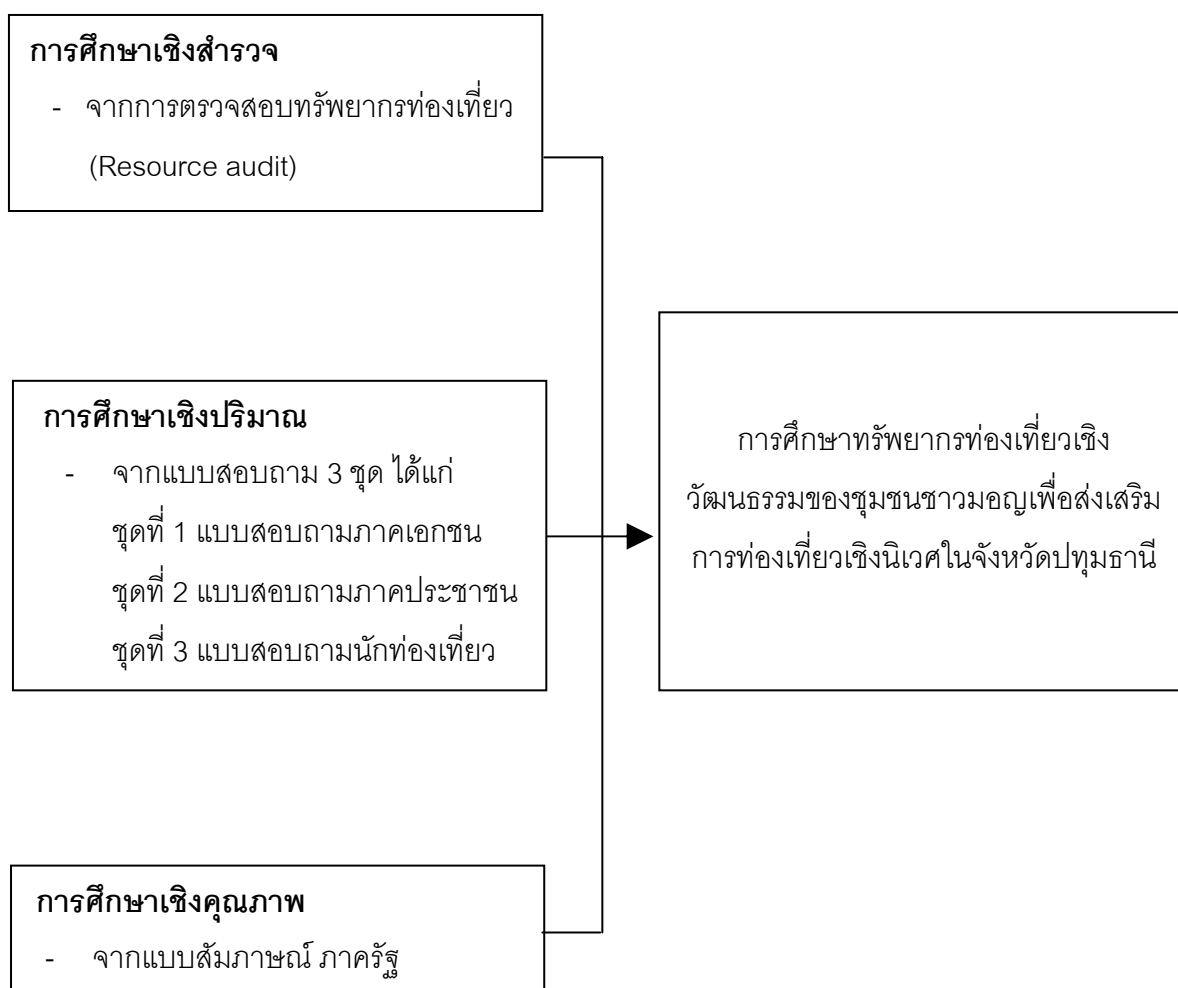
2. **ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม** หมายถึง รูปแบบการท่องเที่ยวในอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคกจังหวัดปทุมธานีที่ให้ความสำคัญต่อวิถีชีวิต มรดกวัฒนธรรม ศิลปะ อุตสาหกรรมพื้นบ้าน และกิจกรรมนันทนาการของชุมชนชาวมอญในท้องถิ่น แหล่งประวัติศาสตร์ ศิลปะ มหกรรม และงานแสดงสินค้าหัตถกรรม พิพิธภัณฑสถานทุกประเภท ศิลปะการแสดงและทัศนศิลป์ นักท่องเที่ยว

สนใจที่จะค้นหาประสบการณ์ด้านวัฒนธรรม จากพื้นที่ๆ เข้าไปท่องเที่ยว เช่น มีส่วนร่วมในงานฉลอง
ขนบธรรมเนียม พิธีกรรมของชนเผ่าพื้นเมือง การร่วมชมการจัดการแสดงจากสำคัญในประวัติศาสตร์

3. **นักท่องเที่ยว** หมายถึง ชาวไทยที่เดินทางมาเยือนในอำเภอเมืองและอำเภอสามโคก
จังหวัดปทุมธานี ทั้งพักค้างคืนและไม่พักค้างคืน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่องนี้ ด้วยการศึกษาดูเชิงสำรวจ เชิงปริมาณ และเชิง
คุณภาพ ดังต่อไปนี้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการค้นคว้าและศึกษาแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว
2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการท่องเที่ยวโดยชุมชน
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว
5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
6. ทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนมอญของประเทศไทย
7. บริบทพื้นที่ศึกษา
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวนับว่าเป็นกิจกรรมหนึ่งที่อยู่กับค่านิยมมาตั้งแต่อดีต มนุษย์เรียนรู้ที่จะเดินทางเพื่อแสวงหาสิ่งต่างๆ เพื่อสนองความต้องการของตนเองอยู่เสมอ มีผู้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวไว้ดังนี้

แมคอินทอชและโกลด์เนอร์ (McIntosh; & Goeldner: 1986) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเป็นกระบวนการนันทนาการรูปแบบหนึ่ง โดยเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยไปยังอีกที่หนึ่งที่ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเป็นการเปลี่ยนบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม

สุรเชษฐ์ เศรษฐมาต (2541: 2) กล่าวถึงการท่องเที่ยวว่าเป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัย ภูมิลำเนา ไปยังสถานที่อยู่ห่างไกล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการพักผ่อน หรือหาประสบการณ์แปลกใหม่ ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ได้พบเห็นในชีวิตประจำวันในภูมิลำเนาของตนเอง ศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและองค์ประกอบต่างๆ ของสถานที่ที่เดินทางผ่าน หรือสถานที่ท่องเที่ยวที่เข้าไป และจะต้องทำการพักผ่อนในสถานที่นั้นๆ

ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2542: 4) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทาง จากที่อยู่อาศัยปกติ ไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ และเดินทางด้วย วัตถุประสงค์ใด ๆ ที่ไม่ใช่เพื่อประกอบอาชีพหรือหารายได้

ปรีชา แดงโรจน์ (2544: 29) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่าเป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งของ มนุษย์ ซึ่งกระทำเพื่อผ่อนคลายความตึงเครียดจากกิจการงานประจำและเป็นการเดินทางที่หนึ่งไปยัง อีกที่หนึ่งโดยไม่คำนึงว่าระยะทางนั้นจะใกล้หรือไกลและการเดินทางนั้นจะมีการค้างแรมหรือไม่ รวมทั้งยังมีการให้คำจำกัดความเพิ่มไว้อีกด้วยว่า จุดมุ่งหมายของการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวต้อง มีไม่ใช่เพื่อการประกอบอาชีพและไม่อยู่ประจำ แต่เป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลาย อย่าง

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2549: ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวตาม ความหมายขององค์การสหประชาชาติในคราวประชุมว่าด้วยการเดินทางและท่องเที่ยว ณ กรุงโรมเมื่อ ปี พ.ศ. 2506 ว่าด้วยการท่องเที่ยวหมายถึง กิจกรรมที่มีเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องอยู่ 3 ประการ คือ

1. ต้องมีการเดินทาง
2. ต้องมีสถานที่ปลายทางที่ประสงค์จะไปเยี่ยมเยือน
3. ต้องมีจุดหมายของการเดินทาง

สรุปได้ว่า การท่องเที่ยว หมายถึง กิจกรรมที่มนุษย์กระทำเพื่อไปสัมผัสสภาพที่แตกต่างจากที่ เป็นอยู่โดยอาจพักแรม หรือไม่พักแรม ณ ที่นั้นก็ได้ เพื่อผ่อนคลาย พักผ่อนหย่อนใจ ศึกษา ประชุมสัมมนา ประกอบธุรกิจ ชมนิทรรศการ เยี่ยมเยือนเพื่อนหรือญาติมิตร และสร้างความรื่นรมย์ ให้กับชีวิต

1.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว

แมคอินทอช ; โกลด์เนอร์; และริทชี (Mcintosh; Goildner; & Ritchie. 1995: 9-10) ได้ กล่าวถึงองค์ประกอบของการท่องเที่ยวว่ามี 4 ประการ คือ

1. นักท่องเที่ยว ซึ่งต้องใช้จ่ายในการเดินทางอย่างน้อยที่สุดเป็นค่าอาหาร ค่าที่พัก ค่า ของที่ระลึก และการบริการอื่นๆ ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้ จะหมุนเวียนกระจายไปในธุรกิจบริการต่างๆ ของ อุตสาหกรรมมาท่องเที่ยว ก่อให้เกิดการสร้างงานและกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น โดยแบ่งนักท่องเที่ยว ออกเป็น 2 ประเภทคือ

- 1.1 นักท่องเที่ยวค้างคืน (Tourism) ได้แก่ ผู้มาเยือนชั่วคราว โดยพำนักอยู่ในแหล่ง ท่องเที่ยวอย่างน้อย 24 ชั่วโมง เพื่อใช้เวลาว่างในการพักผ่อน บันเทิง สุขภาพ ศาสนา การศึกษา และ การกีฬา หรือเพื่อธุรกิจ การเยี่ยมญาติ การปฏิบัติภารกิจต่างๆ และการประชุมสัมมนา

1.2 นักท่องเที่ยวไม่ค้างคืน (Excursionist) หรือโดยทั่วไปใช้คำว่านักท่องเที่ยว ได้แก่ ผู้มาเยือนเป็นการชั่วคราว โดยใช้เวลาอยู่ในประเทศที่มาเยือนน้อยกว่า 24 ชั่วโมง ทั้งนี้รวมถึง ผู้โดยสารที่มาถึงกับเรือเดินสมุทรด้วย (จุฑามาศ ไชยศร. 2536; อ้างอิงจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2541: 4-8)

2. ธุรกิจ ซึ่งทำหน้าที่จัดหาสินค้าและบริการต่างๆ รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ การคมนาคมขนส่ง ที่พักแรม ร้านอาหารและภัตตาคาร บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ ร้านค้าของที่ระลึกและขายสินค้าพื้นเมือง

3. รัฐบาลของประเทศ หรือของท้องถิ่น ซึ่งทำหน้าที่จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) ที่เอื้อประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว เช่น ถนน ท่าเรือ ท่าอากาศยาน ระบบไฟฟ้า น้ำประปา ระบบการสื่อสารที่ทันสมัย เป็นการลงทุนเพื่อการท่องเที่ยวของประเทศ และเพื่อความสะดวกสบายของคนในท้องถิ่น

4. ประชาชนในประเทศนั้นๆ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการต้อนรับและดึงดูดนักท่องเที่ยวหรือแขกผู้มาเยือนท้องถิ่นนั้นซ้ำอีก หรืออาจชักชวนผู้ไม่เคยมาเยือนให้ตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว รวมถึง การแสดงความมีน้ำใจ ให้ความช่วยเหลือ และการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นของตนเองให้ยั่งยืนต่อไป

1.3 ความสำคัญของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่มีบทบาทสูงในการนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเป็นอุตสาหกรรมที่ทำรายได้อันดับหนึ่งเมื่อเทียบกับสินค้าส่งออกอื่น ๆ การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจและสังคม ดังนี้ (ฉัตรชัย ดัวงจาด. 2545: 8)

ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อเศรษฐกิจของประเทศ

1. เป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ
2. ช่วยสร้างอาชีพและการจ้างงาน
3. ก่อให้เกิดการกระจายรายได้
4. ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของท้องถิ่น
5. ก่อให้เกิดการกระตุ้นการผลิต

ความสำคัญของการท่องเที่ยวต่อสังคมของประเทศ

1. ช่วยยกมาตรฐานการครองชีพของคนในท้องถิ่น
2. ช่วยสร้างความเจริญทางสังคมให้แก่ท้องถิ่นช่วยอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม
3. ก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการศึกษา

4. ช่วยลดปัญหาการอพยพย้ายถิ่นของชุมชนท้องถิ่น
5. ช่วยกระตุ้นให้มีการคิดค้น ทรัพยากรส่วนเกินที่ไร้ค่ามาประดิษฐ์เป็นสินค้าที่ระลึกจำหน่าย
6. ช่วยสร้างสันติภาพและความสามัคคี

1.4 ลักษณะของการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวมีหลายลักษณะด้วยกัน โดยขึ้นอยู่กับจุดหมายปลายทางในการท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยว และประสบการณ์ของนักท่องเที่ยว ซึ่งแบ่งได้เป็น 7 ประเภท ดังนี้ (อุดม เขยกิจวงศ์; และคณะ. 2548: 42-49)

1. การท่องเที่ยวเพื่อสันทนาการ (Recreational tourism) เป็นการเข้าร่วมในการแข่งขัน กีฬา เล่นกีฬา เช่นน้ำพุแร่รักษาโรค การอาบแดด และการสมาคมกันในสิ่งแวดลอมที่ผ่อนคลายจิตใจ
2. การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Intensive tourism) เป็นการท่องเที่ยวจัดขึ้นเพื่อเป็นรางวัลแก่พนักงาน เป็นสวัสดิการของหน่วยงาน และบริษัทห้างร้านต่างๆ เพื่อดูงาน การสันทนาการ โดยหน่วยงานเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายทั้งหมด
3. การท่องเที่ยวเพื่อชมประวัติศาสตร์ (Historical tourism) เป็นการท่องเที่ยวพิพิธภัณฑ์และโบสถ์เก่าๆ ที่เน้นความรุ่งเรืองในอดีต อาจเป็นการเยือนอนุสาวรีย์ โบสถ์ วิหาร วังต่างๆ
4. การท่องเที่ยวเพื่อธุรกิจ (Business tourism) มีลักษณะเด่นคือ การประชุมหรือพบปะกัน หรือการสัมมนา ซึ่งมักจะรวมการท่องเที่ยวประเภทอื่นๆ ด้วย
5. การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรม (Culture tourism) เป็นการเดินทางเพื่อสัมผัส และในบางครั้งเข้าร่วมวิถีชีวิตเก่าๆ ที่หาได้ยาก ท้องถิ่นเก่าๆ ที่มีความน่าสนใจ เป็นที่ดึงดูดความสนใจ
6. การท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ (Ethnic tourism) เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ที่จะสังเกตเห็น แสดงออกทางวัฒนธรรมและแบบแผนการใช้ชีวิตของประชากรต่างเผ่าพันธุ์ ซึ่งรวมทั้งการไปเยือนบ้านเกิดเมืองนอน การเข้าร่วมพิธีกรรมรำฟ้อน และเข้าร่วมพิธีทางศาสนาต่าง ๆ
7. การท่องเที่ยวเพื่อสิ่งแวดล้อม (Environmental tourism) คล้ายคลึงกับการท่องเที่ยวเพื่อชาติพันธุ์ แต่เน้นสิ่งดึงดูดใจที่เป็นสิ่งธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมากกว่าเน้นที่ชาติพันธุ์มนุษย์ การกลับคืนสู่ธรรมชาติ และการชื่นชมต่อความสัมพันธ์ของผู้คนกับพื้นพิภพ
8. การท่องเที่ยวเพื่อการศึกษา (Educational tourism) เป็นการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาและเรียนรู้ หาประสบการณ์ที่ไม่สามารถหาได้ในห้องเรียน

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวโดยชุมชน

2.1 การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

เซบาลลอส-ลาสคูเริน (Ceballos-Lascurain. 1988) กล่าวได้ว่าเป็นบุคคลแรกที่กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยหมายถึงการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ มีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น

บู (Elizabeth Boo. 1991: 4-8) ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า การท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีเงินทุนสำหรับการปกป้องดูแลรักษาพื้นที่ที่มีการสร้างงานให้กับชุมชนหรือท้องถิ่น พร้อมทั้งให้การศึกษ และ สร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม

The Ecotourism Society (1991) ได้ให้คำจำกัดความการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า การเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์และธรรมชาติด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลง หรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ ในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติเกิดประโยชน์ต่อประชาชน

ริชาร์ดสัน (Richardson. 1993: 15) ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศว่า หมายถึงการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ทางธรรมชาติ โดยการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยวด้วยการสื่อความหมายในเรื่องธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจถึงการสร้างความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของประชาชนท้องถิ่น

ยูวดี นิรัตน์ตระกูล (2538: 52-53) กล่าวว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) เป็นคำผสมกันระหว่าง Ecology (นิเวศวิทยา) กับ Tourism (การท่องเที่ยว) ซึ่งมีคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันดังนี้ Nature-based tourism, Green tourism และ Bio tourism และได้สรุปความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ดังนี้คือ

1. แหล่งท่องเที่ยวที่จะเสริมและพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ธรรมชาติและสภาพแวดล้อม และอาจรวมไปถึงแหล่งประวัติศาสตร์โบราณคดีและวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้นด้วย

2. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นการท่องเที่ยวที่ได้สัมผัสและมีประสบการณ์กับสภาพแวดล้อมธรรมชาติ โดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมธรรมชาติ ซึ่งนอกจากจะได้รับความพึงพอใจแล้ว ยังเป็นการเสริมสร้างจรรยาบรรณด้านสิ่งแวดล้อมเชิงบวกด้วย

3. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์กลับคืนสู่ธรรมชาติและ การอนุรักษ์ธรรมชาติ ในขณะที่เดียวกันจะเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม

4. การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะมุ่งเน้นที่คุณค่าทางธรรมชาติ หรือลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ ของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว ไม่ใช่เน้นที่การเสริมแต่งหรือการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มอบหมายให้สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย (วว.) ทำการศึกษาเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศและขอให้ราชบัณฑิตยสถานกำหนดความหมายของคำว่า “Ecotourism” โดยกำหนดไว้ว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ หมายถึง การท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นและแหล่ง วัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว โดยมีกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ของผู้ที่เกี่ยวข้องภายใต้การจัดการอย่างมีส่วนร่วมของท้องถิ่น เพื่อมุ่งเน้นให้เกิดจิตสำนึกต่อการ รักษา ระบบนิเวศอย่างยั่งยืน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2545: 2)

องค์ประกอบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

องค์ประกอบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศประกอบด้วย 6 ด้าน คือ (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. 2542: 17)

1. องค์ประกอบด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว (แหล่งท่องเที่ยว) หมายถึง สถานที่ดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยว หรือผู้คนจากท้องถิ่นอื่นเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวหรือเยี่ยมชม รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวด้วย

2. องค์ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยว หมายถึง ผู้ประกอบธุรกิจบริการด้านโครงสร้างระดับสูงทางการท่องเที่ยว (Superstructure) ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

3. องค์ประกอบด้านการตลาดการท่องเที่ยว หมายถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มีต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวและบริการการท่องเที่ยวต่างๆ ในลักษณะที่มีคุณประโยชน์ต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4. องค์ประกอบด้านจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยว หมายถึง ความรู้และการสื่อความหมายด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมที่จะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกฝ่ายตื่นตัวและตอบสนองอย่างดี

5. องค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น หมายถึง ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมเพื่อลดผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อชุมชนท้องถิ่น และสร้างโอกาสด้านผลประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่น

6. องค์ประกอบด้านสิ่งแวดล้อมจากการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับ ผลกระทบด้านก่อให้เกิดผลประโยชน์และด้านก่อให้เกิดผลเสียหายจากการท่องเที่ยว

แนวคิดของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืน

บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2548:19) แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนสามารถสรุปได้ 3 แนวคิดได้ดังนี้

1. ด้านการสร้างจิตสำนึกการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยให้ความรู้ ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งสำคัญ
2. ด้านการสร้างความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยว ในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ต้องให้นักท่องเที่ยวมีความสนใจที่จะศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับธรรมชาติหรือวัฒนธรรม
3. ด้านการสร้างควมมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ให้แก่ชุมชนท้องถิ่น ในการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนต้องมีแนวคิดให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมท้องถิ่น โดยการเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวและให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม

ประเภทของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ศรีพร สมบุญธรรม (2546: 4-5) ได้ให้ความเห็นว่านักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สามารถแบ่งระดับความสนใจในธรรมชาติออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มนักธรรมชาติวิทยา (Naturalists) ซึ่งมีจุดประสงค์หลักในการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ พืช สัตว์ และสิ่งแวดล้อมในระบบนิเวศ
2. กลุ่มนักท่องเที่ยวผู้รักธรรมชาติ (Nature tourists) หรือที่รู้จักกันในนามนักนิยมไพร จะมีจุดสนใจหลักที่ความงามของธรรมชาติและวิถีการใช้ชีวิตแบบดั้งเดิมของคนท้องถิ่น
3. กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ชอบแสวงหาความตื่นเต้น และแปลกใหม่ (Mainstream nature tourists) ในสภาพธรรมชาติที่ห่างไกลความเจริญ และมีความลำบากในการเข้าถึง เช่น แถบลุ่มแม่น้ำอเมซอน ป่าบราซิล หรือการเดินทางป่าและตั้งแคมป์บนเทือกเขาหิมาลัย เป็นต้น
4. กลุ่มนักท่องเที่ยวทั่วไปที่ต้องการชื่นชมธรรมชาติ (Casual tourist) เพื่อเป็นการเสริมความหลากหลายให้กับประสบการณ์ในการท่องเที่ยวของตน

ลักษณะของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

นักท่องเที่ยวทุกคนมีความต้องการขั้นพื้นฐาน 10 ประการเมื่อเดินทางท่องเที่ยว คือ ต้องการที่นอนสบายในราคาที่เหมาะสม ต้องการอาบน้ำในห้องน้ำที่สะอาด ต้องการกินอาหารท้องถิ่นที่ได้รับการปรุงอย่างดีและสะอาด ต้องการชื่นชมธรรมชาติและภูมิประเทศโดยรอบของท้องถิ่น ต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชน ขนบธรรมเนียม ประเพณีวัฒนธรรมของหมู่บ้านต้องการทำกิจกรรมต่างๆ ที่หมู่บ้านนำเสนอใหม่ เช่น การเดินเล่น การสำรวจหมู่บ้าน และ

ธรรมชาติ การขี้จักรยาน การเล่นเรือชมแม่น้ำหรือทะเล การนั่งเกวียน การขี่ช้าง เป็นต้น ต้องการซื้อ วัสดุกรรมพื้นฐาน ของที่ระลึก ผลิตภัณฑ์ของชาวบ้าน ต้องการฟังดนตรีพื้นบ้าน ดูการแสดงฟ้อนรำ ละครท้องถิ่น ต้องการความปลอดภัยในร่างกายและทรัพย์สิน และต้องการไปไหนมาไหนได้โดยไม่มี ความหวาดกลัว และต้องการความเป็นมิตรและรอยยิ้มจากทุกๆ คน ที่เป็นเจ้าของบ้าน (สถาบัน พัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. 2545: 1-3)

แนวทางการพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

การพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญโดยหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องจะต้องอบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชนให้มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิง นิเวศรวมถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวเพื่อที่จะร่วมกันหาแนวทางป้องกันและแก้ไข โดย เฟนเนล (Fennell. 1999: 46) ได้เสนอว่ากระบวนการเสริมสร้างการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการจัดการ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศนั้น มีดังนี้

1. การเรียนรู้ ต้องเสริมสร้างให้เกิดการเรียนรู้ทั้งผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวและ นักท่องเที่ยว
2. ทักษะ ต้องมีการฝึกทักษะของผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวในการมีส่วนร่วมในกิจกรรม ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
3. ผลกระทบต่อระบบนิเวศ ผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญกับการ ท่องเที่ยวที่อาจส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศ นอกจากนี้ต้องสร้างกระบวนการเรียนรู้ให้นักท่องเที่ยวมี ความรู้สึกรักและหวงแหนทรัพยากรเช่นกัน
4. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวควรระวังและหลีกเลี่ยง การจัดแหล่ง ท่องเที่ยวอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม

การพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญมีวัตถุประสงค์เพื่อ ให้มีการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ได้รับการจัดการอย่างมีความรับผิดชอบ โดยคำนึงถึง ชีตความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกทางการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุก ฝ่ายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม เพื่อให้มีนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดิน ทางเข้ามาท่องเที่ยวยังชุมชนมากขึ้น สุภาวิณี ทรงพาณิชย์ (2547: 32-34) ได้เสนอแนวทางการ พัฒนาชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ดังนี้คือ

1. การพัฒนาชุมชนให้เกิดทรัพยากรท่องเที่ยวขึ้นเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งมี แนวทางที่สำคัญอยู่ 2 แนวทางได้แก่ 1) การพัฒนาสถานที่ที่เป็นธรรมชาติสวยงามให้เป็นทรัพยากร ท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ โดยปรับปรุงให้มีผลดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) การพัฒนาสถานที่ที่

เป็นโบราณสถานและโบราณวัตถุให้เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทโบราณสถานและโบราณวัตถุในชุมชน เพื่อให้มีผลดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. แนวทางการพัฒนาชุมชนให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวขึ้นเพื่อการรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ การพัฒนาให้เกิดสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวประเภทโครงสร้างพื้นฐาน เพื่ออำนวยความสะดวกต่อการดำเนินชีวิตของชุมชนและเป็นประโยชน์แก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้วย

3. แนวทางการพัฒนาชุมชนให้เกิดการบริการท่องเที่ยวขึ้นเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ซึ่งมีแนวทางสำคัญ 5 แนวทาง คือ 1) การพัฒนาให้เกิดบริการขนส่งแก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้สามารถเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน 2) การพัฒนาให้เกิดการบริการที่พักแรมแก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 3) การพัฒนาให้เกิดการบริการอาหารและบันเทิงแก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ที่เข้ามาท่องเที่ยวในหมู่บ้าน 4) การพัฒนาให้เกิดการบริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์แก่นักท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้สามารถเดินทางท่องเที่ยวในชุมชนได้อย่างสะดวกและได้รับความรู้ที่ถูกต้อง 5) แนวทางการพัฒนาให้เกิดการบริการจำหน่ายสินค้าที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้สามารถซื้อสินค้าที่ระลึกของชุมชนกลับไปฝากญาติมิตรในภูมิลำเนาของตนได้

2.2 การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

พิซันและแมนส์เฟลด์ (Pizan and Mansfeld.1999) ได้กล่าวว่าคนเราสนใจการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนั้น มาจากความต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้วัฒนธรรมชนชาติและการดำรงชีวิตที่แตกต่างไปจากที่อาศัยอยู่เดิม เนื่องจากคนเรามีสัญชาตญาณของความอยากรู้อยากเห็นในตัวเอง

พะยอม ธรรมบุตร (2548: 1) ได้ให้ความหมายว่า การท่องเที่ยวซึ่งให้ความสำคัญกับวัฒนธรรมของแหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ที่เป็นจุดหมายปลายทางของการเดินทางท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจะสนใจวิถีชีวิต มรดกวัฒนธรรม ศิลปะ อุตสาหกรรม และกิจกรรมนันทนาการของชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวจะเยี่ยมชมและศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ ศิลปะ มหกรรมและงานแสดงสินค้า หัตถกรรม พิพิธภัณฑสถานทุกประเภท ศิลปะการแสดงและทัศนศิลป์ ตลอดจนแหล่งมรดกต่างๆ

ราณี อธิชัยกุล (2546: 83) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมว่า หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อชมหรือสัมผัสศิลปวัฒนธรรมแขนงต่างๆ ได้แก่ สถาปัตยกรรม จิตรกรรม ประติมากรรม ภาษาและวรรณกรรม หัตถกรรม นาฏศิลป์และดนตรี รวมทั้งงานเทศกาล ประเพณี

รลิกา อังกูร (2549: 80) ได้ให้คำจำกัดความว่า การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต และความมั่งคั่งทางศิลปวัฒนธรรมไทยที่มีความ

วิจิตรอลังการ และแตกต่างจากชาติอื่น เป็นรูปแบบการท่องเที่ยวที่กำลังได้รับความนิยมในหมู่นักท่องเที่ยว

ประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ชนัญ วังวิภาค (2545: 271) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ที่ได้จากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังนี้

1. ประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ผลการดำเนินการท่องเที่ยวที่ผ่านมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติเป็นอย่างมาก นำเงินตราเข้าประเทศมากที่สุดเมื่อเทียบกับรายได้ที่เป็นเงินตราต่างประเทศที่ได้รับจากหน่วยงานต่างๆ ปัจจุบันการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้วางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในภูมิภาคต่างๆ เพื่อรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยเฉพาะการเดินทางของนักท่องเที่ยวชาวไทย และจะมีการประชาสัมพันธ์ไปสู่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น

2. ประโยชน์ทางสังคมและวัฒนธรรม การท่องเที่ยวจะช่วยเผยแพร่เอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักกว้างขวางขึ้นทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ การที่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติกับผู้คนในท้องถิ่นได้มีโอกาสรู้จักกันนั้น ผลก็คือ เกิดความสามัคคีสมานฉันท์ของคนในชาติ และการท่องเที่ยวระหว่างประเทศก็ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจอันดีที่จะนำไปสู่ความเป็นเพื่อนร่วมโลกและเกิดสันติภาพขึ้นแก่โลก

2.3 การท่องเที่ยวโดยชุมชน

ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

รชพร จันทร์สว่าง (2546: 24) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า หมายถึง การท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็นชุมชน พื้นฐานสำคัญ คือ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวของพื้นที่ การท่องเที่ยวชุมชนมีส่วนช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่นด้วยการสร้างงานและกระจายรายได้ ขณะเดียวกันก็ช่วยในการอนุรักษ์วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณี

มิ่งสรรพ ขาวสะอาด (2548: 90) กล่าวว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนคือ การท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญทั้งในด้านการดำเนินการ การบริหารจัดการ การตัดสินใจ และการจัดการผลประโยชน์ โดยอาศัยปัจจัยเกื้อหนุนจากสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ประเพณีวัฒนธรรม และกิจกรรมที่ชุมชนจัดขึ้น

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2550: 110) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวที่เป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรม และสถานที่ให้ดำรงอยู่ โดยผนวกการท่องเที่ยวไว้เป็นส่วนหนึ่งของ

ระบบนิเวศในชุมชน หรืออาจกล่าวได้ว่าการท่องเที่ยวชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ไม่รบกวนหรือทำลายทรัพยากรธรรมชาติ วัฒนธรรมและสถานที่

อุทยานแห่งชาติกับการท่องเที่ยวภาคอีสาน (2550) กล่าวถึงการท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากประชาชนภายในชุมชนร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ ในการปรึกษาหารือ และตัดสินใจแก้ปัญหาพร้อมกัน เพื่อปรับปรุงสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของชุมชนนั้น ๆ ให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้น นับเป็นความเจริญที่สร้างความสำนึกและความสามารถ ให้แก่บุคคลในชุมชน

ลักษณะสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

พจนานุกรม (2546: 24) กล่าวว่าสิ่งสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชนคือ ผลจากการดำเนินการท่องเที่ยว ก่อให้เกิดผลประโยชน์ตามมาทั้งทางตรงและทางอ้อม นั่นคือ ทางตรง ก่อให้เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้กับคนในชุมชน ในทางอ้อม ก่อให้เกิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน คงเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของท้องถิ่นและก่อให้เกิดการพัฒนาสาธารณประโยชน์ของชุมชน

สินธุ์ สโรบล (2547: 17) กล่าวถึงลักษณะของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า การนำเอาทรัพยากรการท่องเที่ยวในท้องถิ่นมาใช้ นั้น จะต้องพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถ และมีบทบาทสำคัญในการดำเนินงานตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน และมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกหลานและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ

เทิดชาย ช่วยบำรุง (2550: 110) กล่าวว่าลักษณะการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวขนาดเล็กที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมของผู้คนในท้องถิ่นในฐานะเจ้าของชุมชน มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและสถานที่ในพื้นที่ สิ่งปลูกสร้างต้องยึดถือสอดคล้องกับท้องถิ่นเป็นพื้นฐาน และการท่องเที่ยวโดยชุมชนนั้นต้องทำให้สิ่งสามัญธรรมดาเป็นสิ่งที่พิเศษสำหรับนักท่องเที่ยว

คุณสมบัติที่สำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน

คุณสมบัติที่สำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะคำนึงถึงผลประโยชน์และสิ่งที่ชุมชนจะได้รับในฐานะที่เป็นเจ้าของทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการพัฒนาการท่องเที่ยว เทิดชาย ช่วยบำรุง (2550: 111) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติที่สำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชนไว้ดังนี้

1. ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่มีผลกำไรตอบแทนมายังสมาชิกของชุมชนในฐานะของการเป็นเจ้าของที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวเข้ามาท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งการแบ่งปันผลประโยชน์ไม่ต้องผ่านนายหน้าอันเป็นการจัดสรรรายได้ทางตรงให้แก่คนในชุมชน

2. ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ชุมชนได้รับผลประโยชน์โดยรวมอย่างแท้จริง การสร้างสาธารณูปโภค และการยกระดับความเป็นอยู่ที่มุ่งสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกในชุมชน

3. ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ก่อให้เกิดผลกระทบทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในชุมชน เนื่องจากความพยายามนำวิทยาการสมัยใหม่แบบตะวันตก เข้ามาสู่ชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว พร้อมทั้งต้องมีการสร้างสำนึกร่วมกับชุมชนให้มีความรู้สึกผูกพันกับชุมชนของตนเอง

4. ต้องเป็นการท่องเที่ยวเพื่อสร้างจิตสำนึกในการเคารพและช่วยรักษาสิ่งแวดล้อม ทรัพยากรธรรมชาติ สังคม ตลอดจนวัฒนธรรมในชุมชนให้เกิดขึ้นกับนักท่องเที่ยว

5. ต้องเป็นการท่องเที่ยวที่สร้างจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวมีความเคารพในวัฒนธรรมท้องถิ่น ไม่มองว่าใครเจริญหรือด้อยกว่า และที่สำคัญ การท่องเที่ยวโดยชุมชนต้องก่อให้เกิดการเรียนรู้ เกิดสติ เกิดปัญญา ทั้งผู้เที่ยวและผู้ต้อนรับ

3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว

3.1 ความหมายของทรัพยากรท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยว สามารถแบ่งย่อยเป็นประเภทต่างๆ ได้หลายรูปแบบตามแนวความคิดและวัตถุประสงค์ แต่ในที่นี้ขอแบ่งประเภททรัพยากรการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความเข้าใจในภาพรวมของการท่องเที่ยวออกเป็น 2 ลักษณะ โดยยึดเป้าหมายการไปชมของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก คือ

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ สภาพภูมิอากาศ และทรัพยากรธรรมชาติ เช่น น้ำตก ภูเขา ทะเล ป่าไม้ ฯลฯ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น แต่ทรัพยากรทั้งสองลักษณะต่างก็ต้องมีต้นทุนในการดูแลรักษาเหมือนกัน คุณภาพของทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติจำเป็นต้องได้รับการดูแลรักษาในรูปแบบของการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน รวมทั้งการวางมาตรฐานการดูแลรักษาทรัพยากรดังกล่าว เนื่องจากกิจกรรมการท่องเที่ยวสามารถส่งผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นสิ่งเปราะบางได้

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและสังคม และทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบันเทิงและเพลิดเพลิน

2.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ คือ วัฒนธรรม วิถีชีวิต หรือเหตุการณ์ที่สืบสานกันมาตั้งแต่อดีต โดยส่วนใหญ่การนำเสนอประวัติศาสตร์ในรูปแบบของทรัพยากร

การท่องเที่ยวจะอยู่ในรูปของโบราณสถาน โบราณวัตถุ และสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับสิ่งเหล่านี้ คือ

2.1.1 สงคราม เช่น กำแพงเบอร์ลินที่กั้นระหว่างเบอร์ลินตะวันออกและเบอร์ลินตะวันตก ในเยอรมนี และสะพานข้ามแม่น้ำแคว จังหวัดกาญจนบุรี เป็นต้น

2.1.2 ศาสนา เช่น บูโรโบโด ในอินโดนีเซีย พุทธคยา ในอินเดีย นครวัด นครธม ในกัมพูชา

2.1.3 ผู้คนที่อาศัยในท้องถิ่น เช่น บ้านวิลเลียม เช็คสเปียร์ ในอังกฤษ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

2.1.4 ชนชั้นการปกครอง (รัฐบาลหรือพระมหากษัตริย์) เช่น อาคารรัฐสภาของสหรัฐอเมริกาในกรุงวอชิงตัน ดี ซี พระราชวังบัคกิงแฮม ในอังกฤษ พระราชวังบางปะอิน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น

2.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมและสังคม แต่ละประเทศต่างก็มีวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางสังคมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ ทั้งที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ ลักษณะความเป็นอยู่ของผู้คน ภาษา เทศกาล ประเพณี พิธีกรรมทางศาสนา ศิลปหัตถกรรม การแต่งกาย การละเล่น การบันเทิงต่างๆ สถาปัตยกรรม เป็นต้น และที่เป็นนามธรรม ที่แสดงออกทางด้านความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ ภูมิปัญญาชาวบ้าน เป็นต้น

2.3 ทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านบันเทิงและความเพลิดเพลิน ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้ หมายถึง สถานที่หรือกิจกรรมที่สร้างความบันเทิงและความเพลิดเพลินให้แก่นักท่องเที่ยวทุกประเภท อาทิ สวนสาธารณะ สวนสนุก แหล่งบันเทิงยามค่ำคืน โรงละคร โรงภาพยนตร์ เป็นต้น

3.2 การวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยว

การวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพ และจัดระดับทรัพยากรในแหล่งท่องเที่ยวหมายถึง การวิเคราะห์จุดเด่นที่มีเอกลักษณ์ของทรัพยากรภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อจะได้วิเคราะห์ความเหมาะสมต่อการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว ทำได้โดยมีการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยกำหนดระดับการให้คะแนนจากมากที่สุดถึงน้อยที่สุดดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. ชนิดของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการพิจารณาสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวความเกี่ยวเนื่องของระบบนิเวศในพื้นที่ โอกาสในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว เช่น กำหนดให้แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติหรือวัฒนธรรมที่สมบูรณ์ได้คะแนนเท่ากับ 5 และแหล่งท่องเที่ยวที่มีการปรับปรุงแก้ไขสภาพของพื้นที่เพื่อรองรับการท่องเที่ยวเล็กน้อยได้คะแนน 4 เป็นต้น

2. ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการพิจารณาจากสภาพโดยทั่วไปใน 3 ปัจจัยคือ ระบบนิเวศภายในแหล่งท่องเที่ยว ความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ และการมีองค์ประกอบที่หลากหลาย เช่น มีโบราณสถานในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ความเหมาะสมของทรัพยากรในการจัดการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวให้คงสภาพสมบูรณ์อย่างยาวนาน ซึ่งมีแนวทางปฏิบัติดังนี้

2.1 ไม่ปรับสภาพของสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้เปลี่ยนไปจากเดิมจนด้อยคุณค่าลง เช่น ไม่เน้นการสร้างที่พักแรมหรือรีสอร์ทในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติให้มาก หรือมีนักท่องเที่ยวเข้าไปท่องเที่ยวกันอย่างหนาแน่น จะทำให้สูญเสียความเป็นธรรมชาติ

2.2 ไม่ก่อให้เกิดมลพิษสิ่งแวดล้อมขึ้นในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ไม่ทิ้งขยะ ไม่เผาขยะ และปล่อยให้ขยะตกค้างในแหล่งท่องเที่ยว แต่ควรสร้างหรือวางถังขยะให้กลมกลืนกับสภาพของแหล่งท่องเที่ยว และควรขนขยะออกไปกำจัดนอกแหล่งท่องเที่ยว

2.3 ไม่รื้อทำลาย โบราณสถาน และสถานที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น ไม่เข้าไปอยู่อาศัยใกล้กับพื้นที่ที่เป็นกำแพงดินหรือกำแพงเมืองโบราณ ไม่ถมหรือปรับพื้นที่ที่เป็นคูเมืองโบราณเพื่อก่อสร้างอาคารบ้านเรือน

2.4 ไม่ทำลายทรัพยากรทุกชนิดที่อยู่ในสถานที่ท่องเที่ยว เช่น ไม่เหยียบย่ำและเด็ดดอกไม้ในป่า ไม่เก็บหินในแหล่งท่องเที่ยวไปเป็นของที่ระลึก ไม่ขีดเขียนผนังถ้ำและทำลายหินงอกหินย้อยในถ้ำให้แตกหัก ไม่ล่าสัตว์และเผาป่าในเขตหวงห้าม

2.5 อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นเอาไว้ และถ่ายทอดให้คนรุ่นหลังสืบต่อกันไป เช่น การอนุรักษ์ศิลปะการทอผ้าไหมของอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น การรักษาประเพณีบุญบั้งไฟของจังหวัดยโสธร

การพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวจะต้องระมัดระวังไม่ให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวและไม่ชักนำให้คนเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากเกินไปจนเกินขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ และต้องรักษาสภาพธรรมชาติเดิมเอาไว้ให้ได้มากที่สุด โดยมีแนวทางดังนี้

1. สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้มีความกลมกลืนกับบรรยากาศของสถานที่ท่องเที่ยว และคำนึงถึงความจำเป็นในการก่อสร้าง การก่อสร้างและการใช้งานต้องไม่ก่อให้เกิดมลพิษสิ่งแวดล้อม เช่น การสร้างถนนเข้าสู่สถานที่ท่องเที่ยว และที่พักแรม ร้านอาหาร สถานที่นั่งทานอาหารจะต้องไม่ก่อให้เกิดฝุ่นละออง เสียงดัง น้ำเสีย และขยะตกค้างในสถานที่ท่องเที่ยว

2. ดูแลรักษาความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยวในการชมสถานที่ เช่น การสร้างสะพาน การสร้างบันได การสร้างรั้วกั้นบริเวณทางเดินหรือน้ำตกที่อาจก่อให้เกิดอันตราย การติดตั้งไฟให้แสงสว่างในถ้ำหรือให้ยืมตะเกียงเพื่อเดินชมในถ้ำ ผู้ดำเนินการต้องพิจารณาว่าการก่อสร้างหรือการติดตั้งไฟต้องไม่ทำลายทัศนียภาพของแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ให้เสียไป

3. จัดทำป้ายบอกทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในท้องถิ่นให้ชัดเจน สวยงาม เห็นได้ง่าย และบำรุงรักษาให้อยู่ในสภาพใช้งานได้ หรืออาจทำแผนที่แสดงที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว และแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้เคียง เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้เกี่ยวกับการเดินทางมาเที่ยวในพื้นที่แห่งนั้นคุ้มค่า เพราะสามารถเที่ยวชมสิ่งต่างๆ ได้หลายอย่าง และยังเป็นการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวในท้องถิ่นอีกด้วย

4. แสวงหาสถานที่ที่มีความสวยงาม โดดเด่น ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีประจำท้องถิ่นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะ เพื่อพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่ เป็นการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาเที่ยวชมและใช้จ่ายเงินภายในท้องถิ่น

5. ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการบูรณะโบราณสถาน และดูแลแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในท้องถิ่นให้อยู่ในสภาพดี มีการจัดระเบียบการเข้าชม การบริการสถานที่จอดรถฟรี ถ้าต้องมีการเก็บเงินค่าบำรุงต่าง ๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องเก็บค่าบำรุงในอัตราที่เป็นธรรม

เพื่อให้การท่องเที่ยวได้รับการพัฒนาอย่างยั่งยืนแล้วผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวควรรีให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมทางการท่องเที่ยว ทั้งในส่วนที่เป็นปัจจัยหรือองค์ประกอบภายใน และปัจจัยหรือองค์ประกอบภายนอก ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว ผลประโยชน์ทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะเกิดขึ้นกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้ประกอบการท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยว โดยต้องสอดคล้องความรู้ และประสบการณ์ที่ดี และเหมาะสมตามพื้นฐานของนักท่องเที่ยว

2. สนับสนุนชุมชนและสาธารณชนในการมีบทบาท และมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ บริหารจัดการ และได้รับผลประโยชน์จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยมุ่งหวังการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนเป็นสำคัญ

3. ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวเท่าที่จำเป็น โดยยึดหลักการพัฒนาที่ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ ทั้งนี้แหล่งท่องเที่ยว ประเภทธรรมชาตินั้น ควรคำนึงถึงการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทถาวรวัตถุ โดยต้องหลีกเลี่ยงการก่อสร้างที่ขัดแย้งกับธรรมชาติรวมทั้งเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้รับความรู้จากธรรมชาติด้วยตนเองส่วนการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นนั้นควรให้ความสำคัญเกี่ยวกับความเปราะบางของทรัพยากรการท่องเที่ยว นั้น ๆ โดยต้องหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ขัดแย้งกับกิจกรรมการท่องเที่ยว

4. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ เพื่อกระจายโอกาสการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมไปยัง ชุมชนที่มี ศักยภาพทางการท่องเที่ยว ทั้งนี้ การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าวต้องได้รับความร่วมมือจาก ชุมชนท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ และองค์กรพัฒนาเอกชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งในการพัฒนา แหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว

5. ติดตามตรวจสอบความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับแหล่งท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยว ชุมชน ท้องถิ่น ตลอดจนทัศนคติ และความต้องการของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ ผลที่ได้รับจากการประเมินผล ติดตามตรวจสอบดังกล่าวจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการปรับเปลี่ยน และการกำหนดนโยบายและแผนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้มีความทันสมัย และเหมาะสมอยู่เสมอ

6. พัฒนาศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และสาขาวิชาชีพอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับการขยายตัวของ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญกับการศึกษาในทุกระดับที่เกี่ยวข้องกับ อุตสาหกรรมท่องเที่ยว และกำหนดกลุ่มเป้าหมายทั้งในระดับรากหญ้า ระดับปฏิบัติงาน และในระดับ ผู้กำหนดนโยบาย

7. ส่งเสริมสนับสนุน และประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวของประเทศไทยไปยัง ต่างประเทศ ทั้งนี้เพื่อสร้างโอกาสให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวที่สำคัญ ทั้งในระดับ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และในระดับโลก ทั้งนี้ ต้องให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมในทุก ด้านเพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

8. ควบคุมดูแล และป้องกันแก้ไขปัญหาคาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ และ ทรัพยากร การท่องเที่ยว ปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อม และปัญหาสังคม ควบคู่กับการพัฒนา อุตสาหกรรมท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม คุณภาพชีวิตทั้งของ ชุมชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว

การตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2545) ได้ให้แบบการตรวจสอบ ทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำความเข้าใจทรัพยากรท่องเที่ยว ได้แก่

1.1 ประเภทของทรัพยากร โดยแบ่งออกเป็นทรัพยากรหลัก คือ เป็นจุดดึงดูด นักท่องเที่ยว และทรัพยากรรองหรือทรัพยากรสนับสนุน เพื่อสนับสนุนทรัพยากรหลักในการดึงดูด นักท่องเที่ยว

1.2. ชนิดของทรัพยากร ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรวัฒนธรรม ทรัพยากร เหตุการณ์สำคัญ ทรัพยากรกิจกรรม และทรัพยากรบริการ

2. การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

ขั้นตอนที่ 1: เขียนรายงานทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1. รายการทรัพยากรที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) สิ่งที่น่าสนใจสำหรับนักท่องเที่ยวบนพื้นที่ 2) สิ่งดึงดูดใจในรูปแบบต่าง ๆ สำหรับนักท่องเที่ยว 3) สิ่งบริการสำหรับนักท่องเที่ยว 4) กิจกรรมสำหรับนักท่องเที่ยวบนพื้นที่ และ 5) สถานที่พักผ่อนสำหรับนักท่องเที่ยว

2. รายการทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ 1) สาเหตุที่ทำให้ทรัพยากรนี้โดดเด่นบนพื้นที่ 2) ความเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ และ 3) สิ่งนั้นมีความสำคัญเพียงพอเพื่อดึงดูดในปัจจุบันหรือในอนาคตหรือไม่

3. รายการทรัพยากรวัฒนธรรม ได้แก่ 1) มีอะไรทำให้สิ่งนี้โดดเด่น 2) มีความรู้สึกดึงดูดเกี่ยวกับวัฒนธรรมสังคมหรือไม่ 3) มีน้ำหนักมากพอที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยว

4. รายการทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ ได้แก่ 1) อะไรทำให้เหตุการณ์นั้นโดดเด่น 2) สามารถดึงดูดผู้ที่ไม่ใช่คนท้องถิ่นที่มีร่วมหรือไม่ 3) เหตุการณ์นั้นเสริมหรือเป็นคู่แข่งกับเหตุการณ์คล้ายๆ กันในท้องถิ่นอื่น ๆ หรือไม่ และ 4) ความถี่ของการเกิดขึ้น

5. รายการทรัพยากรกิจกรรม ได้แก่ 1) กิจกรรมนั้นโดดเด่นอย่างไร ในแหล่งท่องเที่ยว นั้น และ 2) สามารถดึงดูดผู้ซึ่งไม่ใช่คนท้องถิ่นหรือไม่

ขั้นตอนที่ 2: ประเมินทรัพยากรในรายการดังต่อไปนี้

1. คุณภาพทรัพยากร ได้แก่ 1) สาเหตุที่ทำให้ทรัพยากรนี้ดีกว่า/ไม่ดีกว่าทรัพยากรอื่นในท้องถิ่น 2) อะไรคือจุดอ่อน 3) ได้รับการดูแลรักษาดีหรือไม่ 4) บริการมีคุณภาพสม่ำเสมอตลอดหรือไม่ 5) จะสามารถปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรได้อย่างไร 6) อะไรคือข้อเสียของการพัฒนาต่อไป

2. ความโดดเด่นของทรัพยากร ได้แก่ 1) อะไรทำให้ทรัพยากรมีความพิเศษโดดเด่น 2) อะไรทำให้ทรัพยากรนี้แตกต่างกับที่อื่นๆ 3) ทรัพยากรดังกล่าวสะท้อนให้คิดถึงความภาคภูมิใจในสถานที่นั้นๆ

3. อำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว ได้แก่ 1) สิ่งนี้มีบทบาทอะไรในกิจกรรมปัจจุบันของนักท่องเที่ยว 2) มีการวัดระดับการใช้ ประเมินการใช้อย่างไร 3) จะพัฒนาให้แหล่งท่องเที่ยวนี้มีเสน่ห์ดึงดูดมากขึ้นอย่างไร

4. ฐานข้อมูลของทรัพยากรท่องเที่ยว ได้แก่ 1) สาเหตุที่ทำให้ทรัพยากรนั้นเป็นคุณค่าต่อแหล่งท่องเที่ยว 2) ในปัจจุบันการท่องเที่ยวประเภทใดเหมาะสมและน่าพึงพอใจ และถ้าจะให้มีความสำคัญยิ่งขึ้นในอนาคตจะต้องเพิ่มความดึงดูดอย่างไร 3) ทรัพยากรนี้มีลักษณะอะไรซึ่งเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาท่องเที่ยวในอนาคต

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว

การส่งเสริมการท่องเที่ยว (http://www.thailocaladmin.go.th:15030/e_book/eb1/std210550/22/4.pdf) มีหลักการดำเนินการที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. เร่งพัฒนา บุคลากร พื้นฟูมรดก และสินทรัพย์ทางวัฒนธรรม ทั้งในเขตเมืองและนอกเมืองเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวใหม่ สร้างแหล่งจ่ายซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว โดยส่งเสริมบทบาทเอกชนร่วมกับชุมชนในการรักษาแหล่งท่องเที่ยวและวิถีชีวิตให้อยู่ในสภาพเดิมอย่างต่อเนื่อง
2. เพิ่มความหลากหลายของการท่องเที่ยวรูปแบบต่างๆ ทั้งการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ รวมทั้งการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรม โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการท่องเที่ยวมากขึ้น ทั้งในรูปแบบการจัดสหกรณ์การท่องเที่ยวและการพัฒนาพื้นที่ชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยว
3. เพิ่มมาตรการอำนวยความสะดวก สร้างความปลอดภัย และป้องกันการเอาเปรียบนักท่องเที่ยว รวมทั้งเร่งรัดการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของนักท่องเที่ยวอย่างจริงจัง
4. เร่งฟื้นฟูความร่วมมือกับท้องถิ่นอื่นๆ โดยรอบ ทั้งทางด้านการตลาด การลงทุนและการจัดอุปสรรคในการท่องเที่ยว
5. บริหารการท่องเที่ยวโดยใช้กลยุทธ์การตลาดเชิงรุก โดยสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับธุรกิจชุมชน ตลอดจนพัฒนาคุณภาพการบริการการท่องเที่ยว รวมทั้งการโฆษณาประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นในรูปแบบที่หลากหลาย

การส่งเสริมการท่องเที่ยวสามารถดำเนินการได้ 3 แนวทาง ได้แก่

1. จัดจ้างสถาบันการศึกษาที่มีความเชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยวดำเนินการจัดทำแผนแม่บทเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
2. ส่งเจ้าหน้าที่เข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดทำแผนแม่บทด้านการท่องเที่ยวหรือการจัดการฝึกอบรมให้ความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวให้แก่เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้เจ้าหน้าที่สามารถจัดทำแผนฯ ได้เอง
3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งภายในจังหวัดรวมกลุ่มกันเพื่อทำโครงการจัดทำแผนแม่บทเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว โดยขอรับการสนับสนุนการดำเนินงานจากหน่วยงานผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ โดยจังหวัดเป็นผู้ประสานงานและอำนวยความสะดวกในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

ซึ่งทั้ง 3 แนวทาง ยึดหลักการของการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษา สืบหาข้อมูล และจัดหมวดหมู่ข้อมูล เป็นขั้นตอนแรกของการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว โดยต้องอาศัยข้อมูลที่จำเป็นในด้านต่างๆ มาใช้ประกอบในการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว นอกเหนือจากข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ได้ภาพในมุมกว้าง และการพัฒนาการ

ท่องเที่ยวจะได้สอดคล้องกับการพัฒนาด้านอื่นๆ ด้วย ข้อมูลที่ต้องทำการศึกษาที่ประกอบไปด้วย 4 ด้าน คือ ด้านทั่วไปด้านแหล่งท่องเที่ยว ด้านโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านการตลาด เพื่อจะได้รู้จักพื้นที่สัมผัสความรู้สึก และรับรู้ปัญหาที่แท้จริงที่จะช่วยให้ได้มาซึ่งข้อมูลด้านการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างเที่ยงตรง

2. วิเคราะห์และกำหนดข้อได้เปรียบเสียเปรียบด้านการท่องเที่ยว เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเบื้องต้นมาทำการวิเคราะห์เพื่อหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวของท้องถิ่น โดยการเปรียบเทียบกับพื้นที่ใกล้เคียงว่าศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของพื้นที่ สามารถแข่งขันกับพื้นที่ที่เป็นแบบเดียวกันได้หรือไม่ อย่างไร ประเด็นที่ควรนำมาพิจารณาในการวิเคราะห์และกำหนดข้อได้เปรียบเสียเปรียบด้านการท่องเที่ยว ได้แก่

- ภาพลักษณ์ด้านการท่องเที่ยว หมายถึง การรับรู้ของคนทั่วไปต่อการท่องเที่ยวในท้องถิ่นนั้น เช่น เมื่อพูดถึงวัฒนธรรมแบบชาวเหนือ คนก็จะนึกถึง จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อพูดถึงหาดใหญ่ คนก็จะนึกถึงแหล่งจับจ่ายซื้อของ เป็นต้น

- ที่ตั้ง หมายถึง ตำแหน่งที่ตั้งของพื้นที่ท่องเที่ยวอยู่ในเส้นทางเดินทางท่องเที่ยวหลักของประเทศ หรือมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจใกล้เคียงหรือไม่

- ความสนใจของท้องถิ่น หมายถึง ทศนคติของคนในท้องถิ่นต่อการท่องเที่ยวว่าเป็นไปในทิศทางใดและมากน้อยแค่ไหน โดยเฉพาะองค์กรพัฒนาเอกชน เช่น ชมรม สมาคมด้านการท่องเที่ยวในท้องถิ่น มีความเข้มแข็งเพียงใด

3. กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย หลังจากที่ได้วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส และอุปสรรคแล้วจะทำให้มีข้อมูลในการวางแผนและตัดสินใจ ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของประเทศ ของจังหวัด ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

4. เขียนแผนงานและโครงการ เมื่อมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่มีความชัดเจนและทิศทางที่แน่นอนแล้วจำเป็นที่จะต้องเขียนแผนงานและโครงการ โดยแผนงานและโครงการควรจะสอดคล้องกับนโยบาย และโครงการดังกล่าวต้องคำนึงถึงมาตรฐานด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว

5. ดำเนินการตามแผนงานและโครงการ ในขั้นตอนนี้ควรจะต้องดำเนินการให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ มีการใช้งบประมาณได้อย่างเหมาะสม มีการอำนวยความสะดวกและประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพจากการดำเนินการจัดทำแผนแม่บทเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทั้ง 5 ขั้นตอนนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเห็นถึงภาพรวมของพื้นที่ทั่วไป ด้านแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน และการตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำมาวิเคราะห์ SWOT ในแง่มุมของจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส

และอุปสรรคตลอดจนข้อได้เปรียบเสียเปรียบทางการท่องเที่ยว สุดท้ายก็จะเกิดแผนงาน โครงการ ต่างๆ ที่สอดคล้องกัน เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวในท้องถิ่น

ซึ่งในหลักการนั้น การพัฒนาการท่องเที่ยวจะเน้นหนักไปที่องค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านบริการทางการท่องเที่ยว และ 3) ด้านการตลาดและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ซึ่งแนวทางการปฏิบัติงานทั้ง 3 ด้านมีรายละเอียดดังนี้

1. การพัฒนาด้านแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว กระทำได้ 2 กรณีคือ

1.1 กรณีที่มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่แล้ว ต้องดำเนินการบำรุง ดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว เช่น การปรับปรุงด้านกายภาพของแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก การปรับปรุงด้านการบริหารจัดการ และการปรับปรุงด้านสภาพแวดล้อม

1.2 กรณีที่ยังไม่มีแหล่งท่องเที่ยว ต้องดำเนินการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ เช่น ค้นหาจุดเด่น หรือจุดดึงดูดของท้องถิ่นทางการท่องเที่ยว ดำเนินการสร้าง พัฒนาทางด้านกายภาพ พัฒนาทางการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก พัฒนาทางการบริหารจัดการ พัฒนาการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อม

2. การพัฒนาด้านบริการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบ การดำเนินการพัฒนาบริการการท่องเที่ยว ดำเนินการได้ 8 องค์ประกอบ คือ บริการด้านความปลอดภัย บริการภัตตาคารและร้านอาหาร บริการสินค้าและของที่ระลึก บริการที่พักค้างแรมสำหรับนักท่องเที่ยว บริการนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ บริการด้านบันเทิงและนันทนาการ บริการด้านสารสนเทศ บริการด้านการขนส่ง

3. การพัฒนาด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว การดำเนินการพัฒนาการตลาดการท่องเที่ยวดำเนินงานได้ 3 ด้าน คือ การกำหนดแผนการตลาดท่องเที่ยว การสร้างเส้นทางหรือกิจกรรมท่องเที่ยว และการโฆษณาไปยังกลุ่มเป้าหมาย

5. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2541: 42) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนว่า เป็นการท่องเที่ยวที่มีการจัดการทรัพยากรทั้งหมด ในลักษณะที่สามารถตอบสนองความต้องการทางเศรษฐกิจ สังคม และสุนทรียภาพ ในขณะเดียวกันก็สามารถรักษาความสมบูรณ์ทางวัฒนธรรมกระบวนการที่จำเป็นเชิงนิเวศวิทยา ความหลากหลายทางชีววิทยาและระบบสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน

ดร.ชณี เอมพันธุ์. (2546: 93) กล่าวว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การท่องเที่ยวที่สนองตอบความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของแหล่งท่องเที่ยว โดยเน้นการ

จัดการทรัพยากรธรรมชาติ เพื่อให้สามารถรักษาความมั่นคงของระบบนิเวศ ตลอดจนวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชุมชน เพื่อประโยชน์ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

สารานุกรมไทย. (2550: ออนไลน์) การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือจะต้องดูแลทรัพยากรการท่องเที่ยว ให้สามารถใช้ประโยชน์ต่อไปได้ในระยะเวลายาวนานจนถึงชั่วลูกชั่วหลาน มิใช่เพียงเพื่อคนรุ่นปัจจุบันเท่านั้น โดยลดการใช้ทรัพยากรอย่างสิ้นเปลือง และลดปริมาณของเสียที่จะเป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม มีการกระจายรายได้และผลประโยชน์ให้แก่คนในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ เปิดโอกาสให้ชุมชนในท้องถิ่นได้เข้าร่วมในการจัดการ และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนถือเป็นการเพิ่มผลกระทบทางบวกให้เกิดขึ้นมากที่สุด ขณะเดียวกันก็ลดผลกระทบให้น้อยที่สุด ทรัพยากรการท่องเที่ยวนั้นมีทั้งประเภทที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นเพื่อเป็นสิ่งที่ดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวและเป็นสิ่งที่มีคุณค่าของประเทศ จึงนับได้ว่าทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความสำคัญอย่างมากต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (มหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมธิราช. 2545: 5-7)

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (อ่างในวีดิณา ชุ่มบัณฑิต, 2549) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืนว่าเป็นการพัฒนาที่ต้องคำนึงถึงความเป็นองค์รวมของทุกๆ ด้านอย่างสมดุล บนพื้นฐานของทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย ด้วยการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกกลุ่ม ด้วยความเอื้ออาทร เคารพซึ่งกันและกัน เพื่อความสามารถในการพึ่งตนเอง และคุณภาพชีวิตที่ดีอย่างเท่าเทียม

สรุปได้ว่า การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นให้ความสำคัญด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยการคำนึงถึงความสมดุลอย่างยั่งยืนระหว่างการบริโภค ประชากร และความสามารถในการรองรับของพื้นที่นั้นๆ รวมถึงการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมและมีรายได้เข้าสู่ชุมชนท้องถิ่น แต่ยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีไว้ได้ มีการศึกษาและวางแผนเพื่อส่งเสริม และสร้างสรรค์ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมอย่างคุ้มค่าและยาวนานที่สุด

หลักการการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

ระพีพรรณ ทองหล่อ และคณะ (2549: 12-15) ได้กล่าวถึงวิธีการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว (Resource management) ควรประกอบด้วยวิธีการดำเนินการต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพและจัดระดับ การวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยวเพื่อประเมินศักยภาพและจัดระดับทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว หมายถึง การ

วิเคราะห์หาจุดเด่นที่มีเอกลักษณ์ของทรัพยากรภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อจะได้วิเคราะห์ความเหมาะสมต่อการกำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยมีขั้นตอนดังนี้

1.1 ขั้นตอนการวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ก่อนที่จะทำการวิเคราะห์ทรัพยากรการท่องเที่ยว ผู้ที่รับผิดชอบควรเริ่มต้นด้วยการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่เพื่อประกอบการตัดสินใจในการกำหนดทิศทางการดำเนินงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ว่ามีทรัพยากรท่องเที่ยวอะไรบ้าง เป็นทรัพยากรท่องเที่ยวประเภทใด และมีสภาพอย่างไร ทรัพยากรท่องเที่ยวมีคุณลักษณะและความเหมาะสมที่แตกต่างกันตามศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว แหล่งท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมสูงสุด ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมน้อยควรได้รับการพิจารณาในด้านรูปแบบและการจัดการที่ทำให้สามารถรองรับการท่องเที่ยวที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยว และมีระบบการจัดการที่สามารถเอื้อประโยชน์และตอบสนองความต้องการโดยรวมของประเทศ

1.2 ขั้นตอนการประเมินศักยภาพและจัดระบบของทรัพยากรภายในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบด้วยขั้นตอนการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยกำหนดระดับการให้คะแนน 5-1 จากมากที่สุดถึงน้อยที่สุด ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1.2.1 ชนิดของแหล่งท่องเที่ยวเป็นการพิจารณาสภาพทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยว ความเกี่ยวเนื่องของระบบนิเวศในพื้นที่โอกาสในการจัดกิจกรรม

1.2.2 ลักษณะของแหล่งท่องเที่ยว เป็นการพิจารณาจากสภาพโดยทั่วไปใน 3 ปัจจัย คือ ระบบนิเวศภายในแหล่งท่องเที่ยว ความโดดเด่นและเป็นเอกลักษณ์ และการมีองค์ประกอบที่หลากหลาย เช่น มีโบราณสถานภายในแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีความเหมาะสมของทรัพยากรในการจัดกิจกรรมท่องเที่ยว ได้คะแนน 5 เป็นต้น

2. การประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว เป็นการประเมินปริมาณของนักท่องเที่ยว รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยว และระดับการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกที่แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะสามารถรองรับได้โดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบนิเวศ การประเมินขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ควรพิจารณาปัจจัยสำคัญ 3 ด้าน ดังนี้

2.1 ขีดจำกัดทางสภาพแวดล้อม หมายถึง ขีดความสามารถในการรักษาสมดุลระหว่างสภาพแวดล้อมทางกายภาพกับจำนวนนักท่องเที่ยวในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งถ้าขาดความสมดุลจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยวทางกายภาพ เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวสูงสุดที่สามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติโดยไม่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพและระบบนิเวศ

2.2 ขีดจำกัดทางการตลาด หมายถึง ขีดความสามารถในการรองรับตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นความสามารถในการรักษาสมดุลระหว่างปริมาณนักท่องเที่ยวกับกิจกรรม และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่รองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งมีผลกระทบต่อนักท่องเที่ยวเชิงจิตวิทยา เช่น จำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นจนถึงจุดวิกฤต ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความรู้สึกว่่าประสบการณ์ที่ได้รับด้อยคุณภาพ เช่น รถติดบริเวณทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว เนื่องจากถนนแคบและมีรถจำนวนมาก

2.3 ขีดจำกัดของชุมชน หมายถึง ขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวของชุมชน ซึ่งหากมีจำนวนนักท่องเที่ยวมากเกินไป จะเกิดผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นความหนาแน่นของพื้นที่ใช้สอยในชุมชน เช่น ในร้านอาหาร ร้านค้า หรือบริเวณชายหาด เป็นต้น

3. การกำหนดเขตการใช้พื้นที่หรือเขตการจัดการในแหล่งท่องเที่ยว บริเวณแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งจะเป็นต้องมีการกำหนดเขตการใช้พื้นที่เพื่อประโยชน์ต่าง ๆ (Zoning) หรือเพื่อการจัดการ (Management zone) ให้เหมาะสมตามสภาพและขนาดของทรัพยากรที่จะรองรับปริมาณนักท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะเกิดขึ้น โดยสามารถป้องกันผลกระทบที่จะมีผลต่อระบบนิเวศโดยรวมด้วย โดยมีแนวทางการดำเนินการต่อไปนี้

3.1 การจัดให้มีเขตบริการหรือศูนย์บริการนักท่องเที่ยว (Visitor center) ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวควรจัดให้อยู่ในบริเวณที่เหมาะสม และเป็นพื้นที่ราบมากพอที่จะจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ศูนย์บริการนักท่องเที่ยวทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการให้บริการ ข้อมูลและความรู้แก่นักท่องเที่ยว จัดให้เส้นทางเดินเท้าหรือเส้นทางเดินป่าและอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติ รวมถึงสิ่งที่เป็นต่อการเรียนรู้ของนักท่องเที่ยว

3.2 การจัดเขตสงวนหรือบริเวณพื้นที่ที่มีความเปราะบางด้านนิเวศ พื้นที่ที่มีความเปราะบางทางด้านนิเวศและพื้นที่ที่เป็นแหล่งที่อยู่อาศัยของสัตว์ ควรจัดไว้เป็นเขตสงวนหรือเขตพื้นที่อนุรักษ์ที่จำเป็น ต้องมีการควบคุมการใช้ประโยชน์อย่างเข้มงวดเพื่อรักษาสมดุลทางด้านนิเวศ

4. การควบคุมดูแลรักษาทรัพยากรท่องเที่ยว เป็นการควบคุมการพัฒนาพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวทางกายภาพให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมในพื้นที่ การรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการมีระบบป้องกันและกำจัดมลภาวะที่เหมาะสม

6. ทฤษฎีเกี่ยวกับทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนมอญในประเทศไทย

มอญ เป็นชนชาติเก่าแก่ที่สุดชนชาติหนึ่งในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีถิ่นฐานเดิมอยู่บริเวณพม่าตอนล่าง เป็นชาติหนึ่งทีวางรากฐานทางด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี อักษรศาสตร์

สถาปัตยกรรม กฎหมาย นาฏศิลป์ และดนตรี เป็นมรดกตกทอดมายังหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น พม่า ไทย ลาว และกัมพูชา

ปัจจุบัน ชนชาติมอญไม่มีอาณาเขตประเทศปกครองตนเอง เนื่องจากในอดีตบ้านเมืองตกอยู่ในภาวะสงครามมาโดยตลอด ทั้งการแย่งชิงราชสมบัติกันเอง และจากการรุกรานของข้าศึกสำคัญอย่าง “พม่า” เมื่อบ้านเมืองตกเป็นของศัตรู ชาวมอญจึงเป็นอยู่อย่างแสนสาหัส ถูกกดขี่รีดไถ การเกณฑ์แรงงานก่อสร้าง ทำไร่นาหาเสบียงเพื่อการสงคราม และเกณฑ์เข้ากองทัพ โดยเฉพาะสงครามในปี พ.ศ. 2300 เป็นสงครามครั้งสุดท้าย ที่คนมอญพ่ายแพ้แก่พม่าอย่างเด็ดขาด ไม่สามารถทวงคืนแผ่นดินกลับมาได้อีกเลยจนทุกวันนี้ ชาวมอญส่วนหนึ่งจึงอพยพโยกย้ายเข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภารตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนในเมืองไทย โดยชาวมอญ ได้อพยพจากบ้านเมืองของตน เข้ามายังแผ่นดินไทยหลายต่อหลายครั้ง เท่าที่มีการจดบันทึกเอาไว้รวมทั้งสิ้น 9 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 การอพยพที่ปรากฏในหลักฐานของมอญก็คือ เมื่อ พระเจ้าตะเบ็งชเวตี้ตีหงสาวดีแตกใน พ.ศ. 2082 ชาวมอญจำนวนมากหนีเข้ามากรุงศรีอยุธยา พระเจ้าแผ่นดินโปรตุเกสฯ ให้ตั้งบ้านเรือนอยู่แถบตัวเมืองกรุงศรีอยุธยาชั้นนอก พระยาเกียรติ พระยารามและครัวเรือนให้ตั้งบ้านเรือนอยู่แถบตัวเมืองชั้นใน ใกล้พระอารามวัดขุนแสน และขุนนางของมอญก็เริ่มเข้ารับราชการในกรุงศรีอยุธยานับตั้งแต่นั้นมา เมื่อถึง พ.ศ. 2084 ราชวงศ์ตองอูตีเมืองเมาะตะมะแตกมีการฆ่าฟันชาวมอญลงขนาดใหญ่ ก็เข้าใจว่ามีมอญหนีเข้ามาสู่กรุงศรีอยุธยาอีก ถือเป็นครั้งแรกของมอญอพยพ

ครั้งที่ 2 ในพระราชพงศาวดารไทยพูดถึงการอพยพอีกครั้งหนึ่งเมื่อพระนเรศวรเสด็จไปพม่าเมื่อคราวพระเจ้าบุเรงนองสิ้นพระชนม์ แล้วประกาศเอกราช ทรงชักชวนมอญที่เข้าสวามิภักดิ์ ให้อพยพเข้ามาพร้อมกัน ราว พ.ศ. 2137 ในการอพยพครั้งนี้ไม่ปรากฏว่าพระเจ้าแผ่นดินโปรตุเกสฯ ให้ตั้งบ้านเรือนที่ใด แต่คาดว่าคงเป็นย่านเดียวกับการอพยพคราวแรก

ครั้งที่ 3 เกิดขึ้นเมื่อหงสาวดีถูกยะไข่ทำลายใน พ.ศ. 2138 (คือเมื่อครั้งพระนเรศวรยกทัพไปตีเมืองหงสาวดี) ก่อนหน้านี้แม้ว่ามีมอญอพยพหนีราชวงศ์ตองอูมาแล้วแต่ใน พ.ศ. 2129 เมื่อนายราล์ฟ พิคต์ เดินทางผ่านหงสาวดียังรายงานว่ประชากรส่วนใหญ่พูดภาษามอญ แต่เมื่อถูกยะไข่ทำลายครั้งนี้ก็มีการอพยพใหญ่ของมอญ มาทางตะวันออกเฉียงเข้าสู่อินแดนของกรุงศรีอยุธยาอีก

ครั้งที่ 4 หลังจากที่ราชวงศ์ตองอูย้ายราชธานีไปอยู่ที่อังวะหลังจากหงสาวดีถูกทำลายแล้ว พวกมอญตั้งอำนาจขึ้นใหม่ในดินแดนของตน โดยมีนักผจญภัยชาวโปรตุเกส (เดอบริโต) ให้ความร่วมมือต่อมา ถึงรัชกาลพระเจ้านออกเปกหลุน พม่าจึงยกทัพมาปราบพวกมอญอีกใน พ.ศ. 2156 ทำให้เกิดการอพยพของมอญเข้าสู่กรุงศรีอยุธยาอีก หลักฐานบางแห่งกล่าวว่า มอญกลุ่มนี้ได้รับอนุญาตให้ตั้งภูมิลำเนาอยู่ตามแนวชายแดนไทย ระหว่างนั้นขุนนางมอญได้ยกกำลังเข้าไปตีเมืองหน้าด่านในเขตพม่าหลายครั้ง (นี้อาจเป็นเหตุผลที่ไม่ปรากฏการอพยพครั้งนี้ในหลักฐานฝ่ายไทย)

ครั้งที่ 5 ใน พ.ศ. 2204 หรือ พ.ศ. 2205 พวกมอญในเมืองเมาะตะมะก่อการกบฏขึ้นอีก แต่ถูกพม่าปราบลงได้จึงต้องอพยพหนีเข้ากรุงศรีอยุธยาอีกระลอกหนึ่ง ผ่านทางด้านเจดีย์สามองค์ เข้าใจว่ากลุ่มนี้สัมพันธ์กับกลุ่มมอญที่ตั้งอยู่ชายแดน ฉะนั้นน่าจะได้รับอนุญาตให้ตั้งภูมิลำเนาอยู่ด้วยกัน

ครั้งที่ 6 หลังจากที่มอญสามารถตั้งอาณาจักรของตนขึ้นได้ใหม่ในปลายราชวงศ์ตองอู แล้วยกกำลังไปตีกรุงอังวะแตก อลองพญารวบรวมกำลังพม่าแล้วลุกขึ้นต่อสู้จนในที่สุดก็ตั้งราชวงศ์ออลองพญาได้ และใน พ.ศ. 2300 ก็สามารถตีหงสาวดีได้อีกนโยบายของราชวงศ์นี้คือ กลืน มอญ ให้เป็นพม่าโดยวิธีรุนแรง มีการกดขี่ชาวมอญและวัฒนธรรมมอญหลายประการจึงมีชาวมอญอพยพหนีมาสู่เมืองไทยอีกรวมทั้งกลุ่มที่หนีขึ้นเหนือไปสู่ล้านนา และเรียกกันว่าพวก “เม็ง” ในปัจจุบันนี้ด้วย

ครั้งที่ 7 ใน พ.ศ. 2316 ตรงกับแผ่นดินกรุงธนบุรี มอญก่อกบฏในย่างกุ้ง พม่าปราบปรามอย่างทารุณแล้วเผาย่างกุ้งจนราบเรียบทำให้มอญอพยพเข้าไทยอีก พระเจ้าตากสินทรงโปรดเกล้าฯ ให้ไปตั้งบ้านเรือนอยู่ที่ปากเกร็ด ซึ่งทำให้เกิดกลุ่มมอญเก่า (พระยารามัญวงศ์) และมอญใหม่ (พระยาแจ้ง) การอพยพของชาวมอญในระลอกนี้เป็นต้นมาที่สืบทอดเชื้อสายโดยตรงคนที่นับตัวเองเป็นมอญ ในปัจจุบันล้วนอพยพเข้ามาจากระลอกนี้ หรือหลังจากนี้ทั้งนั้น ส่วนมอญที่อพยพก่อนหน้านี้ กลืนหายเป็นไทยไปหมด แม้แต่กลุ่มที่อยู่ตามชายแดนแถบเมืองกาญจนบุรี

ครั้งที่ 8 พ.ศ. 2336 เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกรัชกาลที่ 1 ยึดเมืองทวายได้ แต่รักษาไว้ไม่ได้ ต้องถอยกลับเข้าไทยก็นำเอาพวกมอญโดยเฉพาะที่เป็นพวกหัวหน้าเข้ามาอีก

ครั้งสุดท้าย ครั้งที่ 9 พ.ศ. 2357 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย รัชกาลที่ 2 เมื่อมอญไม่พอใจที่ถูกพม่าเกณฑ์แรงงานก่อสร้างพระเจดีย์ก่อกบฏที่เมืองเมาะตะมะ ถูกพม่าปราบ ต้องหนีเข้าไทยเป็นระลอกใหญ่มาราว 40,000 คนเศษ เจ้าฟ้ามงกุฎ (ต่อมาคือรัชกาลที่ 4) เสด็จเป็นแม่กองออกไปรับถึงชายแดน พวกนี้มาตั้งรกรากที่สามโคก ปากเกร็ด และพระประแดง

ชาวมอญได้ตั้งบ้านเรือนอยู่ทั่วไปตามที่ราบลุ่มริมน้ำภาคกลาง ได้แก่ ลพบุรี สระบุรี อยุธยา นครปฐม กาญจนบุรี ราชบุรี สุพรรณบุรี อ่างทอง นครนายก ปทุมธานี นนทบุรี สมุทรสงคราม สมุทรปราการ สมุทรสาคร กรุงเทพฯ ฉะเชิงเทรา เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ (โดยมากเป็นแหล่งที่พระเจ้าแผ่นดินทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทานที่ดินทำกินให้แก่แรกอพยพเข้ามา) และบางส่วนตั้งภูมิลำเนาอยู่แถบภาคเหนือ ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง ตาก กำแพงเพชร นครสวรรค์ อุทัยธานี (เขตเมืองที่อยู่ติดชายแดนไทย) ทางอีสาน ได้แก่ นครราชสีมา มีบ้างเล็กน้อยที่อพยพลงใต้ อย่าง ชุมพร สุราษฎร์ธานี (http://www.monstudies.com/show_content.php?topic_id=34&main_menu_id=1)

ชุมชนมอญที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย

ชุมชนมอญ บางจะเกร็ง จังหวัดสมุทรสงคราม ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 ตำบลบางจะเกร็ง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นชุมชนมอญอีกแห่งหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมายาวนาน ชุมชนมอญบางจะเกร็งเป็นชุมชนมอญเก่าแก่แห่งหนึ่งในจังหวัดสมุทรสงคราม ชุมชนมอญบางจะเกร็ง ที่ยังเป็นชุมชนมอญที่เข้มแข็ง แม้การใช้ภาษามอญของชาวบ้านจะเหลือน้อย มีเพียงผู้เฒ่าผู้แก่เท่านั้นที่ยังคงใช้ภาษามอญ แต่ชาวบ้านรวมทั้งผู้นำชุมชน ยังคงเห็นความสำคัญของวัฒนธรรมประเพณีมอญ มีการอนุรักษ์ประเพณีสงกรานต์ ชุมชนมอญบางจะเกร็ง มีวัดศรีทธาธรรม (วัดมอญ) เป็นศูนย์กลางของชุมชน ซึ่งเจ้าอาวาสที่ผ่านมามีทุกรูปและเจ้าอาวาสองค์ปัจจุบัน คือ พระครูพิพิธพัฒนโกศล (พ.ศ. 2549) ต่างเอาใจใส่ในเรื่องวัฒนธรรมประเพณีมอญ ภายในวัดยังปรากฏเสาหงส์ และมีการแห่โขน (ธงตะขาบ) ในเทศกาลสงกรานต์ทุกปี มีการรวมกลุ่มแม่บ้านผลิตสินค้าพื้นบ้านเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ที่มีชื่อเสียงระดับประเทศ ได้แก่ ขนมกะละแม ซึ่งเป็นขนมมอญโบราณ ทั้งยังได้ใช้ชื่อสินค้าว่า “กะละแมรามัญ” มีการรณรงค์กะละแมสาธิตให้นักท่องเที่ยวชมทุกวัน รวมทั้งอุโบสถไม้สักทองฝังมุก หนึ่งเดียวในสยาม เป็นพระอุโบสถที่สวยงามแปลกตา และมีชื่อเสียงระดับประเทศ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้บรรจุรายชื่อวัดแห่งนี้ไว้ในตารางการท่องเที่ยว (UNSEEN THAILAND) อีกด้วย

มอญปากลัด มอญพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ มอญปากลัดสืบเชื้อสายมาจากชาวมอญที่อพยพเข้ามายังพระราชอาณาจักรไทย นับเป็นการอพยพครั้งยิ่งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ เป็นจำนวนทั้งสิ้นราว 40,000 คน รัชกาลที่ 2 โปรดเกล้า พระราชทานที่ทำกินให้แก่ชาวมอญที่ปากเกร็ด สามโคก และพระประแดง ชาวมอญเชื้อสายมอญในพระประแดง ได้รับการยอมรับให้ทำราชการ ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนประกอบอาชีพได้อิสระ ชาวมอญมีสิทธิเช่นเดียวกับชาวไทยทุกประการ วัฒนธรรมประเพณีที่เข้ากันได้แบบแนบสนิท อีกทั้งความเจริญของบ้านเมือง และเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้ชาวมอญพระประแดงทุกวันนี้ ถูกกลืนเป็นไทยเสียโดยมาก แต่ทว่ายังเป็นความโชคดี ที่คนกลุ่มหนึ่งมีความมุ่งมั่นในการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณี และภาษาของชาวมอญพระประแดงให้คงอยู่ รวมทั้งทางราชการก็ให้ความสนใจและส่งเสริม ในทุกวันนี้ เราจึงยังคงมีโอกาสได้ยินเสียงลูกหลานชาวพระประแดงท่องอักขระมอญ เห็นประเพณีสงกรานต์มอญพระประแดงที่ลือชื่อ เป็นงานใหญ่ระดับชาติ ที่คนมอญทั่วประเทศภาคภูมิใจ

มอญปากเกร็ด ปากเกร็ดปัจจุบันเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดนนทบุรี ในทุกอำเภอของจังหวัดนนทบุรี อำเภอปากเกร็ดเป็นชุมชนมอญที่เก่าแก่และหนาแน่นแทบจะเต็มพื้นที่ทุกตำบล ความเก่าแก่ของชาวมอญปากเกร็ดมีมานาน แม้แต่ชื่อตำบลบางตะไนย์ก็เป็นภาษามอญซึ่งแปลว่าต้นข่อย(คะนาย) ปัจจุบันชาวไทยเชื้อสายมอญที่ปากเกร็ดยังคงรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีมอญ

เอาไว้ได้เหนียวแน่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว เช่น เครื่องปั้นดินเผา อาหาร นาฏศิลป์ และดนตรี ประเพณีมอญบางส่วนกลมกลืนไปกับวิถีชีวิตของไทยอย่างแยกไม่ออก อาชีพของชาวมอญปากเกร็ดที่ขึ้นชื่ออย่างหนึ่ง คือการทำเครื่องปั้นดินเผา ชาวมอญปากเกร็ดที่ทำอาชีพเครื่องปั้นดินเผานั้น เป็นชาวมอญที่อพยพมาจาก “บ้านอำมาน” เมืองมะละแหม่ง บ้านอำมาน แปลว่า บ้านช่างปั้น ชาวบ้านยังคงยึดถืออาชีพเดิมของบรรพชนจากเมืองมอญ ดินปากเกร็ดคุณภาพดี ฝีมือช่างประณีต และสีสันสวยงาม มีด้วยกัน 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ 1. เครื่องปั้นที่เป็นเครื่องใช้ในชีวิตประจำวัน รูปแบบเรียบง่าย 2. เครื่องปั้นประเภทสวยงาม เรียกว่า หม้อน้ำลายวิจิตร โดยปกติช่างมักปั้นขึ้นในวาระพิเศษ แหล่งผลิตสำคัญแห่งหนึ่งในแถบภาคกลาง คือ ปากเกร็ด และ สามโคก วัดมอญ ในย่านปากเกร็ดเท่าที่มีการสำรวจไว้โดยนายมานพ แก้วหยก (พ.ศ. 2526) และจากการสัมภาษณ์นายพิศาล บุญผูก (พ.ศ. 2549) ชาวมอญเกาะเกร็ดระบุว่า มีทั้งสิ้น 46 วัด

นอกจากนี้ยังมีชุมชนมอญกลุ่มอื่นๆ เช่น มอญบางขันหมากจังหวัดลพบุรี ชุมชนมอญบ้านเก่าจังหวัดอุทัยธานี ชุมชนมอญบ้านเสากระโดง ชุมชนมอญบ้านบางกระดีเขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร ชุมชนมอญคลองสิบสี่ ชุมชนมอญในจังหวัดนครสวรรค์ และชุมชนมอญในจังหวัดสมุทรสาคร (http://www.monstudies.com/index.php?main_menu_id=2)

วัฒนธรรมประเพณีมอญ

ประเพณีในรอบปี ชุมชนมอญเป็นชุมชนสังคมเกษตรกรรม ทำนาเป็นอาชีพหลักสืบเนื่องมาแต่โบราณ การทำนาจึงเป็นกิจกรรมหลักในวิถีชีวิตและมีความสำคัญ ประเพณีต่างๆ ในรอบปีจึงเกิดขึ้นตามวัฏจักรต่างๆ ของการทำนาโดยอาศัยศรัทธาแห่งความเชื่อถือผี และพุทธศาสนาเป็นเครื่องทำนุบำรุงพิธีกรรมและประเพณีในรอบปีของชาวมอญจึงไม่มีความแตกต่างจากกลุ่มชนใกล้เคียง ทั้งคนไทย คนลาว ต่างก็ผสมผสานเป็นรูปแบบของประเพณีที่ค่อนข้างจะคล้ายคลึงกันประเพณีเหล่านี้ได้แก่

เดือน 6 ประเพณีของคนมอญนิยมนับเดือน 6 เป็นเดือนแรกในการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ เพราะถือเป็นเดือนที่เริ่มวงจรกิจกรรมหลักของชีวิต ซึ่งความเชื่อในการนับถือผีของชาวมอญก็นับเดือน 6 เป็นเดือนเริ่มปีใหม่เช่นกัน การจะประกอบประเพณีต่างๆ ที่ถูกข้อห้ามไว้สามารถเริ่มกระทำได้เพราะถือว่าล่วงพ้นจากปีเก่าแล้วนั่นเอง วันแรกของการทำนา เจ้าของนาก็จะเทียมวัวหันหน้าไปทางทิศตะวันตก แล้วสวด “อิติปิโส” 2 จบ เพื่อระลึกถึงคุณพระพุทธรเจ้า ขณะเดียวกันก็เป็นการไหว้ผีนา

เดือน 9 ขึ้น 15 ค่ำ ทำบุญไหว้วงศัญชาติที่ล่วงลับไปแล้วจะได้พ้นทุกข์

เดือน 10 ขึ้น 15 ค่ำ เรียกประเพณีกลางเดือน 10 ถือเป็นวันที่ยมบาลปล่อยผีปล่อยเปรตที่อยู่บนนรกกรรมถึงพ่อแม่ ปู่ย่าตายาย ให้มารับอาหารอันเป็นผลบุญที่ลูกหลานนำมาทำที่วัด ก่อนวันนี้

ผู้หญิงแต่ละบ้านจะตำข้าวเหนียวไม่เป็นแฉิ่งเพื่อทำขนมต่างๆ เตรียมไปทำบุญที่วัดและแจกลูกหลานกัน ขนมที่ทำได้แก่ ขนมมนมสาว ขนมทองม้วน ขนมบัวปิ่น เป็นต้น ในเดือนนี้ถือเป็นเดือนลูกพี่ลูกน้องของทุกเดือน เป็นการทำบุญที่ยิ่งใหญ่ที่สุด

เดือน 11 ขึ้น 15 ค่ำ ทำบุญออกพรรษา ช่วงก่อนหน้านี้นักชาวบ้านจะเตรียมทำขนมกระยาสารเพื่อนำไปทำบุญที่วัด โดยการนำข้าวเหนียวที่เก็บไว้ในยุ้งมาทำ วันออกพรรษาของชาวมอญไม่มีการทำขนมลูกโยนเหมือนคนไทย

เดือน 12 เป็นเดือนที่ข้าวฟ่าง คือ ข้าวกำลังออกรวง เรียกว่า “ข้าวท้องกำลังแตก” ชาวนาจึงนิยมนำเครื่องเช่นไหว้ไปสักการะแม่โพสพที่ทุ่งนา เพื่อความเป็นสิริมงคลและความอุดมสมบูรณ์

เดือน 1 เป็นเดือนก่อนเกี่ยวข้าว เดือนนี้ข้าวยังไม่แก่จัด เป็นประเพณีของทุกบ้านที่จะเกี่ยวข้าวมาทำข้าวเม่า เพื่อจุดธูปเช่นไหว้บอกกล่าวบรรพบุรุษที่เสาะผืนเรือก่อน ส่วนบ้านที่มีศาลพระภูมิซึ่งไม่ได้ถือผีมอญก็จะนำมาเช่นไหว้ที่ศาล ถือเป็นระเบียบเหมือนกันของชุมชน จากนั้นจึงนำมาคลุกมะพร้าวและน้ำตาล นำไปถวายพระที่วัด

เดือน 2 เกี่ยวข้าว นวดข้าว เอาข้าวขึ้นยุ้ง ซึ่งจะต้องทำในวันพฤหัสบดี

เดือน 3 ขึ้น 15 ค่ำ มีการเผาข้าวหลามทำบุญ ซึ่งเหมือนกับกลุ่มคนทั่วไป ระยะเวลาเป็นช่วงว่างงาน ผู้ชายจะจักสาน ผู้หญิงจะทอผ้า หรืออาจจะมีการจัดขบวนผ้าป่า หาไม้ หาฟืน

เดือน 5 สงกรานต์ ถือเป็นเดือนที่มีการจัดงานใหญ่ที่สุดในรอบปี เนื่องจากเป็นช่วงว่างจากการทำงาน ประเพณีเนื่องในเทศกาลสงกรานต์ส่วนใหญ่จะดูกลมกลืนกันทั้งในกลุ่มคนไทย คนลาว ชาวบ้านม่วงถึงวันที่ 13 เมษายน เป็นวันสิ้นสุตปีเก่า วันที่ 14 เป็นวันเนา คือวันที่อยู่ระหว่างปีเก่ากับปีใหม่ โดยไม่จัดอยู่ในปีใดเลย และวันที่ 15 คือวันขึ้นปีใหม่ของปีตามจันทรคติ ลักษณะเด่นของประเพณีซึ่งยังคงเอกลักษณ์ของชาวมอญ คือ การส่งข้าวแช่ การเล่นสละบ้า หลุมมอญ ประเพณีปล่อยนกปล่อยปลา คำโพธิ์ ไรยทราย และปิดท้ายประเพณีด้วยการสงฆ์น้ำพระ

ศิลปะดนตรี ดนตรีที่มีชื่อเพลงว่า มอญ นั้น นับได้ 17 เพลง เช่น มอญดูดาว มอญชมจันทร์ มอญรำดาบ มอญอ้อยอิง มอญร้องไห้ มอญนกขมิ้น เป็นต้น และยังมี "แขกมอญ" คือ ทำนองทั้งแขกทั้งมอญ เช่น แขกมอญบางขุนพรหม แขกมอญบางช้าง เพลงทำนองของมอญมีความสง่าภาคภูมิ เป็นผู้มีวิวัฒนาการ และค่อนข้างจะเย็นเศร้า ซึ่งเป็นลักษณะของผู้มีวิวัฒนาการสูง แต่ที่สนุกสนานก็มีบ้างเช่น กรวาวรามอญ มอญแปลง เครื่องดนตรีประเภทให้จังหวะ คือ กลอง ที่เรียกว่าเปิงมาง นั้นไทยเรานำมาผสมวง ทำคอกล้อม เป็นวงกลมหลายวง เรียกว่า เปิงมางคอก ตีแล้วฟังสนุกสนาน ถ้าเพลงดีและตีดี แต่กลองยาวและเถิดเทิงนั้นเป็นของพม่า เพราะมีลักษณะและวิธีแสดง ดุตัน รุกรานทำท่าย

การแต่งกาย การแต่งกายของชายชาวมอญสวม “เกล็ด” หมายถึงผ้าถุง ส่วนผ้าผืนยาวที่นุ่งเวลาออกงานสำคัญ เรียกว่า “เกล็ดสะเหลิ่น” แปลว่า ผ้าถุงยาว (ลอยชาย) ส่วนเสื้อ เป็นเสื้อคอ

กลมผ่าออกตลอด แขนกระบอก มีกระดุมผ้า หรือเชือกผูกเข้ากัน สมัยก่อนนิยมโพกศีรษะ ต่อมาตัดสั้นแบบสมัยนิยม

การแต่งกายของหญิงมอญสวม “หนีน” คล้ายผ้าถุงของผู้ชาย แต่ลายของผู้หญิงละเอียดสวยงามกว่าและวิธีการนุ่งต่างกัน สวมเสื้อตัวในคอกกลมแขนกุดตัวสั้นแคเอวเล็กพอดีตัว สีสดสวมทับด้วยเสื้อแขนยาวทรงกระบอกเป็นผ้าลูกไม้เนื้อบางสีอ่อนมองเห็นเสื้อตัวใน ถ้ายังสาวอยู่แขนเสื้อจะยาวถึงข้อมือ หากมีครอบครัวแล้วจะเป็นแขนสามส่วนหญิงมอญนิยมเกล้าผมมวยค่อนต่ำลงมาทางด้านหลังมีเครื่องประดับ 2 ชิ้น บังคับไม่ให้ผมมวยหลุด คือ โลหะรูปตัวยูคว่า U แคบๆ และโลหะรูปปีกกา } ตามแนวนอน ภาษามอญเรียกว่า “อะนัดไซ่ก” และ “อะเหลียงไซ่ก” จากนั้นประดับด้วย “แหมะเกวี่ปาวซก” รอบมวยผม สิ่งสำคัญของคนมอญเมื่อเข้าวัด คือผ้าสไบ เรียกว่า “หยาดไต๊ด” ใช้ได้ทั้งชายหญิง แต่โดยมากชายสูงอายุมักใช้ผ้าขาวม้า วิธีหม่ม คือ พาดจากไหล่ซ้ายไปด้านหลัง อ้อมใต้รักแร้ขวา แล้วขึ้นไปทับบนไหล่ซ้าย หากไปงานรื่นเริง เที่ยวเล่น ก็ใช้คล้องคอแทนหรือพาดลงมาตรงๆ บนไหล่ซ้าย

สไบมอญ (หยาดอะหริ่มโตะ) สิ่งสำคัญของคนมอญทั้งชายหญิงเมื่อเข้าวัด คือ ต้องมีผ้าพาดติดไหล่สักผืน ผ้าผืนดังกล่าวสำหรับผู้ชายก็เรียกว่า ผ้าขาวม้า สำหรับผู้หญิงก็คือ ผ้าสไบ ในขณะที่คนมอญหลายถิ่นนิยมเรียกว่า หยาดไต๊ด แต่มอญน้ำเค็มแถบสมุทรสาครนิยมเรียกว่า หยาดอะหริ่มโตะ หรือ สไบมอญ ขั้นตอนการทํานั้นเป็นการปักและตกแต่งริมผ้าด้วยมือทุกขั้นตอน โครงของผ้านั้นคล้ายๆ กัน วิธีหม่มหยาดอะหริ่มโตะ เริ่มจาก นำผืนผ้ามาพับตามแนวยาวเป็น 4 ทบ กล่าวคือให้เหลือเพียงเศษหนึ่งส่วนสี่ของความกว้างผืนผ้า พาดจากไหล่ซ้ายไปด้านหลัง อ้อมใต้รักแร้ขวา แล้วขึ้นไปทับบนไหล่ซ้าย โดยเอาด้านที่มีลายดอกไม้ ออก

(http://www.monstudies.com/show_content.php?topic_id=61&main_menu_id=5)

อาหารการกินมอญ

ทอดมันหน่อกะลา เอกลักษณ์อาหารมอญเกาะเกร็ด เกาะเกร็ดนอกจากเป็นชุมชนชาวมอญ ที่ยังรักษาขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมมอญไว้ได้อย่างเหนียวแน่นแล้ว ยังเป็นแหล่งกำเนิดของ หน่อกะลา จากทอดมันธรรมดาๆ เป็นทอดมันหน่อกะลาอาหารมอญสายเลือดใหม่ของชาวเกาะเกร็ด หน่อกะลา หรือ เว่า สรรพคุณทางสมุนไพร ดอก รักษาอาการผื่นคันตามผิวหนัง ผล รักษาอาการท้องอืด แน่นเฟ้อ จุกเสียด ราก รักษาอาการเหนื่อยหอบ

คะนอม (ขนมจีน) ขนมจีน เป็นอาหารคาวอย่างหนึ่งของไทย ประกอบด้วยเส้นเรียกว่า เส้นขนมจีน และน้ำยาเป็นที่นิยมทุกท้องถิ่นของไทยแต่มีการปรุงน้ำยาที่แตกต่างกัน แม้ว่า ขนมจีน จะมีคำว่า "ขนม" แต่ก็ไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับขนมใด ๆ ขณะเดียวกัน แม้จะมีคำว่า "จีน" แต่ก็ไม่ได้เกี่ยวข้องกับอาหารของจีน ภาษาเหนือเรียก ขนมเส้น ภาษาอีสาน เรียก ข้าวปุ้น มอญเรียก คะนอม

ข้าวแช่มอญ (เป็งดำจ๊ก) อาหารมอญ ที่นิยมทำกันในช่วงสงกรานต์เท่านั้น ข้าวแช่หรือข้าวสงกรานต์ คนมอญเรียกว่า “เป็งดำจ๊ก” ที่แปลว่า ข้าวน้ำ โดยเฉพาะข้าวแช่นั้นเป็นอาหารที่เกี่ยวข้องกับพิธีกรรม มีขั้นตอนในการทำค่อนข้างพิถีพิถัน เมื่อปรุงเสร็จเรียบร้อยแล้วก็ต้องนำไปถวายบูชาต่อเทวดา จากนั้นจะนำไปถวายพระและแบ่งให้ผู้ใหญ่ ที่เหลือจากนั้นจึงจะนำมาแบ่งกินกันเองภายในครัวเรือน

กะละแมรามัญ กะละแมรามัญวัดศรีท้าวธรรม บางจะเกร็ง สมุทรสงคราม กะละแมเป็นขนมหวานของชาวมอญ แต่เดิมจะทำขึ้นในช่วงเทศกาลสงกรานต์เท่านั้น เพื่อนำไปทำบุญตักบาตร กะละแมมีที่มาที่ไม่แน่ชัดนัก ผู้รู้บางท่านตั้งข้อสังเกตว่า ไม่น่าจะเป็นขนมหวานสายเลือดมอญแท้ แต่เป็นขนมหวานที่คนมอญเรียนรู้สูตรมาจากชาวโปรตุเกส เมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว ตั้งแต่ที่คนมอญยังรุ่งเรืองอยู่ในอาณาจักรหงสาวดี ว่ากันว่า กะละแม มาจาก คาราเมล นั่นเอง เช่นเดียวกับขนมทองหยอด ฝอยทองของไทย ที่มาจากโปรตุเกสเช่นกัน

ข้าวทิพย์ หรือ ข้าวมธุปายาส เป็นข้าวที่หุงด้วยน้ำนมโคสด โดยนางสุชาดา ได้นำมาถวายพระสมณะโคดม (พระพุทธเจ้า) หลังทรงเลิกบำเพ็ญทุกขกิริยา ซึ่งได้รับไว้และทรงฉันในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 และวันนั้น ก็ได้สำเร็จโพธิญาณเป็นพระอรหันต์ สำหรับข้าวทิพย์จะประกอบด้วยข้าว ถั่ว งา น้ำตาล นม เนย มะพร้าว และเมล็ดพืชต่างๆ รวมแล้ว 29 ชนิด ตลอดขั้นตอนพิธีการกวน จะต้องใช้สาวพรหมจรรย์ 3 คน ที่เป็นลูกคนหัวปี คนกลาง และคนสุดท้าย ภายใต้มณฑลพิธี ข้าวทิพย์จะต้องมีการบวงสรวง ลงเลขยันต์ทุกขั้นตอน จึงทำให้พิธีนี้เต็มไปด้วยความศักดิ์สิทธิ์ พิธีกรรมทางศาสนา เริ่มขึ้นโดยพระสงฆ์ จะเป็นผู้ทำพิธีบูชาพระรัตนตรัย รับศีล 5 สาวพรหมจรรย์ที่จะต้องทำหน้าที่กวนข้าวทิพย์ต้องเข้าร่วมในพิธีกรรมนี้ด้วย (http://www.monstudies.com/index.php?main_menu_id=4)

7. บริบทพื้นที่ศึกษา

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดปทุมธานีตั้งอยู่ในภาคกลางประมาณเส้นรุ้งที่ 14 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 100 องศาตะวันออก อยู่เหนือระดับน้ำทะเลปานกลาง 2.30 เมตร มีเนื้อที่ประมาณ 1,525.856 ตารางกิโลเมตร หรือ ประมาณ 953,660 ไร่ แบ่งเขตการปกครองเป็น 7 อำเภอ คือ อำเภอเมืองปทุมธานี อำเภอสามโคก อำเภอลาดหลุมแก้ว อำเภอธัญบุรี อำเภอหนองเสือ อำเภอคลองหลวง และอำเภอลำลูกกา ห่างจากกรุงเทพมหานครไปทางทิศเหนือ ตามทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) เป็นระยะทางประมาณ 27.8 กิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง คือ

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอบางไทร อำเภอบางปะอิน และอำเภอรังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอหนองแค และอำเภอวิหารแดง จังหวัดสระบุรี

ทิศตะวันออก ติดต่อกับอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก และ อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อำเภอบางเลน จังหวัดนครปฐม และอำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับเขตหนองจอก เขตคลองสามวา เขตสายไหม เขตบางเขน เขตดอนเมือง กรุงเทพมหานคร และอำเภอปากเกร็ด อำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

สัญลักษณ์จังหวัดปทุมธานี

ภาพประกอบ 1 สัญลักษณ์จังหวัดปทุมธานี

ที่มา : http://www.pathumthani.go.th/new_web/about1pathum/index.htm

ตราสัญลักษณ์จังหวัดปทุมธานี รูปวงกลมมีสัญลักษณ์ดอกบัวหลวงสีชมพูอยู่ตรงกลาง และรวงข้าวสีทองอยู่ 2 ข้าง ดอกบัวและต้นข้าวหมายถึง ความสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารจังหวัดปทุมธานี ใช้อักษรย่อว่า "ปท"

คำขวัญของจังหวัดปทุมธานี

ถิ่นบัวหลวง เมืองรวงข้าว เชื้อชาวมอญ นครธรรมะ พระตำหนักรวมใจ สดใสเจ้าพระยา ก้าวหน้าอุตสาหกรรม

ธงจังหวัดปทุมธานี

ภาพประกอบ 2 ธงประจำจังหวัดปทุมธานี

ที่มา http://www.pathumthani.go.th/new_web/about1pathum/index.htm

ความหมายของธงประจำจังหวัด สีน้ำเงิน หมายถึง พระมหากษัตริย์ สีขาว หมายถึง ศาสนา ดอกบัวหลวงกับต้นข้าว หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ด้วยพืชพันธุ์ธัญญาหารโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ดอกบัวและข้าว ความหมายรวมของธงประจำจังหวัดปทุมธานี จึงหมายถึงว่าชาวจังหวัดปทุมธานี เป็นหมู่คณะที่มีความรักและความสามัคคีเป็นปึกแผ่นอันเป็นส่วนหนึ่งของชาติไทย

ดอกไม้ประจำจังหวัดปทุมธานี

ดอกบัวหลวง

ภาพประกอบ 3 ดอกไม้ประจำจังหวัดปทุมธานี

ที่มา : www.dsaroj.co.th/knowledge.aspx

ลักษณะภูมิประเทศ

พื้นที่ส่วนใหญ่ของจังหวัดเป็นที่ราบลุ่มริมสองฝั่งแม่น้ำ โดยมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านใจกลางจังหวัดในเขตอำเภอเมืองปทุมธานีและอำเภอสสามโคก ทำให้พื้นที่ของจังหวัดปทุมธานีถูกแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ฝั่งตะวันตกของจังหวัด หรือบนฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ พื้นที่ในเขตอำเภอลาดหลุมแก้วกับพื้นที่บางส่วนของอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก กับฝั่งตะวันออกของจังหวัด หรือบนฝั่งซ้ายของแม่น้ำเจ้าพระยา ได้แก่ พื้นที่อำเภอเมืองบางส่วน อำเภอธัญบุรี อำเภอคลองหลวง อำเภอหนองเสือ อำเภอลำลูกกา และบางส่วนของอำเภอสสามโคก

ประชากร

จังหวัดปทุมธานีมีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 731,711 คน เป็นชาย 354,818 คน เป็นหญิง 376,893 คน ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ยทั้งจังหวัดเท่ากับ 497.53 คน ต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร อำเภอที่มีประชากรมากที่สุดคืออำเภอลำลูกกา รองลงมาคืออำเภอเมือง และอำเภอธัญบุรี

การเดินทาง

รถยนต์ จากกรุงเทพฯสามารถเดินทางไปยังจังหวัดปทุมธานีได้ 3 เส้นทาง ดังนี้

1. กรุงเทพฯ-บางเขน-รังสิต-ปทุมธานี
2. กรุงเทพฯ-นนทบุรี-ปากเกร็ด-ปทุมธานี
3. กรุงเทพฯ-บางใหญ่-บางบัวทอง-ลาดหลุมแก้ว-ปทุมธานี
4. กรุงเทพฯ-ใช้เส้นทางด่วนสายบางปะอิน-ปากเกร็ด ลงที่ด่านบางพูน เลี้ยวซ้ายเข้า

เส้นทางรังสิต-ปทุมธานี (หมายเลข 346)

รถโดยสารประจำทาง

1. รถธรรมดาสาย 33 สนามหลวง-ปทุมธานี
2. รถธรรมดาสาย 90 รัชโยธิน-ท่าน้ำปทุมธานี
3. รถธรรมดาสาย 29, 34, 39, 59, 95 รถปรับอากาศสาย 185, 503, 510, 513, 520, 522, ปอ. 29, ปอ. 34 และ ปอ. 39 ลงรถที่รังสิต แล้วต่อรถสายรังสิต-ปทุมธานี
4. รถร่วมบริการสาย 104 (สถานีขนส่งจตุจักร-ปากเกร็ด) หรือสาย 32 (วัดโพธิ์-ปากเกร็ด) แล้วต่อรถ สาย 33 และ 90 จากปากเกร็ดไปยังจังหวัดปทุมธานี

รถไฟ จากสถานีหัวลำโพง สามเสน บางซื่อ บางเขน หลักสี่ ดอนเมือง เดินทางโดยรถไฟไปลงที่สถานีรังสิต แล้วต่อรถโดยสารสายรังสิต-ปทุมธานี

เรือ จากกรุงเทพฯ โดยสารเรือด่วนเจ้าพระยาไปลงที่ท่าบ้านนนทบุรี แล้วต่อรถโดยสารสายนนทบุรี-ปทุมธานี

ระยะทางจากตัวเมืองปทุมธานี ไปยังอำเภอต่างๆ

สามโคก	5	กิโลเมตร
ลาดหลุมแก้ว	16	กิโลเมตร
ธัญบุรี	34	กิโลเมตร
หนองเสือ	47	กิโลเมตร
คลองหลวง	22	กิโลเมตร
ลำลูกกา	32	กิโลเมตร

ระยะทางจากจังหวัดปทุมธานีไปยังจังหวัดใกล้เคียง

นนทบุรี	26	กิโลเมตร
สุพรรณบุรี	80	กิโลเมตร
ฉะเชิงเทรา	89	กิโลเมตร
นครนายก	101	กิโลเมตร

ประวัติชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี

อำเภอสามโคกมีชื่อปรากฏอยู่ในพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาอยู่หลายฉบับ ที่กล่าวถึงการอพยพชาวมอญเข้ามาอยู่ที่สามโคก ในปี พ.ศ. 2203 สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ชาวมอญเมืองเกาะตะมะ ได้อพยพครัวเรือนหนีภัยสงครามเข้ามาประมาณ 10,000 คน ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งบ้านเรือนอยู่ที่บ้านสามโคกนับเป็นครั้งแรกที่ชาวมอญได้เข้ามาตั้งบ้านเรือน บ้านสามโคกจากบันทึกของชาวต่างชาติ ที่เข้ามาค้าขาย ยังปรากฏในแผนที่แสดงเส้นทางแม่น้ำ จากทะเลอ่าวไทยถึงกรุงศรีอยุธยาซึ่งเขียนโดย “มองซิเออร์ เดอร์ รามา” ได้บันทึกชื่อหมู่บ้านในสมัยอยุธยาที่ทั้งสองฟากฝั่งลำน้ำเจ้าพระยา โดยเฉพาะแผนที่ชาวฮอลันดาเขียนขึ้นในปี ค.ศ. 1326 ตรงกับแผ่นดินพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ พ.ศ. 2269 ได้เขียนภาพสัญลักษณ์ เป็นรูปภาพประกอบในแผนที่ ทำให้เราได้ทราบที่ตั้งชุมชนหมู่บ้านวัดวาอารามต่างๆ ที่สำคัญในสมัยอยุธยาที่ตั้งอยู่ริมสองฟากฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาได้เป็นอย่างดี มีหลักฐานในหลายส่วนไม่สามารถหาได้จากพงศาวดารและมีการจดบันทึกไว้เพียงเล็กน้อย บ้านสามโคกได้ถูกบันทึกไว้ในแผนที่ฉบับนี้เป็นภาพวาดหมู่บ้านริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาที่ค้ำน้ำฝั่งตะวันตก โดยมีคำบรรยายในหมายเลขกำกับที่มูมว่า “Potte – Bakkers Drop” หมายถึงหมู่บ้านเครื่องปั้นดินเผา หรือ “หมู่บ้านปั้นหม้อ” เป็นหลักฐานสำคัญของบ้านสามโคกว่า หมู่บ้านนี้ประกอบอาชีพทำเครื่องปั้นดินเผาออกจำหน่ายมีการก่อตั้งโคกเนิน เพื่อสร้างเผาเตาริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาขึ้นสามโคก แต่ละโคกก็มีการก่อเตาเรียงคู่ขนานสลับซับซ้อนกันอยู่ ประมาณว่า ทั้งสามโคกมีเตารวมกันไม่น้อยกว่า 15 เตา จากหลักฐานขุดค้นทางโบราณคดีโดยสำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่จังหวัดสุพรรณบุรี กรมศิลปากรร่วมกับองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี และองค์การบริหารส่วน

ตำบลสามโคก เข้าดำเนินงานชุดแต่งจนเสร็จ ในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2543 ในบริเวณเนินโคกเตาเผาที่ 1 พบซากเตาเผาปรากฏอยู่ 4 เตาเรียงซ้อนกันอยู่ในเนินเดียวกัน ผลิตภัณฑ์ที่พบในเตาบ้านสามโคก เป็นของที่ใช้ในชีวิตประจำวันทั่วไปในครัวเรือน เช่น ตุ่มอีเล็ง อ่าง ครก กระปุก โถ หม้อน้ำ หวดหนึ่งข้าว เตา ชาม ตะคัน ท่อน้ำภาชนะบางส่วน มีการตกแต่งด้วยลวดลายขูดขีด หรือลายกดประทับเป็นลาย ดอกพิกุล ลายดอกไม้กลีบบัว ลายกระจัง ลายจักร บางชิ้นมีจารึกข้อความเป็นภาษามอญ ซึ่งยังแปลความหมายยังไม่ได้ บางชิ้นมีจารึกข้อความภาษาไทยอ่านความว่า “หนังสือออกหลวง” แหล่งเตาเผาที่บ้านสามโคก นับเป็นแหล่งผลิตเครื่องปั้นดินเผาที่ใหญ่ในสมัยอยุธยาตอนล่าง เป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้กันอยู่ทั่วไปทุกครัวเรือน โดยเฉพาะ “ตุ่มอีเล็ง” ซึ่งเป็นตุ่มดินสีแดงไม่เคลือบ ปากเล็กก้นลึก กลางป่อง ซึ่งต่อมาเรียกตามชื่อแหล่งผลิตว่า “ตุ่มสามโคก” ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของผลิตภัณฑ์เครื่องปั้นดินเผาของชาวมอญที่บ้านสามโคก

บ้านสามโคกหมู่บ้านชาวมอญสมัยอยุธยา

บ้านสามโคกในปัจจุบันคือ ตำบลสามโคก เป็นตำบลหนึ่งใน 11 ตำบล ของอำเภอสามโคก ตั้งอยู่ริมคู่งแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก พื้นที่สามโคกมีระยะทางตามฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาประมาณ 2 กิโลเมตร มีวัด 9 วัด แต่ละวัดมีระยะทางห่างกันระหว่างวัด โดยประมาณไม่เกิน 300 เมตร ได้แก่ วัดตำหนัก วัดสะแก วัดสามโคก วัดสิงห์ วัดช่องลม วัดแจ้งนอก วัดแจ้งใน วัดป่าฝ้าย วัดไก่อเตี้ย มีลำคลองจากแม่น้ำเจ้าพระยา สู่ชุมชนและวัด 9 สาย มีคลองวัดตำหนัก คลองวัดสะแก คลองเกาะป้าน คลองบ้านทาส คลองวัดสิงห์ คลองวัดแจ้ง คลองขนอน คลองวัดป่าฝ้าย ลักษณะพิเศษของชุมชนและวัดสมัยอยุธยาของบ้านสามโคกมักจะก่อตั้งลึกเข้ามาจากแม่น้ำเจ้าพระยา จากบันทึกของชาวต่างชาติในแผนที่ เช่น บ้านบางหลวง (Ban Bouang) บ้านเตร็จใหญ่ (Ban TretYai) บ้านเหนือ (Ban Niou) บ้านพร้าว (Ban Clas) บ้านสมัค (Ban Seumac) บ้านกร่าง (Ban Tran) ชื่อบ้านเรือนที่ชาวต่างชาติบันทึกไว้ ในแผนที่ริมสองฟากฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยา ในเขตเมืองสามโคกในสมัยอยุธยา มาถึงปัจจุบันนี้บางชื่อเปลี่ยนไป เช่น บ้านเตร็จใหญ่ เป็น บ้านใหม่ บ้านเตร็จใหญ่ เป็น บ้านกระแซง บ้านเหนือ เป็น ปทุม

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี อำเภอสามโคก

วัดสิงห์ เป็นวัดเก่าแก่ซึ่งยังปรากฏเจดีย์ โบสถ์ วิหารเก่าแก่ ครอบเก่าแก่การศึกษาด้านประวัติศาสตร์โบราณคดี บันนุกุญช์ของวัดมีพิพิธภัณฑสถานเก็บรักษาของเก่า ด้านหน้าวัดสิงห์มีการขุดค้นพบโบราณสถานเตาโถ่งอ่าง ซึ่งถือเป็นหลักฐานของการตั้งชุมชนมอญในสมัยแรกในบริเวณนี้ นับแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ตุ่มสามโคก ปัจจุบันหาตุ่มสามโคกของเก่าได้ที่ วัดสิงห์ วัดสามโคก และตุ่มสามโคกขนาดใหญ่ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พระนครที่กรุงเทพฯ

วัดท้ายเกาะ มีเจดีย์มอญที่ใหญ่ที่สุด กุฏิลายจำหลักไม้สวยงามชมศาลาสองหลังต่อกันที่ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ในคราวเสด็จประพาสต้นเมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม ร.ศ. 125 ซึ่งพระองค์เสด็จประทับ ณ ศาลาหลังนี้ และชมจะเข้สถาปัตยกรรมแต่ก่อนนั้นจะเข้ บริเวณนี้ชุกชุมมาก มอญเรียกว่า “เวียงจาม” เป็นวัดที่อยู่สุดเขตจังหวัดปทุมธานีต่อกับจังหวัด พระนครศรีอยุธยา

วัดเมตารังค์ ภายในมีเจดีย์แบบชะเวดากองเป็นรูปแปดเหลี่ยม ยอดเจดีย์มีฉัตรทำด้วย ทองเหลืองเป็นลายเทพพนมอายุ 150 ปี หอสวดมนต์พื้นไม้สัก เสาไม้แก่นกลมศาลาการเปรียญมีเสานางสิบซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของวัดมอญ มีรูปหงส์อยู่บนยอดเสา

วัดพลับสุธาวาส วัดมีสิ่งสำคัญคือ พระพุทธรูปสร้างด้วยโลหะเงินปางสะดุ้งมาร ธรรมมาสน์ ทำด้วยไม้สักกลุ่สีแดงลายทอง และเจดีย์มอญอายุกว่า 100 ปี มีฐานเป็นสิงห์ องค์สถูปชั้นยอดเจดีย์ เป็นดอกบัว 9 ชั้น ลักษณะเจดีย์เป็นทรงสี่เหลี่ยม

วัดจันทน์กะพ้อ สร้างโดยชาวมอญ ในสมัยรัชกาลที่ 2 ชื่อว่า “วัดโกะวะ” แปลว่า “จันทน์กะพ้อ” ซึ่งชาวมอญ ถือว่าเป็นไม้มงคลเหมือนต้นราชพฤกษ์ ภายในวัดมีหอวัฒนธรรม ซึ่งเก็บรวบรวมศิลปวัตถุมอญ และยังมีโครงการอนุรักษ์พันธุ์ปลาหน้าวัด นอกจากนี้ยังเป็นวัดที่ประกอบพิธีสำคัญของชาวปทุมธานีเช่น พิธี “ออกฮ้อยปะจู้” แข่งธงตะขาบ งานตักบาตรพระร้อย เป็นต้น

วัดเจดีย์ทอง ในวัดนี้มีเจดีย์ทรงรามัญ สร้างในสมัยต้นรัตนโกสินทร์โดยชาวมอญ เป็นสถาปัตยกรรมมอญที่เลียนแบบมาจากเจดีย์จิตตะกองของพม่า และมีพระพุทธรูปปางมารวิชัย สร้างขึ้นด้วยหยกขาว เป็นที่เคารพสักการะของชาวมอญ

วัดไผ่ล้อม เป็นแหล่งดูนกปากห่างที่ได้รับความสนใจทั้งจากนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศเป็นอันมาก ได้รับการประกาศเป็นเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ซึ่งรวมพื้นที่ของวัดไผ่ล้อมในเนื้อที่ 74 ไร่ บริเวณวัดมีต้นไม้ขึ้นอยู่หนาแน่น เป็นที่อาศัยของนกปากห่างมากกว่า 100 ปีแล้ว

วัดศาลาแดงเหนือ มีศาลาการเปรียญซึ่งสร้างเมื่อปี พ.ศ. 2417 บนศาลามีตู้พระพุทธรูป ดัดแปลงจากธรรมาสันลายนจำหลักไม้ และยังมีกรสวดมนต์ภาษามอญทุกวันเวลา 16.00 น. บนกุฏิมีเครื่องกรองน้ำสมัยโบราณ ที่เกิดจากภูมิปัญญาชาวบ้านซึ่งหาชมได้ยาก ชุมชนรอบวัดศาลาแดงเป็นชุมชนเล็กๆ ริมน้ำเจ้าพระยาที่มีการรักษาความสะอาดของหมู่บ้านได้อย่างดีเยี่ยมจนเป็นหมู่บ้านที่ชนะเลิศการประกวดหมู่บ้านอนุรักษ์แม่น้ำเจ้าพระยาดีเด่นของกระทรวงสาธารณสุขปี พ.ศ. 2541

อำเภอเมือง

วัดโบสถ์ สร้างเมื่อ พ.ศ. 2164 ชื่อวัดโบสถ์นำมาจากชื่อหมู่บ้านที่ชาวมอญอพยพมาจาก เมืองมอญ ประชาชนมักมาที่วัดเพื่อสักการะหลวงพ่อสามพี่น้องในพระอุโบสถ และรูปหล่อหลวงปู่เทียน(พระครูบวรธรรมกิจ) พระเถระผู้ทรงคุณวิทยา ส่งเสริมด้านการศึกษาให้ชาวปทุม วัดนี้ยังคงมี

วิหารเก่าเหลืออยู่ 1 หลัง เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปเก่าแก่จากรามัญ คือ พระแสงอาญาสิทธิ์ และ ยังเก็บรักษาสิ่งสำคัญคือ ช้างสี่เศียรและบุษบกสัมฤทธิ์สำหรับประดับเสาชิงช้า

วัดหงษ์ปทุมาวาส สร้างโดยชาวมอญที่อพยพหนีพม่ามาไทยในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี มีสัญลักษณ์ของวัดมอญคือ เสาชิงช้า ซึ่งบนยอดเสาเป็นตั่วหงส์หมายถึง เมืองหงสาวดี เมืองหลวงของชาวมอญ เจดีย์มอญจำลองแบบมาจากเจดีย์จิตตะกองในเมืองหงสาวดี อุโบสถเป็นอุโบสถสร้างใหม่ตามสถาปัตยกรรมของไทย มองเห็นช่อฟ้า ใบระกา หางหงส์ได้แต่ไกล วัดแห่งนี้ได้รับรางวัลชนะเลิศโครงการอนุรักษ์พันธุพืชหายาก มีพันธุ์ปลาต่างๆ มากมายที่อาศัยอยู่ในแม่น้ำเจ้าพระยา เช่น ปลาสร้อย ปลาเทโพ วายมาซุมนุ่มกันอยู่เนืองแน่นเพื่อรอรับอาหารจากผู้มาทำบุญไหว้พระที่วัด

ห้องสมุดเรือ และชุมชนบางปรอก เป็นชุมชนชาวมอญที่เข้มแข็งในด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรม ได้ร่วมกันสร้างห้องสมุดเรือที่ทำจากเรือเก่าไว้บริเวณใต้ร่มไทรที่มีอายุมากกว่า 100 ปี ซึ่งเป็นศูนย์รวมให้เยาวชนในชุมชนได้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เป็นศูนย์ต้อนรับคณะผู้มาเยือนโดยจัดกิจกรรมต้อนรับเช่น การแสดงดนตรี-รำมอญ อาหารพื้นบ้านชาวมอญ เช่น ข้าวแช่ กวนกะละแม แสดงวัฒนธรรมชาวมอญ เช่น ประเพณีแห่หางหงส์-ธงตะขาบ ชมศูนย์แพทย์แผนไทย การทำปุ๋ยชีวภาพ การผลิตของที่ระลึกจากวัสดุเหลือใช้

วัดโคก ภายในวัดมีพระประธานปางสมาธิ เจดีย์มอญก่อสร้างแบบก่ออิฐถือปูนทาสีขาว ธรรมมาสน์เก่าทำด้วยไม้มะเกลือฝั่มอายุกว่า 100 ปี และศาลาการเปรียญก่อสร้างด้วยไม้สัก เสาคือไม้แดง มีอายุ 100 ปีเศษ

วัดน้ำวน ภายในวัดมีเจดีย์ทรงรามัญ (ร่างกุ้ง) อุโบสถมีหงส์หน้าอุโบสถ หน้าวัดเป็นแหล่งอาศัยของพันธุ์ปลาต่างๆ มากมาย เป็นวัดที่ประชาชนจากที่ต่างๆ นิยมมาเที่ยวชมกันอย่างมากทุกวัน

กิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ

ล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา

แม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านจังหวัดปทุมธานี มีทัศนียภาพชุมชน บ้านเรือน ธรรมชาติที่สวยงาม นักท่องเที่ยวสามารถแวะชมวัดเก่าแกริมน้ำหลายแห่งในเขตอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก ได้แก่ วัดบางนา วัดหงษ์ปทุมาวาส วัดจันทน์กะพ้อ วัดสองพี่น้อง วัดศาลาแดง และวัดไผ่ล้อม รวมทั้งแวะตลาดริมน้ำของปทุมธานีเพื่อซื้อหาอาหารอร่อยเป็นของฝาก นักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ สามารถเช่าเรือ จากท่าเรือท่าช้างล่องมาตามแม่น้ำเจ้าพระยามายังปทุมธานี หรือจะติดต่อเช่าเรือที่ทำน้ำเทศบาลปทุมธานีก็ได้ เรือหางยาวขนาดจุ 20 คนที่ทำน้ำปทุมธานีคิดอัตรา 500 (วัดไผ่ล้อม) -2,000 (ศูนย์ศิลป์สิลาพิมายบางไทร) บาทต่อชั่วโมง นอกจากนี้ยังมีเรือนำเที่ยวขนาด 80 คน ให้เช่าสำหรับหมู่คณะไปยังศูนย์ศิลป์สิลาพิมายบางไทร และจังหวัดอยุธยา

เทศกาลงานประเพณีของชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี

เป็งสงกรานต์ เป็นประเพณีสงกรานต์ ของชาวไทยมอญ มีการทำข้าวแช่โดยนำข้าวสุกแช่ลงในน้ำเย็นลอยดอกมะลิ พร้อมกับจัดอาหารคาว หวาน จัดเป็นสำรับแล้วนำออกชบวนแห่ไปถวายพระและญาติผู้ใหญ่ที่เคารพนับถือในวันสงกรานต์ พอตอนบ่ายก็จะมีการก่อพระทรายและร่วมปล่อยนกปล่อยปลา นำน้ำหอมไปสรงน้ำพระ ขอพรจากพระและยกชบวนไปรดน้ำอวยพรผู้ใหญ่ ตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ได้ยึดถือกระทำกันมา

การเล่นสะบ้า เป็นการละเล่นพื้นบ้านของชาวมอญจัดขึ้นในวันสงกรานต์ ตอนบ่ายๆ หมู่สาวชาวบ้านพบปะสมาคมกันอย่างใกล้ชิด พวกผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่ายจะเปิดโอกาสให้ลูกหลานของตนแต่งกายให้สวยงามเป็นพิเศษ มาชุมนุมเล่นทอยลูกสะบ้ากัน สำหรับลูกสะบ้าที่นำมาใช้ทำจากแก่นไม้ประดู่หรือไม้มะค่า มีลักษณะเป็นรูปจานทรงกลมขนาดเส้นผ่าศูนย์กลาง 4-5 นิ้ว การทอยลูกสะบ้า ผู้เล่นจะทอยไปยังหลักซึ่งอยู่ห่างจากที่ทอยประมาณ 13 วา ให้ล้มลง

มอญรำ เป็นประเพณีของชาวมอญโบราณตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช มีการใช้ปีพาทย์มอญเล่นประกอบการรำและการร้อง ใช้หญิงสาวจำนวน 8-12 คนขึ้นไปรำในงานพิธีมงคล โดยจะแต่งกายชุดของชาวมอญห่มสไบเฉียงเสื้อแขนยาวทรงกระบอกคอกลมเกล้าผมมวยรัดด้วยดอกมะลิ ทัดดอกไม้สดข้างหูและสวมกำไลที่ข้อเท้า เว้นแต่พิธีศพจึงจะแต่งชุดขึ้นสีดำเชิงห่มสไบสีขาว มีลักษณะคล้ายหมอลำของภาคอีสาน หรือลำตัดของคนไทยภาคกลาง เครื่องดนตรีที่ใช้ประกอบในการเล่นก็มีไวโอลินและซอ ทะแยมมอญใช้เล่นได้ทั่วไปในทุกโอกาสที่ต้องการความสนุกสนานครึกครื้น ปัจจุบันการแสดงมอญรำยังนิยมใช้แสดงในงานต้อนรับแขกและงานศพของผู้มีเกียรติ

การรำพาข้าวสาร เป็นประเพณีของชาวมอญ นิยมทำกันหลังจากการออกพรรษา เป็นช่วงการทอดกฐินและทอดผ้าป่า โดยคณะผู้รำพาข้าวสารจะพายเรือไปขอรับบริจาคข้าวสาร เงินทองและสิ่งของแล้วนำไปร่วมในการทอดกฐิน

การตักบาตรพระร้อย เป็นประเพณีของชาวมอญที่ทำในเทศกาลออกพรรษา ด้วยการนำอาหารคาว-หวาน ลงเรือมาจอดเรียงรายริมฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาเพื่อรอตักบาตร

การจุดลูกหนู เป็นประเพณีเผาศพพระภิกษุ-สามเณรใช้ดอกไม้เพลิงเป็นฉนวน ร้อยด้วยเชือกฉนวน เมื่อจุดไฟ ไฟจะวิ่งตามฉนวนไปยังดอกไม้เพลิง ดอกไม้เพลิงจะวิ่งไปจุดไฟที่เมรุ

การถวายธงตะขาบ เป็นประเพณีที่ชาวไทยมอญถือปฏิบัติกันในเทศกาลวันสงกรานต์ กระทำกันที่เสาหงส์หน้าเจดีย์ เสาหงส์ทำด้วยไม้กลมหรือเหลี่ยมมีเสาประกบคู่ประดับด้วยบัวหัวเสาที่ปลายเสาเป็นรูปหงส์ทรงเครื่องหล่อด้วยโลหะ ยืนอยู่ปลายเสากางปีกทั้งสองข้างที่จะอยปากหงส์แขวนด้วยกระดิ่งบนสุดมีฉัตร 3 ชั้นปักอยู่ ชาวมอญเรียกเสาหงส์ว่า "เทียะเจมเจียนู" ประเพณีถวายธงตะขาบจะจัดทำกันในวันสุดท้ายของวันสงกรานต์ โดยใช้ผ้าเป็นผืนยาวตัดเป็นรูปตัวตะขาบใส่ไม้ไผ่

เป็นระยะๆ ตลอดคืน ตีตองเล็ก ๆ ที่ชี้หัวไม้ไผ่เมื่อเสร็จแล้วดูไกลๆ คล้ายหัวตะขาบ ชาวรามัญเรียกกันว่า "อะลามเทียะกี" หลังจากทำเสร็จแล้วในตอนบ่ายก็จะมีภาระหนึ่ง โดยช่วยกันจับขอบงตลอดทั้งคืนแห่งไปตามหมู่บ้าน มีขบวนเถิดเทิงกลองยาวประกอบขบวนเสร็จแล้วนำมาทำพิธีถวายธงที่หน้าเสาหงส์ และชักขึ้นสู่ยอดเสา เพื่อเป็นการบูชาพระพุทธรูปเจ้าและสืบสานประเพณี

ประเพณีออกฮ้อยประจู้ หรือ "ฮ้อยประจู้" เป็นอีกประเพณีที่ชาวมอญทำสืบทอดกันมาแต่ครั้งโบราณ ในช่วงเทศกาลสงกรานต์ชาวบ้านนำเครื่องสังเวทยประกอบไปด้วย ข้าวสาร พริกแห้ง หอม กระเทียม เกลือ กะปิใส่ห่อบรรจุรวมกัน นอกจากนี้ยังมีข้าวเหนียวปากหม้อ ข้าวสวยปากหม้อ กล้วยน้ำว่า 3 ลูก กะละแม 3 ชิ้น มะพร้าวหั่น 3 ชิ้น หมากพลู 3 จีบ แล้วนำไปใส่ตอกมาหักเป็นข้อเท่าจำนวนคนในบ้าน จากนั้นชาวบ้านจะนำเครื่องสังเวทยไปถวายศาลเจ้าที่และรุกขเทวดาประจำต้นตะเคียน 1 ชุด และปั้นตุ๊กตาโดยใช้แป้งผสมน้ำให้หมาด ปั้นเสร็จแล้วจะช่วยกันสวมเสื้อผ้าคล้ายตุ๊กตาเด็กเล่น โดยปั้นให้ครบจำนวนคนในแต่ละบ้าน เมื่อได้ตามที่ต้องการแล้วนำไปวางบนแพหยวก กล้วยโดยมีกาบกล้วยรองพื้นล่าง ขั้นตอนต่อไปนำเสบียงที่เตรียมไว้ใส่แพข้างๆ ประดับด้วยธงทั้งสองแพ จากนั้นจะให้หญิงสาวพรหมจารีนั่งทุกมุมของแพทั้งสองข้าง ขั้นตอนนี้ผู้อาวุโสหญิงในหมู่บ้านจะกล่าวนำเป็นภาษามอญแล้วให้ทุกคนว่าตาม จบแล้วสาวพรหมจารีจะยกแพหมุน 3 รอบก่อนนำไปริมฝั่งแม่น้ำ จากนั้นสาวพรหมจารีจะว่ายน้ำลากแพไปยังจุดปล่อยโดยให้แพตุ๊กตาล่องหน้าไปก่อนแล้วจึงตามด้วยแพเสบียง ประเพณี "ฮ้อยประจู้" นี้นับว่ามีการอนุรักษ์กันอยู่เฉพาะย่านหมู่บ้านตากแดดและชุมชนวัดจันทน์กะพ้อ อำเภอสามโคก มีนัยว่าเมื่อทำแล้วจะนำความสุขมาสู่บ้านเรือน

ตักบาตรน้ำผึ้ง (บั้งสะเบียงตัดขาด) เป็นประเพณีในวันพระขึ้น 15 ค่ำ เดือน 10 (ประมาณเดือนกันยายน) คนมอญจะร่วมกัน ทำบุญถวายทานแด่พระสงฆ์เป็นกรณีพิเศษเป็นประจำทุกปี ชาวมอญเรียกว่า "บั้งสะเบียงตัดขาด" แปลว่า การทำบุญตักบาตรน้ำผึ้ง (หล่องสะเบียงดาจชาย) ชาวมอญจะจัดเตรียมน้ำผึ้งและไปทำบุญในวันพระกลางเดือนสิบ พร้อมกับตักบาตรน้ำผึ้งในวันนั้นด้วยพร้อมกับทำอาหารคาวหวานไปถวายพระ ประเพณีนี้คนมอญได้ถือปฏิบัติกันมาแต่โบราณแต่ครั้งที่อยู่เมืองมอญ เมื่อมาอยู่ในเมืองไทย มอญยังคงนำขนบธรรมเนียมประเพณีนี้มาถือปฏิบัติในเมืองไทยตลอดมาจนทุกวันนี้ วัตถุประสงค์ในการทำบุญตักบาตรน้ำผึ้งของคนมอญ สืบเนื่องจากความศรัทธาในพระพุทธรูปและคนมอญเชื่อถือตามตำนานทางพระพุทธศาสนาที่ได้กล่าวถึงอานิสงส์หรือผลบุญที่ได้จากการถวายน้ำผึ้งเป็นทานนั้น มีผลบุญมาก จึงได้จัดให้มีประเพณีนี้ขึ้นให้สอดคล้องกับความเชื่อถือตามที่ปรากฏในตำนานพุทธศาสนา คนมอญจึงคิดจัดทำถวายน้ำผึ้งแก่พระสงฆ์ทั้งหลายเพื่อท่านจะได้ใช้ในกรณีจำเป็น มิใช่เพื่อการบริโภคเท่านั้น จึงเกิดประเพณีตักบาตรน้ำผึ้งขึ้นการตักบาตรน้ำผึ้งในปัจจุบัน

อาหารชาวมอญ

อาหารโดยทั่วไปของคนมอญในปัจจุบัน ก็มีลักษณะผสมผสานกับอาหารไทย เช่น แกง (ควะ) มักทำในงานบุญของคนมอญ ไม่ว่าจะเป็นแกงส้ม แกงบอน แกงซี่เหล็ก และแกงกะทิต่างๆ แต่แกงบางอย่างได้ถูกลืมไปแล้ว คงจำได้แต่ชื่อเท่านั้น เช่น แกงลูกโยน (ควะ อะ เกร) และทราบวิธีทำบางตอนเท่านั้น และอาหารจำพวกน้ำจิ้มผัก ปลา ร้า ส่วนแกงส้มนั้น ก็ได้ใส่เครื่องแกงและใส่ผักอย่างไทย แต่แกงส้มของมอญจะเพิ่มกระชายและผิวมะกรูดเข้าไปด้วย ผักที่คนมอญนิยมรับประทานคือลูกมะตาด (สะ เปรี๊ยะ) กระเจี๊ยบผัก (บัว ตาด) และกระเจี๊ยบ (สะ เจ็บ) ลูกมะลัน (อะ ลี๊ด) ส่วนอาหารอื่นๆ ก็นิยมรับประทานอย่างไทย

สินค้าพื้นเมืองและของที่ระลึก

จังหวัดปทุมธานีเป็นพื้นที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยา จึงมีการทำนากันมาก นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งปลูกพืชผัก ส่งตลาดสดในตัวเมือง และตลาดกลางขนาดใหญ่ระดับประเทศ 2 แห่ง คือ ตลาดสี่มุมเมือง และตลาดไท เป็นแหล่งรวมผลไม้หลายชนิด เช่น ส้มเขียวหวาน มะม่วง กัลล้วย ทุเรียน ลิ้นจี่ ลำไย มังคุด รวมทั้งผลผลิตจากพืชธรรมชาติ เช่น ลูกตาลและผักบัว

นอกจากผลิตผลเกษตรแล้วที่ตลาดเทศบาลและตลาดริมน้ำวัดศาลเจ้า มีอาหารอร่อยของปทุมธานีให้เลือกซื้อหาจำนวนมากมาย ที่ขึ้นชื่อได้แก่ กว๋ยเตี๋ยว ขนมกวยช่าย ไข่ผัก ไข่เผือก ไข่หน่อไม้ หมูฝอย เนื้อฝอย ขนมไทยต่างๆ ซึ่งชื่อเป็นของฝากได้ ส่วนอาหารยอดนิยมที่ผู้มาเยือนปทุมธานี ไม่พลาดที่จะต้องลองชิม คือ กว๋ยเตี๋ยวเรือ ซึ่งมีขายอยู่ทั่วไป โดยเฉพาะริมเส้นทางรังสิต-นครนายก ส่วนร้านอาหารในตัวเมืองมักมีอาหารจานเด่นจำพวก กุ้งเต้น ปลาเผา

นอกจากนี้ตามชุมชนหมู่บ้านต่างๆ มีการผลิตสินค้าหัตถกรรมซึ่งเป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ได้แก่ โถงสามโคกขนาดเล็กทำเป็นของที่ระลึก ดอกบัวประดิษฐ์ และกระเป๋าหนัง

8. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งพบว่าม้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ศุภวิทย์ ใจป้าไม่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2542) ได้ศึกษาแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบชุมชนมีส่วนร่วม บริเวณเขานอจู้จี้ จังหวัดกระบี่ ผลการศึกษาด้านกลยุทธ์การส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยว พบว่า กลยุทธ์ด้านการตลาดที่ควรนำมาใช้ จะต้องอยู่บนพื้นฐานของการจัดการที่มีคุณภาพ ก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างปริมาณความต้องการ และความสามารถในการรองรับของพื้นที่เป็นหลัก เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างปริมาณนักท่องเที่ยว กับการรองรับของพื้นที่ และยังพบอีกว่า การประชาสัมพันธ์ซึ่งถือเป็นกลยุทธ์หนึ่งด้านการตลาดจะต้องมีการดำเนินการที่ก่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม และต้องมีการตรวจสอบข้อมูลการท่องเที่ยว

เป็นประจำ เพื่อติดตามความเคลื่อนไหว ซึ่งจะได้นำมาประเมินผล และนำมาปรับปรุงแผนการตลาดของพื้นที่ต่อไป

พูนทรัพย์ สอนเมืองตุลาพันธ์ (2546) ศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์และร้อยเอ็ด ผลการศึกษาพบว่า ชุมชนมีทัศนคติที่ไม่ดีกับการท่องเที่ยวที่ผ่านมา เนื่องจากชุมชนเชื่อว่า การท่องเที่ยวที่ผ่านมาทำลายความเข้มแข็งและวัฒนธรรมของชุมชน นอกจากนี้รัฐยังเข้ามาบีบบังคับในการจัดการการท่องเที่ยวแทนประชาชน ชุมชนโดยส่วนใหญ่ไม่รู้จักรูปแบบที่ยั่งยืนแต่ก็คาดหวัง การท่องเที่ยวที่จัดโดยชุมชนจะช่วยอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมดั้งเดิมเอาไว้ ถ้าชุมชนจะจัดการท่องเที่ยวด้วยตัวเอง วัตถุประสงค์อันดับแรกที่ชุมชนต้องการคือ การสร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน อันดับที่สองคือ การอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ส่วนการเผยแพร่ของดีของชุมชนและการศึกษาร่วมกันของชุมชนเป้าหมายกับนักท่องเที่ยวเป็นวัตถุประสงค์อันดับรองลงมา

ธัญญา นวลละออง (2547) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมจังหวัดปทุมธานี ได้ทำการศึกษาศิลปวัฒนธรรมของจังหวัด ศึกษาปัญหา ข้อจำกัดของแหล่งศิลปวัฒนธรรม ศึกษาการตลาดท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม และเสนอแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งศิลปวัฒนธรรม การสำรวจพบว่า กลุ่มวัดและชุมชนริมน้ำมีอุปสงค์การท่องเที่ยวสูงสุด รองลงมาคือ กลุ่มแหล่งโบราณคดี กลุ่มวัฒนธรรมมอญสามโคก และกลุ่มเมืองปทุมธานี ด้านความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความพร้อมสูงสุด พบว่า เมืองปทุมธานีมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานสูง ปัญหาคือแหล่งคมนาคมทางน้ำไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ รองลงมาคือ กลุ่มสามโคกซึ่งมีศิลปวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตของชุมชนมอญเป็นจุดแข็ง ปัญหาคือ โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกไม่เพียงพอ ผลการศึกษาศักยภาพของตลาดท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม จังหวัดปทุมธานี มีศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยองค์ประกอบต่างๆ คือ ด้านการเข้าถึงด้านแหล่งศิลปวัฒนธรรม ด้านอุปสงค์การท่องเที่ยว และด้านจินตภาพของแหล่งท่องเที่ยว

ศรชัย ไทรชมพู่ (2548) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทยและมอญ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ ได้ศึกษาศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยววัฒนธรรมไทยและมอญในพื้นที่ศึกษามีศักยภาพทั้งทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์มีความเก่าแก่ ด้านธรรมชาติมีเอกลักษณ์ดึงดูดใจ และเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมเหล่านี้มากที่สุด สามารถจัดรูปแบบการท่องเที่ยวทางจักรยานได้อย่างเหมาะสมกับพื้นที่มาก เนื่องจากมีความร่มรื่น มีวัฒนธรรมของท้องถิ่นและมีจุดบริการที่แวะพัก ป้ายบอกทาง ทั้งนี้ในส่วนขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอ และจังหวัด ควรให้การสนับสนุนชมรมจักรยานในท้องถิ่นและ

สนับสนุนเรื่องเส้นทางจักรยาน และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ยังขาด เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว วัฒนธรรมไทยและมอญให้คนรุ่นหลังต่อไปได้ศึกษา

จากเอกสารแนวความคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีปัจจัยหลายอย่างที่มีความสำคัญต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ได้แก่ แนวทางการวางแผนการท่องเที่ยว การบริหารจัดการการท่องเที่ยว และพฤติกรรมการท่องเที่ยว ในมิติของแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ศึกษา ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประเพณี วัฒนธรรม เป็นต้น ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลเหล่านี้มาเป็นแนวทางในการศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม ทรัพยากรการท่องเที่ยว และวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี โดยทำการศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม ทรัพยากรการท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี และเพื่อเสนอแนะแนวการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ให้มีความยั่งยืน เหมาะสม และสามารถสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งมีรูปแบบการวิจัยเชิงสำรวจและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อทำการศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. สำรวจพื้นที่ศึกษา และตรวจสอบทรัพยากร
2. การกำหนดประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สำรวจพื้นที่ศึกษา และตรวจสอบทรัพยากร

ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดพื้นที่เพื่อทำการศึกษา และรวบรวมข้อมูลภายในอำเภอสามโคกและอำเภอเมือง ในจังหวัดปทุมธานี ในด้านข้อมูลด้านการท่องเที่ยว สถานที่ท่องเที่ยว เพื่อที่จะหาแนวทางการวิจัยที่เหมาะสมในพื้นที่ โดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป และข้อมูลพื้นฐานด้านกายภาพของหน่วยงานราชการ ภาคเอกชน ประชาชนท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว และทำการสำรวจทรัพยากรการท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อให้ทราบถึงลักษณะการจัดการ และสภาพปัญหาในเบื้องต้นเพื่อใช้ในการพัฒนาเครื่องมือต่อไป

2. การกำหนดประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ แบ่งออกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

1. ภาครัฐ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐของจังหวัดปทุมธานี และอำเภอที่เป็นพื้นที่ศึกษา เช่น สำนักงานการท่องเที่ยว ศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัด ที่ว่าการอำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น โดยหน่วยงานราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี มีเจ้าหน้าที่ซึ่งมีตำแหน่งระดับข้าราชการ พนักงานรัฐ และลูกจ้างประจำ รวม 8,901 คน (ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดปทุมธานี.ฐานข้อมูลจังหวัดปทุมธานี ด้านการบริหารด้านอัตรากำลังปี2549.ออนไลน์

[http://202.69.143.75/pathumthani_poc/report/sar/report/report.php?id=sm060301&headName=](http://202.69.143.75/pathumthani_poc/report/sar/report/report.php?id=sm060301&headName=อัตรากำลัง)
อัตรากำลัง. เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2550)

2. ภาคเอกชน ในจังหวัดปทุมธานี และอำเภอที่เป็นพื้นที่ศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มผู้บริหารที่ประกอบกรธุรกิจด้านการบริการท่องเที่ยวในอำเภอที่เป็นพื้นที่ศึกษา กลุ่มสมาคม และหอการค้าจังหวัดปทุมธานี เป็นต้น โดยจังหวัดปทุมธานี มีผู้ประกอบการด้านการบริการการท่องเที่ยวเอกชน (บริษัททัวร์) จำนวน 17 แห่ง และมีผู้ประกอบการด้านโรงแรมและที่พัก จำนวน 14 แห่ง รวมถึงกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจด้านการท่องเที่ยวในอำเภอที่เป็นพื้นที่ศึกษา จำนวน 31 แห่ง (ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดปทุมธานี. 45 ฐานข้อมูลจังหวัดปทุมธานี ด้านเศรษฐกิจ-การท่องเที่ยวปี 2549 . ออนไลน์ :[http://202.69.143.75/pathumthani_poc/report/sar/report/report.php?id=sm031101&headName=](http://202.69.143.75/pathumthani_poc/report/sar/report/report.php?id=sm031101&headName=การท่องเที่ยว)การท่องเที่ยว เข้าถึงเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2550)

3. ประชาชนท้องถิ่นเชื้อสายมอญและคนไทยที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง อำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี จำนวน 154,412 คน และ 48,927 คน ตามลำดับ รวมเท่ากับ 203,339 คน (ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดปทุมธานี. 45 ฐานข้อมูลจังหวัดปทุมธานี ด้านด้านสังคม-ประชากรปี 2549. ออนไลน์ :[http://202.69.143.75/pathumthani_poc/report/sar/report/report.php?id=sm020101&headName=](http://202.69.143.75/pathumthani_poc/report/sar/report/report.php?id=sm020101&headName=ประชากร)ประชากร เข้าถึงวันที่ 5 กันยายน 2550)

4. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเมืองและอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยปี พ.ศ. 2549 มีนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดปทุมธานี เท่ากับ 868,449 คน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. 2549: ออนไลน์)

สรุปได้ว่าประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ประชากรจากหน่วยงานภาครัฐ 8,901 คน ภาคเอกชน 31 คน ประชาชน 373,339 คน และนักท่องเที่ยว 868,449 คน รวมประชากรทั้งหมดเท่ากับ 1,080,720 หน่วย

กลุ่มตัวอย่าง และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ขนาดของตัวอย่าง ได้จากสูตรของ ทาโร ยามาเน (Yamane. 1967: 580-581) คำนวณหาขนาดของตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ 5% ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n = ขนาดตัวอย่าง

N = ขนาดประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่กำหนดว่ามีระดับ 0.05

จากการคำนวณ พบว่าได้ขนาดของตัวอย่างเท่ากับ 400 หน่วย เมื่อเปรียบเทียบตามสัดส่วนของจำนวนประชากรสามารถสรุปขนาดของตัวอย่าง และวิธีการสุ่มตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้

1. ภาครัฐ ผู้วิจัยได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 3.29 คน หรือ 3 คน ผู้วิจัยจึงเลือกสำรวจการเก็บข้อมูลเพิ่มอีก 7 คน รวมเป็น 10 คน เพื่อให้ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม โดยเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยเจาะจงเฉพาะตัวอย่างที่เป็นระดับปลัดอำเภอเมืองจำนวน 2 ท่าน ผู้อำนวยการศูนย์วัฒนธรรม จำนวน 1 ท่าน ผู้ช่วยผู้บริหารเทศบาลเมือง 1 ท่าน ปลัดอำเภอสามโคก 1 ท่าน นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 ท่าน รองผู้อำนวยการวัดโบสถ์ 1 ท่าน ข้าราชการกรมการปกครอง 1 ท่าน เจ้าหน้าที่การท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดปทุมธานี 1 ท่าน เทศบาลอำเภอสามโคก 1 ท่าน ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ และอยู่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัด แผนการพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. ภาคเอกชน ผู้วิจัยได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.01 แห่ง หรือ 1 แห่ง ผู้วิจัยจึงเลือกสำรวจการเก็บข้อมูลเพิ่มเป็น 10 แห่ง ประกอบด้วยผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยวเอกชน (บริษัททัวร์) 5 แห่ง และมีผู้ประกอบการด้านโรงแรมและที่พัก 5 แห่ง โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จากรายชื่อผู้ประกอบการด้านการบริการการท่องเที่ยวเอกชน (บริษัททัวร์) และผู้ประกอบการด้านโรงแรมและที่พัก

3. ประชาชนในอำเภอเมือง และอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 75.26 คน หรือ 75 คน แบ่งเป็น กลุ่มตัวอย่างในอำเภอเมือง จำนวน 57 คน และอำเภอสามโคก จำนวน 18 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience sampling)

4. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเมืองและอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 321.35 คน หรือ 321 คน โดยผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience sampling) จากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเมือง และอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี โดยกระจายเก็บข้อมูลตามจุดต่างๆ (Sampling area) ได้แก่ จุดเดินทางเข้าออกของนักท่องเที่ยว เช่น สถานีขนส่ง ท่าเรือ จุดพักรถ เช่น โรงแรม เกสเฮาส์ บ้านพัก จุดจำหน่ายใช้สอย เช่น ตลาดผลไม้ ตลาดของฝาก ของที่ระลึก และจุดท่องเที่ยว เป็นต้น

3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี มีเป้าหมายเพื่อทำการศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อเสนอแนะแนวการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

3.1. **รายการตรวจสอบทรัพยากร (Resource audit)** โดยอ้างอิงการตรวจสอบทรัพยากรของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2545) ซึ่งมีการพัฒนารายการตรวจสอบทรัพยากรเพื่อใช้ในการตรวจสอบลักษณะของทรัพยากรด้านต่างๆ มีวัดมอญจำนวน 12 วัด และชุมชนมอญ 1 ชุมชน เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลังจากนั้นจะนำผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวที่ได้ไปพัฒนาในการทำแบบสอบถามต่อไป โดยมีขั้นตอนดังนี้ คือ

3.1.1 การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ ตรวจสอบประเภทของทรัพยากร และชนิดของทรัพยากร ด้านทรัพยากรวัฒนธรรม ด้านทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ ด้านทรัพยากรกิจกรรม และเก็บข้อมูลด้านบริการการท่องเที่ยว

3.1.2 ขั้นตอนมาทำการประเมินทรัพยากรในรายการดังต่อไปนี้ คือ คุณภาพทรัพยากร ความโดดเด่นของทรัพยากร อำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว และฐานข้อมูลของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยจัดลำดับความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว

3.1.3 การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยค้นคว้าจากข้อมูลเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.1.4 การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยลงพื้นที่ศึกษาในอำเภอเมือง และอำเภอสามโคก จังหวัดพทุมธานี เพื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการสร้างเครื่องมือให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ทั้งนี้จากการศึกษาข้อมูลดังกล่าว สามารถสร้างเครื่องมือแบบสอบถามสำหรับสอบถามความคิดเห็นของหน่วยงานภาคเอกชน และประชาชน และแบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบสอบถามความคิดเห็นของหน่วยงานภาคเอกชน และประชาชน เป็นแบบสอบถามสำหรับสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมและแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยว แบ่งได้เป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ โดยลักษณะคำถามจะเป็นแบบเลือกตอบตามรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัด ทั้งด้านทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชน งานเทศกาลประเพณี กิจกรรม การบริการการท่องเที่ยว เป็นต้น โดยลักษณะคำถามจะเป็นมาตราวัดอันดับภาค (Interval scale) ตามวิธีวัดของ Rensis Likert 5 ระดับ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัด ในมุมมอง และบทบาทของภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยลักษณะคำถามจะเป็นมาตราวัดอันดับภาค (Interval scale) ตามวิธีวัดของ Rensis Likert 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยลักษณะคำถามจะเป็นคำถามปลายเปิด (Open ended)

2. แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์ และแนวทางการพัฒนาจังหวัด แบ่งเป็น 7 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ภูมิภาค โดยลักษณะคำถามจะเป็นแบบเลือกตอบตามรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยว เช่น ลักษณะการเดินทาง ระยะเวลาการเดินทาง วัตถุประสงค์ของการเดินทาง โดยลักษณะคำถามจะเป็นแบบเลือกตอบตามรายการ (Check list)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัตถุประสงค์และแรงจูงใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยลักษณะคำถามจะเป็นมาตราวัดอันดับ (Interval scale) ตามวิธีวัดของ Rensis Likert 5 ระดับ

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวในจังหวัด ทั้งด้านทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ชุมชน งานเทศกาลประเพณี กิจกรรม การบริการการท่องเที่ยว เป็นต้น โดยลักษณะคำถามจะเป็นมาตราวัดอันดับ (Interval scale) ตามวิธีวัดของ Rensis Likert 5 ระดับ

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทัศนคติของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดของนักท่องเที่ยว โดยลักษณะคำถามจะเป็นมาตราวัดอันดับ ตามวิธีวัดของ Rensis Likert 5 ระดับ

ตอนที่ 6 ความต้องการกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง ความพึงพอใจ และเหตุจูงใจ โดยลักษณะคำถามจะเป็นมาตราวัดอันดับ ตามวิธีวัดของ Rensis Likert 5 ระดับ

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยลักษณะคำถามจะเป็นคำถามปลายเปิด

3. แบบสัมภาษณ์ ภาครัฐ เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับแผนการพัฒนาการท่องเที่ยว

ทั้งนี้ข้อคำถามที่เป็นมาตราวัดอันดับ (Interval scale) ตามวิธีวัดของ Rensis Likert 5 ระดับ (เชดคักดี โสวาสินธุ์, 2520: 50-56) ผู้วิจัยได้กำหนดค่าในการวัด และเทียบผลการวัดกับมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ที่ตั้ง ดังนี้

ระดับค่าเฉลี่ย	4.21-5.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง / มากที่สุด
ระดับค่าเฉลี่ย	3.41-4.20	หมายถึง	เห็นด้วย / มาก
ระดับค่าเฉลี่ย	2.61-3.40	หมายถึง	เฉยๆ / ปานกลาง
ระดับค่าเฉลี่ย	1.81-2.60	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย / น้อย
ระดับค่าเฉลี่ย	1.00-1.80	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง / น้อยที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

หลังจากที่ผู้วิจัยสอบเค้าโครงวิทยานิพนธ์ผ่านแล้ว ผู้วิจัยจะได้นำแบบสำรวจทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว และแบบสอบถามทั้ง 2 ชุด ไปตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ขั้นที่ 1 ให้ประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโท และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ตรวจสอบความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ เนื้อหา และตามโครงสร้าง

ขั้นที่ 2 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น (Try out) จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α - Coefficient) ของ Cronbach (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. 2528: 85-86)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_i^2} \right]$$

เมื่อ α	=	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
n	=	จำนวนของแบบสอบถาม
$\sum S_i^2$	=	ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ
S_i^2	=	ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งชุด

ถ้าคำนวณได้ค่าความเชื่อมั่นต่ำกว่า 0.83 จะนำแบบสอบถามไปปรับปรุง จนกระทั่งได้ค่าความเชื่อมั่นที่สูงกว่าก็จะนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป โดยค่าความเชื่อมั่นในนี้ได้เท่ากับ 0.96

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้วางแผนเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร สัมภาษณ์ สังเกต และลงพื้นที่ ควบคู่กับการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามความมุ่งหมายของการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยจัดทำเค้าโครงการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดปทุมธานี และอำเภอที่เป็นพื้นที่ศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม จำนวนวัดมอญ 12 วัด และชุมชนชาวมอญ 1 ชุมชน

4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยขอสัมภาษณ์กับผู้บริหาร และเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามให้แก่ภาคเอกชน ประชาชน ในอำเภอเมือง และอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี และกับนักท่องเที่ยว ตามจุดเดินทางเข้าออก จุดพักผ่อน จุดจำหน่ายใช้สอย จุดท่องเที่ยวของอำเภอเมือง และอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี

5. การจัดการทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดการทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มารวบรวม ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

2. ลงรหัสข้อมูล และบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

3. นำเสนอโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และจัดทำบทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ในลำดับต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ค่าสถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

1. ค่าร้อยละ

$$P = \left(\frac{f}{n} \right) 100$$

เมื่อ	P	=	ค่าร้อยละ
	f	=	ค่าความถี่ที่ต้องการให้เป็นร้อยละ
	n	=	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2. ค่าเฉลี่ย

$$\bar{X} = \frac{\sum_{i=1}^n X_i}{n}$$

เมื่อ

$$\begin{aligned} \bar{X} &= \text{ค่าเฉลี่ยเลขคณิต} \\ \frac{\sum X}{n} &= \text{ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล} \\ &= \text{จำนวนของข้อมูลทั้งหมด} \end{aligned}$$

3. ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$$SD = \sqrt{\frac{n \sum_{i=1}^n X^2 - \left(\sum_{i=1}^n X_i \right)^2}{n-1}}$$

เมื่อ

$$\begin{aligned} SD &= \text{ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน} \\ \sum X &= \text{ผลรวมทั้งหมดของข้อมูล} \\ \sum X^2 &= \text{ผลรวมทั้งหมดของข้อมูลแต่ละตัวยกกำลังสอง} \\ n &= \text{จำนวนข้อมูลทั้งหมดของกลุ่มตัวอย่าง} \end{aligned}$$

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการนำเสนอผลการสำรวจและวิเคราะห์ข้อมูล เรื่องการศึกษาทรัพยากรทางวัฒนธรรม ชุมชนมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาวิเคราะห์ โดยจะนำเสนอเป็น 4 ตอนดังนี้

1. ผลการสำรวจพื้นที่วิจัยและตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว (Resource audit)
2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม
3. การสรุปข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่าง
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์
5. แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. ผลการสำรวจพื้นที่วิจัยและตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรมชุมชนมอญในอำเภอเมืองและอำเภอสามโคก และได้รวบรวมเพื่อใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการสังเกตซึ่งเป็นเครื่องมือในการประเมินการทำวิจัยของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้ข้อมูลพื้นฐานจากนิตยสารท่องเที่ยว ข้อมูลจากศูนย์บริการท่องเที่ยวจังหวัด ข้อมูลจากการสอบถามประชาชนท้องถิ่น และข้อมูลจากเว็บไซต์การท่องเที่ยว โดยนำมารวบรวมกับการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว ซึ่งผู้วิจัยจะเสนอตามลำดับดังนี้

1.1 อำเภอสามโคก

1.1.1 วัดสิงห์

ภาพประกอบ 5 หลวงพ่อโต

ภาพประกอบ 6 หลวงพ่อเพชร

ภาพประกอบ 7 แท่นบรรทมของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ภาพประกอบ 8 และ 9 ตุ่มสามโคกบนกุฏิวัดสิงห์

ที่ตั้ง หมู่ 2 บ้านมะขามป้อม ตำบลสามโคก อำเภอสามโคก

สภาพแวดล้อม วัดสิงห์เป็นวัดที่มีความสำคัญกับชุมชนมอญสามโคกเป็นอย่างยิ่งในบริเวณวัดมีโบราณสถานและโบราณวัตถุ ที่ควรค่าแก่การศึกษาในด้านประวัติศาสตร์และศิลปะ มีหลวงพ่อดโต เป็นพระพุทธรูปปางรำลึกปิดทองปางสะดุ้งมารสมัยกรุงศรีอยุธยา หลวงพ่อเพชรเป็นพระพุทธรูปไสยาสน์ และบนกุฏิทำเป็นพิพิธภัณฑ์มีโบราณวัตถุที่เป็นศิลปะมอญ เช่น หม้อข้าวแช่ มีรอยพระพุทธรูปบาทจำลองทำด้วยไม้สัก พร้อมทั้งแท่นบรรทมของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ขณะนี้วัดสิงห์อยู่ในระหว่างการบูรณะซ่อมแซมเจดีย์ และอุโบสถภายในวัด ด้านหน้าวัดสิงห์มีการขุดค้นพบโบราณสถานเตาโถ่ง อ่าง ซึ่งถือเป็นหลักฐานของการตั้งชุมชนมอญในสมัยแรก ในบริเวณนี้นับแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา ตุ่มสามโคก เป็นภาชนะบรรจุที่ใหญ่ที่สุดซึ่งผลิตจากเตาแห่งนี้ ต่อมาภายหลังชาวมอญเมืองสามโคก ได้เลิกสร้างการผลิตไปโดยย้ายการผลิตไปที่เกาะเกร็ด เมืองนนทบุรี ซึ่งได้ขยายการผลิตตุ่มสามโคกขึ้นเป็นจำนวนมาก และได้นำไปขายขึ้นล่องตามลำน้ำไปทั่วทุกภาค ก่อนที่จะถูกแทนที่ด้วยโถ่งลายมังกรจากราชบุรี ลักษณะตุ่มสามโคกมีเนื้อดินสีแดงส้ม เหมือนสีอิฐหรือสีมันปู เนื้อภาชนะค่อนข้างหนา รูปทรงปากโถ่งแคบ คอโถ่งจะติดกับไหล่ มีลายยี่ดเป็นเส้นคู่ตรงไหล่ ตรงกลางตุ่มป่องกลม รูปทรงเตี้ยป้อมปากและก้นโถ่งมีขนาดใกล้เคียงกัน ปัจจุบันหาตุ่มสามโคกของเก่าได้ที่วัดสิงห์ **ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก** ภายในวัดมีป้ายบอกข้อมูลสำหรับนักท่องเที่ยวตามจุดต่างๆ เพราะเป็นวัดที่มีความสำคัญด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของชาวมอญ **ด้านการบริการ** มีห้องสุขาเพียงพอ และแยกหญิง ชาย มีการจัดการเพื่อนให้เข้าชมพิพิธภัณฑ์บนกุฏิโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและไม่เข้มงวดมาก ไม่มีร้านขายของที่ระลึก มีร้านเครื่องดีมบริการรอบนอกวัด **ด้านการจัดการการท่องเที่ยว** ทางวัดมีการดำเนินงานอยู่แต่

ยังไม่ได้เต็มที่ มีการจัดให้ชมกฎที่เก็บรวบรวมโบราณวัตถุ แต่ยังไม่มีการดูแลความเรียบร้อยและต้องรักษา
ขนบธรรมเนียมประเพณี โดยทางวัดเน้นการอนุรักษ์ให้คงความเป็นดั้งเดิมที่สุด

การเข้าถึง ใช้ถนนสายปทุมธานี-สามโคก ประมาณ 3 กิโลเมตร จะมีทางแยกขวาเข้าวัด ถนนลาดยาง
2 ช่องทาง ใช้ได้ทุกชนิด

ภาพประกอบ 10 และ 11 เตาโอ่งอ่างหน้าวัดสิงห์

1.1.2 วัดท้ายเกาะใหญ่

ภาพประกอบ 12 ทางเข้าวัดท้ายเกาะ

ภาพประกอบ 13 เจดีย์วัดท้ายเกาะ

ที่ตั้ง 87 หมู่ 3 ถนนท้ายเกาะ ตำบลท้ายเกาะ อำเภอสามโคก

สภาพแวดล้อม วัดท้ายเกาะใหญ่มีบริเวณวัดกว้างใหญ่ สงบและร่มรื่น ภายในวัดมีโบสถ์และหอระฆังที่สวยงาม มีเจดีย์มอญสีทองที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดปทุมธานี นำเคารพบูชาอย่างยิ่ง ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเจ้าพระยา และมีศาลาวัตริมน้ำมีประวัติเป็นศาลาที่ประทับของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 ในคราวเสด็จประพาสต้น ถือเป็นวัดที่ทรงคุณค่าทางวัฒนธรรมมอญ การเข้าถึงค่อนข้างไกลจากชุมชนแต่มีป้ายบอกทางตลอด ทำให้นักท่องเที่ยวที่จะไปเคารพบูชาหรือไปท่องเที่ยวได้โดยสะดวก **ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก** ภายในวัดมีป้ายบอกเส้นทาง ไม่มีข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจะเดินชมด้วยตนเอง **ด้านการบริการ** ไม่มีร้านขายของที่ระลึกและไม่มีร้านเครื่องดื่มให้บริการ มีห้องสุขาที่สะอาด **ด้านการจัดการการท่องเที่ยว** ของทางวัดยังไม่ได้มาตรฐาน เนื่องจากยังไม่ได้จัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ มีเพียงนักท่องเที่ยวที่ผ่านไปมาเที่ยวด้วยตนเอง

การเข้าถึง ใช้ถนนวงแหวนรอบนอกตะวันตก เลี้ยวซ้ายเข้าถนนชลประทาน ประมาณ 3 กิโลเมตร จะพบปั้มน้ำมันบางจาก ให้เลี้ยวขวาเข้าไปถนนท้ายเกาะ ประมาณ 2 กิโลเมตร วัดจะอยู่ทางขวามือ ยานพาหนะใช้ได้ทุกชนิด ถนนค่อนข้างแคบ ไม่มีไหล่ถนน

ภาพประกอบ 14 ศาลาริมน้ำที่ประทับของรัชกาลที่ 5 ในคราวเสด็จประพาสต้น

1.1.3 วัดเมตตาราม

ภาพประกอบ 15 ป้ายวัดเมตตาราม

ภาพประกอบ 16 เจดีย์วัดเมตตาราม

ภาพประกอบ 17 เสาหงส์ธงตะขาบ

ที่ตั้ง หมู่ 3 บ้านเมตารางค์ ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสามโคก

สภาพแวดล้อม วัดเมตารางค์ภายในวัดมีเจดีย์สี่ทอแบบชะเวดากองเป็นรูปแปดเหลี่ยมที่สวยงาม ฐานแปดเหลี่ยมยอดเจดีย์มีฉัตรทำด้วยทองเหลืองเป็นลายเทพพนมอายุ 150 ปี และมีเสาชิงช้าตั้งตระหง่านอยู่หน้าวัด ภายในวัดมีภูมิทัศน์ที่สวยงาม มีอุโบสถขนาดกลางตั้งอยู่หน้าวัด ทางเข้า หอสวดมนต์พื้นไม้สัก เสาไม้แก่นกลม วัดอุยุมิมน้ำเจ้าพระยา ทางเข้าวัดมีถนนตัดผ่านหน้าวัด **ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก** ภายในวัดมีป้ายบอกเส้นทาง ไม่มีข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจะเดินชมด้วยตนเอง **ด้านการบริการ** ไม่มีร้านขายของที่ระลึกและไม่มีร้านเครื่องดื่มให้บริการ มีห้องสุขาที่สะอาด **ด้านการจัดการการท่องเที่ยว** ไม่มีการจัดเป็นการท่องเที่ยว เนื่องจากทางวัดต้องการความสงบและยังต้องคำนึงถึงการรักษาขนบธรรมเนียม จะมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านมาเที่ยวด้วยตนเอง

การเข้าถึง ถนนรังสิต-ปทุมธานี เลี้ยวซ้ายตรงสามแยกถนนสาย 347 ตรงวิทยาลัยปทุมธานี ประมาณ 9 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายตรงถนนบางอ้ายโพธิ์นิมิตเส้น 3309 ประมาณ 4 กิโลเมตร วัดจะอยู่ทางขวามือ ถนนลาดยางแคบ ไม่มีไหล่ถนน

ภาพประกอบ 18 ศาลาริมน้ำวัดเมตารางค์

ภาพประกอบ 19 หอสวดมนต์

1.1.4 วัดพลับสุธาวาส

ภาพประกอบ 20 ป้ายวัดพลับสุธาวาส

ภาพประกอบ 21 อุโบสถวัดและเจดีย์หน้าวัด

ที่ตั้ง หมู่ 5 บ้านวัง ตำบลเชียงรากน้อย อำเภอสามโคก

สภาพแวดล้อม วัดพลับสุธาวาสเป็นวัดที่อยู่ติดกับวัดเมตตารามค์ วัดมีเจดีย์สีขาวฐานเจดีย์เป็นสี่เหลี่ยมขนาดเล็กและมีอุโบสถและธรรมมาสน์ที่สวยงาม ภายในวัดมีความร่มรื่นและสงบเงียบ วัดพลับสุธาวาสอยู่ติดกับแม่น้ำเจ้าพระยา **ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก** ภายในวัดมีป้ายบอกเส้นทาง ไม่มีข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจะเดินชมด้วยตนเอง **ด้านการบริการ** ไม่มีร้านขายของที่ระลึกและไม่มีร้านเครื่องดื่มให้บริการ มีห้องสุขาที่สะอาด **ด้านการจัดการการท่องเที่ยว** ไม่มีการจัดการท่องเที่ยว เนื่องจากทางวัดต้องการความสงบและยังต้องคำนึงถึงการรักษาขนบธรรมเนียม จะมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านมาเที่ยวด้วยตนเอง

การเข้าถึง ใช้ถนนรังสิต-ปทุมธานี เลี้ยวซ้ายตรงสามแยกถนนสาย 347 ตรงวิทยาลัยปทุมธานี ประมาณ 9 กิโลเมตร เลี้ยวซ้ายตรงถนนบางอ้ายโพธิ์นัมเส้น 3309 ประมาณ 3 กิโลเมตร วัดจะอยู่ทางขวามือ ถนนลาดยางแคบ ไม่มีไหล่ถนน

ภาพประกอบ 22 เจดีย์สีขาววัดพลับสุทธาวาส

1.1.5 วัดจันทน์กะพ้อ

ภาพประกอบ 23 ป้ายวัดจันทน์กะพ้อ

ภาพประกอบ 24 อุโบสถวัดจันทน์กะพ้อ

ที่ตั้ง หมู่ 3 บ้านตากแดด ตำบลบางเตย ฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยา อำเภอสามโคก
สภาพแวดล้อม วัดจันทน์กะพ้อเป็นวัดพระอารามหลวงที่มีความสวยงามมาก เป็นวัดที่มีความพร้อมด้านอาคาร สถานที่ สิ่งก่อสร้างที่เป็นศิลปะไทยผสมมอญ ภายในวัดมีพื้นที่เป็นสัดส่วนที่เหมาะสมกว้าง

ใหญ่มีเจดีย์สี่ทงอร่ามตั้งอยู่กลางวัด มีสวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ราชชนนี สถานที่ปฏิบัติธรรม และหอวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งเป็นเรือนไม้ทรงไทยประยุกต์ผสมไทยรามัญหลังใหญ่ภายในวัดมีความสงบ ร่มรื่น มีต้นไม้มากมายและติดแม่น้ำเจ้าพระยา นอกจากนี้ยังเป็นวัดที่ประกอบพิธีสำคัญของชาวปทุมธานีเช่น พิธีฮ้อยปะจู้ แข่งธงตะขาบ งานตักบาตรพระร้อย เป็นต้น **ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก** มีป้ายบอกเส้นทางและจุดท่องเที่ยวที่สำคัญ มีการให้บริการสื่อความหมายโดยเป็นการติดป้ายให้อ่าน มีเฉพาะแผนผังแบบสังเขปของบริเวณวัด **ด้านการบริการ** ไม่มีร้านขายของและเครื่องดื่ม มีห้องสุขามากเพียงพอ และสะอาดพอใช้ **ด้านการจัดการการท่องเที่ยว** ทางวัดยังไม่พร้อมที่จะเปิดบริการเพื่อการท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบเนื่องจากเป็นวัดหลวงของจังหวัดปทุมธานี มีการประกอบศาสนพิธีที่สำคัญต่างๆ ในจังหวัด เช่น พิธีฮ้อยปะจู้ □ แข่งธงตะขาบ งานตักบาตรพระร้อย และเป็นสถานที่ประชุมของสงฆ์ในจังหวัด เจ้าหน้าที่ของวัดมีหน้าที่ทางศาสนิกมากจึงไม่สามารถจัดการด้านท่องเที่ยวได้

การเข้าถึง ใช้เส้นทางรังสิตปทุมธานี เลี้ยวขวาเข้าเส้นปทุม-สามโคก ประมาณ 6 กิโลเมตร ถนนวิงสวนกันได้ ยานพาหนะใช้ได้ทุกประเภท

ภาพประกอบ 25 หอวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ

ภาพประกอบ 26 คุ่มหลวงจันทน์ ภายในหอวัฒนธรรมเฉลิมพระเกียรติ

ภาพประกอบ 27 เจดีย์สีทองภายในวัดจันทน์กะพ้อ

1.1.6 วัดเจดีย์ทอง

ภาพประกอบ 28 ป้ายวัดริมแม่น้ำเจ้าพระยา

ภาพประกอบ 29 เจดีย์สี่ทองทรงรามัญในวัดเจดีย์ทอง

ที่ตั้ง หมู่ 1 บ้านเจดีย์ทอง ตำบลคลองควาย อำเภอสามโคก ทางฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา

สภาพแวดล้อม สร้างในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์โดยชาวมอญ เป็นสถาปัตยกรรมมอญที่เลียนแบบมาจากเจดีย์จิตตะกองของพม่า และมีพระพุทธรูปปางมารวิชัย สร้างขึ้นด้วยหยกขาว เป็นที่เคารพสักการะของชาวไทยรามัญภายในวัดมีเจดีย์ทรงรามัญ อายุประมาณ 160 ปี เจดีย์สี่ทองแบบรามัญ สถูปทรงระฆังก่อด้วยอิฐฐานรูปสี่เหลี่ยม ภายในประดิษฐานพระพุทธรูป 4 ด้าน ลงรักปิดทอง ประดับกระจกสีเขียวประดับด้วยฉัตร 9 ชั้น และมีกุฏิเรือนไทย และกุฏิทรงปั้นหยา หอสวดมนต์ ตกแต่งด้วยลวดลายและแกะสลักและลายฉลุเชิงชายช่องลม ใบเสมาศิลาพายแดงศิลปอยุธยา พระพุทธรูปศิลปะแบบรามัญ เจดีย์พระปรารักษ์ประดับกระเบื้องเคลือบแบบจีน **ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก** ภายในวัดมีป้ายบอกเส้นทางแต่ไม่มีป้ายระบุจุดท่องเที่ยวที่สำคัญ ไม่มีศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะเดินชมวัดด้วยตนเอง **ด้านการบริการ** ไม่มีร้านขายของและเครื่องดื่ม มีห้องสุขามากเพียงพอ และสะอาดพอใช้ **ด้านการจัดการการท่องเที่ยว** ไม่ได้มีการจัดเป็นการท่องเที่ยว เนื่องจากทางวัดต้องการความสงบและยังต้องคำนึงถึงการรักษาขนบธรรมเนียม จะมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านมาเที่ยวด้วยตนเอง

การเข้าถึง ใช้เส้นทางสายปทุมธานี-สามโคก วัดเจดีย์ทองอยู่ห่างจากจังหวัดไป 8 กิโลเมตร แยกขวาตรงถนนเทศบาลเมือง 2 ประมาณ 500 เมตร

1.1.7 วัดไผ่ล้อม

ภาพประกอบ 30 ป้ายทางเข้าวัดไผ่ล้อม

ภาพประกอบ 31 อุโบสถวัดไผ่ล้อม

ภาพประกอบ 32 ศาลาวัดริมแม่น้ำ

ที่ตั้ง หมู่ 5 บ้านไผ่ล้อม ถนนสายปทุมธานี-สามโคก ตำบลบ้านฉี่ อำเภอสสามโคก

สภาพแวดล้อม วัดไผ่ล้อมเป็นวัดเป็นวัดโบราณที่สร้างขึ้นในสมัยกรุงสุโขทัย ตั้งอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยา ที่มีความสงบ ร่มรื่น ภายในวัดมีต้นไม้ขึ้นอยู่หนาแน่น เป็นที่อาศัยของนกปากห่างจำนวนมาก นกปากห่างเป็นนกที่อยู่ในตระกูลนกกระสา มีถิ่นกำเนิดในประเทศอินเดีย ศรีลังกา พม่า ไทย ลาว เขมรและเวียดนาม นกชนิดนี้จะอพยพมาอาศัยในวัดไผ่ล้อมในระหว่างเดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนมิถุนายนของทุกปีในช่วงเวลาที่นกปากห่างอพยพมา มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ มาชมนกปากห่างในบริเวณวัด วัดไผ่ล้อมขณะนี้ได้มีการสร้างพระพุทธรูปองค์ใหญ่ในศาลาวัดริมน้ำเพื่อให้เป็นที่สักการะสำหรับทุกคนที่ไปเยี่ยมเยือนวัดไผ่ล้อม **ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก** มีศูนย์บริการข้อมูลนักท่องเที่ยวและสำนักงานงานบริการข้อมูลของวัด มีการให้บริการสื่อความหมายโดยพระภิกษุวิทยากรบรรยายข้อมูลกับนักท่องเที่ยว **ด้านการบริการ** ไม่มีร้านขายของและเครื่องดื่ม มีห้องสุขามากเพียงพอ และสะอาดพอใช้ **ด้านการจัดการการท่องเที่ยว** วัดมีแนวทางในการเปิดบริการเรื่องการท่องเที่ยวมากขึ้น แต่ยังไม่มีความชัดเจนใช้วิธีปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์และความจำเป็น

การเข้าถึง ใช้เส้นทางรังสิตปทุมธานี วิ่งออกด้านขวาไปเส้นทาง 347 ประมาณ 2 กิโลเมตรเลี้ยวซ้ายไปเส้นทาง 3309 ประมาณ 3 กิโลเมตรเลี้ยวซ้ายตรงป้ายวัดประมาณ 500 เมตร วัดอยู่ทางซ้ายมือมีถนนลาดยาง 2 ช่องทาง มีไหล่ถนน ยานพาหนะใช้ได้ทุกชนิด

ภาพประกอบ 33 ป้ายเขตห้ามล่าสัตว์ป่าวัดไผ่ล้อม

ภาพประกอบ 34 และ 35 นกปากห่างภายในบริเวณวัดไผ่ล้อม

1.1.8 วัดศาลาแดง

ภาพประกอบ 36 และ 37 ป้ายวัดศาลาแดงและหมู่บ้านวัฒนธรรมชาวมอญบ้านศาลาแดง

ภาพประกอบ 38 เจดีย์ในวัดศาลาแดง

ภาพประกอบ 39 อุโบสถในวัดศาลาแดง

ที่ตั้ง หมู่ 2 ตำบลเชียงรากน้อย อยุรภูมิฝั่งแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันออก อำเภอสามโคก
สภาพแวดล้อม วัดศาลาแดงเป็นวัดที่มีขนาดใหญ่และภูมิทัศน์ที่สวยงาม เป็นวัดที่มีความเป็นมอญ
 อย่างชัดเจน มีเจดีย์และอุโบสถที่สวยงาม บนอุโบสถเป็นเรือนไม้ที่สวยงามกว้าง ธรรมาสน์ลายจำหลัก
 ไม้ ศาลาการเปรียญ หมู่กุฏิ หอไตร และเครื่องกรองน้ำสมัยโบราณที่หาชมได้ยาก นอกจากนี้ ยังมีเจดีย์
 มอญขนาดเล็กที่น่าศึกษา ที่วัดนี้มีการสวดมนต์ด้วยภาษามอญทุกวัน เวลาประมาณ 15.00 น.

เนื่องจากชุมชนมอญศาลาแดงเป็นชุมชนเล็กๆ ที่เข้มแข็งและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีมอญไว้
 อย่างเหนียวแน่น มีการรักษาความสะอาดอย่างดีเยี่ยมจนเป็นหมู่บ้านที่ชนะเลิศการประกวดหมู่บ้าน
 อนุรักษ์แม่น้ำเจ้าพระยาดีเด่นของกระทรวงสาธารณสุขปี พ.ศ. 2541 และได้รับเป็นหมู่บ้าน OTOP
 ต้นแบบ หมู่บ้านศาลาแดงเป็นหมู่บ้านสะอาด และมีการวางผังเมืองที่สวยงามเป็นระเบียบ เรียบสงบทำ
 ให้น้ำออกสะอาดอย่างมาก และยังมีการปลูกบ้านเรือนไทยผสมผสานแบบมอญที่หาชมได้ยาก **ด้านสิ่ง
 อำนวยความสะดวก** ภายในวัดไม่มีป้ายบอกเส้นทางและไม่มีป้ายระบุจุดท่องเที่ยว มีป้ายสื่อ
 ความหมายตามจุดต่างๆ ไม่มีศูนย์ข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว **ด้านการบริการ** มีร้านเครื่องดื่ม
 ให้บริการ มีขนมกึ่งที่ชุมชนศาลาแดงนำมาจำหน่ายให้นักท่องเที่ยวได้ซื้อรับประทาน ถือเป็นขนมของ
 คนมอญ ไม่มีร้านค้าขายของที่ระลึก มีห้องน้ำที่สะอาดเพียงพอ **ด้านการจัดการการท่องเที่ยว** ของวัด
 ยังไม่ได้มาตรฐานเท่าที่ควร เนื่องจากทางวัดต้องการรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีดั้งเดิม โดยทางวัด
 เน้นการอนุรักษ์ให้คงความเป็นของดั้งเดิมมากที่สุด

การเข้าถึง เส้นทางรังสิตปทุมธานี วิ่งออกด้านขวาไปเส้นทาง 347 ประมาณ 2 กิโลเมตรแล้วซ้ายไป
 เส้นทาง 3309 ประมาณ 9 กิโลเมตร วัดจะอยู่ทางซ้ายมือ

ภาพประกอบ 40 เครื่องกรองน้ำวัดศาลาแดง

ภาพประกอบ 41 และ พืพิธภัณฑ์เรือ

ภาพประกอบ 42 ชาวมอญชุมชนศาลาแดง

ภาพประกอบ 43 พิพิธภัณฑ์เรือโบราณ

ภาพประกอบ 44 หมี่กรอบ สินค้า OTOP ของชุมชนศาลาแดง

1.2 อำเภอเมือง

1.2.1 วัดโบสถ์

ภาพประกอบ 45 ป้ายวัดโบสถ์

ภาพประกอบ 46 พระบรมสารีริกธาตุ

ที่ตั้ง หมู่ 5 บ้านโบสถ์ ตำบลบ้านกลาง อำเภอเมือง

สภาพแวดล้อม วัดโบสถ์เป็นวัดที่สร้างโดยชาวมอญที่อพยพมาจากเมืองหงสาวดี เป็นผู้สร้าง ตามหมู่บ้านที่ตนอพยพมา วัดโบสถ์เป็นวัดที่มีผู้คนจำนวนมากมาสักการบูชา และมีพระอาจารย์หลวงปู่เทียนเป็นพระภิกษุที่ชาวมอญให้ความนับถือบูชา วัดนี้ยังคงมีวิหารเก่าเหลืออยู่ 1 หลัง เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปเก่าแก่จากมอญ คือ พระแสงอาญาสิทธิ์ และยังมีรักษาสิ่งสำคัญคือ ช้างสี่เศียรและบุษบกสัมฤทธิ์สำหรับประดับเสาชิงช้า และรูปปั้นสุนัขย่าเหลหล่อด้วยตะกั่วที่เจ้าอาวาสได้รับพระราชทานมาจากรัชกาลที่ 6 เมื่อครั้งเสด็จประพาสเมืองปทุมธานี ภายในวัดมีอุโบสถหลายหลังที่สร้างขึ้นใหม่ ทำให้ความเป็นวัดมอญโบราณเปลี่ยนแปลงไป มีตลาดนัดที่มีร้านค้าจำนวนมาก ตั้งอยู่ข้างๆ วัดทำให้ภายในวัดค่อนข้างครึกครื้น **ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก** ไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว ไม่มีป้ายบอกเส้นทางและไม่มีป้ายระบุงจุดท่องเที่ยว แต่มีสำนักงานงานบริการข้อมูลของวัด **ด้านการบริการ** มีห้องสุขามากเพียงพอ และมีร้านเครื่องดื่มจำนวนมาก มีตลาดนัดอยู่ข้างๆ วัด **ด้านการจัดการการท่องเที่ยว** ทางวัดมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพราะมีการจัดงานวัดทุกเทศกาล ทำให้มีนักท่องเที่ยวได้มาไหว้พระและยังสามารถเดินซื้อสินค้าที่ชุมชนได้นำมาจำหน่าย **การเข้าถึง** ใช้เส้นทางสายปทุมธานี โดยข้ามสะพานปทุมธานีไปฝั่งตะวันออกจะมีทางแยกซ้ายไปกลับรถได้สะพานเพื่อไปยังวัดซึ่งอยู่อีกฟากหนึ่งของถนน

ภาพประกอบ 47 และ 48 โบสถ์มอญโบราณภายในวัดโบสถ์

ภาพประกอบ 49 ตลาดนัดข้างวัด

ภาพประกอบ 50 ภายในบริเวณวัด

1.2.2 วัดหงษ์ปทุมาวาส

ภาพประกอบ 51 ป้ายทางเข้าวัดหงษ์ปทุมาวาส

ภาพประกอบ 52 เจดีย์วัดหงษ์ปทุมาวาส

ภาพประกอบ 53 อุโบสถในวัดหงษ์ปทุมาวาส

ที่ตั้ง หมู่บ้านคลองบางปรอท อยุรมิแม่น้ำเจ้าพระยาฝั่งตะวันตก ตำบลบางปรอก ใกล้กับตลาดสดเทศบาล อำเภอเมือง

สภาพแวดล้อม ภายในวัดมีเจดีย์สีขาวขนาดใหญ่ ทรงมอญ จำลองแบบมาจากเจดีย์ชะเวดากอง วิหารจำลองได้แบบมาจากกรุงหงสาวดี หลังคาลดชั้น มีลวดลายที่สวยงามมาก อุโบสถเป็นอุโบสถสร้างใหม่ตามแบบสถาปัตยกรรมของไทย มองเห็นช่อฟ้าใบระกา อีกด้านหนึ่งเป็นศาลเจ้าเหล่าปู่เถ่ากงม่า ภายในวัดมีร้านค้าจำนวนมาก เนื่องจากวัดอยู่ใกล้ชุมชนและตลาดริมน้ำขณะนี้มีการบูรณะเจดีย์ภายในวัดเนื่องจากมีน้ำท่วมเข้ามาในวัด ทำให้เกิดความเสียหายขึ้นได้นำกระสอบทรายกันทางน้ำอยู่ในวัดมีบริเวณให้อาหารปลาริมน้ำ ทำให้วัดมีผู้คนมาเยี่ยมเยียนจำนวนมาก วัดหงษ์ปทุมาวาสสร้างจากแรงศรัทธาและความคิดถึงบ้านเกิดในพม่าของคนมอญชุมชนบางปรอท จึงได้สร้างวัดนี้ขึ้นและชื่อวัดหงษ์ปทุมาวาส มาจากคำว่า เมืองหงสาวดี **ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก** ภายในวัดไม่มีป้ายบอกเส้นทางและไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจะเดินชมวัดด้วยตนเอง **ด้านการบริการ** มีร้านเครื่องดื่มและอาหารจำนวนมาก มีห้องน้ำไม่เพียงพอกับนักท่องเที่ยวเท่าที่ควร เนื่องจากมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก มีทางเดินริมน้ำเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ให้อาหารปลาและมีร้านค้าจำหน่ายอาหารปลากับนักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชม **ด้านการจัดการการท่องเที่ยว** ทางวัดมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง มีการจัดงานวัดทุกเทศกาล ทำให้มีนักท่องเที่ยวมาไหว้พระและยังสามารถเดินซื้อสินค้าที่ชุมชนนำมาจำหน่าย นักท่องเที่ยวสามารถเดินเที่ยวด้วยตนเอง

การเข้าถึง ใช้เส้นทางรังสิต-ปทุมธานี เลี้ยวซ้ายถนนเทศบาลประมาณ 3 กิโลเมตร วัดจะอยู่ทางด้านซ้ายมือ

ภาพประกอบ 54 ศาลเจ้าเหล่าป๋องเถ่ากงม่า

ภาพประกอบ 55 และ 56 บริเวณจุดให้อาหารปลาริมน้ำภายในวัด

ภาพประกอบ 57 กระสอบทรายกั้นน้ำท่วม

ภาพประกอบ 58 เสาหงส์ธงตะขาบ

1.2.3 วัดโคก

ภาพประกอบ 59 ป้ายวัดโคก

ภาพประกอบ 60 เจดีย์ภายในวัดโคก

ที่ตั้ง หมู่ 4 ตั้งอยู่บนฝั่งขวาของแม่น้ำเจ้าพระยา ตำบลบ้านฉาง อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

สภาพแวดล้อม ภายในวัดเจียบสงบ ร่มรื่น มีอุโบสถไม้หลังใหญ่ภายในมีพระพุทธรูปที่สวยงามจำนวนมาก มีเจดีย์มอญหลังเล็กตั้งอยู่เป็นเจดีย์มอญแบบก่ออิฐถือปูน บริเวณวัดมีพื้นที่กว้างใหญ่ มีต้นไม้ใหญ่ให้ความร่มรื่น ทำให้ภายในวัดเย็นสบาย การเข้าถึงสะดวกสบายเนื่องจากติดถนน มีป้ายบอกทางตลอด **ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกภายในวัด** ไม่มีป้ายบอกเส้นทางและไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจะเดินชมวัดด้วยตนเอง **ด้านการบริการ** มีห้องน้ำเพียงพอ ไม่มีร้านค้าเครื่องดื่มและร้านขายของที่ระลึก **ด้านการจัดการการท่องเที่ยวทางวัด** ไม่พร้อมที่จะเปิดบริการเพื่อการท่องเที่ยวเพราะยังต้องการรักษารูปแบบประเพณีของวัดไว้ทั้งหมด

การเข้าถึง ใช้เส้นทางถนนปทุมธานีสายใน เลี้ยวซ้ายที่ถนนเทศบาล 2 ขับต่อไปประมาณ 400 เมตร วัดอยู่ทางขวามือ

ภาพประกอบ 61 ธรรมมาสนีในวัดโคก ภาพประกอบ 62 ภายในอุโบสถ

ภาพประกอบ 63 บริเวณวัด มีความร่มรื่น เด็กๆ ออกมาวิ่งเล่น

1.2.4 วัดน้ำวน

ภาพประกอบ 64 ป้ายวัดน้ำวน

ภาพประกอบ 65 ทางเข้าวัดน้ำวน

ภาพประกอบ 66 โบสถ์วัดน้ำวน

ภาพประกอบ 67 เจดีย์วัดน้ำวน

ที่ตั้ง หมู่ 6 ตำบลบางเต็ อำเภอมือง ห่างจากจังหวัดประมาณ 4 กิโลเมตร

สภาพแวดล้อม วัดน้ำวนเป็นวัดที่มีขนาดปานกลาง มีโบสถ์ขนาดเล็กและมีเสาชิงช้าตั้งอยู่ด้านหน้า มีเจดีย์มอญสีขาวตั้งอยู่ข้างตรงกลางวัด คนจำนวนมากนิยมมาที่วัดนี้ มีร้านค้าขายของมากมาย และมีบริเวณให้อาหารปลา เป็นที่ประกอบกิจกรรมต่างๆ เช่น การจัดงานบวชและการเลือกตั้ง ซึ่งจะมาใช้สถานที่ภายในวัดดำเนินการ **ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก** ภายในวัดไม่มีป้ายบอกเส้นทาง และไม่มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจะเดินชมวัดด้วยตนเอง **ด้านการบริการ** มีห้องนำเพียงพอ มีร้านเครื่องดื่มและร้านขายของที่ระลึกจำนวนมาก มีระเบียบรมน้ำสำหรับให้อาหารปลาและมีจำหน่ายอาหารปลาสำหรับนักท่องเที่ยว **ด้านการจัดการการท่องเที่ยว** ทางวัดมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องเพราะมีการจัดงานวัดทุกเทศกาล ทำให้มีนักท่องเที่ยวได้มาไหว้พระและยังสามารถเดินซื้อสินค้าที่ชุมชนได้นำมาจำหน่าย นักท่องเที่ยวสามารถเดินเที่ยวด้วยตนเอง **การเข้าถึง** ถนนปทุมธานีสายใน ประมาณ 2.1 กิโลเมตร วัดอยู่ทางขวามือ

ภาพประกอบ 68 บริเวณริมน้ำวัด เป็นที่ผู้คนมาพักผ่อนและให้อาหารปลา

ภาพประกอบที่ 69 ร้านค้าภายในวัด

1.2.5 ชุมชนบางปรอกและห้องสมุดเรือ

ภาพประกอบ 70 และ 71 ชุมชนบางปรอก

ที่ตั้ง ตั้งอยู่ติดกับวัดหงส์ปทุมาวาส ตำบลบางปรอก ใกล้กับตลาดสดเทศบาล อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี

สภาพแวดล้อม ชุมชนบางปรอกเป็นชุมชนมอญที่เข้มแข็งและมีความเป็นอยู่ที่อนุรักษ์ธรรมชาติและวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก บ้านเรือนสะอาดน่าอยู่ ชุมชนมีโครงการนำร่องถึงดักไขมันอย่างยั่งยืน โดยน้ำหมักชีวภาพ เกือบทุกบ้านจะมีถังดักไขมัน เพื่อป้องกันและรักษาแหล่งน้ำ ถ้าคลองภายในชุมชนให้สะอาด ไม่เน่าเหม็น ภายในชุมชนมีห้องสมุดเรือ เป็นห้องสมุดเรือที่ทำจากเรือเก่าไว้เพื่อให้เยาวชนได้

ศึกษาหาความรู้และเป็นศูนย์ต้อนรับคณะผู้มาเยือนโดยจัดกิจกรรมต้อนรับเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมมอญให้กับผู้คนที่สนใจและเป็นศูนย์ต้อนรับคณะผู้มาเยือนโดยจัดกิจกรรมต้อนรับ เช่น การแสดงดนตรี-รำมอญ อาหารพื้นบ้านชาวมอญ เช่น ข้าวแช่ กวนกะละแม แสดงวัฒนธรรมชาวมอญ เช่น ประเพณีแห่หางหงษ์-ธงตะขาบ ชมศูนย์แพทย์แผนไทย การทำปุ๋ยชีวภาพ การผลิตของที่ระลึกจากวัสดุเหลือใช้ **ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก** ในชุมชนไม่มีป้ายแผนที่ท่องเที่ยว มีข้อมูลการท่องเที่ยวที่ห้องสมุดเรือ ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวจะเดินชมด้วยตนเอง **ด้านการบริการ** ไม่มีห้องน้ำ มีร้านจำหน่ายเครื่องดื่มและอาหาร ไม่มีร้านค้าจำหน่ายของที่ระลึก **ด้านการจัดการการท่องเที่ยว** ยังไม่ได้มาตรฐานทางชุมชนกำลังเริ่มดำเนินการอยู่แต่ยังไม่เต็มที่ เพราะชาวชุมชนยังต้องการความเป็นส่วนตัว สะอาด และเป็นระเบียบเรียบร้อย มีการวางแผนการท่องเที่ยวแบบค่อยเป็นค่อยไปและยั่งยืน

การเข้าถึง ใช้เส้นทางรังสิต-ปทุมธานี เลี้ยวซ้ายถนนเทศบาลประมาณ 3 กิโลเมตร ชุมชนบางปรอกจะอยู่ทางด้านซ้ายขวามือ

ภาพประกอบ 72 ป้ายทางเข้าห้องสมุดเรือ ภาพประกอบ 73 โครงการธนาคารน้ำหมักชีวภาพ

ภาพประกอบที่ 74 และ 75 ห้องสมุดเรือ

1.3 การประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยว

ผู้วิจัยขอนำเสนอการประเมินทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนมอญโดยพิจารณาจากคุณภาพ ความโดดเด่น และอำนาจการดึงดูดของทรัพยากรดังนี้

1.3.1 ทรัพยากรวัฒนธรรม

จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรวัฒนธรรมชุมชนชาวมอญที่มีศักยภาพสูง มีความโดดเด่นทั้งเรื่องวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนมอญในจังหวัดปทุมธานี เนื่องจากมีวัดมอญจำนวนมากและแต่ละวัดมีความโดดเด่นในความสวยงามและความสำคัญ มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนาน ทำให้เกิดโบราณสถานและโบราณวัตถุมากมาย ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ขาดการดูแลและจัดการ ตลอดจนขาดการสื่อความหมายที่ถูกต้อง อีกทั้งขาดการบำรุงรักษาให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว เนื่องจากบางวัดไม่เน้นการท่องเที่ยวแต่เน้นคุณค่าทางจิตใจมากกว่า

1.3.2 ทรัพยากรด้านประเพณี วิถีชีวิต และเทศกาล

ประเพณีและเทศกาลของชุมชนมอญจังหวัดปทุมธานีที่สำคัญ คืองานสงกรานต์ของชุมชนมอญ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้จำนวนหนึ่ง แต่ยังไม่แพร่หลายเหมือนชุมชนมอญพระประแดง อุตสาหกรรมความเป็นชุมชนชาวมอญจังหวัดปทุมธานียังไม่โดดเด่นเท่ากับชุมชนมอญพระประแดง ที่มีความชัดเจนมากกว่า วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบมอญจังหวัดปทุมธานีไม่ค่อยเด่นชัดเท่ากับมอญเกาะเกร็ด ที่มีวิถีชีวิตที่แสดงความเป็นมอญที่ชัดเจนกว่า เช่น บ้านทรงมอญ อาหารเครื่องปั้นดินเผา ที่ขึ้นชื่อของเกาะเกร็ด ปัญหาหลักคือ ความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนชาวมอญ ยังไม่โดดเด่นมากพอที่จะดึงดูดการท่องเที่ยว และขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ดีทำให้การท่องเที่ยวในเรื่องเทศกาลงานประเพณีมอญยังไม่เป็นที่รู้จักมากพอ

1.3.3 ทรัพยากรด้านกิจกรรม

จังหวัดปทุมธานีมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน กิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมทางน้ำ มีตลาดริมน้ำ การล่องเรือเที่ยววัด และมีการให้อาหารปลาริมน้ำถือเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมล่องเรือไหว้พระแก้ววัดและดูนกปากห่างที่วัดไผ่ล้อมถือเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ ปัญหาคือ กิจกรรมยังไม่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวมากพอ นักท่องเที่ยวที่สนใจจริงๆ ก็เป็นเฉพาะกลุ่มที่เน้นการท่องเที่ยวไหว้พระ เน้นการท่องเที่ยวดูนกเท่านั้น และยังขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ดี ทำให้การท่องเที่ยวในเรื่องของกิจกรรมยังไม่เป็นที่รู้จัก และแพร่หลายพอ

1.3.4 ทรัพยากรด้านการบริการ

ในด้านที่พัก ในจังหวัดปทุมธานีมีโรงแรม รีสอร์ทจำนวนน้อย แต่พอเพียงกับนักท่องเที่ยว โรงแรมในจังหวัดปทุมธานีเหมาะสำหรับผู้นิยมการเล่นกอล์ฟ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมวัฒนธรรมสามารถเดินทางไปกลับได้ โดยไม่ต้องค้างแรม เนื่องจากเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวนิยมไปเช้าเย็นกลับ แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มีศูนย์ให้ข้อมูลกลางสำหรับนักท่องเที่ยว และติดต่อประสานงานกับหน่วยอื่นๆ เพื่อความสะดวกและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนงบประมาณในการปรับปรุงป้ายบอกทาง สื่อต่างๆ ในด้านการท่องเที่ยว ในด้านการคมนาคมก็ยังมีปัญหาในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน ถนนควรได้รับการปรับปรุงซ่อมแซมเนื่องจากขรุขระและมีหลุมจำนวนมาก

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

2.1 ผลการศึกษาความคิดเห็นของหน่วยงานภาคเอกชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของหน่วยงานภาคเอกชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งการศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) กลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการภาคเอกชน จำนวนทั้งสิ้น 10 ราย โดยนำเสนอในรูปแบบของความถี่และร้อยละ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	4	40.00
หญิง	6	60.00
รวม	10	100.00
2. อายุ		
25 – 34 ปี	4	40.00
35 – 44 ปี	3	30.00
45 – 54 ปี	2	20.00
55 – 64 ปี	1	10.00
รวม	10	100.00

ตาราง 1 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3. ในจังหวัดปทุมธานี	8	80.00
อำเภอเมือง	5	50.00
อำเภอสสามโคก	3	30.00
นอกจังหวัดปทุมธานี	2	20.00
จังหวัดเชียงใหม่	1	10.00
จังหวัดน่าน	1	10.00
รวม	10	100.00
4. ที่อยู่ปัจจุบัน		
อำเภอเมือง	5	50.00
อำเภอสสามโคก	5	50.00
รวม	10	100.00
5. ประเภทธุรกิจและกิจการ		
บริการที่พัก	5	50.00
บริการนำเที่ยว	5	50.00
รวม	10	100.00
6. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	1	10.00
ปริญญาตรี	6	60.00
สูงกว่าปริญญาตรี	3	30.00
รวม	10	100.00
7 รายได้/เดือน		
15,001 - 30,000 บาท	1	10.00
30,001 - 45,000 บาท	4	40.00
45,001 - 60,000 บาท	3	30.00
มากกว่า 60,000 บาท	2	20.00
รวม	10	100.00

จากตาราง 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 เป็นเพศชาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 กลุ่มตัวอย่างมีช่วงอายุระหว่าง 25 – 34 ปี มากที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา มีอายุระหว่าง 35 - 44 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และมีอายุระหว่าง 45 – 54 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 และมีอายุระหว่าง 55 - 64 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ผู้ประกอบการส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 โดยมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในอำเภอเมือง จำนวน 5 คน และอำเภอสามโคก จำนวน 3 คน และมีภูมิลำเนาเดิมอยู่นอกจังหวัดปทุมธานี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 โดยมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 1 คน และจังหวัดน่าน จำนวน 1 คน ซึ่งที่อยู่ปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนอยู่ในอำเภอเมือง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และอำเภอสามโคก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนเป็นผู้ประกอบการด้านบริการที่พัก จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และเป็นผู้ประกอบการด้านบริการนำเที่ยว จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมา มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และมีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 10.00 สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 – 45,000 บาท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมา มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 45,001 – 60,000 บาท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 60,000 บาท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี

2.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ตาราง 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน โดยเรียงตามลำดับความน่าท่องเที่ยว

กิจกรรมท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ โดยการล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา จากกรุงเทพฯ-วัดไผ่ล้อม-ศูนย์ศิลปาชีพ	5	50.00	1
2. กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ ได้แก่ ไหว้พระและเที่ยววัดที่อยู่บริเวณริมแม่น้ำ	6	60.00	3
3. กิจกรรมท่องเที่ยวตลาดน้ำ และตลาดริมน้ำ	5	50.00	2
4. กิจกรรมชมสวน เช่น สวนสมุนไพร การปลูกข้าวแบบลุ่มตอซัง การทำตาลโตนด	6	60.00	4
5. กิจกรรมเข้ารับการรักษาแพทย์ทางเลือก และภูมิปัญญาของคนมอญ	7	70.00	5

จากตาราง 2 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานีด้านกิจกรรมท่องเที่ยว จากกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนจำนวน 10 คน มีความเห็นร่วมกันว่ากิจกรรมที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ โดยการล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา จากกรุงเทพฯ-วัดไผ่ล้อม-ศูนย์ศิลปาชีพ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนมีความเห็นร่วมกันว่ากิจกรรมที่น่าท่องเที่ยวมากเป็นอันดับ 2 คือ กิจกรรมท่องเที่ยวตลาดน้ำ และตลาดริมน้ำ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 อันดับ 3 คือ กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ ได้แก่ ไหว้พระและเที่ยววัดที่อยู่บริเวณริมแม่น้ำ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60 อันดับ 4 คือ กิจกรรมชมสวน เช่น สวนสมุนไพร การปลูกข้าวแบบลุ่มตอซัง การทำตาลโตนด โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และอันดับสุดท้าย คือ กิจกรรมเข้ารับการรักษาแพทย์ทางเลือก และภูมิปัญญาของคนมอญ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00

2.2 ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เทศกาล ประเพณี และวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี

2.2.1 ชุมชนชาวมอญ

ตาราง 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี ด้านชุมชนชาวมอญที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน โดยเรียงตามลำดับความน่าท่องเที่ยว

ชุมชนชาวมอญ	จำนวน(คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. ชุมชนบางปรอก	6	60.00	1
2. ชุมชนวัดศาลาแดง	6	60.00	2

จากตาราง 3 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี จากกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนจำนวน 10 คน มีความเห็นร่วมกันว่าชุมชนที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือชุมชนบางปรอก โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนมีความเห็นร่วมกันว่าชุมชนชาวมอญที่น่าท่องเที่ยวเป็น อันดับ 2 คือ ชุมชนวัดศาลาแดง โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00

2.2.2 ประเพณีของชาวมอญ

ตาราง 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี ด้านเทศกาล ประเพณีที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน โดยเรียงตามลำดับความน่าท่องเที่ยว

ประเพณีของชาวมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. เป็งสงกรานต์	5	50.00	1
2. งานดักบาตรพระร้อย	4	40.00	3
3. การจุดลูกหนู	4	40.00	5

ตาราง 4 (ต่อ)

ประเพณีของชาวมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
4. พิธีออกธ้อยประจู้	4	40.00	4
5. การแห่ทางหงษ์-ธงตะขาบ	4	40.00	2
6. ตักบาตรน้ำผึ้ง	4	40.00	6

จากตาราง 4 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนมอญในจังหวัดปทุมธานี ด้านเทศกาล ประเพณีที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนจำนวน 10 คนมีความเห็นร่วมกันว่าเทศกาลประเพณีที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ ประเพณีเปิงสงกรานต์ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 กลุ่มตัวอย่างเอกชนเห็นร่วมกันว่าเทศกาล ประเพณีของชาวมอญที่น่าท่องเที่ยวเป็นอันดับ 2 คือ การแห่ทางหงษ์-ธงตะขาบ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 อันดับ 3 คือ งานตักบาตรพระธ้อย โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 อันดับ 4 คือ พิธีออกธ้อยประจู้ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 อันดับ 5 คือ การจุดลูกหนู โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 และอันดับสุดท้าย คือ ตักบาตรน้ำผึ้ง โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 6 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00

2.2.3 ดนตรี นาฏศิลป์ ของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี

ตาราง 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านดนตรี นาฏศิลป์ ของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี ที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนโดยเรียงตามลำดับความน่าท่องเที่ยว

ดนตรี นาฏศิลป์ ของชาวมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. ปี่พาทย์มอญ	6	60.00	1
2. การรำมอญ	7	70.00	2

จากตาราง 5 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านดนตรี นาฏศิลป์ของชาวมอญในจังหวัดปทุมธานีจากกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนจำนวน 10 คน มีความเห็นร่วมกันว่าด้านดนตรี นาฏศิลป์ที่น่าสนใจมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ ปี่พาทย์มอญ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 6 คน คิด

เป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาอันดับ 2 คือ การรำมอญ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00

2.2.4 การละเล่นของชาวมอญ

ตาราง 6 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการละเล่นของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี ที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนโดยเรียงตามลำดับความน่าท่องเที่ยว

การละเล่น ของชาวมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. การรำพาข้าวสาร	6	60.00	2
2. การเล่นสะบ้า	6	60.00	1
3. ทะแยมอญ	5	50.00	3

จากตาราง 6 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการละเล่นของชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี จากกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนจำนวน 10 คน มีความเห็นร่วมกันว่าด้านการละเล่นของชาวมอญที่น่าสนใจมากที่สุด เป็น อันดับ 1 คือ การเล่นสะบ้า โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาอันดับ 2 คือ การรำพาข้าวสาร โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และอันดับสุดท้าย คือ ทะแยมอญ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

2.2.5 การกิน และอาหาร ของชาวมอญ

ตาราง 7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการกินและอาหารของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี ที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน โดยเรียงลำดับความน่าท่องเที่ยว

การกิน และอาหารของชาวมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. ข้าวแช่	5	50.00	1
2. ขนมกง	5	50.00	2
3. กะละแม	5	50.00	3

จากตาราง 7 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการกินและอาหารของชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนจำนวน 10 คน มีความเห็นร่วมกันว่า ด้านการกิน และอาหารที่น่าสนใจมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ ข้าวแช่ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาอันดับ 2 คือ ขนมกง โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 อันดับ 3 คือ กะละแม โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

2.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี และโบราณวัตถุ ในจังหวัดปทุมธานี

2.3.1 โบราณสถาน โบราณวัตถุภายในวัดมอญ

ตาราง 8 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุภายในวัดมอญในจังหวัดปทุมธานี ที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน โดยเรียงลำดับความน่าท่องเที่ยว

โบราณสถาน โบราณวัตถุภายในวัดมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. เจดีย์มอญ	8	80.00	1
2. เตาโองอ่าง	8	80.00	2

จากตาราง 8 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านโบราณสถาน ในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนจำนวน 10 คน มีความเห็นร่วมกันว่า ด้านโบราณสถานโบราณวัตถุที่น่าสนใจมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ เจดีย์มอญ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 และอันดับ 2 คือ เตาโองอ่าง โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00

2.3.2 วัดในจังหวัดปทุมธานี

ตาราง 9 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านวัดมอญในจังหวัดปทุมธานีที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน โดยเรียงลำดับความน่าท่องเที่ยว

วัดในจังหวัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. วัดหงส์ปทุมมาวาส	6	60.00	1
2. วัดสิงห์	6	60.00	4
3. วัดจันทน์กระพ้อ	4	40.00	3
4. วัดไผ่ล้อม	6	60.00	2
5. วัดศาลาแดง	8	80.00	5

จากตาราง 9 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับ วัดมอญในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน จำนวน 10 คน มีความเห็นร่วมกันว่า วัดมอญที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ วัดหงส์ปทุมมาวาส โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาอันดับ 2 คือ วัดไผ่ล้อม โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 อันดับ 3 คือ วัดจันทน์กระพ้อ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 อันดับ 4 คือ วัดสิงห์ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 และอันดับสุดท้าย คือ วัดศาลาแดง โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00

2.3.3 โบราณวัตถุ

ตาราง 10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านโบราณวัตถุของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานีที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน โดยเรียงลำดับความน่าท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี

โบราณวัตถุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. ตุ่มสามโคก	7	70.00	1
2. เครื่องปั้นดินเผา	6	60.00	2

จากตาราง 10 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านโบราณวัตถุในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนมีความเห็นร่วมกันว่าโบราณวัตถุที่น่าสนใจมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ ต่อมสามโคก โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 และอันดับ 2 คือ เครื่องปั้นดินเผา โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี

3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ จังหวัดปทุมธานี ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนจำนวน 10 คน จากตาราง 11 พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.18 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ควรพัฒนาและอนุรักษ์ความมั่งคั่งทางศิลปวัฒนธรรมที่สร้างความประทับใจต่อผู้ที่พบเห็นมากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 ระดับความคิดเห็นมากที่สุดเป็นอันดับ 2 คือ ควรพัฒนาการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญในระดับมาก คือ ควรพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 รองลงมาคือ ควรสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 และควรพัฒนาเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิต มีค่าเฉลี่ย 3.90 ตามลำดับ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนา คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่าง ภาคเอกชน

ทิศทางการพัฒนา คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ควรพัฒนาเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิต	3.90	0.74	มาก
2. ควรพัฒนาการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง	4.30	0.68	มากที่สุด
3. ควรพัฒนาและอนุรักษ์ความงามทางศิลปวัฒนธรรมที่สร้างความประทับใจต่อผู้ที่พบเห็น	4.50	0.53	มากที่สุด
4. ควรพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง	4.20	0.63	มาก
5. ควรสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี	4.00	0.67	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.18	0.49	มาก

3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญ จังหวัดปทุมธานี ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน จาก ตาราง 12 พบว่า มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.66 คะแนน ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า ควรพัฒนาการจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว มากเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวให้มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักอาศัย มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80 และอันดับ 3 คือ ควรมีการจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 3.60 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาควรกำหนดช่วงเวลาการเข้าพื้นที่ให้เหมาะสมตามช่วงเวลา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.50 ควรจำกัดนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.30 จัดอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาด้านการบริหารจัดการเพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

ทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ควรพัฒนาการจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว	4.10	0.88	มาก
2. ควรกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวให้มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักอาศัย	3.80	0.63	มาก
3. ควรกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและหรือฤดูกาล	3.50	0.53	มาก
4. ควรจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่และการบริการ	3.30	0.82	ปานกลาง
5. ควรมีการจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว	3.60	0.70	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.66	0.51	มาก

3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี

ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน จากตาราง 13 พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.20 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากที่สุด เป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 คือ ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

ตาราง 13 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนา
การจัดการด้านกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่าง
ภาคเอกชน

ทิศทางการพัฒนาการจัดการ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว	\bar{X}	SD	ระดับความ คิดเห็น
1. ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.20	0.42	มาก
2. ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและ ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.00	0.67	มาก
3. ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม ร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.40	0.52	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.20	0.45	มาก

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดปทุมธานี

ความคิดเห็นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน จากตาราง 14 พบว่า มีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมทั้ง 4 ด้าน เท่ากับ 4.18 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มากที่สุดเป็นอันดับ 1 โดยมีคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.30 คะแนน ซึ่งจัดว่าเป็นด้านที่มีคะแนนในระดับมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มากที่สุดเป็นอันดับ 1 คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.50 คะแนน อันดับ 2 คือ ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30 ซึ่งอันดับ 1 และอันดับ 2 จัดอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับ 3 คือ ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

ด้านบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานีนั้น กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนมีความเห็นว่าควรส่งเสริมรองลงมาเป็นอันดับ 2 คือ ซึ่ง

สามารถเรียงตามลำดับคะแนนได้ดังนี้ คือ ภาคประชาชน ได้คะแนน 4.23 โดยคะแนนจัดอยู่ในระดับมากที่สุด ภาครัฐและภาคเอกชนได้คะแนน 4.20 และ 4.10 ตามลำดับ โดยคะแนนจัดอยู่ในระดับมาก

รองลงมาอันดับ 3 คือ ด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค โดยมีคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.13 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนเห็นว่า ควรจัดการด้านการบริการและจัดหาสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่ได้รับบริการที่คุ้มค่ากับการมาท่องเที่ยว มากเป็นอันดับ 1 คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับ 2 คือ ควรจะมีการปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดให้เชื่อมโยงถึงกัน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ซึ่งอยู่ในระดับมากและอันดับ 3 คือ ควรเร่งพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา ในแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

อันดับ 4 คือ ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน มากเป็นอันดับ 1 คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก และอันดับ 2 คือ ควรมีการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

ตาราง 14 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค			
1.1 ควรจะมีการปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดให้เชื่อมโยงถึงกัน	4.10	0.74	มาก
1.2 ควรจัดการด้านการบริการและจัดหาสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่ได้รับบริการที่คุ้มค่ากับการมาท่องเที่ยว	4.40	0.70	มากที่สุด
1.3 ควรเร่งพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา ในแหล่งท่องเที่ยว	3.90	0.88	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.13	0.57	มาก

ตาราง 14 (ต่อ)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
2. ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
2.1 ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.50	0.53	มากที่สุด
2.2 ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.10	0.74	มาก
2.3 ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.30	0.68	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.30	0.51	มากที่สุด
3. ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก			
3.1 ควรมีการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศ	3.90	0.74	มาก
3.2 ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน	4.10	0.57	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.00	0.47	มาก
4. ด้านบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรมีลักษณะต่อไปนี้ในระดับใด			
4.1 บทบาทของภาครัฐ			
1. ภาครัฐควรมีบทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค	4.20	0.42	มาก
2. ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.30	0.48	มากที่สุด
3. ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว	4.10	0.57	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.20	0.32	มาก

ตาราง 14 (ต่อ)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
4.2 บทบาทของภาคเอกชน			
1. ภาคเอกชนควรมีบทบาทการลงทุนด้านสาธารณูปโภค	3.90	0.57	มาก
2. ภาคเอกชนควรมีบทบาทร่วมทำตลาดและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ บริการท่องเที่ยว	4.30	0.48	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.10	0.50	มาก
4.3 บทบาทของภาคประชาชน			
1. ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการดูแลทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น	4.40	0.52	มากที่สุด
2. ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการการท่องเที่ยว	4.30	0.48	มากที่สุด
3. ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมินผลการพัฒนา	4.20	0.42	มาก
4. ภาคประชาชนควรมีบทบาทการเป็นเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวได้รับการกระจายรายได้	4.00	0.82	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.23	0.34	มากที่สุด
ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน	4.18	0.31	มาก

2.2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในอำเภอเมืองและอำเภอสามโคกในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของภาคประชาชน (ชุมชน) ในท้องถิ่นในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งการศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยประชาชนกลุ่มตัวอย่าง มีจำนวนทั้งสิ้น 75 ราย โดยนำเสนอในรูปแบบของความถี่และร้อยละ สามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้

ตาราง 15 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	24	32.00
หญิง	51	68.00
รวม	75	100.00
2. อายุ		
17 – 24 ปี	23	30.67
25 – 34 ปี	26	34.67
35 – 44 ปี	16	21.33
45 – 54 ปี	5	6.67
55 – 64 ปี	3	4.00
ตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป	2	2.66
รวม	75	100.00
3. ภูมิลำเนาเดิม		
ในจังหวัดปทุม	60	80.00
นอกจังหวัดปทุม	15	20.00
รวม	75	100.00
ในจังหวัดปทุมธานี		
อ.เมือง	40	53.33
อ.สามโคก	13	17.33
อ.ลำลูกกา	5	6.67
อ.ธัญบุรี	2	2.67
นอกจังหวัดปทุมธานี		
กรุงเทพฯ	7	9.33
นนทบุรี	2	2.67
นครสวรรค์	1	1.33
บุรีรัมย์	1	1.33
ร้อยเอ็ด	2	2.67
ลำปาง	1	1.33

ตาราง 15 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อุทัยธานี	1	1.34
รวม	75	100.00
4. ที่อยู่ปัจจุบัน		
อำเภอเมือง	57	76.00
อำเภอสามโคก	18	24.00
รวม	75	100.00
5. อาชีพ		
ธุรกิจส่วนตัว	10	13.33
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	8	10.67
พนักงานบริษัท	35	46.67
เกษตรกร	3	4.00
นักเรียน/นักศึกษา	11	14.67
เกษียณ	1	1.33
แม่บ้าน/ว่างงาน	7	9.33
รวม	75	100.00
6. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	14	18.67
ปริญญาตรี	51	68.00
สูงกว่าปริญญาตรี	10	13.33
รวม	75	100.00
7 รายได้/เดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	12	16.00
10,001 - 15,000 บาท	19	25.33
15,001 - 30,000 บาท	22	29.33
30,001 - 45,000 บาท	10	13.33
45,001 - 60,000 บาท	7	9.33
มากกว่า 60,000 บาท	5	6.68
รวม	75	100.00

จากตาราง 15 พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 75 คน ส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 68.00 เป็นชาย จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 ช่วงอายุระหว่าง 25 – 34 ปี มากที่สุด จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 34.67 รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 17 – 24 ปี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 30.67 และมีอายุระหว่าง 35 – 44 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 21.33 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในจังหวัดปทุมธานี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 80.00 โดยมีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในอำเภอเมือง จำนวน 40 คน อำเภอสามโคก จำนวน 13 คน อำเภอลำลูกกา จำนวน 5 คน และอำเภอธัญบุรี จำนวน 2 คน และมีภูมิลำเนาเดิมอยู่นอกจังหวัดปทุมธานี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 โดยมีภูมิลำเนาเดิมอยู่กรุงเทพมหานคร จำนวน 7 คน จังหวัดนนทบุรี จำนวน 2 คน จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 2 คน จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 1 คน จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน 1 คน จังหวัดลำปาง จำนวน 1 คน และจังหวัดอุทัยธานี จำนวน 1 คน ซึ่งที่อยู่ปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในอำเภอเมือง จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 76.00 และอำเภอสามโคก จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00

ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67 รองลงมา เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 14.67 และประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ซึ่งส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 51 คน คิดเป็นร้อยละ 68.00 รองลงมา คือ มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 18.67 และมีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 30,000 บาท มากที่สุด จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 29.33 รองลงมา คือ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 25.33 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี

2.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ตาราง 16 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนโดยเรียงตามลำดับความน่าท่องเที่ยว

กิจกรรมท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ โดยการล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา จากกรุงเทพฯ-วัดไผ่ล้อม-ศูนย์ศิลปาชีพ	32	42.67	1
2. กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ ได้แก่ ไหว้พระและเที่ยววัดที่อยู่บริเวณริมแม่น้ำ	24	32.00	3
3. กิจกรรมท่องเที่ยวตลาดน้ำ และตลาดริมน้ำ	32	42.67	2
4. กิจกรรมชมสวน เช่น สวนสมุนไพรมะเขือ การปลูกข้าวแบบลุ่มตอซัง การทำตาลโตนด	39	52.00	4
5. กิจกรรมเข้ารับการรักษาแพทย์ทางเลือก และภูมิปัญญาของคนมอญ	50	66.67	5

จากตาราง 16 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมอญในจังหวัดปทุมธานี ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว จากกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนจำนวน 75 คน ที่มีความเห็นร่วมกันว่า น่าท่องเที่ยวมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 42.67 โดยการล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา จากกรุงเทพฯ-วัดไผ่ล้อม-ศูนย์ศิลปาชีพ ที่ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่น่าท่องเที่ยวรองลงมาอันดับ 2 คือ กิจกรรมท่องเที่ยวตลาดน้ำ และตลาดริมน้ำ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 42.67 อันดับ 3 คือ กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ ได้แก่ ไหว้พระและเที่ยววัดที่อยู่บริเวณริมแม่น้ำ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 อันดับ 4 คือ กิจกรรมชมสวน เช่น สวนสมุนไพรมะเขือ การปลูกข้าวแบบลุ่มตอซัง การทำตาลโตนด โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 52.00 และประชาชนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 50 คน มีความเห็นว่าเป็นกิจกรรมที่น่าท่องเที่ยวเป็นอันดับสุดท้าย คือ กิจกรรมเข้ารับการรักษาแพทย์ทางเลือก และภูมิปัญญาของคนมอญ คิดเป็นร้อยละ 66.67

2.2 ทรรศนการทอองเทียวกทางวัฒนธรม เทศกาล ประเพณี และวิถีชีวิตชุมชน ทอองถิ่น ของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี

2.2.1 ชุมชนชาวมอญ

ตาราง 17 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรรศนการทอองเทียวกทางวัฒนธรมชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี ดานชุมชนชาวมอญที่นำทอองเทียวกของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน โดยเรียงตามลำดับความนำ ทอองเทียวก

ชุมชนชาวมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. ชุมชนบางปรอก	50	66.67	1
2. ชุมชนวัดศาลาแดง	50	66.67	2

จากตาราง 17 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรมชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี จาก กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนจำนวน 75 คน มีความเห็นร่วมกันว่าชุมชนที่นำทอองเทียวกมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือชุมชนบางปรอก โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และอันดับ 2 คือ ชุมชนวัดศาลาแดง โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67

2.2.2 ประเพณีของชาวมอญ

ตาราง 18 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรรศนการทอองเทียวก ดานเทศกาล ประเพณีของชุมชนชาวมอญใน จังหวัดปทุมธานี ที่นำทอองเทียวกของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน โดยเรียงตามลำดับความนำ ทอองเทียวก

ประเพณีของชาวมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. เป็งสงกรานต์	17	22.67	3
2. งานดักบาตรพระร้อย	31	41.33	1
3. การจุดลูกหนู	20	26.67	6
4. พิธีออกอ้อยประจี้	23	30.67	4
5. การแห่ทางหงษ์-ธงตะขาบ	23	30.67	5
6. ดักบาตรน้ำผึ้ง	18	24.00	2

จากตาราง 18 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านเทศกาล ประเพณีของชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี จากกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนจำนวน 75 คน มีความเห็นร่วมกันว่าเทศกาลประเพณีที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ งานตักบาตรพระร้อย โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 41.33 ประชาชนกลุ่มตัวอย่างที่มีความเห็นร่วมกันว่าน่าท่องเที่ยวเป็นอันดับ 2 คือ ตักบาตรน้ำผึ้ง โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 24.00 อันดับ 3 คือ เปิงสภกรานต์ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 22.67 อันดับ 4 คือ พิธีออกฮ้อยประจู้ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 30.67 อันดับ 5 คือ การแห่ทางหงษ์-ธงตะขาบ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 30.67 และอันดับสุดท้าย คือ การจุดลูกหนู โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 6 จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67

2.2.3 ดนตรี นาฏศิลป์ ของชาวมอญ

ตาราง 19 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านดนตรี นาฏศิลป์ ของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี ที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน โดยเรียงตามลำดับความน่าท่องเที่ยว

ดนตรี นาฏศิลป์ ชาวมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. ปี่พาทย์มอญ	45	60.00	1
2. การรำมอญ	46	61.33	2

จากตาราง 19 พบว่าความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านดนตรี นาฏศิลป์ของชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี จากกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนจำนวน 75 คน มีความเห็นร่วมกันว่าด้านดนตรี นาฏศิลป์ที่น่าสนใจมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ ปี่พาทย์มอญ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาอันดับ 2 คือ การรำมอญ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 61.33

2.2.4 การละเล่นของชาวมอญ

ตาราง 20 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการละเล่นของชุมชนชาวมอญใน จังหวัดปทุมธานี ที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน โดยเรียงตามลำดับ ความน่าท่องเที่ยว

การละเล่น ชาวมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. การรำพาข้าวสาร	34	45.33	2
2. การเล่นสะบ้า	42	56.00	1
3. ทะแยมอญ	41	54.67	3

จากตาราง 20 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการละเล่นของชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานีจากกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนจำนวน 75 คน มีความเห็นร่วมกันว่าด้านการละเล่นของชาวมอญที่น่าสนใจมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ การเล่นสะบ้า โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00 รองลงมาอันดับ 2 คือ การรำพาข้าวสาร โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 45.33 และอันดับสุดท้าย คือ ทะแยมอญ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 54.67

2.2.5 การกิน และอาหาร ของชาวมอญ

ตาราง 21 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการกินและอาหารของชุมชนชาวมอญใน จังหวัดปทุมธานี ที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนโดยเรียงลำดับความน่าท่องเที่ยว

การกิน และอาหารของชาวมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. ข้าวแช่	39	52.00	1
2. ขนมกง	40	53.33	2
3. กะละแม	33	44.00	3

จากตาราง 21 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการกิน และอาหารของชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนจำนวน 75 คน มีความเห็นร่วมกันว่า ด้านการกินและอาหารที่น่าสนใจมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ ข้าวแช่ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 39 คน คิด

เป็นร้อยละ 52.00 รองลงมาอันดับ 2 คือ ขนมงก โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 อันดับ 3 คือ กะละแม โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 33 คน คิดเป็นร้อยละ 44.00

2.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี และโบราณวัตถุ ในจังหวัดปทุมธานี

2.3.1 โบราณสถาน โบราณวัตถุภายในวัดมอญ

ตาราง 22 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุภายในวัด มอญ ในจังหวัดปทุมธานี ที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนโดยเรียงลำดับความน่าท่องเที่ยว

โบราณสถาน โบราณวัตถุภายในวัดมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. เจดีย์มอญ	65	86.67	1
2. เตาโอ่งอ่าง	65	86.67	2

จากตาราง 22 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุภายในวัดมอญในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนจำนวน 75 คน มีความเห็นร่วมกันว่า ด้านโบราณสถานที่น่าสนใจมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ เจดีย์มอญ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67 และอันดับ 2 คือ เตาโอ่งอ่าง โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67

2.3.2 วัดในจังหวัดปทุมธานี

ตาราง 23 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านวัดมอญในจังหวัดปทุมธานีที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน โดยเรียงลำดับความน่าท่องเที่ยว

วัดในจังหวัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. วัดหงส์ปทุมมาวาส	44	58.67	1
2. วัดสิงห์	23	30.67	4
3. วัดจันทน์กระพ้อ	22	29.33	3
4. วัดไผ่ล้อม	28	37.33	2
5. วัดศาลาแดง	31	41.33	5

จากตาราง 23 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับวัดในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนจำนวน 75 คน มีความเห็นร่วมกันว่า วัดมอญที่น่าท่องเที่ยวมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ วัดหงส์ปทุมมาวาส โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 58.67 รองลงมาอันดับ 2 คือ วัดไผ่ล้อม โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 37.33 อันดับ 3 คือ วัดจันทน์กระพ้อ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 29.33 อันดับ 4 คือ วัดสิงห์ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 37.33 และอันดับสุดท้าย คือ วัดศาลาแดง โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 41.33

2.3.3 โบราณวัตถุ

ตาราง 24 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านโบราณวัตถุของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานีที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน โดยเรียงลำดับความน่าท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี

โบราณวัตถุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. ตุ่มสามโคก	38	50.67	1
2. เครื่องปั้นดินเผา	38	50.67	2

จากตาราง 24 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านโบราณวัตถุในจังหวัดปทุมธานี กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนจำนวน 75 คน มีความเห็นร่วมกันว่าโบราณวัตถุที่น่าสนใจมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ เครื่องปั้นดินเผา โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 50.67 และอันดับ 2 คือ ตุ่มสามโคก โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 50.67

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี

3.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี

จากตาราง 25 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนจำนวน 75 คน มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.26 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับ

มากที่สุด โดยให้ความคิดเห็นว่า ควรพัฒนาการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่องมากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.36 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรพัฒนาและอนุรักษ์ความงามทางศิลปวัฒนธรรมที่สร้างความประทับใจต่อผู้ที่พบเห็น มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.32 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับ 3 คือ ควรสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.29 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 25 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ทิศทางการพัฒนา คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ควรพัฒนาเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิต	4.11	0.70	มาก
2. ควรพัฒนาการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง	4.36	0.69	มากที่สุด
3. ควรพัฒนาและอนุรักษ์ความงามทางศิลปวัฒนธรรมที่สร้างความประทับใจต่อผู้ที่พบเห็น	4.32	0.72	มากที่สุด
4. ควรพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง	4.23	0.76	มากที่สุด
5. ควรสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี	4.29	0.73	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.26	0.54	มากที่สุด

3.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี

จากตาราง 26 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนจำนวน 75 คน มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.16 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ควรพัฒนาการจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นอันดับ 1

มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.41 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวให้มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักอาศัย มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.31 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับ 3 คือ ควรมีการจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.21 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 26 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ควรพัฒนาการจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว	4.41	0.72	มากที่สุด
2. ควรกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวให้มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักอาศัย	4.31	0.64	มากที่สุด
3. ควรกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและหรือฤดูกาล	4.07	0.81	มาก
4. ควรจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่และการบริการ	3.80	0.93	มาก
5. ควรมีการจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว	4.21	0.72	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.16	0.58	มาก

3.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการจัดการ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี

จากตาราง 27 พบว่า คิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการจัดการ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี ของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.30 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความคิดเห็นว่า ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความ

คิดเห็นเท่ากับ 4.43 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.28 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับ 3 คือ ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.19 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 27 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการจัดการด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

ทิศทางการพัฒนาการจัดการ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.43	0.74	มากที่สุด
2. ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.28	0.76	มากที่สุด
3. ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.19	0.78	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.30	0.67	มากที่สุด

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดปทุมธานี

จากตาราง 28 พบว่า ระดับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานีโดยมีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมทั้ง 4 ด้าน เท่ากับ 4.27 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความคิดเห็นว่า ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นอันดับ 1 โดยมีคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.36 คะแนน ซึ่งจัดว่าเป็นด้านที่มีคะแนนในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุด คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 คะแนน อันดับ 2 คือ ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.39 และอันดับ 3 คือ ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม ร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.31 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด

รองลงมาอันดับ 2 คือ ด้านคมนาคมและสาธารณูปโภคโดยมีคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.30 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ควรจะมีการปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดให้เชื่อมโยงถึงกัน มากเป็นอันดับ 1 คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.37 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับ 2 คือ ควรจัดการด้านการบริการและจัดหาสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่ได้รับบริการที่คุ้มค่ากับการมาท่องเที่ยว คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับ 3 คือ ควรเร่งพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

อันดับ 3 คือ ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.11 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ควรให้มีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน มากเป็นอันดับ 1 คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับ 2 คือ ควรมีการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

ในส่วนด้านบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานีนั้น สามารถเรียงตามลำดับคะแนนได้ ดังนี้ คือ ภาคประชาชน ได้คะแนน 4.34 โดยคะแนนจัดอยู่ในระดับมากที่สุด ภาครัฐ ได้คะแนน 4.25 โดยจัดอยู่ในคะแนนระดับมากที่สุด และภาคเอกชนได้คะแนน 4.13 โดยคะแนนจัดอยู่ในระดับมาก

ตาราง 28 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค			
1.1 ควรจะมีการปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดให้เชื่อมโยงถึงกัน	4.37	0.73	มากที่สุด
1.2 ควรจัดการด้านการบริการและจัดหาสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่ได้รับบริการที่คุ้มค่ากับการมาท่องเที่ยว	4.33	0.70	มากที่สุด
1.3 ควรเร่งพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา ในแหล่งท่องเที่ยว	4.20	0.77	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.30	0.63	มากที่สุด

ตาราง 28 (ต่อ)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
2.1 ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.39	0.75	มากที่สุด
2.2 ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.40	0.79	มากที่สุด
2.3 ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.31	0.79	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.36	0.69	มากที่สุด
3. ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก			
3.1 ควรมีการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศ	4.00	0.85	มาก
3.2 ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน	4.21	0.79	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.11	0.75	มาก
4. ด้านบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรมีลักษณะต่อไปนี้ในระดับใด			
4.1 บทบาทของภาครัฐ			
1. ภาครัฐควรมีบทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค	4.20	0.74	มาก
2. ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.27	0.68	มากที่สุด
3. ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว	4.29	0.71	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.25	0.63	มากที่สุด
4.2 บทบาทของภาคเอกชน			
1. ภาคเอกชนควรมีบทบาทการลงทุนด้านสาธารณูปโภค	4.12	0.73	มาก
2. ภาคเอกชนควรมีบทบาทร่วมทำตลาดและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ บริการท่องเที่ยว	4.15	0.75	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.13	0.63	มาก

ตาราง 28 (ต่อ)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
4.3 บทบาทของภาคประชาชน			
1. ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการดูแลทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น	4.39	0.77	มากที่สุด
2. ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการการท่องเที่ยว	4.37	0.73	มากที่สุด
3. ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมินผลการพัฒนา	4.33	0.78	มากที่สุด
4. ภาคประชาชนควรมีบทบาทการเป็นเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวได้รับการกระจายรายได้	4.27	0.79	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.34	0.66	มากที่สุด
ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน	4.27	0.56	มากที่สุด

2.3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งการศึกษานี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวนทั้งสิ้น 321 ราย โดยนำเสนอในรูปแบบของความถี่และร้อยละ สามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ตาราง 29 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	126	39.25
หญิง	195	60.75
รวม	321	100.00
2. อายุ		
17 – 24 ปี	93	28.97
25 – 34 ปี	124	38.63
35 – 44 ปี	47	14.64
45 – 54 ปี	27	8.41
55 – 64 ปี	19	5.92
ตั้งแต่ 65 ปีขึ้นไป	11	3.43
รวม	321	100.00
3. สถานภาพ		
โสด	210	65.42
สมรส	111	34.58
รวม	321	100.00
4. อาชีพ		
ธุรกิจส่วนตัว	31	9.66
พนักงานบริษัท	145	45.17
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	35	10.90
แม่บ้าน	23	7.17
เกษียณ	8	2.49
เกษตรกร	7	2.18
นักเรียน/นักศึกษา	58	18.07
ลูกจ้างโรงงาน/คนงาน/พนักงานห้าง	14	4.36
รวม	321	100.00

ตาราง 29 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. การศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	88	27.42
ปริญญาตรี	191	59.50
สูงกว่าปริญญาตรี	42	13.08
รวม	321	100.00
6. รายได้/เดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	48	14.95
10,001 - 15,000 บาท	113	35.20
15,001 - 30,000 บาท	77	23.99
30,001 - 45,000 บาท	43	13.40
45,001 - 60,000 บาท	27	8.41
มากกว่า 60,000 บาท	13	4.05
รวม	321	100.00
7. ภูมิลำเนา		
กรุงเทพฯ	117	36.45
กาฬสินธุ์	8	2.49
ขอนแก่น	8	2.49
จันทบุรี	8	2.49
ชัยภูมิ	3	0.93
นครพนม	3	0.93
นครราชสีมา	12	3.74
นนทบุรี	15	4.67
บุรีรัมย์	5	1.56
ปทุมธานี	47	14.64
ประจวบคีรีขันธ์	4	1.25
ปัตตานี	3	0.93
พัทลุง	2	0.62
พิจิตร	4	1.25

ตาราง 29 (ต่อ)

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพชรบุรี	9	2.80
แพร่	3	0.93
ภูเก็ต	5	1.56
มหาสารคาม	3	0.93
ยโสธร	3	0.93
ร้อยเอ็ด	7	2.18
ราชบุรี	3	0.93
ลพบุรี	5	1.56
ลำปาง	4	1.25
เลย	3	0.93
สงขลา	3	0.93
สมุทรปราการ	9	2.80
สุรินทร์	9	2.80
หนองคาย	5	1.56
อุทัยธานี	3	0.93
อุบลราชธานี	8	2.49
รวม	321	100.00

จากตาราง 29 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน ส่วนใหญ่เป็นหญิง จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 60.75 เป็นชาย จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 39.25 มีช่วงอายุระหว่าง 25 – 34 ปี มากที่สุด จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 38.63 รองลงมา คือ มีอายุระหว่าง 17 – 24 ปี จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 28.97 และมีอายุระหว่าง 35 – 44 ปี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 14.64 ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด จำนวน 210 คน คิดเป็นร้อยละ 65.42 และสมรส จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 34.58 ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นพนักงานบริษัท จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 45.17 รองลงมา เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 18.07 และเป็นข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 10.90 มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 รองลงมา คือ มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 27.42 และมีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 13.08 สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มี

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท มากที่สุด จำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 35.20 รองลงมาคือ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 30,000 บาท จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 23.99 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 14.95 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีภูมิลำเนามาจากกรุงเทพฯ โดยมีจำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 36.45 รองลงมาคือจังหวัดปทุมธานี จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 14.64

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาพฤติกรรมการท่องเที่ยว

2.1 ท่านเคยเดินทางมาจังหวัดปทุมธานีหรือไม่

ตาราง 30 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจังหวัดปทุมธานี

การเดินทางมาที่จังหวัดปทุมธานี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เคย	294	91.59
ไม่เคย	27	8.41
รวม	321	100.00

จากตาราง 30 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยเดินทางมาที่จังหวัดปทุมธานี จำนวน 294 คน คิดเป็นร้อยละ 91.59 และไม่เคยเดินทางมาที่จังหวัดปทุมธานี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 8.41

ตาราง 31 จำนวนครั้งและร้อยละที่กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาจังหวัดปทุมธานี

จำนวนครั้ง	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
1 ครั้ง	18	6.12
2 ครั้ง	69	23.47
3 ครั้ง	80	27.21
4 ครั้ง	21	7.14
5 ครั้ง	33	11.22
6 ครั้ง	7	2.38
7 ครั้ง	11	3.74
8 ครั้ง	5	1.70
10 ครั้ง	36	12.24
15 ครั้ง	4	1.36
20 ครั้ง	6	2.04
30 ครั้ง	4	1.36
รวม	294	100.00

จากตาราง 31 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่เคยเดินทางมาจังหวัดปทุมธานี จำนวนทั้งหมด 294 คน ส่วนใหญ่เคยเดินทางมาที่จังหวัดปทุมธานี จำนวน 3 ครั้ง มากที่สุด โดยมีจำนวน 80 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 27.21 รองลงมาอันดับ 2 คือ เดินทางมาจำนวน 2 ครั้ง จำนวน 69 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 23.47 และเดินทางมาจำนวน 10 ครั้ง จำนวน 36 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 12.24

2.2 การจัดการเดินทาง

ตาราง 32 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่จัดการเดินทางมาจังหวัดปทุมธานี

การจัดการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
จัดการเดินทางเอง	306	95.33
ให้บริษัทนำเที่ยวจัดการ	15	4.67
รวม	321	100.00

จากตาราง 32 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จัดการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานีเองมากที่สุด จำนวน 306 คน คิดเป็นร้อยละ 95.33 รองลงมา คือ ให้บริษัทนำเที่ยวจัดการเดินทาง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.67

2.3 พาหนะในการเดินทาง

ตาราง 33 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ใช้พาหนะในการเดินทางมาจังหวัดปทุมธานี

พาหนะในการเดินทาง	จำนวน (คน)	ร้อยละ
รถยนต์ส่วนบุคคล	212	66.04
รถประจำทาง	90	28.04
รถเช่าเหมา	4	1.25
รถนำเที่ยว	15	4.67
รวม	321	100.00

จากตาราง 33 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน ส่วนใหญ่นิยมเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล มากที่สุดเป็นอันดับ 1 จำนวน 212 คน คิดเป็นร้อยละ 66.04 รองลงมาอันดับ 2 คือ เดินทางด้วยรถประจำทาง จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 28.04 เดินทางด้วยรถนำเที่ยว จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.67 และเดินทางโดยรถเช่าเหมา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 4.67

2.4 การพักค้างคืน

ตาราง 34 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในการพักค้างคืนที่จังหวัดปทุมธานี

การพักค้างคืน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
พักค้างคืน	19	5.92
ไม่พักค้างคืน	302	94.08
รวม	321	100.00

จากตาราง 34 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน ส่วนใหญ่ไม่นิยมพักค้างคืนที่จังหวัดปทุมธานี จำนวน 302 คน คิดเป็นร้อยละ 94.08 และพักค้างคืน จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 5.92

2.5 ประเภทของสถานที่พัก

ตาราง 35 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในการเลือกประเภทของสถานที่พักในจังหวัดปทุมธานี

ประเภทสถานที่พัก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โฮมสเตย์	1	0.31
บังกาโล/รีสอร์ต	1	0.31
บ้านพักรับรอง	9	2.80
วัด/โรงเรียน	4	1.25
อื่นๆ	4	1.25
ไม่ระบุ	302	94.08
รวม	321	100.00

จากตาราง 35 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน ส่วนใหญ่นิยมพักค้างคืนที่บ้านพักรับรองมากที่สุดเป็นอันดับ 1 จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.80 รองลงมาอันดับ 2 คือ พักที่วัด/โรงเรียน และพักที่อื่นๆ อาทิ บ้านเพื่อน/ญาติ ซึ่งมีจำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 4 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 1.25 และอันดับ 3 คือ พักที่โฮมสเตย์และบังกาโล/รีสอร์ต ซึ่งมีจำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 1 คน เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 0.31 เนื่องจากจังหวัดปทุมธานีมีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพฯ จึงมีผู้ไม่ระบุสถานที่พัก เป็นจำนวนมากถึง 302 คน คิดเป็นร้อยละ 94.08

2.6 ระยะเวลาที่พัก

ตาราง 36 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ใช้ระยะเวลาในการพักค้างคืน

ระยะเวลาที่พักค้างคืน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 คืน	7	2.18
2 คืน	6	1.87
3 คืน	3	0.94
4 คืน	1	0.31
5 คืน	1	0.31
มากกว่า 5 คืน	1	0.31
ไม่ระบุ	302	94.08
รวม	321	100.00

จากตาราง 36 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน ส่วนใหญ่นิยมพักค้างคืนที่จังหวัดปทุมธานี จำนวน 1 คืน มากที่สุดเป็นอันดับ 1 จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.18 รองลงมาอันดับ 2 ได้แก่ พักค้างคืนจำนวน 2 คืน จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 1.87 และอันดับที่ 3 ได้แก่ พักค้างคืนจำนวน 3 คืน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.94 เนื่องจากจังหวัดปทุมธานีมีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพฯ จึงมีผู้ไม่ระบุระยะเวลาที่พักค้างคืน เป็นจำนวนมากถึง 302 คน คิดเป็นร้อยละ 94.08

2.7 การเลือกหาแหล่งข้อมูลท่องเที่ยว ในจังหวัดปทุมธานี

ตาราง 37 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวในการเลือกหาแหล่งข้อมูลท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี

การเลือกหาแหล่งข้อมูลท่องเที่ยว	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
หนังสือ/วารสาร	52	7.90
หนังสือพิมพ์	27	4.10
อินเทอร์เน็ต	130	19.76
เพื่อน/ญาติ	225	34.20
บริษัทนำเที่ยว	46	6.99
ประสบการณ์ตนเอง	178	27.05
รวม	658	100.00

จากตาราง 37 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน ส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวโดยหาข้อมูลท่องเที่ยวจากเพื่อน/ญาติ มากที่สุดเป็นอันดับ 1 โดยมีจำนวน 225 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 34.20 รองลงมาอันดับ 2 คือ ข้อมูลจากประสบการณ์ตนเอง โดยมีจำนวน 178 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 27.05 และอันดับ 3 คือ หาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต โดยมีจำนวน 130 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 19.76

2.8 ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งนี้

ตาราง 38 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวที่ใช้จ่ายในการท่องเที่ยวในครั้งนี้

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 500 บาท	127	39.56
501 – 1,000 บาท	130	40.50
1,001 – 1,500 บาท	34	10.59
1,501 – 2,000 บาท	23	7.17
มากกว่า 2,000 บาท	7	2.18
รวม	321	100.00

จากตาราง 38 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน ส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งนี้ จำนวน 501 – 1,000 บาท มากที่สุดเป็นอันดับ 1 จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 40.50 อันดับ 2 ได้แก่ มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่ำกว่า 500 บาท จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 39.56 และมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว 1,001 – 1,500 บาท จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 10.59

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมอญในจังหวัดปทุมธานี

3.1 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว

ตาราง 39 แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนมอญในจังหวัดปทุมธานี ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว โดยเรียงตามลำดับความน่าท่องเที่ยว

กิจกรรมท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ โดยการล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา จากกรุงเทพฯ-วัดไผ่ล้อม-ศูนย์ศิลปาชีพ	126	39.25	1
2. กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ ได้แก่ ไหว้พระและเที่ยววัดที่อยู่บริเวณริมแม่น้ำ	104	32.40	2
3. กิจกรรมท่องเที่ยวตลาดน้ำ และตลาดริมน้ำ	107	33.33	3
4. กิจกรรมชมสวน เช่น สวนสมุนไพรมะเขือ การปลูกข้าวแบบล้มตอซัง การทำตาลโตนด	160	49.84	4
5. กิจกรรมเข้ารับการรักษาแพทย์ทางเลือก และภูมิปัญญาของคนมอญ	201	62.62	5

จากตาราง 39 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คนเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมอญในจังหวัดปทุมธานี พบว่า ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ที่ได้รับความสนใจจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ โดยการล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา จากกรุงเทพฯ-วัดไผ่ล้อม-ศูนย์ศิลปาชีพ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 39.25 รองลงมาอันดับ 2 คือ กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ ได้แก่ ไหว้พระและเที่ยววัดที่อยู่บริเวณริมแม่น้ำ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 32.40 อันดับ 3 คือ กิจกรรม

ห้องเที่ยวตลาดน้ำ และตลาดริมน้ำ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 107 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 อันดับ 4 คือ กิจกรรมชมสวน เช่น สวนสมุนไพร การปลูกข้าวแบบลุ่มตอซัง การทำตาลโตนด โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 49.84 และอันดับสุดท้าย คือ กิจกรรมเข้ารับการ รักษาแพทย์ทางเลือก และภูมิปัญญาของคนมอญ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 201 คน คิดเป็น ร้อยละ 62.62

3.2 ทรรศนะต่อห้องเที่ยวทางวัฒนธรรม เทศกาล ประเพณี และวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น ของ ชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี

3.2.1 ชุมชนชาวมอญ

ตาราง 40 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรรศนะต่อห้องเที่ยวทางวัฒนธรรมชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี ด้านชุมชนชาวมอญที่น่าท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว โดยเรียงตามลำดับความน่า ท่องเที่ยว

ชุมชนชาวมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. ชุมชนบางปรอก	216	67.29	1
2. ชุมชนวัดศาลาแดง	216	67.29	2

จากตาราง 40 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน เกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน ชาวมอญในจังหวัดปทุมธานีที่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ ชุมชนบางปรอก โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 67.29 และอันดับ 2 คือ ชุมชนวัดศาลาแดง โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 67.29

3.2.2 ประเพณีของชาวมอญ

ตาราง 41 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านเทศกาล ประเพณีของชุมชนชาวมอญใน จังหวัดปทุมธานี ที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว โดยเรียงตามลำดับความน่า ท่องเที่ยว

ประเพณีของชาวมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. เป็งสงกรานต์	125	38.94	1
2. งานตักบาตรพระร้อย	96	29.91	2
3. การจุดลูกหนู	78	24.33	6
4. พิธีออกอ้อยประจี้	87	27.10	5
5. การแห่ทางหงษ์-ธงตะขาบ	91	28.35	4
6. ตักบาตรน้ำผึ้ง	67	20.87	3

จากตาราง 41 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน เกี่ยวกับทรัพยากร ท่องเที่ยว ด้านเทศกาล ประเพณีของชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี ที่ได้รับความสนใจจากกลุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยว มากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ เป็งสงกรานต์ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 125 คน คิด เป็นร้อยละ 38.94 รองลงมาอันดับ 2 คือ งานตักบาตรพระร้อย โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 29.91 อันดับ 3 คือ ตักบาตรน้ำผึ้ง โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 67 คน คิดเป็น ร้อยละ 20.87 อันดับ 4 คือ การแห่ทางหงษ์-ธงตะขาบ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 91 คน คิด เป็นร้อยละ 28.35 อันดับ 5 คือ พิธีออกอ้อยประจี้ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 87 คน คิดเป็น ร้อยละ 27.10 และอันดับสุดท้าย คือ การจุดลูกหนู โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 6 จำนวน 78 คน คิดเป็น ร้อยละ 24.33

3.2.3 ดนตรี นาฏศิลป์ ของชาวมอญ

ตาราง 42 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านดนตรี นาฏศิลป์ ของชุมชนชาวมอญใน จังหวัดปทุมธานี ที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว โดยเรียงตามลำดับความน่าสนใจ

ดนตรี นาฏศิลป์ ของชาวมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. ปี่พาทย์มอญ	194	60.44	1
2. การรำมอญ	195	60.76	2

จากตาราง 42 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านดนตรี นาฏศิลป์ของชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี ที่ได้รับความสนใจจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ ปี่พาทย์มอญ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 60.44 รองลงมาอันดับ 2 คือ การรำมอญ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 195 คน คิดเป็นร้อยละ 60.76

3.2.4 การละเล่นของชาวมอญ

ตาราง 43 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการละเล่นของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี ที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว โดยเรียงตามลำดับความน่าสนใจ

การละเล่น ของชาวมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. การรำพาข้าวสาร	128	39.88	2
2. การเล่นสะบ้า	169	52.68	1
3. ทะแยมอญ	187	58.26	3

จากตาราง 43 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการละเล่นของชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี ที่ได้รับความสนใจจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ การเล่นสะบ้า โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 52.68 รองลงมาอันดับ 2 คือ การรำพาข้าวสาร โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 39.88 และอันดับสุดท้าย คือ ทะแยมอญ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 58.26

ตาราง 44 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านการกินและอาหารของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานีที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว โดยเรียงลำดับความน่าท่องเที่ยว

การกิน และอาหารของชาวมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. ข้าวแช่	204	63.55	1
2. ขนมกง	174	54.21	2
3. กะละแม	150	46.74	3

จากตาราง 44 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยว ด้านการกิน และอาหารของชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี ที่ได้รับความสนใจจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ ข้าวแช่ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 63.55 รองลงมาอันดับ 2 คือ ขนมกง โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 54.21 อันดับ 3 คือ กะละแม โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 46.74

3.3 ทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี และโบราณวัตถุ ในจังหวัดปทุมธานี

3.3.1 โบราณสถาน โบราณวัตถุภายในวัดมอญ

ตาราง 45 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุภายในวัดมอญในจังหวัดปทุมธานี ที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว โดยเรียงลำดับความน่าท่องเที่ยว

โบราณสถาน โบราณวัตถุภายในวัดมอญ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. เจดีย์มอญ	218	67.91	1
2. เตาโองอ่าง	218	67.91	2

จากตาราง 45 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านโบราณสถาน โบราณวัตถุภายในวัดมอญในจังหวัดปทุมธานี ที่ได้รับความสนใจจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวมากที่สุด เป็นอันดับ 1 คือ เจดีย์มอญ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 67.91 และอันดับ 2 คือ เตาโองอ่าง โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 67.91

3.3.2 วัดในจังหวัดปทุมธานี

ตาราง 46 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านวัดมอญในจังหวัดปทุมธานีที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว โดยเรียงลำดับความน่าท่องเที่ยว

วัดในจังหวัด	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. วัดหงส์ปทุมมาวาส	192	59.81	1
2. วัดสิงห์	118	36.76	4
3. วัดจันทน์กระพ้อ	102	31.78	3
4. วัดไผ่ล้อม	124	38.63	2
5. วัดศาลาแดง	130	40.52	5

จากตาราง 46 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน เกี่ยวกับวัดในจังหวัดปทุมธานี ที่ได้รับความสนใจจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว มากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ วัดหงส์ปทุมมาวาส โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 59.81 รองลงมาอันดับ 2 คือ วัดไผ่ล้อม โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 38.63 อันดับ 3 คือ วัดจันทน์กระพ้อ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 31.78 อันดับ 4 คือ วัดสิงห์ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 118 คน คิดเป็นร้อยละ 36.76 และอันดับสุดท้าย คือ วัดศาลาแดง จำนวน 130 คน คิดเป็นร้อยละ 40.52

3.3.3 โบราณวัตถุ

ตาราง 47 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านโบราณวัตถุของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี ที่นักท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว โดยเรียงลำดับความน่าท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี

โบราณวัตถุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ	อันดับ
1. ตุ่มสามโคก	191	59.50	2
2. เครื่องปั้นดินเผา	191	59.50	1

จากตาราง 47 พบว่า ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน เกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านโบราณวัตถุในจังหวัดปทุมธานี ที่ได้รับความสนใจจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นอันดับ 1 คือ เครื่องปั้นดินเผา โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50 และอันดับ 2 คือ ต่อมสามโคก โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 191 คน คิดเป็นร้อยละ 59.50

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี

4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี

จากตาราง 48 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ จังหวัดปทุมธานี ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวน 321 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.20 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ควรพัฒนาการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่องมากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.30 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรพัฒนาและอนุรักษ์ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรมที่สร้างความประทับใจต่อผู้ที่พบเห็น มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.28 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับ 3 คือ ควรพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.27 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 48 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ทิศทางการพัฒนา คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ควรพัฒนาเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิต	3.97	0.69	มาก
2. ควรพัฒนาการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง	4.30	0.65	มากที่สุด
3. ควรพัฒนาและอนุรักษ์ความงามทางศิลปวัฒนธรรมที่สร้างความประทับใจต่อผู้พบเห็น	4.28	0.73	มากที่สุด
4. ควรพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง	4.27	0.72	มากที่สุด
5. ควรสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี	4.19	0.75	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.20	0.54	มาก

4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี

จากตาราง 49พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.02 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า ควรพัฒนาการจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว มากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.30 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวให้มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวนพื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักผ่อน มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.16 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 คือ ควรมีการจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.07 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 49 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ควรพัฒนาการจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว	4.30	0.74	มากที่สุด
2. ควรกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวให้มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักอาศัย	4.16	0.72	มาก
3. ควรกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและ/หรือฤดูกาล	3.83	0.91	มาก
4. ควรจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่และการบริการ	3.73	0.93	มาก
5. ควรมีการจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว	4.07	0.80	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.02	0.59	มาก

4.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการจัดการ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี

จากตาราง 50 พบว่า คิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการจัดการด้านกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน พบว่า มีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.25 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความคิดเห็นว่า ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนมากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.3 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.30 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับ 3 คือ ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 50 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการจัดการด้านกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ทิศทางการพัฒนาการจัดการ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยว	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.34	0.75	มากที่สุด
2. ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.30	0.73	มากที่สุด
3. ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม ร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.12	0.77	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.25	0.64	มากที่สุด

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดปทุมธานี

จากตาราง 51 พบว่า ระดับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว จำนวน 321 คน พบว่ามีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นโดยรวมทั้ง 4 ด้าน เท่ากับ 4.18 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัด ในด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มากที่สุดเป็นอันดับ 1 โดยมีคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.29 คะแนน ซึ่งจัดว่าเป็นด้านที่มีคะแนนในระดับมากที่สุด พบว่า ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มากเป็นอันดับ 1 คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.33 คะแนน อันดับ 2 คือ ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.29 และอันดับ 3 คือ ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม ร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.26 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด

รองลงมาอันดับ 2 คือ ด้านคมนาคมและสาธารณูปโภคโดยมีคะแนนเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.17 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ควรจะมีการปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางทางเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดให้เชื่อมโยงถึงกัน มากที่สุดเป็นอันดับ 1 คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.27 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุด อันดับ 2 คือ ควรจัดการด้านการบริการและจัดหาสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่ได้รับบริการที่คุ้มค่ากับการมาท่องเที่ยว คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.14 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 คือ ควรเร่งพัฒนา

ปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ประปาในแหล่งท่องเที่ยว คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

อันดับ 3 คือ ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก โดยมีคะแนนเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.00 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน มากเป็นอันดับ 1 คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก และอันดับ 2 คือ ควรมีการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศ คิดเป็นค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

ในส่วนด้านบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานีนั้น สามารถเรียงตามลำดับคะแนนได้ ดังนี้ คือ ภาคประชาชน ได้คะแนน 4.22 โดยคะแนนจัดอยู่ในระดับมากที่สุด ภาครัฐ ได้คะแนน 4.17 โดยจัดอยู่ในคะแนนระดับมาก และภาคเอกชนได้คะแนน 4.12 โดยคะแนนจัดอยู่ในระดับมาก

ตาราง 51 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค			
1.1 ควรจะมีการปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดให้เชื่อมโยงถึงกัน	4.27	0.77	มากที่สุด
1.2 ควรจัดการด้านการบริการและจัดหาสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่ได้รับบริการที่คุ้มค่ากับการมาท่องเที่ยว	4.14	0.78	มาก
1.3 ควรเร่งพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา ในแหล่งท่องเที่ยว	4.11	0.85	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.17	0.69	มาก

ตาราง 51 (ต่อ)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
2. ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว			
2.1 ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.33	0.75	มากที่สุด
2.2 ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่า	4.29	0.78	มากที่สุด
2.3 ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.26	0.78	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.29	0.69	มากที่สุด
3. ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก			
3.1 ควรมีการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยว	3.92	0.82	มาก
3.2 ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน	4.08	0.79	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.00	0.70	มาก
4. ด้านบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรมีลักษณะต่อไปนี้ในระดับใด			
4.1 บทบาทของภาครัฐ			
1. ภาครัฐควรมีบทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค	4.10	0.79	มาก
2. ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.20	0.79	มาก
3. ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว	4.22	0.78	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.17	0.71	มาก
4.2 บทบาทของภาคเอกชน			
1. ภาคเอกชนควรมีบทบาทการลงทุนด้านสาธารณูปโภค	4.09	0.68	มาก
2. ภาคเอกชนควรมีบทบาทร่วมทำตลาดและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ บริการท่องเที่ยว	4.15	0.83	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.12	0.67	มาก

ตาราง 51 (ต่อ)

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	\bar{X}	SD	ระดับความคิดเห็น
4.3 บทบาทของภาคประชาชน			
1. ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการดูแลทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น	4.23	0.83	มากที่สุด
2. ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการการท่องเที่ยว	4.28	0.70	มากที่สุด
3. ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมินผลการพัฒนา	4.17	0.79	มาก
4. ภาคประชาชนควรมีบทบาทการเป็นเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวได้รับการกระจายรายได้	4.19	0.82	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.22	0.68	มากที่สุด
ภาพรวมทั้ง 4 ด้าน	4.18	0.57	มาก

ตอนที่ 6 ทศนคติเกี่ยวกับความต้องการการกลับมาท่องเที่ยว ความพึงพอใจ และแรงจูงใจ

6.1 ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวครั้งนี้เป็นไปตามที่หวังหรือไม่

ตาราง 52 ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวครั้งนี้ ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวครั้งนี้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เป็นไปตามที่หวัง	307	95.60
ไม่เป็นไปตามที่หวัง	14	4.40
รวม	321	100.00

จากตาราง 52 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจในการท่องเที่ยวครั้งนี้ คือ การท่องเที่ยวครั้งนี้เป็นไปตามที่หวัง จำนวน 307 คน คิดเป็นร้อยละ 95.60 และไม่เป็นไปตามที่หวัง จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.40

6.2 ความต้องการกลับมาท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี

ตาราง 53 ความต้องการกลับมาท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

ความต้องการกลับมาท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลับมาอีก	307	95.60
ไม่กลับมาอีก	14	4.40
รวม	321	100.00

จากตาราง 53 พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะกลับมาเที่ยวที่จังหวัดปทุมธานี อีกครั้ง จำนวน 307 คน คิดเป็นร้อยละ 95.60 และไม่กลับมาอีก จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 4.40

6.3 แรงจูงใจในการท่องเที่ยว

ตาราง 54 แรงจูงใจในการท่องเที่ยว ของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

แรงจูงใจ	จำนวนคำตอบ	ร้อยละ
เป็นแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่ประทับใจ	187	11.16
เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่เคยไป	62	3.70
มีความเสียบสงบและเป็นส่วนตัว	197	11.76
เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง	64	3.82
มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ	172	10.27
ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว	159	9.49
เทศกาล/งานประเพณีท้องถิ่น	194	11.58
มีสื่อต่างๆ แนะนำ	35	2.09
เดินทางสะดวกสบาย	216	12.90
ระยะทางไม่ไกลจากบ้าน	191	11.40
มีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการดี	83	4.96
ราคาทัวร์ไม่แพง	62	3.70
รายการนำเที่ยวน่าสนใจ	53	3.16
รวม	1,605	100.00

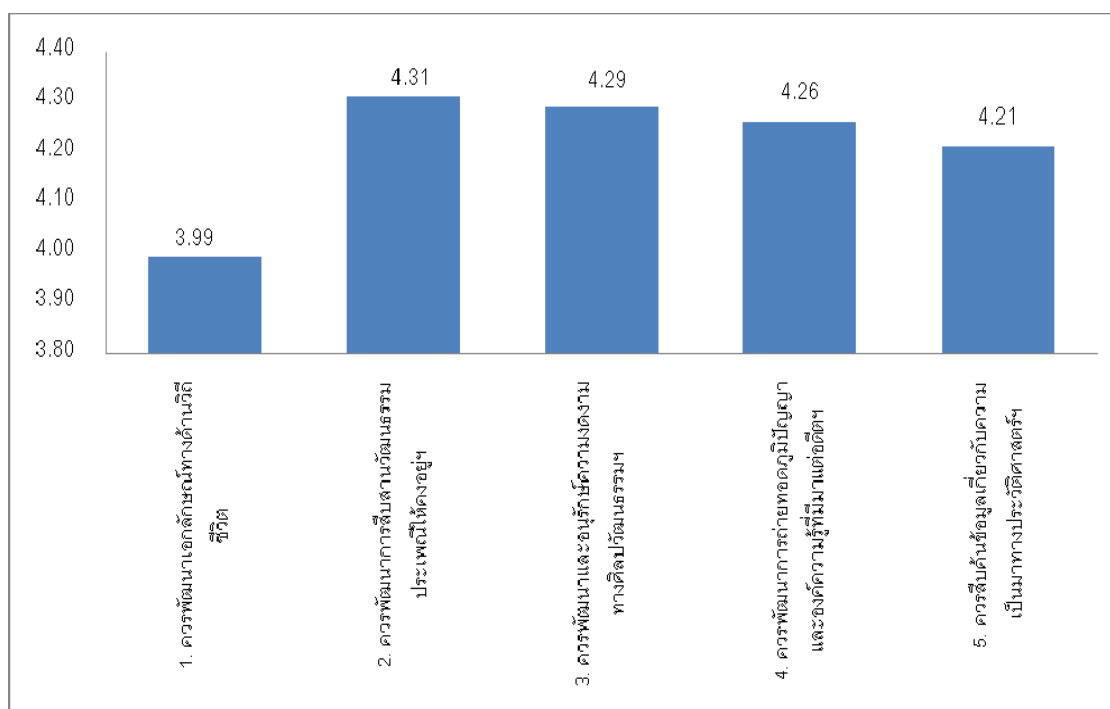
จากตาราง 54 แรงจูงใจในการท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานีของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวจำนวน 321 คน พบว่า การเดินทางสะดวกสบาย เป็นแรงจูงใจในการท่องเที่ยวมากที่สุดเป็นอันดับ 1 โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 1 จำนวน 216 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 12.90 รองลงมาอันดับ 2 ได้แก่ มีความเงียบสงบและเป็นส่วนตัว โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 2 จำนวน 197 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 11.76 อันดับ 3 ได้แก่ เทศกาล/งานประเพณีท้องถิ่น โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 3 จำนวน 194 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 11.58 อันดับ 4 ได้แก่ ระยะเวลาไม่ไกลจากบ้าน โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 4 จำนวน 191 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 11.40 อันดับ 5 ได้แก่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่ประทับใจ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 5 จำนวน 187 คำตอบ คิดเป็นร้อยละ 11.16 อันดับ 6 ได้แก่ มีกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจ โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 6 จำนวน 172 คน คิดเป็นร้อยละ 10.27 และอันดับที่ 7 ได้แก่ ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว โดยมีผู้เลือกเป็นอันดับ 7 จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 9.49

2.4 ผลการศึกษาความคิดเห็นในภาพรวมของหน่วยงานภาคเอกชนผู้ประกอบการ ภาคประชาชน (ชุมชน) ในท้องถิ่น และนักท่องเที่ยว ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี

2.4.1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี

ตาราง 55 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี

ทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม	ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ		ประชาชน (ชุมชน)ในท้องถิ่น		นักท่องเที่ยว		ภาพรวม	
	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ
1. ควรพัฒนาเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิต	3.90	มาก	4.11	มาก	3.97	มาก	3.99	มาก
2. ควรพัฒนาการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง	4.30	มากที่สุด	4.36	มากที่สุด	4.30	มากที่สุด	4.31	มากที่สุด
3. ควรพัฒนาและอนุรักษ์ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรมที่สร้างความประทับใจต่อผู้ที่พบเห็น	4.50	มากที่สุด	4.32	มากที่สุด	4.28	มากที่สุด	4.29	มากที่สุด
4. ควรพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง	4.20	มาก	4.23	มากที่สุด	4.27	มากที่สุด	4.26	มากที่สุด
5. ควรสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี	4.00	มาก	4.29	มากที่สุด	4.19	มาก	4.21	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.18	มาก	4.26	มากที่สุด	4.20	มาก	4.21	มากที่สุด

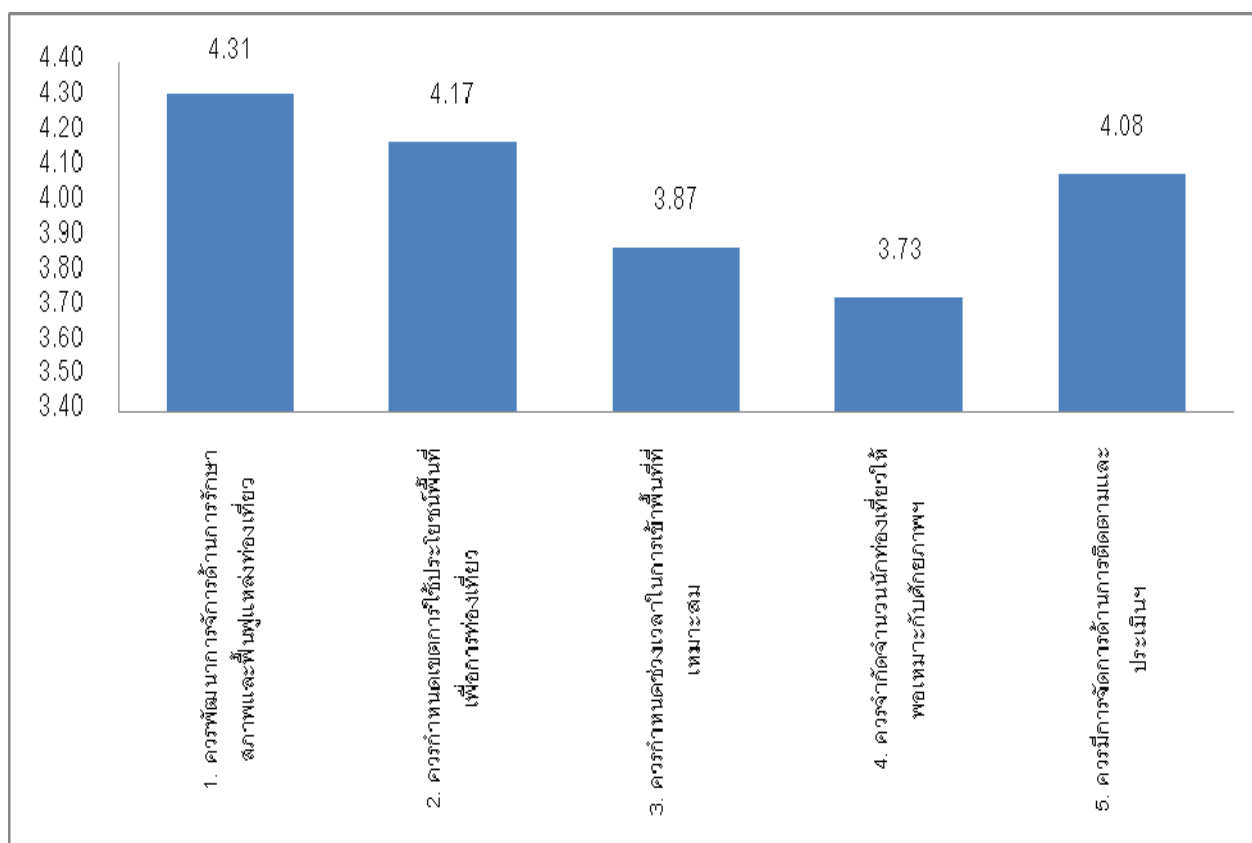
ภาพประกอบ 1 แสดงระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (ภาพรวม) เกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ของชุมชนชาวมอญ จังหวัดปทุมธานี

จากตาราง 55 และภาพประกอบ 1 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ จังหวัดปทุมธานี มีความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.21 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความเห็นว่า ควรพัฒนาการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง มากเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.31 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรพัฒนาและอนุรักษ์ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรมที่สร้างความประทับใจต่อผู้พบเห็น มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.29 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับ 3 คือ ควรพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.26 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

2.4.2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี

ตาราง 56 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี

ทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว	ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ		ประชาชน (ชุมชน)ในท้องถิ่น		นักท่องเที่ยว		ภาพรวม	
	\bar{X}	ระดับ	\bar{X}	ระดับ	\bar{X}	ระดับ	\bar{X}	ระดับ
1. ควรพัฒนาการจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว	4.10	มาก	4.41	มากที่สุด	4.30	มากที่สุด	4.31	มากที่สุด
2. ควรกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวให้มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักผ่อน	3.80	มาก	4.31	มากที่สุด	4.16	มาก	4.17	มาก
3. ควรกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและ/หรือฤดูกาล	3.50	มาก	4.07	มาก	3.83	มาก	3.87	มาก
4. ควรจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่และการบริการ	3.30	ปานกลาง	3.80	มาก	3.73	มาก	3.73	มาก
5. ควรมีการจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว	3.60	มาก	4.21	มากที่สุด	4.07	มาก	4.08	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.66	มาก	4.16	มาก	4.02	มาก	4.03	มาก

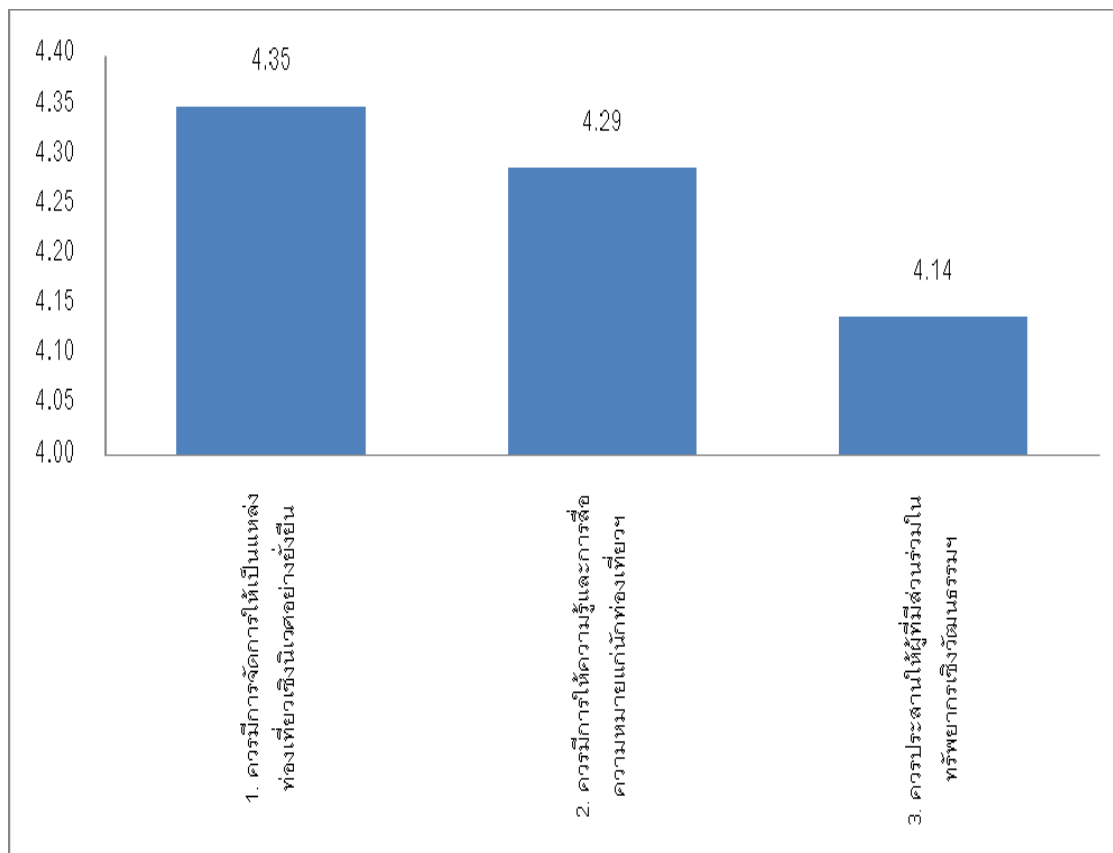
ภาพประกอบ 2 แสดงระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (ภาพรวม) เกี่ยวกับการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ของชุมชนชาวมอญ จังหวัดปทุมธานี

จากตาราง 56 และภาพประกอบ 2 พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการ เพื่อการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี มีค่าความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.03 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า ควรพัฒนาการจัดการด้านการรักษาสุขภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว มากเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.31 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวให้มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักอาศัย มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.17 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 คือ ควรมีการจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความเห็นเท่ากับ 4.08 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

2.4.3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการจัดการด้านกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี

ตาราง 57 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการจัดการด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ของชุมชนชาวมอญ ในจังหวัดปทุมธานี

ทิศทางการพัฒนาการจัดการ ด้านกิจกรรมแหล่ง ท่องเที่ยว	ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ		ประชาชน (ชุมชน)ในท้องถิ่น		นักท่องเที่ยว		ภาพรวม	
	\bar{X}	ระดับ	\bar{X}	ระดับ	\bar{X}	ระดับ	\bar{X}	ระดับ
1. ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.20	มาก	4.43	มากที่สุด	4.34	มากที่สุด	4.35	มากที่สุด
2. ควรมีการให้ความรู้และการสื่อ ความหมายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ นักท่องเที่ยว ตระหนักถึงคุณค่าและความ สำคัญของการท่องเที่ยวเชิง นิเวศอย่างยั่งยืน	4.00	มาก	4.28	มากที่สุด	4.30	มากที่สุด	4.29	มากที่สุด
3. ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วม ในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม ร่วมมือกันในการจัดการ ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.40	มากที่สุด	4.19	มาก	4.12	มาก	4.14	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.20	มาก	4.30	มากที่สุด	4.25	มากที่สุด	4.26	มากที่สุด

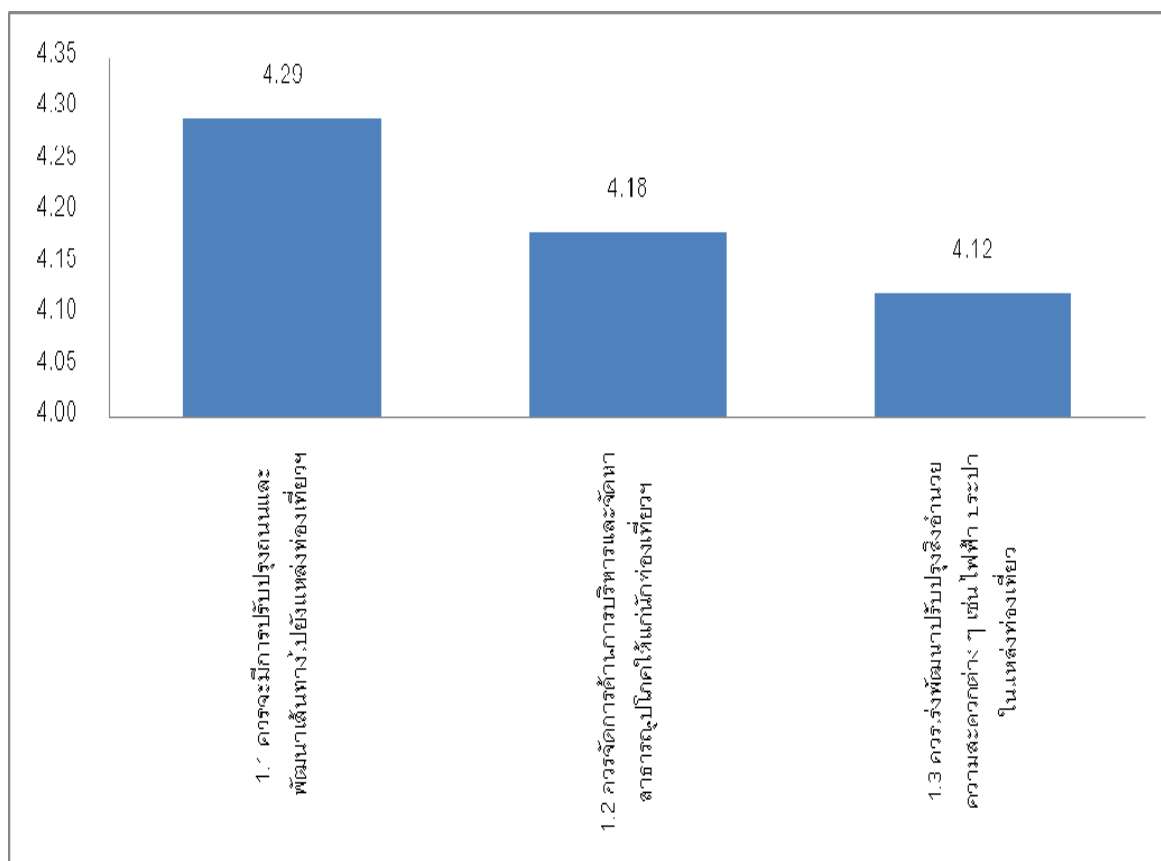
ภาพประกอบ 3 แสดงระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (ภาพรวม) เกี่ยวกับเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการจัดการด้านกิจกรรมท่องเที่ยว ของชุมชนชาวมอญ จังหวัดปทุมธานี

จากตาราง 57 และภาพประกอบ 3 พบว่า คิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการจัดการด้านกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี มีค่าความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.26 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุดโดยให้ความเห็นว่า ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มากเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.35 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ มีควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.29 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับ 3 คือ ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.14 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

2.5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดปทุมธานี

ตาราง 58 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค

การส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ		ประชาชน (ชุมชน)ในท้องถิ่น		นักท่องเที่ยว		ภาพรวม	
	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ
1. ด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค								
1.1 ควรจะมีการปรับปรุงถนน พัฒนาเส้นทางการเดินทาง ไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดให้เชื่อมโยงถึงกัน	4.10	มาก	4.37	มากที่สุด	4.27	มากที่สุด	4.29	มากที่สุด
1.2 ควรจัดการด้านการบริการ และจัดหาสาธารณูปโภคแก่ นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยว มีความพึงพอใจที่ได้รับ บริการที่คุ้มค่ากับการมา ท่องเที่ยว	4.40	มากที่สุด	4.33	มากที่สุด	4.14	มาก	4.18	มาก
1.3 ควรเร่งพัฒนาปรับปรุงสิ่ง อำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา ในแหล่ง ท่องเที่ยว	3.90	มาก	4.20	มาก	4.11	มาก	4.12	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.13	มาก	4.30	มาก	4.17	มาก	4.20	มาก

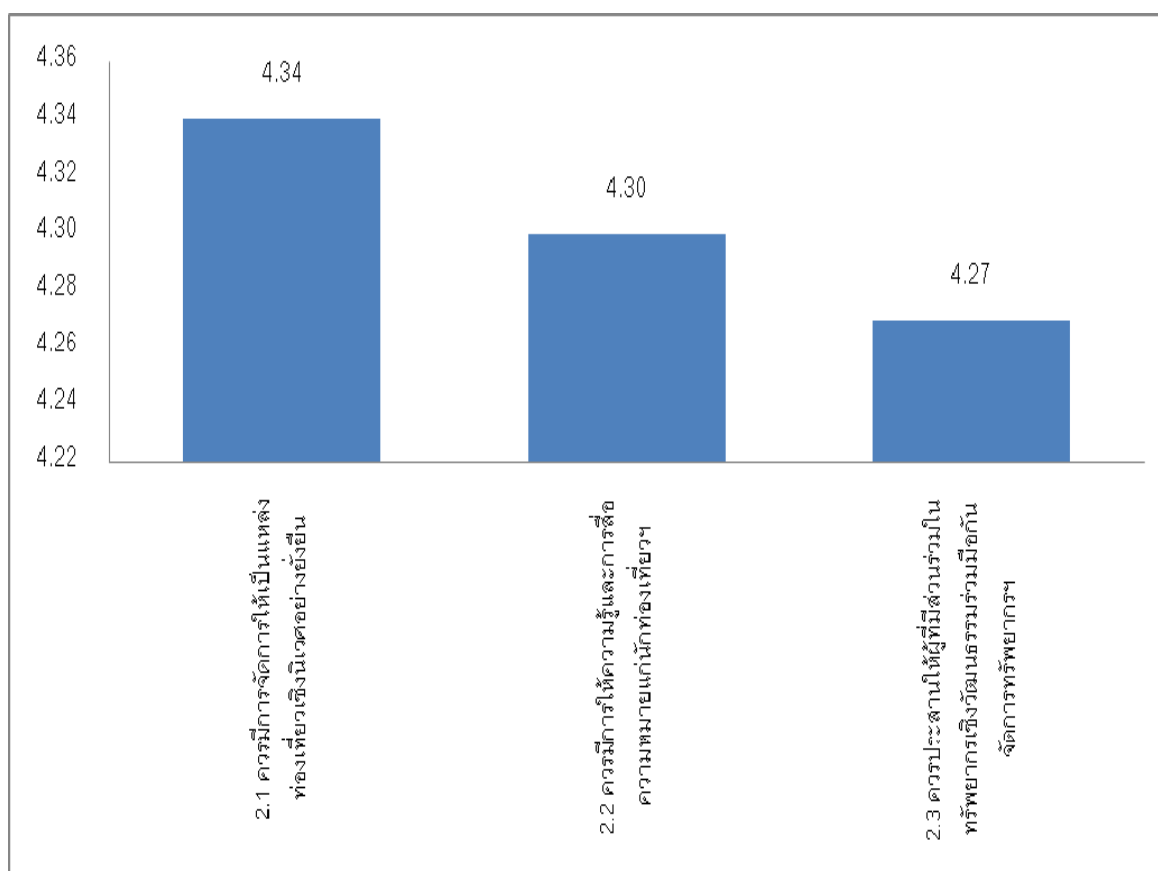

ภาพประกอบ 4 แสดงระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (ภาพรวม) เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดปทุมธานี ด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค

จากตาราง 58 และภาพประกอบ 4 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค มีค่าความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.20 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า ควรจะมีการปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดให้เชื่อมโยงถึงกัน มากเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.29 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรจัดการด้านการบริการและจัดหาสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่ได้รับบริการที่คุ้มค่ากับการมาท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.18 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก และอันดับ 3 คือ ควรเร่งพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา ในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 59 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดปทุมธานี ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ		ประชาชน (ชุมชน)ในท้องถิ่น		นักท่องเที่ยว		ภาพรวม	
	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ
2. ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว								
2.1 ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.50	มากที่สุด	4.39	มากที่สุด	4.33	มากที่สุด	4.34	มากที่สุด
2.2 ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน	4.10	มาก	4.40	มากที่สุด	4.29	มากที่สุด	4.30	มากที่สุด
2.3 ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	4.30	มากที่สุด	4.31	มากที่สุด	4.26	มากที่สุด	4.27	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.30	มากที่สุด	4.36	มากที่สุด	4.29	มากที่สุด	4.31	มากที่สุด

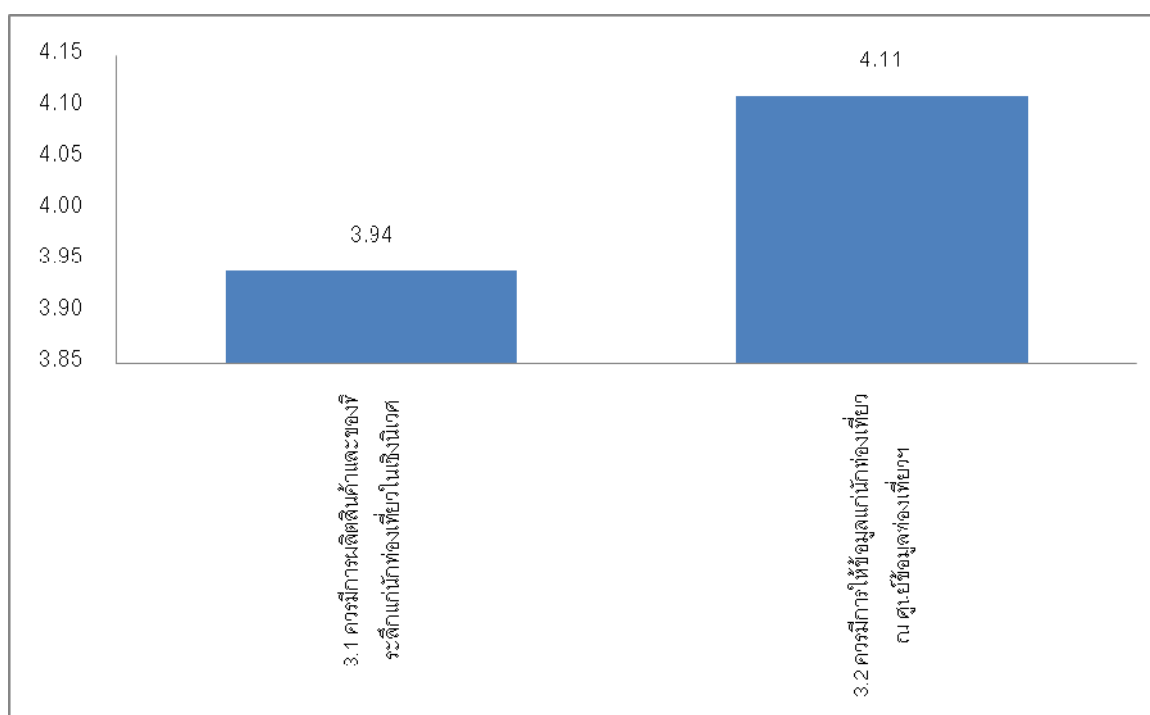

ภาพประกอบ 5 แสดงระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (ภาพรวม) เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดปทุมธานี ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

จากตาราง 59 และภาพประกอบ 5 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว มีค่าความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.31 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยให้ความเห็นว่า ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มากเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.34 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.30 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับ 3 คือ ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม ร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.27 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

ตาราง 60 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการ
ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดปทุมธานี ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

การส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ		ประชาชน (ชุมชน)ในท้องถิ่น		นักท่องเที่ยว		ภาพรวม	
	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ
3. ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก								
3.1 ควรมีการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศ	3.90	มาก	4.00	มาก	3.92	มาก	3.94	มาก
3.2 ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน	4.10	มาก	4.21	มากที่สุด	4.08	มาก	4.11	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.00	มาก	4.11	มาก	4.00	มาก	4.02	มากที่สุด

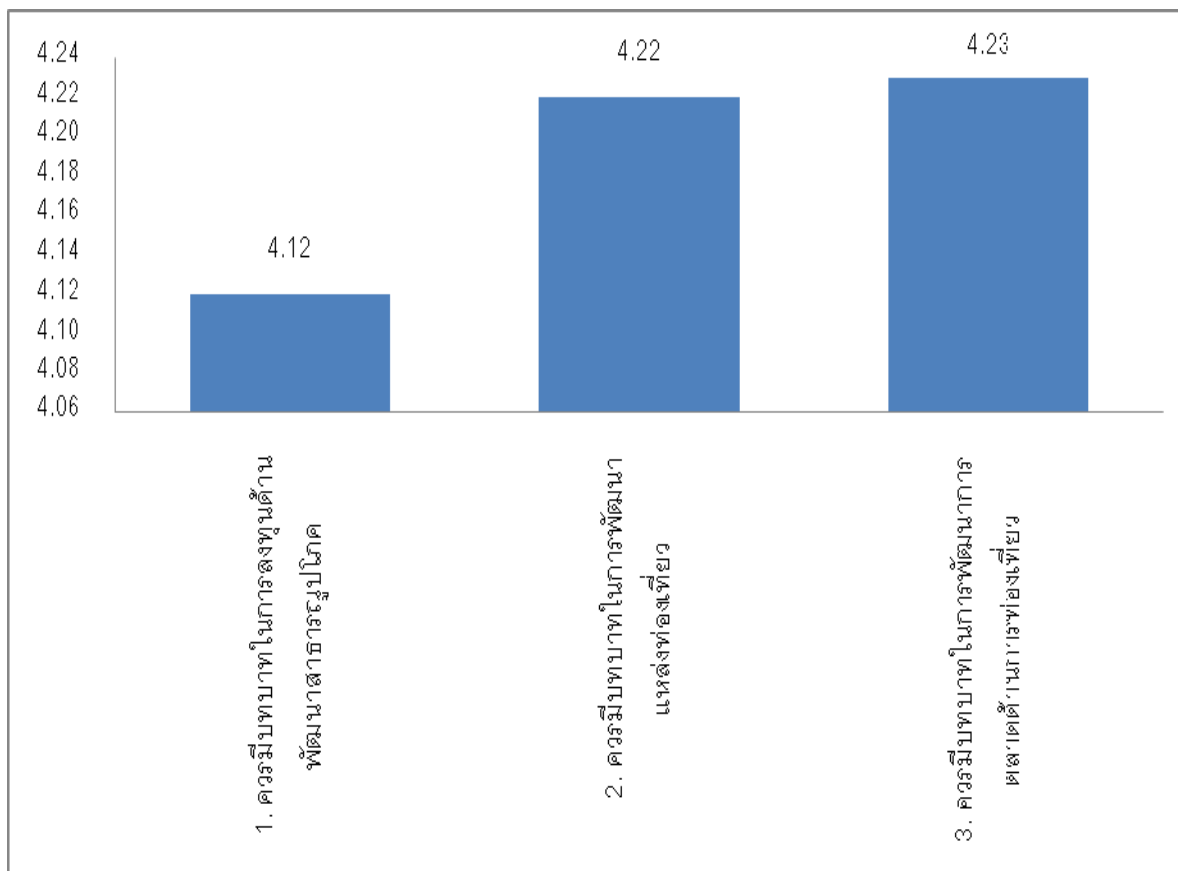

ภาพประกอบ 6 แสดงระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (ภาพรวม) เกี่ยวกับเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดปทุมธานี ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก

จากตาราง 60 และภาพประกอบ 6 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่าความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.02 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความเห็นว่า ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน มากเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.11 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก และอันดับ 2 คือ ควรมีการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศ มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 3.94 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 61 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดปทุมธานี

การส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	ภาคเอกชน		ประชาชน (ชุมชน)ใน ท้องถิ่น		นักท่องเที่ยว		ภาพรวม	
	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ
4. ด้านบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรมีลักษณะต่อไปนี้ในระดับใด								
4.2 บทบาทของภาครัฐ								
1. ภาครัฐควรมีบทบาทในกลางทุน ด้านพัฒนาสาธารณูปโภค	4.20	มาก	4.20	มาก	4.10	มาก	4.12	มาก
2. ภาครัฐควรมีบทบาทในการ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	4.30	มากที่สุด	4.27	มากที่สุด	4.20	มาก	4.22	มากที่สุด
3. ภาครัฐควรมีบทบาทในการ พัฒนาการตลาดด้านการ ท่องเที่ยว	4.10	มาก	4.29	มาก	4.22	มากที่สุด	4.23	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.20	มาก	4.25	มากที่สุด	4.17	มาก	4.19	มาก

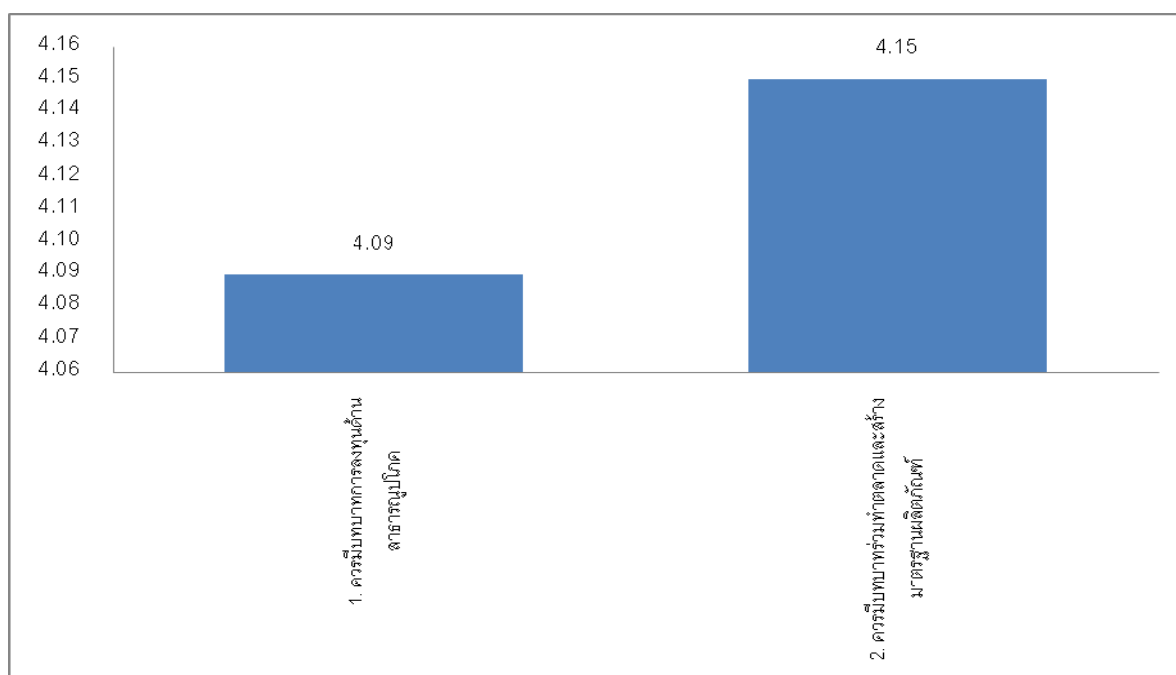

ภาพประกอบ 7 แสดงระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (ภาพรวม) เกี่ยวกับเกี่ยวกับบทบาทของภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดปทุมธานี

จากตาราง 61 และภาพประกอบ 7 พบว่า ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี โดยมีค่าความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.19 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความคิดเห็นว่า ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาการค้าด้านการท่องเที่ยว มากเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.23 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรมีบทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.22 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และอันดับ 3 คือ ควรมีบทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.12 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก

ตาราง 62 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาคเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี

การส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ			ประชาชน (ชุมชน)ในท้องถิ่น			นักท่องเที่ยว			ภาพรวม		
	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ	\bar{X}	SD	ระดับ
4.2 บทบาทของภาคเอกชน												
1. ภาคเอกชนควรมีบทบาทการ ลงทุนด้านสาธารณูปโภค	3.90	0.57	มาก	4.12	0.73	มาก	4.09	0.68	มาก	4.09	0.68	มาก
2. ภาคเอกชนควรมีบทบาทร่วม ทำตลาดและสร้างมาตรฐาน ผลิตภัณฑ์ บริการท่องเที่ยว	4.30	0.48	มากที่สุด	4.15	0.75	มาก	4.15	0.83	มาก	4.15	0.81	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.10	0.50	มาก	4.13	0.63	มาก	4.12	0.67	มาก	4.12	0.66	มากที่สุด

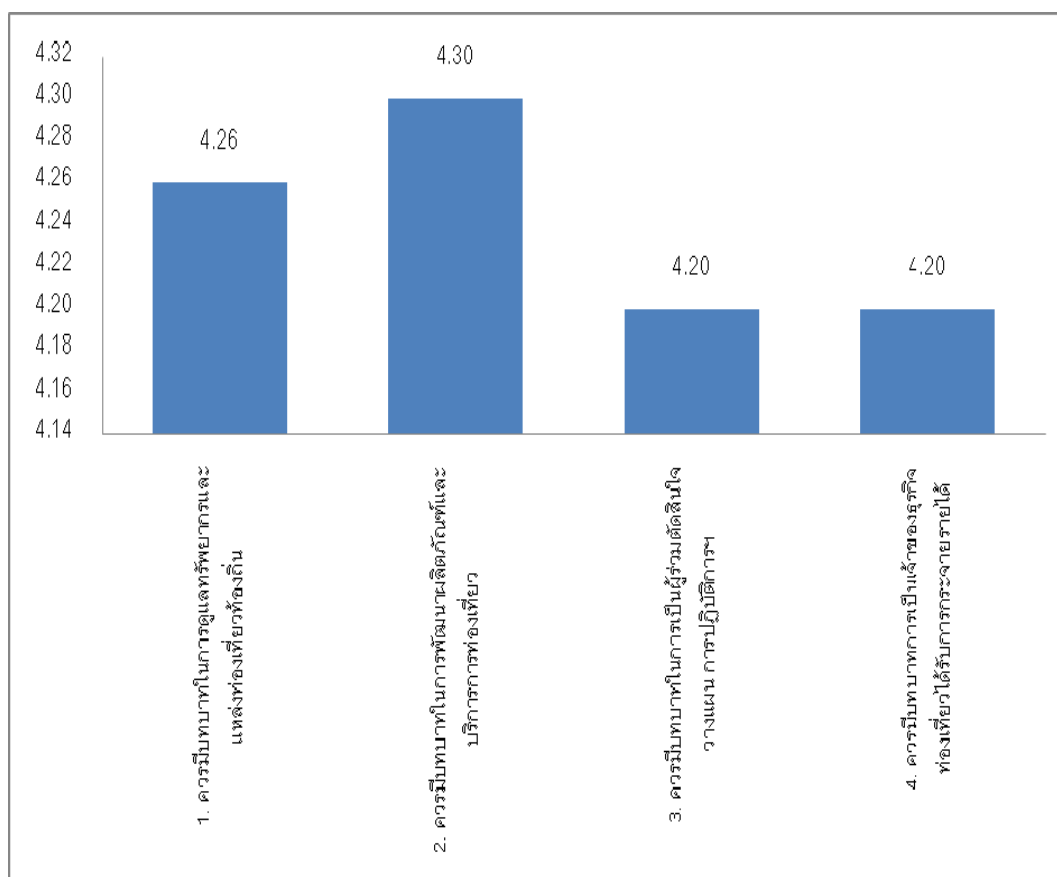

ภาพประกอบ 8 แสดงระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (ภาพรวม) เกี่ยวกับเกี่ยวกับบทบาทของภาคเอกชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดปทุมธานี

จากตาราง 62 และภาพประกอบ 8 พบว่า ภาคเอกชนควรมีบทบาทในพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี โดยมีค่าความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.12 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก โดยให้ความความคิดเห็นว่า ภาคเอกชนควรมีบทบาทร่วมทำตลาดและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ บริการท่องเที่ยวมากเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.15 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมาก รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรมีบทบาทการลงทุนด้านสาธารณูปโภค มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.09 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตาราง 63 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับบทบาทของภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดปทุมธานี

การส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ	ภาคเอกชน		ประชาชน (ชุมชน)ใน ท้องถิ่น		นักท่องเที่ยว		ภาพรวม	
	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ	\bar{x}	ระดับ
4.3 บทบาทของภาคประชาชน								
1. ภาคประชาชนควรมีบทบาท ในการดูแลทรัพยากรและ แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น	4.40	มากที่สุด	4.39	มากที่สุด	4.23	มากที่สุด	4.26	มากที่สุด
2. ภาคประชาชนควรมีบทบาท ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และ บริการการท่องเที่ยว	4.30	มากที่สุด	4.39	มากที่สุด	4.28	มากที่สุด	4.30	มากที่สุด
3. ภาคประชาชนควรมีบทบาท ในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจ วางแผน การปฏิบัติการ และ การประเมินผลการพัฒนา	4.20	มาก	4.33	มากที่สุด	4.17	มาก	4.20	มาก
4. ภาคประชาชนควรมีบทบาท การเป็นเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยว ได้รับการกระจายรายได้	4.00	มาก	4.27	มากที่สุด	4.19	มาก	4.20	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.23	มากที่สุด	4.34	มากที่สุด	4.22	มากที่สุด	4.24	มากที่สุด

ภาพประกอบ 9 แสดงระดับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่าง (ภาพรวม) เกี่ยวกับเกี่ยวกับบทบาทของภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี

จากตาราง 63 และภาพประกอบ 9 พบว่า ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานีโดยมีค่าความคิดเห็นโดยรวมเท่ากับ 4.24 คะแนน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุดโดยให้ความคิดเห็นว่า ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยว มากเป็นอันดับ 1 มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.30 ซึ่งจัดอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรมีบทบาทในการดูแลทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยของระดับความคิดเห็นเท่ากับ 4.26 ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมากที่สุดและอันดับ 3 คือ ควรมีบทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมินผลการพัฒนา และควรมีบทบาทการเป็นเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวได้รับการกระจายรายได้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็น 4.20 เท่ากัน ซึ่งจัดว่าอยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 การสรุปข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศจากกลุ่มตัวอย่าง

ภาครัฐ

- ควรมีการบูรณาการการท่องเที่ยวแบบองค์รวม มีทิศทางเดียวกัน เพื่อการทำงานที่สะดวกและเป็นไปตามเป้าประสงค์เดียวกัน และงบประมาณที่ได้รับจะได้ใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด
- ควรมีการสนับสนุนให้ชุมชนแสดงความคิดเห็น บทบาทในแง่ของความเป็นเจ้าของชุมชนและวัฒนธรรม สืบสาน สืบทอด เอกลักษณ์ และบทบาทของชุมชนให้มากกว่านี้
- ควรมีการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้นโดยมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวให้แก่ทุกฝ่าย โดยเน้นเรื่องการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมให้สืบต่อไป
- ควรสนับสนุนให้ภาครัฐและเอกชนลงทุนรวมกัน และเป็นจุดยืนให้ภาครัฐที่มีข้อจำกัด การเปลี่ยนแปลงงาน
- บำรุงโบราณสถานเก่าๆ และจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ดีเพื่อนำรายได้เข้าสู่ชุมชน
- ควรเพิ่มกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ปลูกฝังให้เห็นถึงความสำคัญของวัฒนธรรมและธรรมชาติ
- เน้นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ค่อยเป็นค่อยไป และอนุรักษ์ด้วย

ภาคเอกชน

- ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวไปยังจังหวัดอื่นๆ ให้มากขึ้นเพื่อจะได้มีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
- ควรเพิ่มกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันมีจำนวนนักท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย
- ควรมีการสนับสนุนด้านงบประมาณจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพิ่มขึ้นเพื่อนำมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภายในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น
- ควรสนับสนุนให้มีการผลิตสินค้าของที่ระลึกจำหน่ายให้นักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน
- ควรมีการปรับปรุงเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ควรปรับปรุงดูแลเรื่องความสะดวกสบายห้องสุขา ไฟฟ้า และประปา ในแหล่งท่องเที่ยว
- ควรปรับปรุงสถานที่จอดรถโดยการเพิ่มที่จอดรถให้มากขึ้น

ภาคประชาชน

- ควรมีการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติให้มากขึ้น เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวและจะได้มีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
- ภาครัฐควรมีการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวและประชาชนทราบเกี่ยวกับเทศกาล วัฒนธรรมและประเพณี ที่น่าสนใจในแต่ละฤดูกาลเพื่อให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม
- เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน
- ควรจัดหาสถานที่ท่องเที่ยวที่คนส่วนมากยังไม่รู้จักแต่มีประเพณีที่ดึงดูดล่อริมทางแม่น้ำ จัดหาและบำรุงโบราณสถานเก่าๆ และจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ดีเพื่อนำรายได้เข้าสู่ชุมชน
- ควรให้ความรู้กับเยาวชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับประเพณีในท้องถิ่นเพื่อการสืบสานวัฒนธรรมที่ดีๆ สืบต่อไป
- ควรมีการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ควรมีการอบรมชุมชนในเรื่องการแก้ไขปัญหาด้านการกำจัดขยะ การรักษาความสะอาดไม่ควรทิ้งขยะลงในแหล่งน้ำ

นักท่องเที่ยว

- ควรมีเจ้าหน้าที่เฉพาะการให้ความรู้ ความเข้าใจในการอนุรักษ์โบราณสถาน การเข้มงวดในเรื่องมารยาท การแต่งกาย และการเคารพสถานที่ ให้นักท่องเที่ยวทราบมากขึ้น เนื่องจากบางสถานที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ควรเคารพ
- ควรจัดให้มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยว
- ควรมีเอกสารแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเส้นทางและแผนผังต่างๆ บริเวณโบราณสถานให้มากขึ้น
- ควรมีการปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวให้ร่วมมือกันรักษาสภาพแวดล้อม
- ควรมีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำให้ความรู้ในแต่ละสถานที่เพื่อให้ประชาชนผู้มาท่องเที่ยวได้รับรู้ในความเป็นอยู่และวิถีชีวิตรวมถึงประเพณีความเป็นมาของสถานที่ต่างๆ
- ควรมีการปรับปรุงร้านอาหารในเรื่องคุณภาพ ความสะอาดและราคาอาหารที่เหมาะสมภายในชุมชน
- ควรมีระบบการจัดการเกี่ยวกับการรักษาสภาพแวดล้อม เช่น การกำจัดขยะ
- ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ควรร่วมมือกันในการวางแผนจัดการการท่องเที่ยว

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐในจังหวัดปทุมธานีรวม 10 ท่าน เป็น เพศหญิง 2 คน เพศชาย 8 คน มีช่วงอายุระหว่าง 34 – 60 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป มีตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่และผู้บริหารที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว สรุปความคิดเห็นตามประเด็นการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

4.1 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ

สรุปได้ว่า

- ด้านงบประมาณ

หน่วยงานภาครัฐ ได้เข้ามามีบทบาทโดยการจัดงานประเพณีที่เป็นการอนุรักษ์วัฒนธรรมชาวมอญ โดยร่วมสนับสนุนด้านงบประมาณ และจัดโครงการต่างๆ

- ด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมชาวมอญ

หน่วยงานภาครัฐ ได้สนับสนุนกิจกรรมที่เป็นการอนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนาวัฒนธรรมชาวมอญที่เป็นภาวะเสี่ยงต่อการสูญหาย ตลอดจนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ร่วมมือกับชุมชนชาวมอญที่เกี่ยวข้อง เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ได้แก่ งานประเพณีแห่ธงสังฆะตชาบในวันสงกรานต์ งานประเพณีการละเล่นและบูรณะโบราณสถาน เพื่อให้วิถีชีวิตแบบมอญให้กลับมาอีกครั้ง

4.2 ผลการดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ

สรุปได้ว่า

- ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงาน

พบว่าประชาชนทั้งชาวไทย และชาวมอญมาร่วมงาน ทำให้เศรษฐกิจดีขึ้นมีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวกันมากขึ้น แต่สิ่งที่ได้มากกว่าคือความภาคภูมิใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมความเป็นคนมอญในชุมชนที่เกิดขึ้น ซึ่งแตกต่างกับเมื่อสมัย 10 ปีก่อน ที่เกิดการแบ่งแยกเป็นกลุ่มเป็นพวกต่างๆ เช่น พวกลาว พวกมอญ ไม่สามัคคีกัน แต่มาสมัยนี้ ทุกคนร่วมมือร่วมใจในการอนุรักษ์ พัฒนาวิถีการดำรงชีวิต วัฒนธรรม ความเป็นชาติกำเนิดของตนเอง

- ปัญหาและอุปสรรค

ขาดการสนับสนุนงบประมาณ และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ดีพอ และไม่คอยได้ให้ความสำคัญในเชิงอัตลักษณ์ ที่สำคัญคือความต่อเนื่องของโครงการ เนื่องจากการเปลี่ยนรัฐบาล การเปลี่ยนชุดการทำงานในภาครัฐบาล

4.3 โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน

สรุปได้ว่า

- โครงการที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน ได้แก่ โครงการอนุรักษ์และส่งเสริมงานประเพณี ซึ่งประกอบด้วยโครงการย่อยต่างๆ ได้แก่

1. โครงการงานประเพณีสงกรานต์ (แห่ทางหงส์ธงตะขาบ)
2. โครงการตักบาตรพระร้อย
3. โครงการศูนย์ศึกษาวัฒนธรรมพื้นบ้านจังหวัดปทุมธานีเฉลิมพระเกียรติ
4. โครงการห้องสมุดเรือ
5. โครงการพิพิธภัณฑ์ศูนย์ประวัติศาสตร์มอญ
6. โครงการบูรณะ และ รื้อฟื้นประเพณีวัฒนธรรมมอญ

4.4 แนวโน้ม และความเหมาะสมของโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในปัจจุบัน

สรุปได้ว่า

- โครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีความเหมาะสม ได้แก่

งานประเพณีสงกรานต์ โดยได้จัดทำกิจกรรมถนนข้าวแช่ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกฝ่าย โครงการที่ทำอยู่ก็เป็นการดำเนินงานและมีแผนการท่องเที่ยวแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเน้น การท่องเที่ยว ประเพณี วัฒนธรรม และโบราณสถาน

- ปัญหาของโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

รูปแบบยังไม่เป็นที่ชัดเจน มีการท่องเที่ยวที่แสวงหารายได้มากกว่าการอนุรักษ์และการฟื้นฟูประเพณี

4.5 ปัญหา อุปสรรค และช่องว่างจากการดำเนินงานการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

สรุปได้ว่า

- ไม่มีปัญหาและอุปสรรค เนื่องจากในการดำเนินกิจกรรมได้เชิญชุมชนต่างๆ ในเขตเทศบาล 25 ชุมชน มามีส่วนร่วมในโครงการและร่วมงาน

4.6 ในอนาคตควรมีโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบใด แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี

สรุปได้ว่า

- โครงการที่ควรส่งเสริมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี

1. การท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ ใกล้ชิดธรรมชาติให้มากที่สุด ชาวบ้านมีรายได้โดยตรง และเป็นการอนุรักษ์ธรรมชาติให้อยู่ในสภาพเดิมตามธรรมชาติ นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ และวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวมอญ ได้รับประทานอาหารพื้นบ้านมอญ ได้แต่งกายพื้นบ้านชาวมอญ ให้มีการฟื้นฟูการละเล่น โบราณวัตถุ ศิลปะ

2. การท่องเที่ยวทางน้ำ สามารถเชื่อมโยงจาก จังหวัดอยุธยา ปทุมธานี และ นนทบุรี จังหวัดปทุมธานีและชุมชน มีวัดและวิถีชีวิตที่น่าดูชมและน่าสนใจอยู่ มีเอกลักษณ์ โดยการจัดกิจกรรมไหว้พระเก้าวัด การกินก๋วยเตี๋ยวเรือ และการให้อาหารปลา

- ข้อเสนอแนะ

1. ควรต้องลงทุนสร้างแหล่งท่องเที่ยว และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชน ให้ชุมชนเกิดความผูกพัน และมีความกลมกลืนกับวิถีชีวิต ให้มีการจัดการแบบค่อยเป็นค่อยไป เพื่อไม่เป็นการทำลายโบราณสถาน และป้องกันความเสียหายไม่เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม

2. ภาครัฐควรจัดงบประมาณสนับสนุนอนุรักษ์ธรรมชาติ วัฒนธรรมพื้นบ้าน มีการบูรณาการแบบองค์รวม ต้องวางแผนแม่บทให้ชัดเจน เน้นความยั่งยืน ต่อเนื่อง ค่อยเป็นค่อยไป

3. ภาคเอกชน ควรมีการประชาสัมพันธ์ สนับสนุนการพัฒนาและอนุรักษ์ระบบนิเวศวิทยา ร่วมมือในการลงทุน และเป็นตัวยื่นให้กับภาครัฐ เนื่องจากภาครัฐมีข้อจำกัด เรื่อง การเปลี่ยนสายงาน การสลับงาน ทำให้ไม่เกิดความต่อเนื่อง ฉะนั้นเอกชนและท้องถิ่นต้องเป็นตัวยื่นให้งานดำเนินอย่างต่อเนื่อง

4. ชุมชนควรสร้างความตระหนักในเรื่องระบบนิเวศวิทยา รักษาธรรมชาติและประเพณีให้คงอยู่ อยากให้ชุมชนมีบทบาททางด้านความเป็นเจ้าของ และควรมีส่วนร่วมที่สำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่เป็นเยื่อบางๆ ที่ทำให้คนไทยสามัคคี

4.7 ผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคต

สรุปได้ว่า

ผลที่ได้รับจากโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคต จะได้รับประโยชน์มากในเรื่องการอนุรักษ์และประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เมื่อมีนักท่องเที่ยวเศรษฐกิจในชุมชนก็จะดี เป็นการเพิ่มรายได้ให้ชาวบ้าน

4.8 แนวทาง และความเป็นไปได้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวทางด้านศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต สถาปัตยกรรม ฯลฯ ของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี

สรุปได้ว่า

โดยการจัดการท่องเที่ยวทางด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นงานประจำปี เช่น งานอาหารพื้นบ้านมอญ ปทุมธานี นิทรรศการวัฒนธรรมพื้นบ้านมอญ งานถนนวัฒนธรรมชาวมอญ งานกีฬาพื้นบ้านมอญ เพราะว่าวิถีชีวิตแบบมอญยังมีอยู่พอเพียง สำหรับการท่องเที่ยว

ตอนที่ 5 แนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

จากการผลการศึกษาทั้งหมด ได้แก่ แบบสำรวจทรัพยากรท่องเที่ยว แบบสัมภาษณ์ภาครัฐและแบบสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว เอกชน และชุมชน ผู้วิจัยได้นำมาประมวลผลเพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชนมอญในจังหวัดปทุมธานี ดังนี้

1. ด้านการพัฒนาพื้นที่

1.1 ควรมีการป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจนและต่อเนื่อง เพื่อความสะดวกกับการเดินทาง เนื่องจากเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ บางแห่งเป็นเส้นทางที่อยู่ค่อนข้างอยู่ไกลและซับซ้อนกับการเดินทาง บางแห่งไม่มีป้ายบอกทางหรือบางแห่งป้ายขาดความต่อเนื่อง ทำให้เกิดหลงทางและหาแหล่งท่องเที่ยวไม่พบ

1.2 ควรมีการควบคุมและดูแลการใช้พื้นที่ของคนในชุมชน เนื่องจากคนในชุมชนมีการบุกรุกพื้นที่วัดเพื่อใช้เป็นที่พักอาศัยหรือทำมาค้าขาย โดยทำให้เกิดความไม่สวยงามและทำให้แหล่งท่องเที่ยวขาดมนต์ขลัง

1.3 ควรมีการดูแลถนนหนทางและผิวจราจรให้อยู่ในสภาพดีตลอดเวลา ไม่ให้เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางและจราจร ถนนบางแห่งค่อนข้างขรุขระและยังเป็นถนนลูกรัง ทำให้ไม่สะดวกในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ

1.4 ควรมีการดูแลและจัดการภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยววัดให้มีความสะอาด สวยงามตลอดเวลา เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวน่าสนใจและเป็นที่น่าเคารพ วัดบางแห่งมีขยะจำนวนมาก บางแห่งปล่อยให้หญ้าขึ้นสูง บดบังทางเข้าวัด ทำให้เกิดความไม่สะดวกและสวยงามกับวัด

2. ด้านการพัฒนากิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้

2.1 ควรมีการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวได้ศึกษาหาความรู้และอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว

2.2 ควรมีหน่วยงานเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวเนื่องจากคนในชุมชนมีความรู้เรื่องการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน้อย ทำให้ขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว

2.3 มีการจัดโปรแกรมท่องเที่ยว ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น เช่น กิจกรรมการดูนกในวัด การล่องเรือเที่ยววัด หรือกิจกรรมท่องเที่ยวที่เน้นให้นักท่องเที่ยวพักแบบธรรมชาติ เช่น โฮมสเตย์ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวมีความเข้าใจและสามารถดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้คงอยู่ต่อไป

2.4 ควรมีการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ของคนในชุมชนและนักท่องเที่ยวที่ได้มาเที่ยววัด และสถานที่แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ควรมีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ที่จะเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวนั้น ๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทราบถึงระเบียบและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ในการเข้าชมและ ยังสามารถสอบถามข้อมูลได้จากเจ้าหน้าที่ที่ดูแลแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ได้ทันที

2.5 ควรเพิ่มการจัดนิทรรศการหมุนเวียนให้มากขึ้นและประชาสัมพันธ์ให้คนสนใจ ระบุวันเวลาในการหมุนเวียนล่วงหน้าให้ทราบ

3. การจัดการด้านการท่องเที่ยว

3.1 หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว เนื่องจากการท่องเที่ยววัดในจังหวัดปทุมธานี มีการประชาสัมพันธ์น้อยและผู้ที่มาเดินทางมาเที่ยวส่วนใหญ่เป็นคนในชุมชนเท่านั้น

3.2 ควรมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของภาครัฐกระจายตามจุดต่าง ๆ เนื่องจากศูนย์บริการท่องเที่ยวในจังหวัดมีแห่งเดียว ทำให้นักท่องเที่ยวไม่ได้รับความสะดวกในการติดต่อหรือสอบถามข้อมูล

3.3 ควรมีการบริการรถสาธารณะให้พอเพียงกับความต้องการ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง มีความซับซ้อนในการเดินทางและไม่มีรถโดยสารเข้าถึง ทำให้เดินทางลำบากและไม่ได้รับความสะดวก ทำให้นักท่องเที่ยวบางแห่ง มีผู้เดินทางไปท่องเที่ยวน้อยมาก

4. การจัดการด้านอนุรักษ์ และจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

4.1 ส่งเสริมการแต่งกายสุภาพ เรียบร้อยในการไปเที่ยววัด เพื่อแสดงในการเคารพสถานที่ ไม่ทำให้สิ่งทีลบลู่ศาสนาหรือประเพณี

4.2 เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เพื่อให้คนไทยเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย หวงแหนและรักษาความเป็นโบราณสถานที่สำคัญของชาติ

4.3 เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการเป็นมัคคุเทศก์อาสาพาเที่ยวชมท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้แก่ท้องถิ่น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยขอสรุปผลการศึกษา ดังนี้

- ความมุ่งหมายของการวิจัย
- ความสำคัญของการวิจัย
- ขอบเขตการวิจัย
- วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า
- สรุปผลการวิจัย
- อภิปรายผล
- ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเสนอแนะแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี

ความสำคัญของการวิจัย

เมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานีแล้ว จะได้นำเสนอข้อมูลดังกล่าวแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ตลอดจนเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

การเก็บรวบรวมข้อมูลในเขตพื้นที่อยู่อาศัยของชาวมอญ ซึ่งอาศัยอยู่เฉพาะในอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 4 กลุ่ม คือ

1. ภาครัฐ เป็นกลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานภาครัฐของจังหวัดปทุมธานี และอำเภอที่เป็นพื้นที่ศึกษา โดยหน่วยงานราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นของจังหวัดปทุมธานี มีเจ้าหน้าที่ข้าราชการ พนักงานรัฐ และลูกจ้างประจำ รวม 8,901 คน

2. ภาคเอกชน ในจังหวัดปทุมธานี และอำเภอที่เป็นพื้นที่ศึกษา มีผู้ประกอบการด้านบริการการท่องเที่ยวเอกชน (บริษัททัวร์) จำนวน 17 แห่ง และมีผู้ประกอบการด้านโรงแรมและที่พัก จำนวน 14 แห่ง รวมถึงกลุ่มผู้ประกอบการธุรกิจด้านการบริการท่องเที่ยวในอำเภอที่เป็นพื้นที่ศึกษา จำนวน 31 แห่ง

3. ประชาชนเชื้อสายมอญและคนไทยที่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี จำนวน 154,412 คน และ 48,927 คน ตามลำดับ รวมเท่ากับ 203,339 คน

4. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานีมีจำนวนเท่ากับ 868,449 คน ในปี พ.ศ. 2549

สรุปได้ว่าประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ประชากรจากหน่วยงานภาครัฐ 8,901 คน ภาคเอกชน 31 แห่ง ประชาชน 203,339 คน และนักท่องเที่ยว 868,449 คน รวมเป็นประชากรเท่ากับ 1,080,720 หน่วย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้จากสูตรของ ทาโร ยามาเน (Yamane. 1967: 580-581) คำนวณหาขนาดของตัวอย่างที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ความคลาดเคลื่อนที่ระดับ 5% จากการคำนวณ พบว่าได้ขนาดของตัวอย่างเท่ากับ 399.89 หน่วย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 416 หน่วย เมื่อเปรียบเทียบกับสัดส่วนของจำนวนประชากรสามารถสรุปขนาดของตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่างได้ดังต่อไปนี้

1. ภาครัฐ ผู้วิจัยได้ขนาดของตัวอย่างเท่ากับ 2.847 คน หรือ 3 คน ผู้วิจัยจึงเลือกสำรวจการเก็บข้อมูลเพิ่มอีก 7 คน รวมเป็น 10 คน เพื่อให้ได้ขนาดของตัวอย่างที่เหมาะสม โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) โดยคัดเลือกระดับผู้บริหาร รองผู้บริหาร หรือผู้ช่วยผู้บริหาร ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ และอยู่ในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผนยุทธศาสตร์จังหวัด แผนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

2. ภาคเอกชน ผู้วิจัยได้ขนาดของตัวอย่างเท่ากับ 0.009 หรือ 1 คน ผู้วิจัยจึงเลือกสำรวจการเก็บข้อมูลเพิ่มอีก 9 คนรวมเป็น 10 คน ประกอบด้วยผู้ประกอบการด้านการบริการการท่องเที่ยวเอกชน (บริษัททัวร์) 5 คน และมีผู้ประกอบการด้านโรงแรมและที่พัก 5 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จากรายชื่อผู้ประกอบการด้านการบริการการท่องเที่ยวเอกชน (บริษัททัวร์) และผู้ประกอบการด้านโรงแรมและที่พัก เพื่อสอบถามระดับผู้บริหาร รองผู้บริหาร หรือผู้ช่วยผู้บริหาร ซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญ และอยู่ในธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

3. ประชาชนในจังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ตัวอย่างแต่ละอำเภอโดยสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience sampling) กำหนดขนาดของตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในทั้งสองอำเภอ โดยผู้วิจัยได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 75.26 คน หรือ 75 คน แบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างในอำเภอเมืองจำนวน 57 คน และอำเภอสามโคก จำนวน 18 คน

4. นักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของอำเภอเมืองและอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี ผู้วิจัยได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 321.35 คน หรือ 321 คน โดยสุ่มตัวอย่างแบบตามสะดวก (Convenience sampling)

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรื่อง การศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี มีเป้าหมายเพื่อทำการศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อเสนอแนะแนวการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี โดยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. **รายการตรวจสอบทรัพยากร (Resource audit)** โดยอ้างอิงการตรวจสอบทรัพยากรของสถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (2545) ซึ่งมีการพัฒนารายการตรวจสอบทรัพยากรเพื่อใช้ในการตรวจสอบลักษณะของทรัพยากรด้านต่างๆ เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพ หลังจากนั้นจะนำผลการตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยวที่ได้ไปพัฒนาในการทำแบบสอบถามต่อไป โดยมีขั้นตอนดังนี้ คือ

1.1 การตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว ได้แก่ ตรวจสอบประเภทของทรัพยากร และชนิดของทรัพยากร แบ่งเป็นด้านทรัพยากรวัฒนธรรม ด้านทรัพยากรเหตุการณ์สำคัญ ด้านทรัพยากรกิจกรรม และเก็บข้อมูลด้านบริการการต้อนรับ การเก็บข้อมูลแผนที่ทรัพยากรท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยว รายการทรัพยากรบริการด้านที่พักแรม และด้านอาหาร

1.2 ขั้นตอนมาทำการประเมินทรัพยากรในรายการดังต่อไปนี้ คือ คุณภาพทรัพยากร ความโดดเด่นของทรัพยากร อำนาจในการดึงดูดนักท่องเที่ยว และฐานข้อมูลของทรัพยากรท่องเที่ยว โดยจัดลำดับความสำคัญของทรัพยากรการท่องเที่ยว

1.3 การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) โดยค้นคว้าจากข้อมูลเอกสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.4 การศึกษาข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) โดยลงพื้นที่ศึกษาในอำเภอเมือง และอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี เพื่อรวบรวมข้อมูลต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ในการสร้างเครื่องมือให้ตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนด

2. เครื่องมือเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณมีวัตถุประสงค์เพื่อสอบถามความคิดเห็นและแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ชุด และแบบสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ 1 ชุด ดังนี้

2.1 แบบสอบถามชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของหน่วยงานภาคเอกชนหรือผู้ประกอบการ และประชาชน (ชุมชน) เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบ่งออกเป็น 4 ตอน

2.2 แบบสอบถามชุดที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับแผนยุทธศาสตร์ และแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดปทุมธานี ซึ่งแบ่งออกเป็น 7 ตอน

2.3 แบบสัมภาษณ์หน่วยงานภาครัฐ เป็นแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีทั้งหมด 9 คำถาม

3. นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เสนอให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามนั้น

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชากรที่มีคุณลักษณะคล้ายกัน จำนวน 30 ราย จากกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำมาหาความเชื่อมั่น ได้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อัลฟา เท่ากับ 0.96

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้วางแผนเพื่อดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานจากเอกสาร สัมภาษณ์ สังเกต และลงพื้นที่ ควบคู่กับการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามความมุ่งหมายของการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยจัดทำเค้าโครงการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ไปให้ประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโท และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้ตรวจสอบ จากนั้นจะนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น จำนวน 30 คน เพื่อความเชื่อมั่นของแบบ- สอบถาม และปรับปรุง แก้ไขแบบสอบถามจนกระทั่งได้ค่าความเชื่อมั่นตามต้องการ

2. ผู้วิจัยขอหนังสือราชการจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ไปยังหน่วยงานภาครัฐผู้ประกอบการภาคเอกชน ในจังหวัดปทุมธานี และอำเภอที่เป็นพื้นที่ศึกษา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสำรวจทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม
4. เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามให้แก่ผู้บริหาร และผู้ประกอบการภาคเอกชน
5. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามให้แก่ประชาชน ในอำเภอเมือง และอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี และกับนักท่องเที่ยว ตามจุดเดินทางเข้าออก จุดพักผ่อน จุดจำหน่ายใช้สอย จุดท่องเที่ยวของอำเภอเมือง และอำเภอสามโคก จังหวัดปทุมธานี
6. เก็บรวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานภาครัฐ ด้วยการนัดวันเวลาเพื่อขอสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและแนวทางส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กับหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี

การจัดกระทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือแต่ละชนิดที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากภาคสนามนำมาวิเคราะห์และประมวลผลดังนี้

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ไดมารวบรวม ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
2. ลงรหัสแล้วนำข้อมูลมาบันทึกลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ เพื่อประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
 - 3.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่
 - 3.1.1 การหาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลต่างๆ
 - 3.1.2 การหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Means) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลด้าน
 - 3.1.3 การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) เพื่อใช้แปลความหมายของข้อมูลด้านต่างๆ
 - 3.2 สถิติสำหรับการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

สรุปผลการวิจัย

1. สรุปผลการสำรวจพื้นที่วิจัยและตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว
2. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม
3. สรุปการสรุปข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่าง
4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

5. สรุปแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

1. สรุปผลการสำรวจพื้นที่วิจัยและตรวจสอบทรัพยากรการท่องเที่ยว

1.1 ทรัพยากรวัฒนธรรม

จังหวัดปทุมธานีเป็นจังหวัดที่มีทรัพยากรวัฒนธรรมชุมชนชาวมอญที่มีศักยภาพสูง มีความโดดเด่นทั้งเรื่องวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของคนมอญในจังหวัดปทุมธานี เนื่องจากมีวัดมอญจำนวนมากและแต่ละวัดมีความโดดเด่นในความสวยงามและความสำคัญ มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานทำให้เกิดโบราณสถานและโบราณวัตถุมากมาย ปัญหาที่เกิดขึ้น คือ ขาดการดูแลและจัดการ ตลอดจนขาดการสื่อความหมายที่ถูกต้อง อีกทั้งขาดการบำรุงรักษาให้บริการที่มีคุณภาพแก่นักท่องเที่ยว เนื่องจากบางวัดไม่เน้นการท่องเที่ยวแต่เน้นคุณค่าทางจิตใจมากกว่า

1.2 ทรัพยากรด้านประเพณี วิถีชีวิต และเทศกาล

ประเพณีและเทศกาลของชุมชนมอญจังหวัดปทุมธานีที่สำคัญ คืองานสงกรานต์ของชุมชนมอญ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้จำนวนหนึ่ง แต่ยังไม่แพร่หลายเหมือนชุมชนมอญพระประแดง อุตสาหกรรมความเป็นชุมชนชาวมอญจังหวัดปทุมธานียังไม่โดดเด่นเท่ากับชุมชนมอญพระประแดง ที่มีความชัดเจนมากกว่า วิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบมอญจังหวัดปทุมธานีไม่ค่อยเด่นชัดเท่ากับมอญเกาะเกร็ด ที่มีวิถีชีวิตที่แสดงความเป็นมอญที่ชัดเจนกว่า เช่น บ้านทรงมอญ อาหารเครื่องปั้นดินเผา ที่ขึ้นชื่อของเกาะเกร็ด ปัญหาหลักคือ ความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนชาวมอญ ยังไม่โดดเด่นมากพอที่จะดึงดูดการท่องเที่ยว และขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ดีทำให้การท่องเที่ยวในเรื่องเทศกาลงานประเพณีมอญยังไม่เป็นที่รู้จักมากพอ

1.3 ทรัพยากรด้านกิจกรรม

จังหวัดปทุมธานีมีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่าน กิจกรรมส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมทางน้ำ มีตลาดริมน้ำ การล่องเรือเที่ยววัด และมีกรรให้อาหารปลาริมน้ำถือเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจ นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมล่องเรือไหว้พระแก้ววัดและดูนกปากห่างที่วัดไผ่ล้อมถือเป็นกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจ ปัญหาคือ กิจกรรมยังไม่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวมากนัก นักท่องเที่ยวที่สนใจจริงๆ ก็เป็นเฉพาะกลุ่มที่เน้นการท่องเที่ยวไหว้พระ เน้นการท่องเที่ยวดูนกเท่านั้น และยังขาดการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวที่ดี ทำให้การท่องเที่ยวในเรื่องของกิจกรรมยังไม่เป็นที่รู้จักและแพร่หลายพอ

1.4 ทรัพยากรด้านการบริการ

ในด้านที่พัก ในจังหวัดปทุมธานีมีโรงแรม รีสอร์ทจำนวนน้อย แต่พอเพียงกับนักท่องเที่ยว โรงแรมในจังหวัดปทุมธานีเหมาะสำหรับผู้นิยมการเล่นกอล์ฟ ส่วนนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวชมวัฒนธรรมสามารถเดินทางไปกลับได้ โดยไม่ต้องค้างแรม เนื่องจากเป็นจังหวัดที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวนิยมไปเช้าเย็นกลับ แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มีศูนย์ให้ข้อมูล

กลางสำหรับนักท่องเที่ยว และติดต่อประสานงานกับหน่วยอื่นๆ เพื่อความสะดวกและมีประสิทธิภาพ ตลอดจนงบประมาณในการปรับปรุงป้ายบอกทาง สื่อต่างๆ ในด้านการท่องเที่ยว ในด้านการคมนาคม ก็ยังมีปัญหาในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง ป้ายบอกทางไม่ชัดเจน ถนนควรได้รับการปรับปรุง ซ่อมแซมเนื่องจากขรุขระและมีหลุมจำนวนมาก

2. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว

ผลการวิเคราะห์จากแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 406 คน เป็นภาคเอกชน จำนวน 10 คน ภาคประชาชน จำนวน 75 คน และนักท่องเที่ยว จำนวน 321 คน พบว่า

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน สรุปผลได้ว่า กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนส่วนใหญ่เป็นหญิง โดยมีอายุระหว่าง 25 – 34 ปี ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี ที่อยู่ปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังคงอาศัยอยู่ในอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก กลุ่มตัวอย่างภาคเอกชนส่วนใหญ่จะเป็นผู้ประกอบการด้านบริการที่พักและผู้ประกอบการด้านบริการนำเที่ยว มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,001 – 45,000 บาท

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างภาคประชาชน สรุปผลได้ว่า กลุ่มตัวอย่างภาคประชาชนส่วนใหญ่เป็นหญิง โดยมีอายุระหว่าง 25 – 34 ปี ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในอำเภอเมืองและอำเภอสสามโคก จังหวัดปทุมธานี ที่อยู่ปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในอำเภอเมืองจังหวัดปทุมธานี ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพนักงานบริษัท รองลงมาเป็นนักเรียน/นักศึกษา มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 30,000 บาท

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว สรุปผลได้ว่า กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นหญิง โดยมีอายุระหว่าง 25 – 34 ปี มีสถานภาพโสด ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นพนักงานบริษัท รองลงมา เป็นนักเรียน/นักศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี สำหรับรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 – 15,000 บาท ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนามาจากกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมชุมชนชาวมอญในจังหวัดปทุมธานี ทั้งด้านทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว และด้านกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญ ของกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม พบว่า

ทิศทางการพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม พบว่า ควรพัฒนาการสืบสานวัฒนธรรม ประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง เป็นอันดับ 1 รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรพัฒนาและอนุรักษ์ความ

งดงามทางศิลปวัฒนธรรมที่สร้างความประทับใจต่อผู้ที่พบเห็น และอันดับ 3 คือ ควรพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด

ทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญ พบว่า ควรพัฒนาการจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว เป็นอันดับ 1 มีค่าระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวให้มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักอาศัย มีค่าระดับความคิดเห็นระดับมาก และอันดับ 3 คือ ควรมีการจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว มีค่าระดับความคิดเห็นมาก

ทิศทางการพัฒนาจัดการ ด้านกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญ พบว่า ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน เป็นอันดับ 1 มีค่าระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน มีค่าระดับความคิดเห็นมากที่สุด และอันดับ 3 คือ ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีค่าระดับความคิดเห็นมาก

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี ของกลุ่มตัวอย่างภาคเอกชน ภาคประชาชน และนักท่องเที่ยว ดังนี้

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค พบว่า ควรจะมีการปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดให้เชื่อมโยงถึงกัน เป็นอันดับ 1 มีค่าระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรจัดการด้านการบริการและจัดหาสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่ได้รับบริการที่คุ้มค่ากับการมาท่องเที่ยว มีระดับความคิดเห็นมาก และอันดับ 3 คือ ควรเร่งพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ประปาในแหล่งท่องเที่ยว มีค่าระดับความคิดเห็นมาก

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน เป็นอันดับ 1 รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน และอันดับ 3 คือ ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม ร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน เป็นอันดับ 1 และอันดับ 2 คือ ควรมีการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศ โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ภาครัฐควรมีบทบาทในพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดปทุมธานี พบว่า ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว เป็นอันดับ 1 มีค่าระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรมีบทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีค่าระดับความคิดเห็นมากที่สุด และอันดับ 3 คือ ควรมีบทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค มีค่าระดับความคิดเห็นมากที่สุด

ภาคเอกชนควรมีบทบาทในพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดปทุมธานี พบว่า ภาคเอกชนควรมีบทบาทร่วมทำตลาดและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ บริการท่องเที่ยว เป็นอันดับ 1 และอันดับ 2 คือ ควรมีบทบาทการลงทุนด้านสาธารณูปโภค โดยมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จังหวัดปทุมธานี พบว่า ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการการท่องเที่ยว เป็นอันดับ 1 มีค่าระดับความคิดเห็นมากที่สุด รองลงมาอันดับ 2 คือ ควรมีบทบาทในการดูแลทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น มีค่าระดับความคิดเห็นมากที่สุด และอันดับ 3 คือ ควรมีบทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมินผลการพัฒนา และควรมีบทบาทการเป็นเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวได้รับการกระจายรายได้ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นมากที่สุดเท่ากัน

ตอนที่ 4 พฤติกรรมการท่องเที่ยวของกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว

มีจำนวนนักท่องเที่ยวส่วนมากเคยเดินทางมาจังหวัดปทุมธานี มากกว่าการไม่เคยเดินทางมาจังหวัดปทุมธานี และการเดินทางมาจังหวัดปทุมธานีครั้งนี้เป็นครั้งที่ 3 เป็นอันดับ 1 รองลงมาอันดับ 2 เป็นการเดินทางครั้งที่ 2

กลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จัดการเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานีเองมากเป็นอันดับ 1 และให้บริษัทนำเที่ยวจัดการเดินทาง เป็นอันดับ 2

พาหนะในการเดินทาง โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนบุคคล เป็นอันดับ 1 เดินทางด้วยรถประจำทาง เป็นอันดับ 2 และเดินทางด้วยรถนำเที่ยว เป็นอันดับ 3

การพักค้างคืนที่จังหวัดปทุมธานี ส่วนใหญ่นักท่องเที่ยวไม่นิยมพักค้างคืนที่จังหวัดปทุมธานี มากกว่าพักค้างคืน

ประเภทสถานที่พัก พบว่า นักท่องเที่ยวที่พักค้างคืนส่วนใหญ่นิยมพักค้างคืนที่บ้านพักรับรอง เป็นอันดับ 1 พักที่วัด/โรงเรียน และพักที่อื่นๆ อาทิ บ้านเพื่อน/ญาติ เป็นอันดับ 2 และพักที่โฮมสเตย์และบังกาโล/รีสอร์ท เป็นอันดับ 3

จำนวนระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวพักค้างคืนมากที่สุดคือ จำนวน 1 คืน รองลงมาอันดับ 2 คือ พักค้างคืนจำนวน 2 คืน และพักค้างคืนจำนวน 3 คืน เป็นอันดับ 3

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี โดยหาข้อมูลการท่องเที่ยวจากเพื่อน/ญาติ เป็นอันดับ 1 หาข้อมูลจากประสบการณ์ตนเอง เป็นอันดับ 2 และหาข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต เป็นอันดับ 3

ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งนี้ของนักท่องเที่ยว พบว่า มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวจำนวน 501 – 1,000 บาท เป็นอันดับ 1 มีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวต่ำกว่า 500 บาท เป็นอันดับ 2 และมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยว 1,001 – 1,500 บาท เป็นอันดับ 3

ตอนที่ 5 ทักษะคติเกี่ยวกับความต้องการการกลับมาท่องเที่ยว ความพึงพอใจ และแรงจูงใจ จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว สามารถสรุปผลได้ดังนี้

การเดินทางมาท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานีในครั้งนี้ ส่วนใหญ่เป็นไปตามที่หวังมากกว่าไม่ เป็นไปตามที่หวัง

การเดินทางกลับมาท่องเที่ยวที่จังหวัดปทุมธานี พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางกลับมาเที่ยวที่จังหวัดปทุมธานีอีกครั้ง

แรงจูงใจในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวมากที่สุด คือ การเดินทางสะดวกสบาย เป็นอันดับ 1 มีความเงียบสงบและเป็นส่วนตัว เป็นอันดับ 2 สนใจเทศกาล/งานประเพณีท้องถิ่น เป็นอันดับ 3 ระยะเวลาไม่ไกลจากบ้าน เป็นอันดับ 4 และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่ประทับใจ เป็นอันดับ 5

3. สรุปข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่าง

ภาครัฐ

ควรมีการบูรณาการการท่องเที่ยวแบบองค์รวม มีทิศทางเดียวกัน เพื่อการทำงานที่สะดวก และเป็นไปตามเป้าประสงค์เดียวกัน และงบประมาณที่ได้รับจะได้ใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด ควรมีการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้นโดยมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวให้แก่ทุกฝ่าย โดยเน้นเรื่องการอนุรักษ์ประเพณีวัฒนธรรมให้สืบต่อไป บำรุงโบราณสถานเก่าๆ และจัดเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ดีเพื่อนำรายได้เข้าสู่ชุมชน ควรเพิ่มกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบยั่งยืน ค่อยเป็นค่อยไป และอนุรักษ์ด้วย

ภาคเอกชน

ควรมีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวไปยังจังหวัดอื่นๆ ให้มากขึ้นเพื่อจะได้มีนักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง ควรเพิ่มกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้น เนื่องจากปัจจุบันมีจำนวนนักท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย สนับสนุนให้มีการผลิตสินค้าของที่ระลึกจำหน่ายให้นักท่องเที่ยวเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน ควรมีการปรับปรุงเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ควรปรับปรุงสถานที่จอดรถโดยการเพิ่มที่จอดรถให้มากขึ้น

ภาคประชาชน

ภาครัฐควรมีการสนับสนุนด้านการท่องเที่ยวให้มากขึ้น โดยมีการประชาสัมพันธ์ให้นักท่องเที่ยวและประชาชนทราบเกี่ยวกับเทศกาล วัฒนธรรมและประเพณี ที่น่าสนใจในแต่ละฤดูกาล เพื่อให้คนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในท้องถิ่นและสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ควรจัดหาสถานที่ท่องเที่ยวที่คนส่วนมากยังไม่รู้จักแต่มีประเพณีที่ดึงดูดลวดลายงามแม่น้ำ เพื่อนำรายได้เข้าสู่ชุมชน ให้ความรู้กับเยาวชนในท้องถิ่นเกี่ยวกับประเพณีในท้องถิ่นเพื่อการสืบสานวัฒนธรรมที่ดีๆ สืบต่อไป

นักท่องเที่ยว

ควรมีเจ้าหน้าที่เฉพาะการให้ความรู้ ความเข้าใจในการอนุรักษ์โบราณสถาน การชมมรดกในเรือมารยาท การแต่งกาย และการเคารพสถานที่ ให้นักท่องเที่ยวทราบมากขึ้น เนื่องจากบางสถานที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ควรเคารพ ให้มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจแก่นักท่องเที่ยว มีเอกสารแนะนำสถานที่ท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเส้นทางและแผนผังต่างๆ บริเวณโบราณสถานให้มากขึ้น ปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวให้ร่วมมือกันรักษาสภาพแวดล้อม ภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน ควรร่วมมือกันในการวางแผนจัดการการท่องเที่ยว

4. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์

หน่วยงานภาครัฐ ได้สนับสนุนกิจกรรมที่เป็นการอนุรักษ์ ส่งเสริม พัฒนาวัฒนธรรมชาวมอญที่เป็นภาวะเสี่ยงต่อการสูญหาย ตลอดจนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ร่วมมือกับชุมชนชาวมอญที่เกี่ยวข้อง เพื่ออนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น ได้แก่ งานประเพณีแห่หงส์ชิงตะขาบในวันสงกรานต์ งานประเพณีการละเล่น และบูรณะโบราณสถาน เพื่อให้วิถีชีวิตแบบมอญให้กลับมาอีกครั้ง

แนวโน้ม และความเหมาะสมของโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในปัจจุบัน งานประเพณีสงกรานต์ โดยได้จัดทำกิจกรรมถนนข้าวแช่ ได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากทุกฝ่าย โครงการที่ทำอยู่ก็เป็นการดำเนินงานและมีแผนการท่องเที่ยวแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเน้น การท่องเที่ยว ประเพณี วัฒนธรรม และโบราณสถาน

ในอนาคตควรมีโครงการพัฒนาการท่องเที่ยว ที่เหมาะสมในกาพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี การท่องเที่ยวในรูปแบบโฮมสเตย์ ชาวบ้านมีรายได้โดยตรง และเป็นการ

อนุรักษ์ธรรมชาติและให้อยู่ในสภาพเดิมตามธรรมชาติ นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้วิถีชีวิตความเป็นอยู่และวัฒนธรรมพื้นบ้านของชาวมอญ และการท่องเที่ยวทางน้ำ สามารถเชื่อมโยงจาก จังหวัดอยุธยา ปทุมธานี และ นนทบุรี จังหวัดปทุมธานีและชุมชน มีวัดและวิถีชีวิตที่น่าดูชมและน่าสนใจอยู่ มีเอกลักษณ์ โดยการจัดกิจกรรมไหว้พระแก้ววัด การกินก๋วยเตี๋ยวเรือ และการให้อาหารปลา

ข้อเสนอแนะ ควรต้องลงทุนสร้างแหล่งท่องเที่ยว และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวชุมชน ให้ชุมชนเกิดความผูกพัน และมีความกลมกลืนกับวิถีชีวิต ให้มีการจัดการแบบค่อยเป็นค่อยไป เพื่อไม่เป็นการทำลายโบราณสถาน และป้องกันความเบื่อไม่เห็นคุณค่าของวัฒนธรรม สนับสนุนอนุรักษ์ ธรรมชาติ การบูรณาการแบบองค์รวม ต้องวางแผนแม่บทให้ชัดเจนเน้นความยั่งยืนและค่อยเป็นค่อยไป ในส่วน ภาคเอกชน มีการร่วมมือในการลงทุน และเป็นตัวยื่นให้กับภาครัฐ เนื่องจากภาครัฐมีข้อจำกัด เรื่อง การเปลี่ยนสายงาน การสลับงาน ทำให้ไม่เกิดความต่อเนื่อง ฉะนั้นเอกชนและท้องถิ่น ต้องเป็นตัวยื่นให้งานดำเนินอย่างต่อเนื่อง ด้านชุมชนควรสร้างความตระหนักในเรื่องระบบนิเวศวิทยา รักษาธรรมชาติและประเพณีให้คงอยู่ อยากให้ชุมชนมีบทบาททางด้านความเป็นเจ้าของ และความร่วมมือ ร่วมกันที่สำคัญในการอนุรักษ์วัฒนธรรมที่เป็นเอื้อบางๆ ที่ทำให้คนไทยสามัคคี

5.สรุปแนวทางในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ด้านการพัฒนาพื้นที่

มีป้ายบอกแหล่งท่องเที่ยวให้ชัดเจนและต่อเนื่อง เพื่อความสะดวกกับการเดินทาง เนื่องจากเส้นทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ควรมีการควบคุมและดูแลการใช้พื้นที่ของคนในชุมชนและมีการดูแลถนนหนทางให้อยู่ในสภาพดีตลอดเวลา ควรมีการดูแลและจัดการภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยววัดให้มีความสวยงาม เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวน่าสนใจและเป็นที่น่าเคารพ

ด้านการพัฒนากิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้

ควรมีการจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวได้ศึกษาหาความรู้และอนุรักษ์ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยว มีหน่วยงานเข้าไปให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศกับคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว มีการจัดโปรแกรมท่องเที่ยว ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น ปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนและนักท่องเที่ยวมีความเข้าใจ และสามารถดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้คงอยู่ต่อไป

การจัดการด้านการท่องเที่ยว

หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ควรมีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวของภาครัฐกระจายตามจุดต่าง ๆ เนื่องจากศูนย์บริการท่องเที่ยวในจังหวัดมีแห่งเดียว ควรมีการบริการรถสาธารณะให้พอเพียงกับความต้องการ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งมีความซับซ้อนในการเดินทางและไม่มีรถโดยสารเข้าถึง ทำให้เดินทางลำบากและไม่ได้รับความสะดวก ทำให้แหล่งท่องเที่ยวบางแห่ง มีผู้เดินทางไปท่องเที่ยวน้อยมาก

การจัดการด้านอนุรักษ์ และจัดการด้านสิ่งแวดล้อม

ส่งเสริมการแต่งกายสุภาพ เรียบร้อยในการไปเที่ยววัด เพื่อแสดงในการเคารพสถานที่ ไม่ทำให้สิ่งทีลบลู่ศาสนาหรือประเพณี เพิ่มช่องทางการประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เพื่อให้คนไทยเห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทย หวงแหนและรักษาความเป็นโบราณสถานที่สำคัญของชาติ เปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการเป็นมัคคุเทศก์อาสาพาเที่ยวชมท้องถิ่นเพื่อสร้างรายได้แก่ท้องถิ่น

อภิปรายผล

การวิจัย เรื่อง การศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดปทุมธานี สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

การพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญ ผลการศึกษาพบว่า ควรพัฒนาการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง และควรพัฒนาอนุรักษ์ความงามทางศิลปวัฒนธรรมที่สร้างความประทับใจ ตลอดจนพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับศรัย ไทรชมพู (2548) ซึ่งศึกษาเรื่อง การพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนวิถีชีวิตวัฒนธรรมไทยและมอญ อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า ศักยภาพของทรัพยากรท่องเที่ยววัฒนธรรมไทยและมอญในพื้นที่ศึกษามีศักยภาพทั้งทางด้านศิลปะ วัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ตลอดจนสอดคล้องกับนิยามการท่องเที่ยวด้านวัฒนธรรม ของ พะยอม ธรรมบุตร (2548: 1) ที่กล่าวถึงคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมที่นักท่องเที่ยวสนใจว่า นักท่องเที่ยวจะสนใจวิถีชีวิต มรดกวัฒนธรรม ศิลปะ อุตสาหกรรม และกิจกรรมนันทนาการของชุมชนท้องถิ่น นักท่องเที่ยวจะเยี่ยมชมและศึกษาแหล่งประวัติศาสตร์ ศิลปะ มหกรรมและงานแสดงสินค้าหัตถกรรม พิพิธภัณฑท์ทุกประเภท ศิลปะการแสดงและทัศนศิลป์ ตลอดจนแหล่งมรดกต่างๆ ซึ่งนักท่องเที่ยวจะเข้าสัมผัสเพื่อแสวงหาประสบการณ์ด้านวัฒนธรรม จากพื้นที่ๆ เข้าไปท่องเที่ยว การเยี่ยมชมแหล่งศิลปะของชุมชนพื้นเมืองของท้องถิ่นตลอดจนมีส่วนร่วมในงานฉลองขนบธรรมเนียม พิธีกรรมของชนเผ่าพื้นเมือง การร่วมชมการจัดการแสดงฉากสำคัญในประวัติศาสตร์ ดังนั้น การพัฒนาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมในด้านการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี การพัฒนา อนุรักษ์ความงาม สร้างความประทับใจ และการถ่ายทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ จึงเป็นสิ่งที่เหมาะสมต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ในจังหวัดปทุมธานี

การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญ ผลการศึกษาพบว่า ควรพัฒนาการจัดการด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว กำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวให้มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักอาศัย และควรจัดการด้านการติดตามและการประเมินการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว

สอดคล้องกับศูนย์วิจัยป่าไม้ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ (2542) ได้ศึกษาแผนการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แบบชุมชนมีส่วนร่วม บริเวณเขานอจู้จี้ จังหวัดกระบี่ พบว่า การจัดการที่มีคุณภาพก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างปริมาณความต้องการ และความสามารถในการรองรับของพื้นที่เป็นหลัก เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างปริมาณนักท่องเที่ยว กับการรองรับของพื้นที่ ก่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม ตลอดจนสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของเฟนเนล (Fennell, 1999: 46) ที่กล่าวว่า การพัฒนาชุมชนเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่สำคัญมีวัตถุประสงค์เพื่อ ให้มีการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ได้รับการจัดการอย่างมีความรับผิดชอบ โดยคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับของพื้นที่ ให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยวเกี่ยวกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม ซึ่งก่อประโยชน์อย่างเหมาะสมกับชุมชน เสริมสร้างความเข้มแข็งและคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ชุมชน และเพื่อให้มีนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวยังชุมชนมากขึ้น ดังนั้น การพัฒนาการบริหารจัดการด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญ ด้านการรักษาสภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว โดยกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่การท่องเที่ยวให้มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการและพื้นที่อาศัย และด้านการติดตามประเมินผลการเปลี่ยนแปลงจากการท่องเที่ยว จึงเหมาะสมกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี

การพัฒนาจัดการด้านกิจกรรมท่องเที่ยวของชุมชนชาวมอญ ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน และมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ตลอดจนควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สอดคล้องกับพูนทรัพย์ สอนเมืองตุลาพันธ์ (2546) ได้ศึกษารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์และร้อยเอ็ดพบว่าคาดหวัง การท่องเที่ยวที่จัดโดยชุมชนจะช่วยอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมดั้งเดิมเอาไว้ ถ้าชุมชนจะจัดการท่องเที่ยวด้วยตัวเอง วัตถุประสงค์อันดับแรกที่ชุมชนต้องการคือ การสร้างรายได้และพัฒนาคุณภาพชีวิตของชุมชน อันดับที่สองคือ การอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรมประเพณีของท้องถิ่น ส่วนการเผยแพร่ของดีของชุมชนและการศึกษาร่วมกันของชุมชนเป้าหมายกับนักท่องเที่ยวเป็นวัตถุประสงค์อันดับรองลงมา

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทางด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค และด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการศึกษาพบว่า ด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค ควรมีการปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทางทางการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดให้เชื่อมโยงถึงกัน ควรจัดการด้านการบริการและจัดหาสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวมี

ความพึงพอใจที่ได้รับบริการที่คุ้มค่ากับการมาท่องเที่ยว และควรเร่งพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เช่น ไฟฟ้า ประปาในแหล่งท่องเที่ยว ในขณะที่ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัด และเอกชน ควรมีการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศ ทั้งนี้ ผลการศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทางด้านการคมนาคมและสาธารณูปโภค และด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก สอดคล้องกับ วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์ (2529: 40) ที่ได้เสนอว่า คุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวเป็นองค์ประกอบหลักในการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว นั้น นอกจากนี้กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ สภาพของเส้นทางลักษณะการเดินทางใช้วิธีใด ระยะทางจากตัวเมืองไปยังแหล่งท่องเที่ยว ที่พักแรม ร้านอาหาร เครื่องดื่ม สถานบริการต่างๆ ระบบไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ สถานรักษาพยาบาล การรักษาความปลอดภัย ยังเป็นปัจจัยหนึ่งในการพิจารณาศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ นุพผา วงษ์พันธุ์ทา (2544) ที่กล่าวว่า ความสะดวกในการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีความดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางมายังแหล่งท่องเที่ยว นั้นๆ อีกทั้งปัจจัยหลักของการท่องเที่ยว จะพิจารณาจากลักษณะของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายในการทำกิจกรรมเพื่อการท่องเที่ยว

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน และควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม ร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งนี้ ผลการศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สอดคล้องกับ ยูดดี นิรันดร์ตระกูล (2538: 53-55) ที่กล่าวถึงแนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสร้างจิตสำนึก (Awareness) และความเข้าใจ (Understanding) ของนักท่องเที่ยวในการทำคุณประโยชน์แก่สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ที่มีคุณภาพหรือคุณค่าสูงให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนแหล่งท่องเที่ยว เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ และเพื่อดูแลรักษาและคงไว้ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

บทบาทของภาครัฐในการพัฒนาการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว ควรมีบทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว และควรมีบทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค สอดคล้องกับ สมใจ ไช้แก้ว (2548) สำหรับแนวทางเพิ่มศักยภาพของชุมชน ในส่วนของภาครัฐเอง ควรพัฒนาระบบ และควรร่วมมือในงานแต่ละฝ่ายให้ไปในทิศทางเดียวกัน และมีความต่อเนื่องกัน ควรประสานงานและมีแผนยุทธศาสตร์ร่วมกัน เพื่อความมีแบบแผนในการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ยั่งยืนและค่อยเป็นค่อยไป ในส่วนผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่า

เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานของรัฐควรเข้ามาสนับสนุนในด้านต่างๆ ให้มากยิ่งขึ้น โดยการให้ความรู้เกี่ยวกับระบบนิเวศของแหล่งท่องเที่ยว ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การอบรมในด้านการจัดการทรัพยากรท่องเที่ยว การตลาด การบริการด้านต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้สอดคล้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนต่อไป

บทบาทของภาคเอกชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า ภาคเอกชนควรมีบทบาทร่วมทำตลาดและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ บริการท่องเที่ยว ควรมีบทบาทการลงทุนด้านสาธารณูปโภค สอดคล้องกับ พรพทพ พรพพหมีนทร์ (2529: 60) ที่ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของภาคเอกชนต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว พบว่า การรวมกลุ่มของธุรกิจการท่องเที่ยวภาคเอกชนในส่วนภูมิภาค เช่น สมาคมธุรกิจการท่องเที่ยวจังหวัดภูเก็ต จะมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาปัจจัยสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว และช่วยแก้ปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาค

บทบาทของภาคประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว ผลการศึกษาพบว่า ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการการท่องเที่ยว ควรมีบทบาทในการดูแลทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น และควรมีบทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมินผลการพัฒนา ตลอดจนควรมีบทบาทการเป็นเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวได้รับการกระจายรายได้ สอดคล้องกับ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา (2542: 14-15) กล่าวว่า การให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วม ชุมชนท้องถิ่นที่ตั้งอยู่รอบๆ แหล่งท่องเที่ยวควรได้รับการพิจารณาเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้ชุมชนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม อันจะก่อให้เกิดการกระจายรายได้ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนท้องถิ่น อีกทั้งจะทำให้ชุมชนท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว นอกจากนี้ วินเซนท์ และทอมป์สัน (Vincent; & Thompson. 2002) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การประเมินชุมชนในการสนับสนุนการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ผลการศึกษาพบว่า การท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเกิดความยั่งยืนได้ เมื่อ 1) ชุมชนมีส่วนร่วมโดยตรงในการวางแผนและพัฒนาโครงการ ที่เกี่ยวข้องกับ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ โดยให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น 2) ผู้นำชุมชนพัฒนาและสนับสนุนโครงการต่างๆ ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 3) ชุมชนตระหนักถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในฐานะของการเป็นแหล่งรายได้ที่มีส่วนช่วยในการพัฒนาชุมชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งนี้

1. การศึกษาเรื่องกลุ่มเป้าหมายของนักท่องเที่ยว โดยศึกษาความต้องการ รูปแบบกิจกรรม แรงจูงใจ ในการวิเคราะห์กลุ่มตลาดเป้าหมายและกำหนด ภาพรวมของการท่องเที่ยววัฒนธรรมมอญ ในจังหวัดปทุมธานี
2. มีการวางแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว เพื่อให้เกิดความต่อเนื่อง ในการกำหนดยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์โดยให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

1. ควรให้หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องทางวัฒนธรรมเป็นผู้ประเมินวัฒนธรรมมอญเพื่อ ความเป็นกลาง
2. ควรศึกษาผลของปัจจัยภายนอกต่างๆ เช่นการช่วยเหลือของภาครัฐ เศรษฐกิจ ที่มีต่อระดับศักยภาพของชุมชน
3. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบวัฒนธรรมมอญของจังหวัดปทุมธานีและ วัฒนธรรมมอญของจังหวัดอื่นเพื่อทราบถึงปัญหาต่างๆ และเป็นแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยว ด้านวัฒนธรรมมอญต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2549). *ความหมายของการท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 14 ธันวาคม 2551, จาก <http://www.mots.go.th>.
- กอบแก้ว ชัยเดชสุริยะ. (2546). *การจัดการทางการตลาดด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนมีส่วนร่วมของบ้านทุ่งสูง จังหวัดกระบี่*. วิทยานิพนธ์ (วท.ม.) การจัดการอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร
- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2541). *การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 25 มีนาคม 2551, จาก <http://www.tat.or.th>.
- _____. (2545). *ข้อมูลเชิงวิชาการ*. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 เมษายน 2551 จาก <http://www.tat.or.th>
- _____. (2550). *การส่งเสริมสินค้าความสนใจพิเศษ*. กรุงเทพฯ: กองอนุรักษ์การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อัครา).
- _____. (2550). *ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวในระยะ (พ.ศ. 2547-2551)*. กรุงเทพฯ. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2551. จาก <http://www.tat.or.th>.
- _____. (2549). *ยุทธศาสตร์การพัฒนากการท่องเที่ยวในระยะ (พ.ศ. 2547-2551)*. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2551, จาก <http://www.tat.or.th>.
- _____. (2550). *แผนที่ท่องเที่ยวจังหวัดปทุมธานี*. สืบค้นเมื่อ 24 ธันวาคม 2549, จาก <http://www.tat.or.th>.
- เกิดศิริ เจริญวิศาล; และ อัมพร วิริยโกศล. (2543). *แนวทางพัฒนากการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติตะรุเตา*. วารสารมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ 6(2): (21-25).
- จังหวัดปทุมธานี. (2550). *สัญลักษณ์จังหวัดปทุมธานี*. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2551, จาก <http://www.pathumthani.go.th>.
- _____. (2550). *ธงประจำจังหวัดปทุมธานี*. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2551, จาก <http://www.pathumthani.go.th>.
- _____. (2550). *ดอกไม้ประจำจังหวัดปทุมธานี*. สืบค้นเมื่อ 23 พฤษภาคม 2551, จาก <http://www.pathumthani.go.th>.
- ฉัตรชัย ต้วงจาด. (2545). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนากการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษา*

ความคิดเห็นชุมชนคลองบางกอกน้อย จังหวัดนนทบุรี. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
124 หน้า. (วพ 129700)

- ชนัญ วงษ์วิภาค. (2545). ประโยชน์ของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ใน *เอกสารการสอนชุดวิชา
ประสบการณ์วิชาชีพการจัดการการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2537). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบการศึกษา
และจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เชิดศักดิ์ โสมวาสินธุ์. (2520). *การวัดทัศนคติและบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบการศึกษาและ
จิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เทิดชาย ช่วยบำรุง. (2550). การท่องเที่ยวโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน...จุดเริ่มต้นของการพัฒนาอย่างยั่งยืน
ใน *การประชุมเทศกาลการท่องเที่ยวไทย*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ดรรรชนี เอมพันธุ์. (2546). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ใน *เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตร
การจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (2548). สืบค้นเมื่อ 19 กุมภาพันธ์ 2550 จาก [http://
www.forest.go.th](http://www.forest.go.th).
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2542). ภาครัฐฯ หนึ่งสื่อท่องเที่ยวเชิงนิเวศกันเถอะ. *จุลสารการท่องเที่ยว* 18(1): 9.
_____. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: บริษัท เพรส
แอนด์ ดีไซน์ จำกัด.
- _____. (2548). *การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน = Sustainable Tourism Development*.
กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ปรีชา แดงโรจน์. (2544). *อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสู่ศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
(2547). *เอกสารประกอบการสอนนิทานโยบาย และ การปฏิบัติงานการท่องเที่ยว*. กรุงเทพฯ:
สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พจนา สวนศรี. (2546). *คู่มือการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (Community Based Tourism
Handbook)*. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- พยอม ธรรมบุตร. (2548). *เอกสารประกอบการเรียนการสอนเรื่องหลักการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์*. กรุงเทพฯ:
สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พรหมเมธ นาถมทอง. (2540). *กระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษา
แหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก*. กองวิชาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

- พูลทรัพย์ สอนเมืองตุลาพันธ์. (2546). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนในพื้นที่จังหวัดสุรินทร์และ
ร้อยเอ็ด. สำนักงานกองสนับสนุนการวิจัย
- มิ่งสรรพ์ ขาวสะอาด. (2548). การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการที่ยั่งยืนในลุ่มแม่น้ำโขง. เชียงใหม่:
สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ยุวดี นิรัตน์ตระกูล. (2538). ECOTOURISM การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. *จุลสารการท่องเที่ยว* 10(3): 8.
- รชพร จันทร์สว่าง. (2546). เอกสารชุดฝึกอบรมทางไกลหลักสูตรการจัดการการท่องเที่ยวชุมชนอย่าง
ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รลิกา อังกูร. (2549). การพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น. *วารสาร
การวิจัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช*. 19(1): 79-88.
- ระพีพรรณ ทองหล่อ; และคนอื่นๆ. (2549). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวภายใต้ศักยภาพและข้อจำกัด
ของกลุ่ม จังหวัดภาคกลางตอนบน. *วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยบรมคัมแห่ง* 9(2): 17-26.
- ราณี อธิชัยกุล. (2546). การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในเอกสารการสอนชุดวิชาประสบการณ์วิชาชีพ
การจัดการการท่องเที่ยว = *Professional experience in tourism management*. กรุงเทพฯ:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. (2528). *สถิติวิทยาทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วัฒนาพร สุฉายา. (2545). *แนวทางการจัดการแหล่งท่องเที่ยวตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ: กรณีศึกษาโดย
ตุง จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. การจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยว. เชียงใหม่: บัณฑิต
วิทยาลัยมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร
- วีณา ชุ่มบัณฑิต. (2549). *การวางแผนยุทธศาสตร์แบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
อย่างยั่งยืน: กรณีศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร*. สารนิพนธ์ วท.ม. การวางแผนและการจัดการการ
ท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- ศรีพร สมบุญธรรม. (2546). การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. *จุลสารการท่องเที่ยว* 12(2): 25-30.
- ศูนย์ปฏิบัติการจังหวัดปทุมธานี. (2549). *ฐานข้อมูลจังหวัดปทุมธานี ด้านการบริหารด้านอัตรากำลังปี
2549*. สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2552, จาก [http://202.69.143.75/pathumthani_poc/
report/sar/report/report.php?id=sm060301&headName=อัตรากำลัง](http://202.69.143.75/pathumthani_poc/report/sar/report/report.php?id=sm060301&headName=อัตรากำลัง).
- ฐานข้อมูลจังหวัดปทุมธานี ด้านเศรษฐกิจ-การท่องเที่ยวปี 2549*.
สืบค้นเมื่อวันที่ 5 กันยายน 2552, จาก [http://202.69.143.75/pathumthani_poc/
report/sar/report/report.php?id=sm031101&headName=การท่องเที่ยว](http://202.69.143.75/pathumthani_poc/report/sar/report/report.php?id=sm031101&headName=การท่องเที่ยว).

ฐานข้อมูลจังหวัดปทุมธานี ด้านด้านสังคม-ประชากร. สืบค้นเมื่อ

วันที่ 5 กันยายน 2552, จาก http://202.69.143.75/pathumthani_poc/report/sar/report/report.php?id=sm020101&headName.

ศูนย์วิจัยป่าไม้ คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2542). *โครงการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ: กรณีภาคใต้*. กรุงเทพฯ: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม. (2545). *เอกสารสรุปประกอบการเรียนการสอนรายวิชา ทอส 513 กลยุทธ์การประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว*.

กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2545). *เอกสารประกอบการสอนกลยุทธ์การ*

สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก. (2549). *การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2551, จาก <http://www.pata.org>.

สารานุกรมเสรี. (2543). *แผนที่จังหวัดพัทลุง*. สืบค้นเมื่อ 30 กันยายน 2551, จาก <http://th.wikipedia.org/wiki>.

สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว. (2549). *การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน*. สืบค้นเมื่อ 7 พฤศจิกายน 2552, จาก <http://www.tourism.go.th>.

สุดาพร ชูตินทรานนท์. (2542). *การท่องเที่ยวกับธุรกิจการบริการ. จุลสารการท่องเที่ยว 18 (2): (36-41)*.

สุภาวิณี ทรงพาณิชย์. (2547). *นิเวศวัฒนธรรม รากฐานใหม่แห่งการท่องเที่ยวโดยชุมชน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สุรเชษฐ์ เชนฐุมาส. (2541). *ท่องเที่ยวแบบ “นิเวศสัญจร” ทางรอดแหล่งท่องเที่ยวไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน. หน้า 21.

สินธุ์ สโรบล. (2547). *การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. ประชาคมวิจัย 57: (15-21)*.

อภิรักษ์ จันตะนี. (2538). *วิธีวิจัยทางธุรกิจ*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ วี เจ พรินติ้ง.

อุดม เขยกีวงค์; และคนอื่นๆ. (2548). *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แสงดาว.

Boo, E. (1991). Making Ecotourism Sustainable: Recommendations for Planning, Development, and Management. In *Nature Tourism Managing for the Environment*. Washington D.C.: Island Press.

Ceballos-Lascurain, H. (1988). The Future of Ecotourism. *Mexico Journal* 17(1): 13-14.

Dowling, R.K. (1995). *All tourism Should Be Sustainable Tourism*. *การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสาขาวิชาพัฒนาการท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2551. จาก <http://www.stou.ac.th/tourism/Acheive/April/Topic1.htm>.

Mcintosh, R.W.; Goeldner, C.R.; & Ritchie, Jr.B. (1995). *Tourism: Principle, Practices, and*

Philosophies. New York: John Wiley & Sons.

Pizan, A.; & Mansfeld, Y. (1999). *Consumer Behavior in Travel and Tourism*. Oxford: The Haworth Press.

Richardson, J. (1993). *Ecotourism & Nature based Holidays*. Sydney: Australian Print Group.

Taro, Y. (1967). *Statistics, an Introduction Analysis*. Tokyo: Harper.

The Eco-Tourism Society. (1991). *ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ*. สืบค้นเมื่อ 6 พฤษภาคม 2552, จาก <http://www.msu.ac.th>.

World Tourism Organization. (2007). *Tourism*. สืบค้นเมื่อ 2 มกราคม 2551, จาก <http://www.wto.org>.

งานวิเคราะห์รายได้จากการท่องเที่ยว.(2549).*Travel & Tourism Economy GDP*. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2551, จาก <http://www.wto.org>.

การส่งเสริมการท่องเที่ยว. (2548). *การส่งเสริมการท่องเที่ยว*. สืบค้นเมื่อ 27 มีนาคม 2551, จาก http://www.thailocaladmin.go.th:15030/e_book/eb1/std210550/22/4.pdf.

ชุมชนมอญที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย. (2544). สืบค้นเมื่อ 27 ตุลาคม 2551, จาก http://www.monstudies.com/show_content.php?topic_id=34&main_menu_id=1.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
ตารางตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

ตารางตรวจสอบทรัพยากรท่องเที่ยว

1. รายการทรัพยากรธรรมชาติ

1. ทรัพยากรธรรมชาติ	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
1.1 ภูมิทัศน์ และภูมิอากาศ : หาด ถ้ำ ที่ราบ หุบเขา ถ้ำคูหาภิงชวดี ฯลฯ							
1.2 พืช : ป่า ไร่ เขา สวน ผลไม้ สวน ฟาร์ม ต้นไม้ ป่า ไม้ ป่าชายเลน สมุนไพร สวนครัว ความหลากหลาย ทางชีวภาพ ฯลฯ							
1.3 สัตว์ : นก สัตว์บก สัตว์ น้ำ สัตว์ใกล้สูญพันธุ์ แมง สัตว์ป่า สัตว์เลี้ยง ปศุสัตว์							
1.4 น้ำ : ลำธาร แม่น้ำ คู่ง น้ำ น้ำตก ทะเลสาบ น้ำพุ ร้อน ทะเล อ่างเก็บน้ำ เขื่อน							

2. รายการทรัพยากรวัฒนธรรม

2. ทรัพยากรวัฒนธรรม	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
2.1 มรดกวัฒนธรรม : ปราสาท ป้อม โบราณวัตถุ โบราณสถาน หมู่บ้าน/ เมืองวัฒนธรรมพื้นบ้าน ศูนย์ข้อมูล ศูนย์วัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ฯลฯ							
2.2 มรดกด้านศาสนา : โบสถ์ วิหาร สุเหร่า โบสถ์คริสต์ วัด สุสาน ปราสาท ขอม พระพุทธรูปปางต่าง ๆ จิตรกรรม ฝาผนัง ประติมากรรม ฯลฯ							
2.3 ศิลปะชาติพันธุ์ : ชนกลุ่มน้อย ชาวเขา คนตรี อาหาร ทัศนกรรม การ แสดงขนบธรรมเนียมประเพณี ฯลฯ							

3. รายการทรัพยากรมหกรรมปรากฏการณ์สำคัญ

3. ทรัพยากรมหกรรม	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
3.1 มหกรรม : เฟสติวลดนตรีต่าง ๆ การแสดงละคร งานเต้นรำ หนังใหญ่ ลิเก ฯลฯ							
3.2 การแข่งขันกีฬา : กอล์ฟ เทนนิส ฟุตบอล มวย แข่งรถ ฯลฯ							
3.3 งานแสดงสินค้าธุรกิจ การเกษตร รถยนต์ เรือ งานประชุม ฯลฯ							
3.4 งานแสดงอื่น ๆ วันชาติ งานฉลอง ชบวนแห่ งานมหกรรมต่าง ๆ ฯลฯ							

4. รายการทรัพยากรกิจกรรม

4. ทรัพยากรกิจกรรม	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
4.1 กิจกรรมนันทนาการ สนามเด็ก สนามกอล์ฟ สนามเทนนิส เส้นทางศึกษา ธรรมชาติ การพายเรือ ตก ปลา งานแกะสลัก คลอง ฯลฯ							
4.2 กิจกรรมด้านบริการ ขายปลีก อุปกรณ์แคมป์ปิ้ง เซรามิก แก้ว ละคร การนวด การรักษา ภาพยนตร์ สินค้าโรงงาน ฯลฯ							

5. รายการทรัพยากรด้านบริการ

5. ทรัพยากรบริการ	ลักษณะ และผู้จัดการ	ที่ตั้ง	การเข้าถึง	ผู้ใช้ประโยชน์	บริการ นักท่องเที่ยว	ข้อมูล นักท่องเที่ยว	ชื่อผู้ที่จะติดต่อ สถานที่ โทรศัพท์
5.1 การขนส่ง การเข้าถึง ยานพาหนะ เรือ รถไฟ รถยนต์ เครื่องบิน ท่าเรือ สนามบิน ฯลฯ							
5.2 ที่พัก โรงแรม รีสอร์ท โฮมสเตย์ โมเต็ล หอพัก แค้มป์							
5.3 การต้อนรับ ศูนย์ข้อมูล แผนที่ โบร ชัวร์ ของที่ระลึก ป้ายบอกทาง ไกด์ ท้องถิ่น บริษัททัวร์							
5.4 บริการอื่น ๆ บัม น้ำมัน ธนาคาร ตำรวจท่องเที่ยว บริการสุขภาพ ไปรษณีย์ โทรศัพท์ ไฟฟ้า ประปา							

แบบบันทึกการตรวจสอบสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

สถานที่

ที่ตั้ง

สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการ

ป้ายบอกทางเข้าถึง

.....

.....

.....

สิ่งซึ่งบ่งว่ามาถึงจุดท่องเที่ยว

.....

.....

.....

ศูนย์ข้อมูลนักท่องเที่ยว

.....

.....

.....

ห้องสุขา

.....

.....

.....

ร้านอาหารและเครื่องดื่ม

.....

.....

.....

ร้านค้าของที่ระลึก

.....

.....

.....

การให้ข้อมูลและการสื่อความหมายเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

การกำหนดเส้นทางเดินท่องเที่ยวในบริเวณนั้นและมีลูกศรชี้ทาง

.....

.....

.....

มีมีคคเทศกั้ท่องถินอธิบาย

.....

.....

.....

การมีป้ายข้อมูลเกี่ยวกับโบราณสถานนั้น

.....

.....

.....

การมีผังแสดงภาพรวมของจุดท่องเที่ยว

.....

.....

.....

สภาพลานจอดรถ

.....

.....

.....

ที่พักนักท่องเที่ยว

.....

.....

.....

การเล่าเรื่องราวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

.....

.....

.....

สิ่งอำนวยความสะดวกเหมาะสมแก่นักท่องเที่ยว

.....
.....
.....

การปรับปรุงบริการข้อมูลให้ทันสมัยอยู่เสมอ

.....
.....
.....

การดูแลความสะดวกแหล่งท่องเที่ยว

.....
.....
.....

นักท่องเที่ยวสามารถเดินดูสิ่งต่าง ๆ ได้มากเท่าที่ต้องการ

.....
.....
.....

แหล่งท่องเที่ยวมีภาพลักษณ์ที่เป็นที่รู้จักกันดี

.....
.....
.....

ปริมาณนักท่องเที่ยว

.....
.....
.....

วันที่ประเมิน

...../...../.....

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว

แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยว
เรื่อง การศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ในจังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ มีทั้งหมด 7 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยว

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมอญในจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 6 ความต้องการกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง ความพึงพอใจ และเหตุจูงใจ

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือระบุข้อความ ตามความคิดเห็นของท่าน ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

1. ชาย

2. หญิง

2. อายุ

1. 17-24 ปี

2. 25-34 ปี

3. 35-44 ปี

4. 45-54 ปี

5. 55-64 ปี

6. ตั้งแต่ 65 ขึ้นไป

3. สถานภาพ

1. โสด

2. สมรส

4. อาชีพ

1. ธุรกิจส่วนตัว

2. พนักงานบริษัท

3. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ

4. แม่บ้าน

5. เกษียณ

6. เกษตรกร

7. นักเรียน/นักศึกษา

8. ลูกจ้างโรงงาน/คนงาน/พนักงานห้าง

9. อื่นๆ (ระบุ) _____

5. การศึกษา

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี 2. ปริญญาตรี
3. สูงกว่าปริญญาตรี

6. รายได้

1. ต่ำกว่า 10,000 บาท ต่อเดือน 2. 10,000-15,000 บาท ต่อเดือน
3. 15,001-30,000 บาท ต่อเดือน 4. 30,001-45,000 บาท ต่อเดือน
5. 45,001-60,000 บาท 6. มากกว่า 60,000 บาท ต่อเดือน

7. ภูมิลำเนา ท่านเดินทางมาจากจังหวัด_____

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการท่องเที่ยว

1. ท่านเคยเดินทางมาจังหวัดนี้หรือไม่

1. เคย จำนวน _____ ครั้ง 2. ไม่เคย

2. ท่านจัดการเดินทางโดย

1. จัดการเดินทางเอง 2. ให้บริษัทนำเที่ยวจัดการ

3. พาหนะในการเดินทาง

1. รถยนต์ส่วนบุคคล 2. รถประจำทาง
3. รถเช่าเหมา 4. รถไฟ
5. เรือ 6. รถนำเที่ยว
7. อื่นๆ _____

4. การพักค้างคืน

1. พักค้างคืน 2. ไม่พักค้างคืน (ข้ามไปทำข้อ 7)

5. ประเภทของสถานที่พัก

1. โรงแรม 2. โฮมสเตย์
3. บังกาโล/รีสอร์ต 4. บ้านพักรับรอง
5. วัด/โรงเรียน 6. อื่นๆ _____

6. ระยะเวลาที่พัก

1. 1 คืน 2. 2 คืน
3. 3 คืน 4. 4 คืน
5. 5 คืน 6. มากกว่า 5 คืน

7. ท่านเลือกหาข้อมูลท่องเที่ยวจาก (เลือกได้มากกว่า 1 ข้อ)

☐ 1. หนังสือ/วารสาร	☐ 2. หนังสือพิมพ์
☐ 3. อินเทอร์เน็ต	☐ 4. เพื่อน/ญาติ
☐ 5. บริษัทนำเที่ยว	☐ 6. ประสบการณ์ตนเอง
☐ 7. อื่นๆ (ระบุ)_____	

8. ค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวครั้งนี้ รวมทั้งหมด ประมาณ_____บาทต่อคน*

*(รวมค่าพาหนะ ค่าเดินทาง ค่าอาหารเครื่องดื่ม ค่าสินค้าที่ระลึก ค่าใช้จ่ายเพื่อความบันเทิง ค่าบริการ ค่าบัตรผ่านประตู ค่าธรรมเนียม ค่าทำบุญ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ)

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมอญในจังหวัดปทุมธานี

1. ท่านมีความเห็นว่าทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมท่องเที่ยวต่อไปนี้ น่าท่องเที่ยวในระดับใด โปรดจัดลำดับกิจกรรมที่ท่านสนใจ (สนใจมากที่สุดใส่เลข 1, 2, 3.....)

- _____ 1.1 กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ โดยการล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยาจากกรุงเทพ-วัดผาล้อม-ศูนย์ศิลปาชีพ
- _____ 1.2 กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ ได้แก่ ไหว้พระและเที่ยววัดที่อยู่บริเวณริมแม่น้ำ
- _____ 1.3 กิจกรรมท่องเที่ยว ตลาดน้ำ และตลาดริมน้ำ
- _____ 1.4 กิจกรรมชมสวน เช่น สวนสมุนไพร การปลูกข้าวแบบลุ่มต่อซัง การทำตาลโตนด
- _____ 1.5 กิจกรรมเข้ารับการรักษาแพทย์ทางเลือก และภูมิปัญญาของคนมอญ

2. ท่านมีความเห็นว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เทศกาล ประเพณี และวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นต่อไปนี้ น่าท่องเที่ยวในระดับใด

โปรดจัดลำดับทรัพยากรท่องเที่ยวที่ท่านสนใจ (สนใจมากที่สุดใส่เลข 1, 2, 3.....)

2.1 ชุมชนชาวมอญ ได้แก่

- _____ 1. ชุมชนบางปรอก
- _____ 2. ชุมชนวัดศาลาแดง

2.2 ประเพณีของชาวมอญได้แก่

- _____ 1. เป็งสงกรานต์
- _____ 2. งานตักบาตรพระร้อย
- _____ 3. การจุดลูกหนู
- _____ 4. พิธีออกฮ้อยปะจู้
- _____ 5. การแห่หางหงษ์-ธงตะขาบ
- _____ 6. ตักบาตรน้ำผึ้ง

2.3 ดนตรี นาฏศิลป์ ของชาวมอญ

- _____ 1. ปี่พาทย์มอญ
- _____ 2. การรำมอญ

2.4 การละเล่นของชาวมอญ ได้แก่

- _____ 1. การรำพาข้าวสาร
- _____ 2. การเล่นสะบ้า
- _____ 3. ทะแยมอญ

2.5 การกิน และอาหาร เช่น

- _____ 1. ข้าวแช่
- _____ 2. ขนมกง
- _____ 3. กาลาแม

3. ท่านมีความเห็นว่าทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี และโบราณวัตถุต่อไปนี้เป็นสถานที่ที่น่าเที่ยวในระดับใด

โปรดจัดลำดับทรัพยากรท่องเที่ยวที่ท่านสนใจ (สนใจมากที่สุดใส่เลข 1, 2, 3.....)

3.1 โบราณสถาน โบราณวัตถุภายในวัดมอญ

- _____ 1. เจดีย์มอญ
- _____ 2. เตาโองอ่าง

3.2 วัดในจังหวัด เช่น

- _____ 1. วัดหงส์ปทุมมาวาส
 _____ 2. วัดสิงห์
 _____ 3. วัดจันทน์กระพ้อ
 _____ 4. วัดไผ่ล้อม
 _____ 5. วัดศาลาแดง

3.3 โบราณวัตถุเช่น

- _____ 1. ตุ่มสามโคก
 _____ 2. เครื่องปั้นดินเผา

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในฐานะที่ท่านเป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี ท่านคิดว่าควรมีทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญอย่างไร

ทิศทางการพัฒนา คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ควรพัฒนาเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิต					
2. ควรพัฒนาการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง					
3. ควรพัฒนาและอนุรักษ์ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรมที่สร้างประทับใจต่อผู้ที่พบเห็น					
4. ควรพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญา และองค์ความรู้ที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน อย่างต่อเนื่อง					

ทิศทางการพัฒนา คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. ควรสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี					

ทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ควรพัฒนาการจัดการด้านการรักษา สภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว					
2. ควรกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว ให้มีการแบ่ง เขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักอาศัย					
3. ควรกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและ หรือฤดูกาล					
4. ควรจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่และ การบริการ					
5. ควรมีการจัดการด้านการติดตาม และการ ประเมินการเปลี่ยนแปลง อันเนื่องมาจากการท่องเที่ยว					

ทิศทางการพัฒนาการจัดการด้าน กิจกรรมท่องเที่ยว	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1 ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน					
2 ควรมีการให้ความรู้และการสื่อ ความหมายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อ ปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยว ตระหนักถึงคุณค่าและ ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิง นิเวศอย่างยั่งยืน					
3 ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมใน ทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกัน ในการจัดการทรัพยากร การ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดในฐานะที่ท่านเป็น
นักท่องเที่ยว ท่านมีความเห็นว่าคุณควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดนี้ อย่างไร

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค					
1.1 ควรจะมีการปรับปรุงถนนและ พัฒนา เส้นทางเดินทางไป ยัง แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ใน จังหวัดให้เชื่อมโยงถึงกัน					

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ	เห็นด้วย				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
1.2 ควรจัดการด้านการบริการและ จัดหาสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่ได้รับบริการที่ คุ้มค่ากับการมาท่องเที่ยว					
1.3 ควรเร่งพัฒนาปรับปรุงสิ่ง อำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ประปาในแหล่งท่องเที่ยว					
2. ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว					
2.1 ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน					
2.2 ควรมีการให้ความรู้และการ สื่อความหมายนักท่องเที่ยว เพื่อปลูกจิตสำนึกให้ นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่า และความสำคัญของการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน					
2.3 ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วม ในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรม ร่วมมือกันในการจัดการ ทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
3. ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก					
3.1 ควรมีการผลิตสินค้าและของที่ระลึก แก่นักท่องเที่ยวใน เชิงนิเวศ					

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ	เห็นด้วย				
	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด
3.2 ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน					
4. ด้านบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชนและ ภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศควรมีลักษณะต่อไปนี้ในระดับใด					
4.1 บทบาทของภาครัฐ - ภาครัฐควรมีบทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค					
- ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
- ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว					
4.2 บทบาทของภาคเอกชน -ภาคเอกชนควรมีบทบาทการลงทุนด้านสาธารณูปโภค					
- ภาคเอกชนควรมีบทบาทร่วมทำตลาดและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ บริการท่องเที่ยว					
4.3 บทบาทของภาคประชาชน - ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการดูแลทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น					

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิง นิเวศ	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
- ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการการท่องเที่ยว					
- ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจวางแผน การปฏิบัติการ และการประเมินผลการพัฒนา					
- ภาคประชาชนควรมีบทบาทการเป็นเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวได้รับการกระจายรายได้					

ตอนที่ 6 ความต้องการกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง ความพึงพอใจ และแรงจูงใจ (แก้ไข จัดหน้าแล้ว)

1. การเที่ยวครั้งนี้เป็นไปตามที่หวังหรือไม่

1. เป็นไปตามที่หวัง

2. ไม่เป็นไปตามที่หวัง

2. ท่านจะเดินทางกลับมาเที่ยวอีกหรือไม่

1. กลับมาอีก

2. ไม่กลับมาอีก

3. ท่านเลือกแรงจูงใจในการท่องเที่ยว (ให้เลือกได้ 5 อันดับ)

1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวเดิมที่ประทับใจ

2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่เคยไป

3. มีความเงียบสงบและเป็นส่วนตัว

4. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง

5. มีกิจกรรมท่องเที่ยวน่าสนใจ

6. ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว

7. เทศกาล/งานประเพณีท้องถิ่น

8. มีสื่อต่างๆ แนะนำ

9. เดินทางสะดวกสบาย

10. ระยะทางไม่ไกลจากบ้าน

11. มีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการดี

12. ราคาทัวร์ไม่แพง

14. รายการนำเที่ยวน่าสนใจ

15. อื่นๆ (ระบุ) _____

ตอนที่ 7 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการ
ตอบแบบสอบถาม
นางสาวพรทิพย์ กิจเจริญไพศาล

ภาคผนวก ค

แบบสอบถามความคิดเห็นของหน่วยงานภาคเอกชน ผู้ประกอบการ

แบบสอบถามความคิดเห็นของหน่วยงานภาคเอกชน ผู้ประกอบการ
เรื่อง การศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ในจังหวัดปทุมธานี

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ มีทั้งหมด 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมอญในจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือระบุข้อความ ตามความคิดเห็นของท่าน ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. 17-24 ปี 2. 25-34 ปี
 3. 35-44 ปี 4. 45-54 ปี
 5. 55-64 ปี 6. ตั้งแต่ 65 ขึ้นไป

3. ภูมิลำเนาเดิม

1. ในจังหวัดปทุมธานี ระบุ อำเภอ _____
 2. นอกจังหวัดปทุมธานี ระบุ จังหวัดภูมิลำเนาเดิม _____

4. ที่อยู่ปัจจุบัน

1. ในจังหวัดปทุมธานี ระบุ อำเภอ _____
 2. นอกจังหวัดปทุมธานี ระบุ จังหวัดที่อยู่ปัจจุบัน _____

5. บทบาทและหน้าที่ทางสังคม ของผู้ประกอบการ ประเภทธุรกิจและกิจการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ธุรกิจบริการสถานที่ท่องเที่ยว 2. บริการที่พัก
 3. บริการนำเที่ยว 4. บริการอาหาร/เครื่องดื่ม
 5. บริการขนส่ง 6. บริการอื่นๆ (ระบุ) _____

6. การศึกษา

1. ต่ำกว่าปริญญาตรี 2. ปริญญาตรี
3. สูงกว่าปริญญาตรี

7. รายได้

1. ต่ำกว่า10,000 บาท ต่อเดือน 2. 10,000-15,000 บาท ต่อเดือน
3. 15,001-30,000 บาท ต่อเดือน 4. 30,001-45,000 บาท ต่อเดือน
5. 45,001-60,000 บาท 6. มากกว่า 60,000 บาท ต่อเดือน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมอญในจังหวัดปทุมธานี

1. ท่านมีความเห็นว่าทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมท่องเที่ยวต่อไปนี้ น่าท่องเที่ยวในระดับใด โปรดจัดลำดับกิจกรรมที่ท่านสนใจ (สนใจมากที่สุด = 1, สนใจมาก = 2,สนใจน้อยที่สุด =5)
- _____ 1.1 กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ โดยการล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา จากกรุงเทพ-วัดผ่าล้อม-ศูนย์ศิลปาชีพ
- _____ 1.2 กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ ได้แก่ ไหว้พระและเที่ยววัดที่อยู่บริเวณริมแม่น้ำ
- _____ 1.3 กิจกรรมท่องเที่ยว ตลาดน้ำ และตลาดริมน้ำ
- _____ 1.4 กิจกรรมชมสวน เช่น สวนสมุนไพร การปลูกข้าวแบบลุ่มต่อซัง การทำตาลโตนด
- _____ 1.5 กิจกรรมเข้ารับการรักษาแพทย์ทางเลือก และภูมิปัญญาของคนมอญ
2. ท่านมีความเห็นว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เทศกาล ประเพณี และวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นต่อไปนี้ น่าท่องเที่ยวในระดับใด โปรดจัดลำดับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เทศกาล ประเพณีและวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น ที่ท่านสนใจ (สนใจมากที่สุดใส่เลข 1, 2, 3.....)
- 2.1 ชุมชนชาวมอญ ได้แก่
- _____ 1. ชุมชนบางปรอก
- _____ 2. ชุมชนวัดศาลาแดง

2.2 ประเพณีของชาวมอญได้แก่

- _____ 1. เป็งสงกรานต์
- _____ 2. งานตักบาตรพระร้อย
- _____ 3. การจุดลูกหนู
- _____ 4. พิธีออกอ้อยปะจู้
- _____ 5. การแห่หางหงษ์-ธงตะขาบ
- _____ 6. ตักบาตรน้ำผึ้ง

2.3 ดนตรี นาฏศิลป์ ของชาวมอญ

- _____ 1. ปี่พาทย์มอญ
- _____ 2. การรำมอญ

2.4 การละเล่นของชาวมอญ ได้แก่

- _____ 1. การรำพาข้าวสาร
- _____ 2. การเล่นสะบ้า
- _____ 3. ทะแยมอญ

2.5 การกิน และอาหาร เช่น

- _____ 1. ข้าวแช่
- _____ 2. ขนมกง
- _____ 3. กะละแม

4. ท่านมีความเห็นว่าทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี และโบราณวัตถุต่อไปนี้เป็นสถานที่ที่น่าเที่ยวในระดับใด โปรดจัดลำดับทรัพยากรท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดีและโบราณวัตถุที่ท่านสนใจ (สนใจมากที่สุดใส่เลข 1, 2, 3.....)

3.1 โบราณสถาน โบราณวัตถุภายในวัดมอญ

- _____ 1. เจดีย์มอญ
- _____ 2. เตาโอ่งอ่าง

3.2 วัดในจังหวัด เช่น

- _____ 1. วัดหงส์ปทุมมาวาส
 _____ 2. วัดสิงห์
 _____ 3. วัดจันทน์กระพ้อ
 _____ 4. วัดไผ่ล้อม
 _____ 5. วัดศาลาแดง

3.3 โบราณวัตถุ เช่น

- _____ 1. ตุ่มสามโคก
 _____ 2. เครื่องปั้นดินเผา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในฐานะที่ท่านเป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี ท่านคิดว่าควรมีทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญอย่างไร

ทิศทางการพัฒนา คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ควรพัฒนาเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิต					
2. ควรพัฒนาการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง					
3. ควรพัฒนาและอนุรักษ์ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรมที่สร้างประทับใจต่อผู้ที่พบเห็น					
4. ควรพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง					

ทิศทางการพัฒนา คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. ควรสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมประเพณี					

ทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ควรพัฒนาการจัดการด้านการรักษา สภาพและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว					
2. ควรกำหนดเขตการใช้ประโยชน์ พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยว ให้มีการแบ่ง เขตพื้นที่สงวนพื้นที่ นันทนาการ และพื้นที่พักผ่อน					
3. ควรกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ ที่เหมาะสม ตามช่วงเวลาของวัน และหรือฤดูกาล					
4. ควรจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ให้พอเหมาะกับศักยภาพของพื้นที่และ การบริการ					
5. ควรมีการจัดการด้านการติดตาม และการประเมินการเปลี่ยนแปลงอัน เนื่องมาจากการท่องเที่ยว					

ทิศทางการพัฒนาการจัดการด้าน กิจกรรมท่องเที่ยว	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1 ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน					
2 ควรมีการให้ความรู้และการสื่อ ความหมายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อ ปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยว ตระหนักถึงคุณค่าและ ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิง นิเวศอย่างยั่งยืน					
3 ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมใน ทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกัน ในการจัดการทรัพยากร การ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดในฐานะที่ท่านเป็น
นักท่องเที่ยว ท่านมีความเห็นว่าคุณควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดนี้ อย่างไร

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค					
1.1 ควรจะมีการปรับปรุงถนนและ พัฒนาเส้นทางเดินทางไปยัง แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ใน จังหวัดให้เชื่อมโยงถึงกัน					

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.2 ควรจัดการด้านการบริการ และจัดหาสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจที่ได้รับบริการที่คุ้มค่ากับการมาท่องเที่ยว					
1.4 ควรเร่งพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ไฟฟ้าประปาในแหล่งท่องเที่ยว					
2. ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว					
2.1 ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน					
2.2 ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน					

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.3 ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
3. ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก					
3.1 ควรมีการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศ					
3.2 ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน					
4. ด้านบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ควรมีลักษณะต่อไปนี้ในระดับใด					
4.1 บทบาทของภาครัฐ					
- ภาครัฐควรมีบทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค					
- ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
- ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว					

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.2 บทบาทของภาคเอกชน - ภาคเอกชนควรมีบทบาทการลงทุนด้านสาธารณูปโภค					
- ภาคเอกชนควรมีบทบาทร่วมทำตลาดและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ บริการท่องเที่ยว					
4.3 บทบาทของภาคประชาชน - ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการดูแลทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น					
- ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยว					
- ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจ วางแผน การปฏิบัติการและการประเมินผล การพัฒนา					
- ภาคประชาชนควรมีบทบาทการเป็นเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยว ได้รับการกระจายรายได้					

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

นางสาวพรทิพย์ กิจเจริญไพศาล

ภาคผนวก ง

แบบสอบถามความคิดเห็นของหน่วยงานภาคประชาชน (ชุมชน) ในท้องถิ่น

**แบบสอบถามความคิดเห็นของหน่วยงานภาคประชาชน (ชุมชน) ในท้องถิ่น
เรื่อง การศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ในจังหวัดปทุมธานี**

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้ มีทั้งหมด 5 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมอญในจังหวัดปทุมธานี
 ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
 ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี
 ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ หรือระบุข้อความ ตามความคิดเห็นของท่าน ลงในช่องว่างตามความเป็นจริง

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ

1. 17-24 ปี 2. 25-34 ปี
 3. 35-44 ปี 4. 45-54 ปี
 5. 55-64 ปี 6. ตั้งแต่ 65 ขึ้นไป

3. ภูมิลำเนาเดิม

1. ในจังหวัดปทุมธานี ระบุ อำเภอ _____
 2. นอกจังหวัดปทุมธานี ระบุ จังหวัดภูมิลำเนาเดิม _____

4. ที่อยู่ปัจจุบัน

1. ในจังหวัดปทุมธานี ระบุ อำเภอ _____
 2. นอกจังหวัดปทุมธานี ระบุ จังหวัดที่อยู่ปัจจุบัน _____

5. บทบาทและหน้าที่ทางสังคม ของประชาชนท้องถิ่น ประกอบด้วย:

☐ 1. ธุรกิจส่วนตัว	☐ 2. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ
☐ 3. พนักงานบริษัท	☐ 4. เกษตรกร
☐ 5. นักเรียน/นักศึกษา	☐ 6. เกษียณ
☐ 7. แม่บ้าน/ว่างงาน	☐ 8. อื่นๆ (ระบุ)_____

6. การศึกษา

☐ 1. ต่ำกว่าปริญญาตรี	☐ 2. ปริญญาตรี
☐ 3. สูงกว่าปริญญาตรี	

7. รายได้

☐ 1. ต่ำกว่า10,000 บาท ต่อเดือน	☐ 2. 10,000-15,000 บาท ต่อเดือน
☐ 3. 15,001-30,000 บาท ต่อเดือน	☐ 4. 30,001-45,000 บาท ต่อเดือน
☐ 5. 45,001-60,000 บาท	☐ 6. มากกว่า 60,000 บาท ต่อเดือน

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมอญในจังหวัดปทุมธานี

1. ท่านมีความเห็นว่าทรัพยากรท่องเที่ยวด้านกิจกรรมท่องเที่ยวต่อไปนี้ น่าท่องเที่ยวในระดับใดโปรดจัดลำดับกิจกรรมที่ท่านสนใจ (สนใจมากที่สุด = 1, สนใจมาก = 2,สนใจน้อยที่สุด =5)
 - _____ 1.1 กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ โดยการล่องเรือแม่น้ำเจ้าพระยา จากกรุงเทพ-วัดฝั่ล้อม-ศูนย์ศิลปาชีพ
 - _____ 1.2 กิจกรรมท่องเที่ยวทางน้ำ ได้แก่ ไหว้พระและเที่ยววัดที่อยู่บริเวณริมแม่น้ำ
 - _____ 1.3 กิจกรรมท่องเที่ยว ตลาดน้ำ และตลาดริมน้ำ
 - _____ 1.4 กิจกรรมชมสวน เช่น สวนสมุนไพร การปลูกข้าวแบบลุ่มต่อซัง การทำตาลโตนด
 - _____ 1.5 กิจกรรมเข้ารับการรักษาแพทย์ทางเลือก และภูมิปัญญาของคนมอญ

2. ท่านมีความเห็นว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เทศกาล ประเพณี และวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่นต่อไปนี้ น่าท่องเที่ยวในระดับใดโปรดจัดลำดับทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เทศกาล ประเพณีและวิถีชีวิตชุมชนท้องถิ่น ที่ท่านสนใจ (สนใจมากที่สุดใส่เลข 1, 2, 3.....)

2.1 ชุมชนชาวมอญ ได้แก่

- _____ 1. ชุมชนบางปรอก
- _____ 2. ชุมชนวัดศาลาแดง

2.2 ประเพณีของชาวมอญ ได้แก่

- _____ 1. เป็งสงกรานต์
- _____ 2. งานตักบาตรพระร้อย
- _____ 3. การจุดลูกหนู
- _____ 4. พิธีออกฮ้อยปะจู้
- _____ 5. การแห่หางหงษ์-ธงตะขาบ
- _____ 6. ตักบาตรน้ำผึ้ง

2.3 ดนตรี นาฏศิลป์ ของชาวมอญ

- _____ 1. ปี่พาทย์มอญ
- _____ 2. การรำมอญ

2.4 การละเล่นของชาวมอญ ได้แก่

- _____ 1. การรำพาข้าวสาร
- _____ 2. การเล่นสะบ้า
- _____ 3. ทะแยมมอญ

2.5 การกิน และอาหาร เช่น

- _____ 1. ข้าวแช่
- _____ 2. ขนมกง
- _____ 3. กะละแม

3. ท่านมีความเห็นว่าทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี และโบราณวัตถุต่อไปนี้ เป็นสถานที่ที่น่าเที่ยวในระดับใด โปรดจัดลำดับทรัพยากรท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี และโบราณวัตถุที่ท่านสนใจ(สนใจมากที่สุดใส่เลข 1, 2, 3.....)

3.1 โบราณสถาน โบราณวัตถุภายในวัดมอญ

- _____ 1. เจดีย์มอญ
_____ 2. เตาโอ่งอ่าง

3.2 วัดในจังหวัด เช่น

- _____ 1. วัดหงส์ปทุมมาวาส
_____ 2. วัดสิงห์
_____ 3. วัดจันทน์กระพ้อ
_____ 4. วัดไผ่ล้อม
_____ 5. วัดศาลาแดง

3.3 โบราณวัตถุเช่น

- _____ 1. ตุ่มสามโคก
_____ 2. เครื่องปั้นดินเผา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในฐานะที่ท่านเป็นนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในจังหวัดปทุมธานี ท่านคิดว่าควรมีทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญอย่างไร

ทิศทางการพัฒนา คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ควรพัฒนาเอกลักษณ์ทางด้านวิถีชีวิต					

ทิศทางการพัฒนา คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2. ควรพัฒนาการสืบสานวัฒนธรรมประเพณีให้คงอยู่อย่างต่อเนื่อง					
3. ควรพัฒนาและอนุรักษ์ความงดงามทางศิลปวัฒนธรรมที่สร้างความประทับใจต่อผู้ที่พบเห็น					
4. ควรพัฒนาการถ่ายทอดภูมิปัญญาและองค์ความรู้ที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันอย่างต่อเนื่อง					
5. ควรสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นมาทางประวัติศาสตร์วัฒนธรรมประเพณี					

ทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ควรพัฒนาการจัดการด้านการรักษาสภาพ และฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว					
2. ควรกำหนดเขตการใช้ประโยชน์พื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวให้มีการแบ่งเขตพื้นที่สงวน พื้นที่นันทนาการ และพื้นที่พักอาศัย					
3. ควรกำหนดช่วงเวลาในการเข้าพื้นที่ที่เหมาะสมตามช่วงเวลาของวันและเวลาหรือฤดูกาล					

ทิศทางการพัฒนาการบริหารจัดการ ด้านการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4. ควรจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว ให้ พอดีกับศักยภาพของพื้นที่และ การบริการ					
5. ควรมีการจัดการด้านการติดตาม และการประเมินการเปลี่ยนแปลงอัน เนื่องมาจากการท่องเที่ยว					

ทิศทางการพัฒนาการจัดการด้าน กิจกรรมท่องเที่ยว	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่ง ท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน					
2. ควรมีการให้ความรู้และการสื่อ ความหมายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อ ปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยว ตระหนักถึงคุณค่าและ ความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิง นิเวศอย่างยั่งยืน					
3. ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมใน ทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกัน ในการจัดการทรัพยากร การ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของจังหวัดในฐานะที่ท่านเป็นนักท่องเที่ยว ท่านมีความเห็นว่าคุณควรส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดนี้ อย่างไร

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ด้านคมนาคมและสาธารณูปโภค					
1.1 ควรจะมีการปรับปรุงถนนและพัฒนาเส้นทาง การเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดให้เชื่อมโยงถึงกัน					
1.2 ควรจัดการด้านการบริการและจัดหาสาธารณูปโภคแก่นักท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจที่ได้รับบริการที่คุ้มค่ากับการมาท่องเที่ยว					
1.5 ควรเร่งพัฒนาปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา ในแหล่งท่องเที่ยว					
2. ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว					
2.1 ควรมีการจัดการให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน					
2.2 ควรมีการให้ความรู้และการสื่อความหมายแก่นักท่องเที่ยวเพื่อปลูกจิตสำนึกให้นักท่องเที่ยวตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน					

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
2.3 ควรประสานให้ผู้ที่มีส่วนร่วมในทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมร่วมมือกันในการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ					
3. ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวก					
3.1 ควรมีการผลิตสินค้าและของที่ระลึกแก่นักท่องเที่ยวในเชิงนิเวศ					
3.2 ควรมีการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยว ณ ศูนย์ข้อมูลท่องเที่ยวของจังหวัดและเอกชน					
4. ด้านบทบาทของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงนิเวศควรมีลักษณะต่อไปนี้ในระดับใด					
4.1 บทบาทของภาครัฐ					
- ภาครัฐควรมีบทบาทในการลงทุนด้านพัฒนาสาธารณูปโภค					
- ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว					
- ภาครัฐควรมีบทบาทในการพัฒนาการตลาดด้านการท่องเที่ยว					

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	เห็นด้วย				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
4.2 บทบาทของภาคเอกชน - ภาคเอกชนควรมีบทบาทการลงทุนด้านสาธารณูปโภค					
- ภาคเอกชนควรมีบทบาทร่วมทำตลาดและสร้างมาตรฐานผลิตภัณฑ์ บริการท่องเที่ยว					
4.3 บทบาทของภาคประชาชน - ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการดูแลทรัพยากรและแหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่น					
- ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการการท่องเที่ยว					
- ภาคประชาชนควรมีบทบาทในการเป็นผู้ร่วมตัดสินใจวางแผน การปฏิบัติการและการประเมินผลการพัฒนา					
- ภาคประชาชนควรมีบทบาทการเป็นเจ้าของธุรกิจท่องเที่ยวได้รับการกระจายรายได้					

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ
นางสาวพรทิพย์ กิจเจริญไพศาล

ภาคผนวก จ
แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของภาครัฐ

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของภาครัฐ
เรื่อง การศึกษาทรัพยากรเชิงวัฒนธรรมของชุมชนชาวมอญเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
ในจังหวัดปทุมธานี

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ที่ให้สัมภาษณ์
 1. เพศ
 2. อายุ..... ปี
 3. ระดับการศึกษา
 4. ตำแหน่งของผู้ที่ให้สัมภาษณ์
 4. ระยะเวลาการทำงานในตำแหน่งนี้ ปี
2. ในอดีตที่ผ่านมา ภาครัฐมีบทบาทอย่างไรเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ของชุมชนชาวมอญ)
3. ผลการดำเนินการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (ของชุมชนชาวมอญในอดีต) เป็นอย่างไร ได้ผลดีแค่ไหน มีปัญหา อุปสรรคอะไรบ้าง
4. ปัจจุบันท่านมีโครงการ หรือรูปแบบการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างไร
5. จากโครงการ รูปแบบ แนวทาง และทิศทาง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในปัจจุบัน มีความเหมาะสมแล้วหรือไม่ มีแนวโน้มผลการดำเนินการเป็นอย่างไร -
6. รูปแบบ แนวทาง และทิศทาง การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ปฏิบัติอยู่ยังมีข้อจำกัดอยู่หรือไม่ มีปัญหา อุปสรรค และช่องว่างจากการดำเนินงานเป็นอย่างไรบ้าง
7. ท่านคิดว่าในอนาคตควรมีโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในรูปแบบใด แนวทางที่เหมาะสมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในจังหวัดปทุมธานี
 - ข้อเสนอแนะต่อภาครัฐ (หน่วยงานตนเอง หน่วยงานภาครัฐอื่นๆ)
 - ข้อเสนอแนะต่อภาคเอกชน
 - ข้อเสนอแนะต่อภาคประชาชน หรือชุมชน
 - ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอื่นๆ
8. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการพัฒนาการท่องเที่ยวในอนาคตมีมากน้อยแค่ไหน และอย่างไร
9. ในจังหวัดปทุมธานีมีศิลปวัฒนธรรม วิถีชีวิต สถาปัตยกรรม ฯลฯ ของชุมชนชาวมอญอยู่มาก ท่านคิดว่ามีความเป็นไปได้หรือไม่เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวทางด้านนี้ ควรมีแนวทางและทิศ

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวพรทิพย์ กิจเจริญไพศาล
วันเดือนปีเกิด	25 มกราคม 2521
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	29/38 ซอย แสงจันทร์ ถนน สุขุมวิท 40 แขวง พระโขนง เขต คลองเตย กรุงเทพฯ 10110
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	มัธยมศึกษา จากโรงเรียนสาธิตน้ำผึ้ง
พ.ศ. 2543	ศึกษาศาสตรบัณฑิต (กศ.บ) วิชาเอกเทคโนโลยีทางการศึกษา จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
พ.ศ. 2552	วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วท.ม) วิชาเอกวางแผนและการจัดการ การท่องเที่ยวเพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ